דבר

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל
עתון פועלי ארץ ישראל
מיסודו ועורכו הראשון ברל כצנלסון ז"ל

יום ו׳, כ"ח בחשון תשל"ד, 23 בנובמבר 1973 ● גליון 14840 ● השנה הארבעים ותשע

היום 12 עמודים, כולל „משא" ו„דבר-השבוע". ● המחיר 140 אג׳

טעם החיים.

מזג האוויר

מעוננים לפרקים וסופות רעמים בודדות.

הטמפרטורות החזויות: ירושלים 12 מעלות, תל־אביב 17—12, חיפה 17—13, עפולה 15—6, נצרת 11—10, נהריה 17—13, לוד 16—10, באר־שבע 17—9, אילת 23—15, מפרץ שלמה 21—16, רמת הגולן 6—4, הר־שומרון 12—6, עזה 18—12

היום ב„דבר"

● שיח אלומים / דוד פרהנוד ● הבלדר הזהר לירושלים / נחום ברנע ● מצע של מאמצי שלום / אריה ל. אבנרי ● כל ישראל קלאהבין / חיים איזק ● העולם החפשי מול כופר הנפט / ישראל ניימן ● בחזרה לציונות הסוציאליסטית / מדי ערבים ● מה צפוי ומה לא צפוי ביחסי ישראל־גרמניה / שלמה שפיר ● מדינת ישראל בצל המדיניות הגלובאלית / יהודה גוטהלף ● ויכוח עקר על כוונה לחסל את ישראל / דב אפל ● פעלי האדם במבוא מצרים / צבי איזן ● „עבר השבוע" ● „משא" מוסף לספרות ולתרבות ● שחמט ובולים.

[ד]ילול הכוח המצרי [מ]מזרח לתעלה נדון בק"מ ה־101

[גנ]רל גמאסי: השיחות יימשכו היום ומחר

מאת חגי אשר, סופר „דבר"

ההערכה בירושלים היא, שאחת מבעיות-המפתח להתקדמות בשיחות הקצינים בקילומטר ה־101 הוא דילול הכוחות המצריים ממזרח לתעלה וכי בנושא זה, כמו בנושא של ההערכות מחדש של כוחות שני הצדדים תוך הפרדה ביניהם, נידונות כמה הצעות אלטרנטיביות שהגישו שני הצדדים.

מבעד למסך האיפול שהוטל על השיחות נראה, כי גם ישראל וגם מצרים הגישו זו לזו וואריאציות שונות של יחסי כוחות מספריים ומרחקי הפרדה ביניהן.

נראה, כי החשיבות העיקרית היא ביחס שבין ההרכב הכולל של כוחות ומרחקים משני הצדדים ולא במספר הקילומטרים או בגודל הכוחות בנפרד.

האווירה הכללית של השיחות אתמול וההתבטאויות של הדובר מטעם או"ם גנראל סילאסוואו ושל הנציג המצרי גנראל גמאסי מעידות, כי תיתכן התקדמות בשיחות וכי הן רחוקות ממבוי סתום.

כפי שנודע, נערכה אמש התייעצות בראשותה של ראש הממשלה גולדה מאיר למתן הנחיות משלימות ל־אלוף אהרן יריב לגבי פגישתו היום עם הנציג המצרי. אך נראה, כי כשם שהפגישה אתמול נסבה בעיקר על ההצעות הישראליות, כך עתידה הפגישה היום להתייחס בעיקר לתגובות המצריות, לאחר קבלת ההנחיות הנוספות מקאהיר.

ההערכה בירושלים היא, כי הנשיא סאדאת רואה עצמו נאלץ להביא להכרעה מלאה בכל השאלות הכרוכות בהסכם לייצוב הפסקת האש, לפני שתתכנס „ועידת הפיסגה" הערבית באלג'יר ב־26 בנובמבר, כדי שיוכל לקבל את הסכמתה ל„ועידת השלום" בז'נבה בחודש הבא.

נראה, לכן, כי ההכרעה לכאן או לכאן בשיחות יריב—גמאסי על סעיף „הפרדת הכוחות" תצטרך ליפול תוך שלושת הימים הקרובים.

...״מ ה־101 בדרך קהיר־... (יונפ"ע). — הקצינים ...ריים והישראליים לא ...יחו אתמול להגיע ...כם על הפרדת כוחו־...ם. אך הוסכם ביניהם ...פגש מדי יום ביומו, ...נסיון לפתור את ה־...ה.

...ימים עדיין אי־אלה חילוקי ...ה בינינו. אך אנו ממשיכים ...ם" — אמר ראש המשלחת ...ית מיורגנרול מוחמד גמאסי ...אחר שהשיחות נמשכו ארבע שעות. „אנו ממשיכים בדיון ...ר מחר ומתרתיים" הוסיף ...ל המצרי.

...נשאל אם פירוש הד־... ששני הצדדים יפגשו ...יום ביומו, השיב גמא־...כן". הוא ציין כי הפ־... הבאה תיערך ביום ...יום) בשעה 11 לפני הצ־...ים.

...אל גמאסי והאלוף יריב פת־... שיחות בשעה 11.20 לפני הצ־...ים, בהשתתפות מיור גנראל ... סילאסוואו מפינלנד. היתה ...גישה השישית של המשלחות ...אלית והמצרית בראשות מפ־...כח הווירום של או"ם. ...ם שירד בקרבת מקום ומפגת ...כבודה הקשו על עבודתם של ...ת העתונאים והצלמים. שכי־...ות האירוע מן הצד המצרי. ...ראל גמאסי אמר לעתונ־... כי „למצרים ולישראל ... תכניות אלטרנטיביות ...צחת בקשר עם מציאות ...ן לבעיית הינתקות ה־...ת. הוא לא מסר פרטים ...

(המשך בעמוד 2, טור 7)

דיין: שבויים נרצחו במצרים

17 השבויים האחרונים חזרו אתמול לארץ

שר הבטחון משה דיין אמר אמש בראיון במשדר „מבט" בטלוויזיה, כי אפשר שכמה חיילים ישראליים שנלקחו בשבי המצרי נרצחו במהלך חקירתם או בתקופת שבייה.

היתה זו ההתייחסות הרשמית הראשונה של אישיות ישראלית לאפשרות של יחס אלים מצד השלטונות המצריים כלפי שבויי המלחמה הישראליים.

„חיילים שלנו שנפלו בשבי המצרי ולא הוחזרו, אינם חיים עוד", אמר. „נראה איפוא שהם נרצחו או מתו בתקופת שבייה. נראה שישנם כאלה שמתו מפצעיהם בשל טיפול רפואי לקוי אך נראה שיש גם כאלה שמתו בשעת חקירה."

יחד עם זאת אמר, כי נראה, שבדרגים גבוהים של הצבא המצרי היתה נטיה לתת טיפול נאות לשבויים. שר־הבטחון חלק שבחים לצלב־האדום על חלקו בחילופי השבויים.

17 החוזרים האחרונים

מבצע החלפת השבויים בין ישראל לבין מצרים הסתיים אתמול כאשר שני מטוסים של הצלב האדום חלפו זה על פני זה מעל ים התיכון.

במטוס שנחת בשעה לאחר כבן בנמל התעופה לוד היו 17 אחרוני השבויים הישראליים — כמה מהם פצועים. במטוס האחר, שעשה את דרכו לקאהיר, היו 166 מצרים

(המשך בעמוד 2, טור 8)

מרכז העבודה יכונס ביום ג׳ לקביעת מדיניות חוץ ובטחון

ג. מאיר בעד דיון שבו „יוגד הכל ויוחלט הכל"

מאת דן פתיר, סופר „דבר"

מרכז מפלגת העבודה עשוי להתכנס ביום ג׳ הבא למושב מיוחד שייקרא לקיים דיון מקיף בנושא מדיניות החוץ והבטחון של המפלגה לאחר מלחמת יום הכיפורים, ולקבל החלטות מחייבות אשר יקבעו את מדיניותה של מפלגת העבודה.

החלטה על כך עשויה להתקבל בסוף השבוע, לאחר שראש הממשלה גולדה מאיר דרשה אמש בישיבה משותפת של סיעת המערך בכנסת, לשכת מפלגת העבודה והמזכירות המצומצמת של מפ"ם, שלא לדחות יותר את כינוסו של הדיון בשאלות אלה אשר התחיל בפורום זה לפני שלושה שבועות וטרם הגיע לסיומו. ראש הממשלה טענה אמש כי מפלגת העבודה חייבת בשעה זו, „לאחר מה שקרה", לקבוע מה היא עמדתה ולומר אותה ברבים.

נראה כי בהיענות לדרישתה של ראש הממשלה עשויה מפלגת העבודה לקיים דיון זה בתחילה במוסדותיה היא, ואחר כך במוסדות המשותפים של המערך, אם כי ... נתן פלד קרא אמש בישיבת סיעת המערך לקיים דיון זה ולסכמו במסגרת משותפת של המערך.

ג. מאיר: לקבל החלטות מפורשות

ראש הממשלה חייבה את כינוסו המהיר של הפורום המתאים לדבריה, כדי שבו ניתן יהיה לקיים דיון „שבו יוגד הכל ויוחלט הכל". ראש הממשלה אמרה בנימה של ביקורת כי „כיום כל אחד דן וכותב ומציע בעצמו — אולי נעשה זאת במקובץ ואז נדע מי ומה ואז גם המפלגה תאמר את דברה, ולא רק בודדים".

ראש הממשלה קראה לקבל החלטות מפורשות של מפלגת העבודה אשר יקבעו את דיוקנה. „מי שיש לו הצעות מטלו, שלא יפרסם אותן רק בעתונות אלא יביא אותן לפורום שבו יהיה דיון ויתקבלו החלטות". היא הוסיפה: „יש תנועה, יש מערך, אך איש אינו יודע מה המנהגה הזה אומר".

מניחים כי הפורום ההולם יהיה במרכז מפלגת העבודה שבו חברים 615 איש. קרוב לודאי שהמרכז יכונס לישיבה ממושכת שתתנהל כל היום, עד שיגיע לכלל סיכומים בשאלות המרכזיות של מדיניות מפלגת העבודה בתחום מדיניות החוץ והבטחון.

לא מן הנמנע שבפני פורום זה תובא שורה של הצעות, ואלו אשר יתקבלו ויאומצו על ידי מרכז המפלגה, יהוו את הבסיס והעקרונות המנחים למצע מפלגת העבודה והמערך, לקראת הבחירות לכנסת השמינית.

העבודה נגד תיקון החוק בענין מועמדים מגויסים

ברוב של 24 לעומת 16 החליט אמש בישיבה משותפת של סיעת המערך בכנסת, לשכת מפלגת העבודה והמזכירות המצומצמת של מפ"ם להתנגד להצעת „הליכוד" לתקן את החוק, כדי לאפשר למועמדים לכנסת המשרתים במילואים בצה"ל להשתתף בבחירות לכנסת.

ההצבעה בסוגיה זו הצתה את חברי העבודה ומפ"ם ואף את ההשתייכויות לשעבר להסיבות במפלגת העבודה. ראש הממשלה גולדה מאיר ושר הבטחון משה דיין היו בין הנמנעים בהצבעה זו.

לפני ההצבעה ניסה יו"ר סיעת המערך בכנסת, ח"כ משה ברעם להעלות הצעה במגמה לאחד, לדבריו, את הסיעה סביבה. לפי הצעתו יונסח התיקון בחוק כך שהחלתו, אשר תוגבל רק לשעת חירום, תיעשה רק על פי פניית הרמטכ"ל ויו"ר ועדת הבחירות המרכזית בדבר חיוניותו של מועמד לכנסת, שהוא חיוני לשירות בצה"ל. אולם שר הבטחון דיין הסתייג מהצעה זו בטענו כי סיפון בדבר חיוניותו של קצין בשירות בצה"ל „אינו מתפקד הרמטכ"ל". לדבריו, כאשר המדובר בשלב זה בשלושה אלופים, המשרתים בתקופת מלחמה, קשה להניח, שהרמטכ"ל, אם קיבל שאל, היה אומר ששירותם אינו חיוני.

עם המתנגדים בישיבת אמש לתמיכה בתיקון המוצע היה מזכיל ההסתדרות לשעבר בן־אהרון שטען כי המיכה בו פותחת שרשרת ארוכה של התפתחויות לא רצויות.

ראש מטה הבחירות של המערך ח"כ א. עופר טען, כי „חוק אריק שרון" הוא דיקטאט של שרון וכי מסוכן מאד שהכנסת תתכנס לחוקק חוקים תחת הרושם, לדבריו, שהסאנקים של שרון ברחבת הכנסת. גם ח"כ כ. אבי־יוהר התנגד להצעת התיקון באמש וטען, כי חוק זה „תפור לתופעת אריק שרון, שהיא לא מוסרית ודסטרוקטיבית לצה"ל".

(המשך בעמוד 2, טור 6)

יריב בקילומטר ה־101: אמשיך בתפקידי

בהודעה אישית שנמסרה בקילומטר ה־101 בדבר המשך תפקידו, הביע ראש משלחת ישראל בשיחות עם מצרים אלוף אהרן יריב את נכונותו להמשיך בתפקיד אם הדבר יוטל עליו, וזאת בלי קשר להחלטת הכנסת בענין המשך שירותם הצבאי של מועמדים לכנסת ולרשויות המקומיות. הוא הוסיף, כי החליט כך בשל חשיבותן של השיחות.

האלוף יריב הסיר את דרגותיו לפני שמסר את ההודעה, כדי להדגיש את האופי האישי שלה.

„לא דיברתי על הענין עם איש. גם לא עם אשתי, כדי שהדברים יהיו בסדר ושלא יחשבו כי יש פה איזו עיסקה. בצורה כזו אני משאיר חופש־פעולה למפלגה שלי להחליט כפי שהיא תמצא לנחוץ", אמר יריב.

שלג בחרמון

מאת סופר „דבר" בגליל

חיילים שירדו אתמול מפיסגת החרמון סיפרו כי במשך היום ירד שלג על ההר. הם ציינו כי צוידו בבגדי חורף חמים וכן באמצעי חימום אחרים.

הגשם שירד אתמול בלי הפוגה כמעט גרם להצפת כבישים בקריית־שמונה.

המחבלים דנים במוסקווה על ממשלת גולה

מוסקווה, (עיר). — „כל אגפי תנועת השחרור הפלשתינאית משתתפים במו"מ עם נציגים סובייטיים על אפשרות הקמת ממשלה פלשתינאית גולה" — מסרו אתמול מקורות דיפלומטיים מערביים במוסקווה.

המקורות ציינו, כי המנהיגים הפלשתינאיים שהגיעו למוסקווה ביום ב׳ הביאו עמם הצעות להרכבת ממשלה גולה ולתכנית הפעולה שלה.

ממשלת ברה"מ הצהירה בשעתו על תמיכתה בקביעת צורה כלשהי של טריטוריה לאומית לבעלי הפלשתינאים.

דובר מטעם המנהיגים הפלשתינאיים אמר לכתבים, כי שני הצדדים הסכימו שלא לפרסם דבר על תוכן השיחות ואף לא למסור על הרכב המשלחת הסובייטית.

דיוני המחבלים במוסקווה

מוסקווה, (א.פ.). — מנהיגי המחבלים קיימו אתמול שורה של דיונים עם פקידים בכירים בקרמל — כך מסר דובר מטעם ועדת הסולידאריות האפרו־אסיאתית במוסקווה.

הדובר, שהועדה אותה הוא מייצג היא המארחת הרשמית של הפלשתינאים בברה"מ, אמר כי המשלחת ובראשה יאסר ערפאת, קיימה דיונים ממושכים על „המצב במזרח התיכון ועל המלכמדיות של המאבק הפלשתינאי בהקשר הסכסוך".

סוכנות הידיעות הסובייטית הרשמית שומרת לפי שעה על שתיקה מוחלטת בכל הקשור לדיוניה של המשלחת הפלשתינאית במוסקווה.

חוסיין נגד „כפייה פלשתינאית"

רבת עמון, (עיר וע"ן). — בנאום בטקס סיום של קורס קצינים אמר אתמול חוסיין מלך ירדן, כי הוא ידחה כל פתרון של בעיית המזרח התיכון אשר יהווה „כפייה" כלפי הפלשתינאים.

הוא גם אמר, כי אין הוא „מוכר לייצג את כל הפלשתינאים, אבל גם לא מתייצבים שזכותו לייצגם".

המלך קרא להצניע לעם הפלשתינאי להתנבות להפעיל את זכות ההגדרה העצמית שלו לאחר שחרור האדמות הכבושות בידי ישראל. הוא אמר: „נכבד לכל מה שיחליטו הפלשתינאים העצמם לעצמם".

יפאן פירסמה רשמית מדיניותה הפרו־ערבית

טאנאקה: לפי שעה אין שוקלים ניתוק יחסים עם ישראל

טוקיו, (יו. פ., א. פ. רע"ר). יפאן המירה אתמול את מדיניותה הנייטראלית במדיניות פרו-ערבית מוצהרת וקראה לישראל לסגת מכל השטחים שכבשה במלחמת 1967. במקביל לפירסום ההצהרה הפרו-ערבית הבהיר ראש ממשלת יפאן קאקואי טאנאקא בראיון בטלוויזיה, כי „אין לדון לפי שעה בניתוק היחסים הדיפלומטיים עם ישראל".

בגוף ההצהרה המדינית שפורסמה מטעם משרד-החוץ בטוקיו, כלולה התנייה הכורכת היענות ישראל לתביעת הנסיגה ב„עיון מחדש ביחסי טוקיו-ירושלים".

יפאן מקווה שהערבים יעריכו ההצהרה

דובר משרד החוץ היפאני כינס אתמול מסיבת-עתונאים מיוחדת להבהרת המדיניות היפאנית החדשה. הוא אמר, כי לפי שעה מוקדם לקבוע אם יש בקווי המדיניות החדשים כדי למתן את צעדי החרם שנקטו מדינות-ערב נגד יפאן. „אנו מקווים, שהמנהיגים הערביים יעריכו את הצהרת היום. אך אין אנו יכולים להתנבא על תגובתם" — אמר.

ההצהרה היפאנית מונה שלושה סעיפים:

* ממשלת יפאן טיפחה את התקווה ששלום צודק ובר־קיימא במזרח התיכון יושג באמצעות הגשמה מלאה ושלמה של החלטת מועצת הבטחון 242 והיא פנתה ללא־לאות לצדדים כדי שיעשו מאמצים לביצוע ההחלטה. ממשלת יפאן תמכה תמיד בהחלטת עצרת או"ם בעניין זכויות העם הפלשתינאי.

העקרונות

* ממשלת יפאן סבורה שיש לקיים את העקרונות הבאים תוך הצעדים להשגת הסדר שלום:

א. אין לרכוש ולהחזיק בכל טריטוריה תוך שימוש בכוח.

ב. על הכוחות הישראליים לסגת מכל השטחים שנכבשו במלחמת 1967.

ג. יש לכבד את שלמותן ובטחונן של הטריטוריות של כל המדינות באיזור ויש צורך במתן ערובות בנושא זה.

ד. הכרה בזכויות הלגיטימיות של העם הפלשתינאי וכיבודן בהתאם לבגילת או"ם, במסגרת המאמצים להשכין שלום צודק ובר־קיימא במזרח התיכון.

* ממשלת יפאן קוראת לנקיטת

(המשך בעמוד 2, טור 8)

מקורות בוושינגטון

ייתכן עיכוב בוועידת השלום כלחץ נגדי לחרם הנפט

מאת נחום ברנע, סופר „דבר" בארה"ב

ואשינגטון, (מיוחד ל„דבר"). — הממשל האמריקאי שוקל עיכוב בדיוני ועידת השלום לאחר פתיחתה כאמצעי לחץ נגדי לחרם הנפט הערבי — כך מסרו מקורות דיפלומטיים בואשינגטון.

במסיבת העתונאים שלשום אמר ד"ר קיסינג'ר, כי אם ימשך הלחץ מצד מדינות הנפט תשקול ארה"ב „אלו אמצעי נגד לנקוט". בממשל הועלו בדרגים שונים גם הצעות להפסקת ייצוא מזון וסחורות בכל מדינות המפרץ למדינות הערביות ולמשה הסובייטי, אך אף אחת מהן לא הגיעה לשלב של דיון מעשי.

עיכוב התקדמות השיחות לאחר פתיחתן עשוי להקשות מאוד על מנהיגי סוריה ומצרים, המעוניינים מאוד בתוצאות מהירות, שיאזנו את עצם הסכמתם לשיחות ישירות עם ישראל.

מכל מקום, אין לצפות, לסברת משקיפים בואשינגטון, לצעדים נגדיים אמריקאיים לפני פתיחת השיחות.

בעיה נוספת העלולה להכביד על האמריקאים לקראת הועידה היא חלקו של או"ם בה. אתמול פירסם „ניו יורק טיימס" ראיון עם ד"ר קורט ואלדהיים בו דיבר מזכיר או"ם בגאוה על חלקו של או"ם ועל תפקידו האישי בהתקדמות שהושגה עד עתה. ואלדהיים הזכיר, כי סוריה סירבה לקבל את יוזמת קיסינג'ר, אך קיבלה בברכה את התערבות או"ם. „אני יחיד, שעד עתה שני הצדדים מתייחסים אלי באמון" — אמר. „הייתי רוצה להיות מתווך הוגן, כי שכנסה להיות אובייקטיבי, להבין את שני הצדדים ולסייע להביא אותם למהירה הזאת". ואלדהיים הוסיף, כי מצרים וכמה מדינות במערב אירופה היו רוצות לראות „מטריה" של או"ם מעל לועידה.

קיסינג'ר הגדיר לעומת זאת את תפקיד או"ם בועידה „סמלי" והמשקיפים כאן מניחים שהאמריקאים לא יניחו לואלדהיים להרחיב „מסגרת" זו.

ואלדהיים מסר בראיון פרטים

(המשך בעמוד 3, טור 9)

תנו כח לשלום
רכשו
מלווה מלחמה

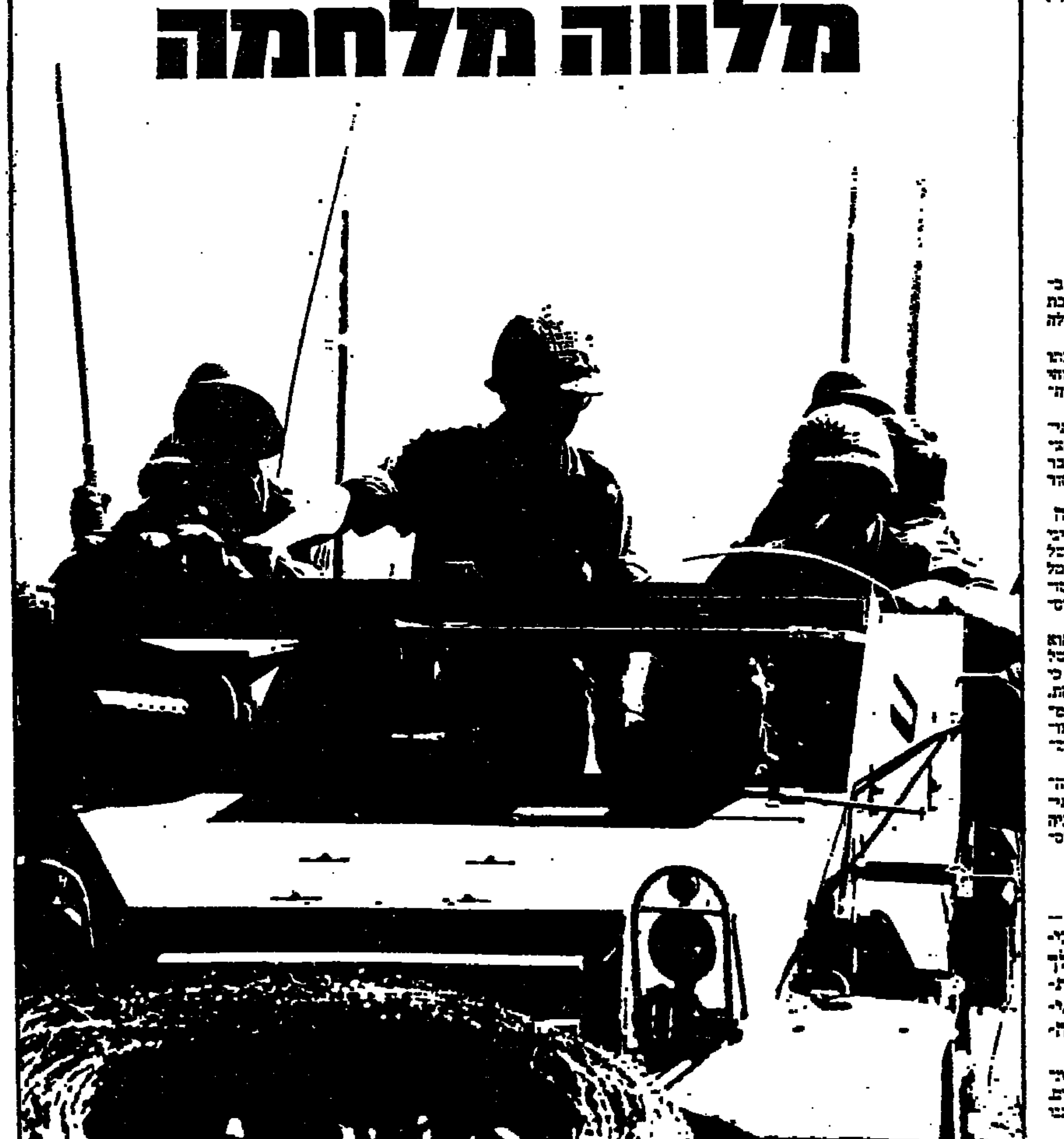

מוגש ע"י דובק בע"מ בית-חרושת לסיגריות

לעונת החורף
מבחר גדול של בגדי
תשלובת פולגת
בגיר-אומן · LEE
בחנויות אומן
תל-אביב, רח׳ אלנבי 100
ירושלים, דרך יפו 42
חיפה, רח׳ הרצל 18

למר אברהם ציגל ולרעיתו
יו"ר מועצת המנהלים של
חברת דיור לעולה בע"מ
לשמואל ציגל ולרעיתו
מיטב האיחולים להולדת
הנכדה - הבת
מועצת המנהלים וחברי המינהלה
עובדי החברה

בית ליסין — תכנית השבוע

יום ו׳ 23.11.73 — בשעה 10.00 בערב — ההיים ואשת הסנדלר, בהשתתפות אבנר ברנזון, שלומית אהרון, רפי גרבות, קרול כהיל.

שבת, 24.11.73 — בשעה 7.00 בערב — כרטיסי הפרס השוב „ההיות את היה" עם אנה קארינה.

יום א׳ 25.11.73 — בשעה 5.00 אחה"צ — סבון אדלה, כרכו יצוין להורים.

יום ב׳ 26.11.73 — בשעה 2.00 אחה"צ — בי"ס לבלט בהדרכת המורה לולי גבך. בשעה 4.00 אחה"צ — פרס לילדים — סוד מפרץ הדרים.

יום ג׳ 27.11.73 — בשעה 7.00 בערב — בי"ס גבוה לפועלים — קורס לעובדים סוציאליים. מנחה — אחי יותם.

יום ד׳ 28.11.73 — בשעה 4.00 אחה"צ — אולפן לריקודי־עם. בשעה 4.00 אחה"צ — פרס לילדים — „רובין הוד".

יום ה׳ 29.11.73 — בשעה 2.00 אחה"צ — בי"ס לבאלט בהדרכת המורה לולי גבך. חוג לאמנות הקולנוע, בשיתוף עם „ארכיון ישראלי לסרטים בה"א.

בשעה 7.00 בערב — „לילה באופרה" עם האחים כרכם.

בשעה 9.15 בערב — „חופשה ברומא" עם אודרי הפבורן וגרגורי פק.

מרכז לתרבות ולחינוך של ההסתדרות המועצה לתרבות ולנוער במועצת פועלי ת"א—יפו

ההסתדרות הכללית של העובדים בא"י
מועצת פועלי תל-אביב—יפו
המחלקה לתרבות ולחינוך

הערב לילות שבת בבית ברנר 7.30
אחק מבנה (בי"ח) יוסף נבו
יוצה על הנושא:
בין מלחמה לשלום
דברי פתיחה: ברל פריבר

המחזור הרצאות בנושא בבית ברנר יפתח להרצאה ישראל ברודא (מרצה בחוג למקרא באוניברסיטה ת"א)
נושא המחזור ההרצאות: עיונים בספר ישעיהו
כל יום שני בשעה 5.30 בערב באולם הקטן.

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל
ההוצ"ל־הפקל"ב — המחלקה לביטוח ברבי־רבת

ביום ראשון, א׳ דר"ח כסלו (25 בנובמבר 1973) יתקיים טכס הכנסת ספר־תורה לבית שזיר בכפר־חב"ד
לזכרם של יצחק ויסמן ז"ל
ובנו המהנדס
סגן ישעיהו (שי) ויסמן ז"ל
שנפל במלחמת־התשל"ד.
היציאה לכפר־חב"ד באותו מועד (25 בנובמבר 1973) בשעה שלוש אחה"צ (15.00) מבית המשפחה ויסמן, רחוב ק.ה. בודיניץ 263.
הכנסת ספר־התורה בכפר־חב"ד בשעה ארבע אחה"צ.
קרובים, ידידים ומוקירי זכרם — מוזמנים.

ד"ר הנרי קיסינג'ר והשר אבן טרם פגישתם שלשום ב„סטייט דיפרטמנט" בוואשינגטון.

אבן: היו חילוקי דעות עם קיסינג'ר

ואשינגטון, (ע"ה, צ'ין ו. יפ"ע). — שר-החוץ אבא אבן אמר במסיבת עתונאים כי ארה"ב הביעה באורח רשמי לפתוח בשיחות השלום ליישוב הסיכסוך המזרח-תיכוני בחודש דצמבר. אבן הוסיף ואמר, כי ממשלת ישראל לא יכולה לקבל על עצמה כל התחייבות מהותית עד לאחר הבחירות הכלליות, שתיערכנה ב-31 בדצמבר. עם זאת, הוסיף, שהשאלה אם ניתן לעשות מהלך פרלימינרי לקראת שיחות שלום נשארה פתוחה.

שר-החוץ ציין, כי הצעה זו הוגשה לו במהלך השיחות שקיים ביום ד' עם עמיתו האמריקאי פרופ' הנרי קיסינג'ר. הוא הבטיח להעלות הצעות אלה לדיון בממשלת ישראל, כאשר ישוב לישראל ביום ו'.

לא להיכנע לסחטנות

אבן הבהיר, כי בפגישתו עם ד"ר קיסינג'ר הוא קיבל במורה בלתי-אמצעית פרטים על דרך החשיבה האמריקאית בנושא העומד על הפרק והדגיש שארה"ב אינה מפעילה לחץ על ישראל בקשר עם התחלת השיחות, עם זאת הטעים, כי בדיוניו עם ד"ר קיסינג'ר „לא היינו תמיד תמימי-דעים ולעתים היו הויכוחים בלווי-לב".

אבן ציין, כי אין הוא מאמין שמחסור הנפט הפוקד עתה את העולם הוא תולדה של הסיכסוך הערבי-ישראלי. הוא קרא לכל המדינות, הנתונות תחת איום של אמברגו מצד יצרני הנפט הערביים, שלא להיכנע לסחטנות שכן הדריסה הערבית על הארץ עלולה להיות בעתיד ללא שיעור. המדינות התעשייתיות מסוגלות להתיצב כנגד „ההפקה על הדיבורים הבסיסיים של הק", אבר והשתחרר מהתלות ב-נפט הערבי.

שר-החוץ הביע את הדעה שאין להתיר את השתתפותם של הפלסטינאים בוועידת השלום המוצעת. בהקשר זה אמר אבן: „הרי זה סבך שהבעיה הפלסטינאית תמצא את פתרונה במסגרת הישראלית-ירדנית".

ערבויות במזרח אינן תחליף לבטחון

כשנשאל אם הציעה ארה"ב ערבויות לבטחון ישראל, הצהיר אבן כי „עניינים כגון ערבויות אינם מהווים יסודות בסיסיים של הסכם שלום". הוא הטעים, שבטחונה של ישראל חייב להיקבע על-ידי כאון העצמה ההגנתית, גבולות בני-הגנה ואופי הסכם השלום.

אבן דחה בתוקף את הדרישה לנסיגה ישראלית לגבולות שהיו קיימים לפני מלחמת-ששת-הימים. אך הוסיף כי ישראל מוכנה להסדרים לפשרות בקשר עם בעיית הגבולות ואת על אף העובדה שירושלים „היא בירת ישראל ותישאר בירת ישראל".

שר-החוץ ביקש להבהיר, כי ממשלת ישראל טרם קיבלה אף אחד מהערבויות שהועלו על-ידי קיסינג'ר בקשר עם ועידת השלום ואף פרט הסכימה לעיקרון של ההסוה האמריקאית-סובייטית לועידה זו.

בהתייחסו לסוריה, הטעים אבן, כי חילופי שבויים מהווים תנאי מוקדם בל-יעבור לפתיחת משא-ומתן. הוא הביע את המסקנה כי ברית-המועצות תפעיל את השפעתה על ממשלת דמשק כדי שבעיה זו תמצא את פתרונה.

בעינה הדמעית תיאר אבן את האיום הסובייטי להתערב במלחמה המזרח-תיכונית לצידן של מדינות ערב. הוא אינו בטוח שאכן היתה ברית-המועצות מתערבת, לולא הבהירה ממשלת הנשיא ניקסון על כוונות של הכוחות הצבאיים האמריקאים ברחבי תבל.

„איני יכול לתאר לעצמי שאיש מבין האנשים שהק'-שם, ישנה אי-פעם אותו לילה", אמר שר-החוץ בהתייחסו לאיום הסובייטי, שאותו תיאר כ„מוחשי ומיידי".

בתשובה לשאלה שהוצגה הביע אבן את תקוותו ואת אמונתו שיפאן לא תנתק את יחסיה הדיפלומטיים עם ישראל, על אף הלחץ הערבי. אבן חזר שוב לבעיית הערבויות והצביע על העובדה שהערבויות לא סייעו באירופה בשנת 1939 והן גם לא הועילו לפאקיסטאן, מדינה „שהיה לה תיק מלא עם ערבויות", כאשר התחוללה המלחמה עם הודו לפני שלוש שנים.

שר-החוץ האמריקאי אמר במסיבת עתונאים, שנערכה זמן מה לפני שנפגש עם אבן, כי הוא מקווה שתהליך המשא-ומתן יתחיל בחודש דצמבר. הפוטל עליה.

חילוקי הערכות בארה"ב על הנשק הגרעיני במצרים

מאת נחום ברנע, סופר „דבר" בארה"ב

ואשינגטון, (ביחוד ל„דבר"). — נראה, שמשרדי ההגנה והחוץ של ארה"ב חלוקים בהערכותיהם לגבי האפשרות שברה"מ הכניסה ראשי חץ גרעיניים למצרים.

שני חברים של ועדת השרותים המזויינים של הסנאט שנפגשו עליהם עם קיסינג'ר אמרו, כי המיבצאים בנושא זה לא שכנעו אותם שברה"מ הכניסה נשק גרעיני למצרים. יו"ר ועדת השרותים המזויינים ג'ון סטניס אמר, כי לא התרשם מדיווחים מודיעיניים שאמנם אין נשק גרעיני במצרים. חבר אחר של הוועדה סטיוארט סימינגטון אמר, כי שוכנע שהסובייטים לא הציבו נשק כזה במצרים.

עם זאת מסבירים פקידים בממשל שגם אם המידע המודיעיני נכון הרי שאזהרה מסוג זה שהשמיע שלשום קיסינג'ר כלפי הסובייטים (תוך הימנעות מאישור רשמי של העובדות) — האפשר לסובייטים להוציא את ראשי החץ הגרעיניים מבלי להפסיד יוקרה בין לאומית.

ספקנות דומה הועלתה על ידי הממשל בימים הראשונים של משבר הטילים בתעלה באוגוסט 1970 ובשלבים הראשונים של הפעלת הרכבת האווירית הסובייטית במלחמת אוקטובר. כן סוגיר שהועלה בשעתו ספיקה דומה גם לגבי המצב במצרי באב-אל-מאנדב.

הפקידים מסבירים כי הקושי בהפקת מסקנות חד משמעיות מהמידע המודיעיני נובע מכך שבימים בהם דווח על הגעת ראשי חץ גרעיניים למצרים דווח גם על הוצאת ראשי חץ. אחת האפשרויות שהוזכרה היא, שספינה סובייטית הביאה ראשים כאלה, אך יצאה אחר כך ממצרים עם רובם או כולם. קיימת גם בעיית טכנית ביחוד בשל רמת הקרינה הנמוכה של הראשים ודמיונם לראשי חץ קונוונציונאליים.

אתמול פורסמו גם ידיעות מקאהיר על אספקה 35—40 מטוסים סובייטיים מדגם „סופר-מיג 21" למצרים בשבוע שעבר.

„פיוניר 10", החללית האמריקאית המתקרבת עתה לאחר מסע בן שנתיים אל כוכב הלכת „צדק" (יופיטר), החלה משגרת אל כדור הארץ צילומים צבעוניים ישים של כוכב הלכת הענק.

סגן נשיא ארה"ב לשעבר ספירו אגניו הפך יועץ של חברת סחר בין-לאומית, שאחד מבעליה הוא פרנק ג'יימסון, בעלה של השחקנית אוה גאבור.

דבר — DAVAR

העורכת — חנה זמר
משנה לעורך — דוד פדהצור
מזכיר המערכת — אליהו אגרס
מנהל כללי — גדעון נאמן

המו"ל — „דבר" בע"מ
נדפס בדפוס „דבר" בע"מ

המערכת והמנהלה: תל-אביב, רחוב שינקין 45, ת.ד. 199, טלפונים 286141 (6 קווים)

סניפים: תל-אביב, בית „דבר", רחוב שינקין 45, טלפון 286141. ירושלים, מערכת ומנהלה, רח' הלל 16, טלפונים: 231251-3. חיפה, רחוב הנביאים 27, טלפונים 642111-2-3.

השאה: על הערבים להשעות חרם הנפט

ביירות, (יוניפרס רויטר). — השאה האיראני קרא אתמול לערבים לבטל את האמברגו על משלוחי נפט למערב עד לקבלת התוצאות של ועידת השלום.

„מכיון שקיבלתם את הפסקת האש ואת הצעדים לקראת הסדר שלום, מדוע ממשיכים אתם להגביל הספקת נפט ולצמצם את התפוקה?" שאל השאה בראיון עם עורך השבועון הביירותי „אל-חוואדת".

„נפט כמוהו כלחם", אמר. „אינכם יכולים לנתק את אספקתו בימי שלום. מדוע רוצים אתם להיראות כאילו רצונכם שהעולם יגווע ברעב? מדוע רוצים אתם להעניש אלה באירופה? מה עשתה יפאן כדי שתהיה ראויה לקיצוץ של 20 אחוז בתצרוכת הנפט?" הוא שאל.

השאה הוסיף, כי אם שיחות השלום המתוכננות לא יוכיחו לשלום צודק במזרח התיכון, „אז תוכלו לשוב ולהפעיל את כלי הנשק שבכם, כלומר נשק הנפט".

איראן כדינה מוסלמית ואחת מספקיות הנפט הגדולות במזרח התיכון — לא נטלה חלק בצעדים הערביים נגד ארה"ב וארצות אחרות שבהן רואים הערבים תומכים של ישראל.

יש לעודד את ארה"ב

„השתמשתם בנשק הנפט בעת המלחמה והכדורים של ערבים", אמר השאה. „אך עכשיו עליכם להסיר נשק זה לנרתק. לאחר שהסכמתם להפסקת האש, חשוב מאוד שהעולם ירגיש כי אתם כנים בשאיפתכם לשלום", הוסיף השאה.

השאה ציין כי ארה"ב הבינה את הסכנה של השארת המצב במזרח התיכון כמות שהוא וגם הוא הבינה כי עליה לפעול כייה. „עליכם לעודד את האמריקאים בנקיטת ההוכות שנקטו עד כה", אמר.

כן שיבח את הנשיא סאדאת על „מדיניותו הנבונה והאינטליגנטית אשר הביאה אותנו אל המצב שאליו הגענו".

השאה אמר, כי ברה"מ „זכתה לשם טוב בימי המלחמה והצטברה בעולם הערבי והתהפך".

„ללא הגינה, כי אם לא יימצא פתרון לבעיה הפלסטינאית, לא ייתכן שלום אמת במזרח התיכון. „לפלסטינאים זכות להגדרה עצמית", אמר.

לגבי מעמד העתיד של ירושלים, אמר השאה, כי הבהיר לשר החוץ האמריקאי קיסינג'ר בעת ביקורו זה לא כבר בטהראן, כי „אין להסכים לכך שמקומות קדושים מוסלמים יישארו בידיים לא-מוסלמיים".

פייצל מבית שדרושה הנאים לביטול החרם

קאהיר, (יוניפרס תע"ן). — פייצל מלך סעודיה אמר בראיון שפורסם אתמול כי ארצו תוסיף להשתמש בנשק הנפט עד אשר יוסדרו שלוש בעיות.

בראיון העתון המצרי „אל-ג'ומהוריה", אמר מלך סעודיה, כי שלוש הבעיות הן:

● נסיגה ישראלית מלאה מכל השטחים הערביים הכבושים.
● הכרה בזכות העם הפלסטינאי להגדרה עצמית.
● הכרה באופי הערבי של ירושלים.

פייצל אמר, כי סעודיה תוסיף להעמיד את כל משאביה לרשות האינטרסים המצריים וחיזוק הסולידריות הערבית.

כן אמר, כי מחובתן הלאומית של הארצות הערביות לתמוך בארצות הנלחמות בישראל.

ייערך כנס נפט ארה"ב אירופה

בריסל, (א.פ. וי.פ.). — דיפלומטים אמריקאיים ומערב-אירופים יתכנסו בחודש הבא כדי לדון בצעדים משותפים נוכח מחסור הנפט הערבי — כך מסר אתמול חבר בית הנבחרים המערב-גרמני הנמנה על המשלחת הגרמנית בדיוני השוק האירופי בבריסל. במקביל, מסרו אתמול מספר מקורות אירופיים, כי מדינות השוק דנות עתה בצעדים מתואמים ומשותפים כלפי מדינות הנפט הערביות.

לפי שעה לא ברור מדברי הדיפלומטים האירופים אם הכוונה היא לפעילות אירופית משותפת בכל מה שקשור לצעדים המעשיים הנובעים מצמצום אספקת הנפט לאירופה, או ב„מדיניות-תמיכה" וצעדי תגמול נוכח החרם הערבי.

חמש מדינות השוק כבר הודיעו על צעדי קיצוץ מרחיקים ב„מדינות הצפויות" כלהן. בין היתר הוגבלה נסיעת כלי רכב פרטיים בימי א' והוטלו הגבלות אחרות על קניית דלק בתחנות. היום הצטרפה איטליה אל המדינות שבהן הוטל איסור על נסיעה ביום א' ואילו שר הכספים הצרפתי ז'יסקאר ד'אסטן אמר, כי אם לא יחול שינוי במצב, תיאלץ צרפת להשתמש ברזרבות הנפט שלה בשנה הבאה.

שר הנפט הסעודי זאכי יאמאני הזהיר אמש, כי כל נסיון אמריקאי לנקוט בצעדי תגמול נוכח אמברגו הנפט הערבי יהיה בחינת „חימור, העלול למוטט כליל את כלכלת העולם המערבי".

יאמאני, הנושא בביקור פרטי בדנמרק, ראיון מבחר ההשקפות על הטלוויזיה הדנית והביע גם התגובה הערבית הרשמית הראשונה לרמזים שהשמיע שלשום ד"ר הנרי קיסינג'ר בדבר צעדי תגמול שאפשר ויופעלו נגד מדינות הנפט הערביות.

3 חיילים מצריים נהרגו בהיתקלות

מאת כותבו הצבאי של „דבר"

שלושה אנשי חוליית-סיור מצרית נהרגו אתמול בבוקר בהיתקלות עם כוחות צה"ל. לחיילי צה"ל לא היו נפגעים.

ההיתקלות ארעה בשעה 8 בבוקר, כ-13 ק"מ דרומית לשדה התעופה אבו-צויר הסמוך לכביש איסמעיליה—קאהיר. במקום ההיתקלות נמצאו כלי נשק וציוד של אנשי החוליה — מקלע, שני רובי קלצ'ניקוב, אקדח.

דרומית לאיסמעיליה, נפגע אתמול בצהריים טרקטור מירי של טילים נגד טנקים שירו לעברו המצרים. כן נורו אתמול בבוקר כמה צרורות מנשק קל לעבר כוחות צה"ל מערבית לפאיד.

גם בחזית הסורית נמשכו אתמול התקריות, בעיקר בגזרת מורדה בית-ג'אן. במשך היום ירו הסורים כמה פעמים פגזי מרגמה לעבר טרקטור שעבד באזור זה וכוחות צה"ל השיבו באש ארטילרית. בצידנו לא היו נפגעים.

סמוך לשעה הצהריים ניסו הסורים לחלץ משאית משטח ההפקר מדרום לקונייטרה. לאחר כמה יריות באוויר פתחו חיילי צה"ל באש לעבר הסורים, שנמלטו מהמקום.

המפד"ל שוב תציע ממשלה לאומית

הנהלת המפד"ל החליטה אמש לפנות למערך ולליכוד בקריאה להסכים לכונן ממשלת חירום לאומית על יסוד דחיית הבחירות והליכה למו"מ לשלום.

הצעת הח"כ ד"ר יהודה בן מאיר שהוגשה בשם צעירי המפד"ל האומרת כי הנהלת המפד"ל רואה בהקמת ממשלת חירום תנאי להשתתפות המפד"ל בקואליציה קיבלה 7 קולות בלבד.

בהחלטה אחרת חוזרת המפד"ל ותובעת להקים ועדת שרים לענייני חוץ ובטחון. כן החליטה הנהלת המפד"ל לתבוע בתוקף קביעת יום השבת כיום שבתון הרכב הפרטי, מכביסת השבת וצדצאותה.

שר הסעד מיכאל חזני, אמר אתמול כי המפד"ל עומדת על הצורך בהקמת ממשלת חירום לאומית, והיא תשוב ותעלה את הרעיון לאחר הבחירות.

„המפד"ל לא זנחה את רעיון הקמתה של ממשלת חירום לאומית. ואם לא נתקבלה, לצערנו, היזמה בנושא זה עד כה, נשוב ונעלה את רעיון הקמתה לאחר הבחירות, באשר אנו רואים את ליכוד הכוחות לקראת המבחנים הקשים שנכונו לנו כצו השעה" — אמר שר הסעד בישיבת הנהלת המפד"ל שהתקיימה בתל-אביב.

במערכת הבחירות הקרובה, תצביע המפד"ל על השאננות שהיתה מנת חלקם של חלקים נכבדים בחברה הישראלית מאז גמר מלחמת ההתשה.

שר הדתות, ד"ר זרח ורהפטיג, שהתיחס גם הוא לרעיון הקמת ממשלת חירום לאומית, אמר כי אילו הסכים הליכוד להיות הגבירות והיה מוכן ללכת עם ממשלה כזאת למו"מ, היה בכך ברכה רבה. השר הביע צערו על כך שראש הממשלה דחתה, בהולקה הגדול, את הצעת נציגי המפד"ל שכללה 4 סעיפים:

● דחיית הבחירות לשנה.
● הקמת ממשלת חירום לאורך תקופה.
● הקמת ועדת שרים לענייני בטחון.
● הקמת ועדת חקירה על המחדלים שקדמו למלחמת יום הכיפורים. מתוך 4 סעיפים אלו של הצעת המפד"ל התקבלה רק האחרונה.

שר הפנים, ד"ר יוסף בורג אמר, כי לו ניתן היה, לפתוח היום את הרשימות לכנסת, היינו עושים זאת בשל טורח השעה והנסיבות אך לא נראה שהדבר אפשרי טכנית.

סגן שר החינוך, ח"כ זבולון המר, אמר בדבריו כי יש לשקול שיקול נוסף בנושא הקמתה של ממשלת חירום וליכוד כל הכוחות בעם, להיאבקות על ההשגים המיוחדים לאומה. (צ)

שגריר ישראל עזב את מונרוביה

מונרוביה, (ע"ק). — שגריר ישראל בליבריה עמוס גנור עזב אתמול יחד עם רעייתו את מונרוביה בעקבות ניתוק היחסים הדיפלומטיים בין ליבריה לישראל.

לפני צאתו את מונרוביה הביע השגריר את התקווה, כי קשרי הידידות האיתנים שנבנו בשנים האחרונות בין שני העמים — לא יחוסלו.

יום שקט עבר על בן-גוריון

במצבו של ד. בן-גוריון לא חל שינוי — מסר אמש רופאו האישי, ד"ר ב. גולדמן, לכתב עתי"ם.

הרופא ציין, כי עבר עליו יום שקט, ולא חל שינוי מאז ההודעה הקודמת ביום ד', שבה נמסר על הטבה במצבו.

משפחתו של בן-גוריון ביקשה אתמול מידידיו להימנע מביקורים, מקום שהם בציפיים את החולה. (צ)

המערך אישר הצעת עופר על זכות בחירה לגילאי 18

מאת סופר „דבר" לענייני מפלגות

סיעת המערך בכנסת, יחד עם לשכת מפלגת העבודה והמזכירות המצומצמת של מפ"ם, אישרה אתמול את הצעת החוק של ח"כ א. צופר, לפיה תינתן זכות בחירה לכל מי שנולד עד ה-31 בדצמבר 1955.

על פי תיקון זה יתווספו, במספר, לפנקס הבוחרים כ-13—14 אלף בוחרים צעירים.

כן אישרה סיעת המערך הצעות-תיקון נוספות לחוק הבחירות, לפיהן ייערכו הבחירות בצבא גם לכנסת וגם לרשויות המקומיות בוועדה-קלפי אחת: אזרחים עובדי צה"ל יצביעו בקלפיות הצבאיות.

מפ"ם תימנע מהצבעה על מכתב התפטרות בן-אהרן

מאת סופר „דבר" לענייני מפלגות

מזכירות מפ"ם חייבה את נציגיה בוועד הפועל של ההסתדרות להימנע מהצבעה כאשר יובא בישיבת הוועד הפועל ביום א' מכתב ההתפטרות של המזכ"ל יצחק בן-אהרון.

נודע, כי במזכירות מפ"ם הוחלט ברוב קולות לקבל את הצעת י. יודין, כי נציגי מפ"ם בסיעת המערך בהסתדרות יפנו לבן-אהרון ויתבעו ממנו לחזור בו מהודעת התפטרותו; כן הוחלט במפ"ם, כי אם לא תתקבל הצעה זו — יימנעו נציגי מפ"ם מהצבעה. כפי שנמסר, נדחתה הצעה זו של מפ"ם בישיבת סיעת המערך בהסתדרות, אתמול. מ"מ מזכ"ל ההסתדרות י. משל פנה אז אל נציגי מפ"ם וקרא להם שלא להימנע.

חייל או"ם פיני נהרג בשיירת אספקה

מאת סופרו הצבאי של „דבר"

חייל פיני מכוח החירום של או"ם נהרג אתמול בתאונת דרכים בק"מ ה-109 בכביש קאהיר—סואץ.

התאונה ארעה בשיירת אספקה של משאיות שבראשה נסע ג'יפ, אשר האט לפתע את מהירות נסיעתו, כתוצאה מכך האטו גם יתר המכוניות אך המשאית הרביעית בשיירה פגעה במשאית שלפניה. איש האו"ם הפיני שישב ליד הנהג נהרג.

לבקשת מנגנון או"ם הועברה גופתו לקאהיר. בעת העברת הארון נערך בק"מ ה-101 טקס צבאי קצר, כשבצד הישראלי מצדיעים חיילי צה"ל, בצד האחר ניצבים החיילים המצריים ובתווך — אנשי או"ם.

אספקה לסואץ

שיירות האספקה שהועברו אתמול כללו 31 משאיות לעיר סואץ. לארמיה השלישית הועברה אספקה ב-20 משאיות, מהן הכילו 19 מיטעני מזון ובמכונית הנוספת היו שמיכות.

גונן מונה אלוף פקוד מרחב שלמה

אלוף שמואל גונן נתמנה אתמול אלוף פיקוד מרחב שלמה, במקום אלוף ישעיהו גביש, שנקרא בתחילת המלחמה ומסיים את שירותו במילואים.

סגן הרמטכ"ל אלוף ישראל טל ממלא בפועל את תפקיד אלוף פיקוד הדרום.

כתב גלי צה"ל אריה אורד מודיע, כי בפיקוד מרחב שלמה מכתירים לבואו של אלוף הפיקוד החדש אלוף שמואל גונן.

אלוף ישעיהו גביש, שהקים למעשה את הפיקוד, זכה בהערכה רבה בקרב חיילי המרחב, ביניהם אנשי מילואים. הוא מונה אלוף פיקוד מרחב שלמה בפרוץ המלחמה, כאשר הוחלט במטכ"ל על הפרדת מרחב שלמה מפיקוד הדרום והקמת פיקוד מיוחד. היה זה בתקופה, שהכוחות באיזור לחמו בחיילי קומנדו מצריים — הן למניעת נחיתתם והן לחיסולם של אלה שהצליחו לנחות לאיזור בימי המלחמה הראשונים. באותם ימים גם היה יסוד לחשש שהמצרים ינסו לכבוש את אזור המצרים תוך איום על אילת מצפון ועל דרום סיני כולו.

אלוף שמואל גונן

אלוף גביש פעל, ערך ועידכן את תכניות צה"ל במקום וכן לטיפול בבעיה האקוטית של הקומנדו המצרי ולקידום כל ההתפתחות. תחת פיקודו של אלוף גביש, גברו הכוחות על האיום המצרי ומנעו כמעט כליל מחיילי הקומנדו המצרי לבצע את משימותיהם.

אלוף גונן אינו פנים חדשות במרחב ורבים מהקצינים והחיילים שירתו בפיקודו בתקופות שונות.

מצבורי דלק גדולים — בשלל הגדה המערבית

מאת דויד מרשיוב, סופר „דבר"

כוחות צה"ל בגדה המערבית של תעלת סואץ מצאו במקומות שונים גם מצבורי דלק מוזקק בכמויות ניכרות, המנוצלים היום על ידי צה"ל.

מסתבר, כי נוסף על שלל הנשק שנמצא במקומות שונים בגדה המערבית — טנקים, תותחים, טילים נגד טנקים, ומערכות טילים נגד מטוסים שונות סאם 2 וסאם 3 ואחרים — נתגלו כמה מצבורי דלק מוזקק המוכן לשימוש. באחד המקומות נתגלה מצבור ענקי של דלק מוזקק. המצרים רצו, כפי הנראה, לפוצץ מצבור דלק גדול זה, אולם לא הספיקו לבצע דבר זה. כוחות צה"ל, אשר גילו את לכמה מצבורי משנה, גילו ליד המצבור הגדול, שהיה מחולק לבנות חבלה מוכנות לפיצוץ.

צה"ל מערב את תזקיקי הדלק שנמצאו במצבור, עם דלק שלנו, כדי לקבל את התערובת המתאימה האוקטן המתאים לשימוש בצה"ל.

מיליוני אמריקאים ציינו מלאות עשר שנים להרצחו של הנשיא קנדי

ואשינגטון, (ע"ר יו-פי"א ופ"ק). — יום השנה העשירי להירצחו של הנשיא ג'ון קנדי צויין בטקסים שקטים, כשמיליוני אמריקאים מכבדים את זכרו.

נקודת המוקד של טקסי האזכרה ברחבי המדינה היתה קברו של הנשיא, שעליו דלק נר תמיד, בבית הקברות הצבאי ארלינגטון שבוואשינגטון.

בשעות הימים האחרונים עלו מיליוני אמריקאים על קברו ואתמול הגיעו אלפים. בין זרי הפרחים שהונחו על הקבר היה אחד של „הכומתות הירוקות" יחידת צבא נבחרת שהוקמה על ידי הנשיא קנדי כדי להילחם בלוחמי גרילה, ואשר היתה הראשונה שנלחמה בווייטנאם.

הסנאטור אדוארד קנדי, רעייתו ג'ון ובני משפחה אחרים, ביניהם כ-10 מילדי המשפחה, הניחו פרחים והתפללו על הקבר. לאחר מכן ניגשו לקבר הסמוך של הסנאטור רוברט קנדי, אחיו, של הנשיא שגם הוא נרצח, חמש שנים לאחר אחיו.

דקות לאחר שעברו את קברו של ג'ון קנדי, הגיע אחד העוזרים הצבאיים של הנשיא ניקסון, גנראל ריצ'רד לוזון והניח זר פרחים בשם הנשיא.

בדאלאס, שם נרצח ג'ון קנדי, צעדו כ-200 איש נושאי נרות ממקום הרצח לכיכר הזכרון על שם קנדי כדי להצטרף ל-300 מתאבלים אחרים.

הנשיא ניקסון קרא לאמריקאים לזכור את „תרומותיו של הנשיא המנוח לחיי האומה".

הרצוג: ייתכן שסאדאת מעונין בהתלקחות מוגבלת קרובה

בתכנית „היום הזה" ברדיו אמר אתמול בערב הפרשן הצבאי אלוף (מיל.) חיים הרצוג, כי יכול להיות שסאדאת יהיה מעוניין בהתלקחות מוגבלת ומבוקרת בתחילת השבוע הבא על מנת לשחרר את מצרים מלהציב מבוכים בועידת הפיסגה הערבית הקרובה.

„אין כל ספק, כי הצבא המצרי מוכן ומזומן לחידוש הקרבות. כי האפשרות הזו תמיד קיימת בתנאים הנוכחיים, וכי עלינו להישאר בכוננות גבוהה", אמר הרצוג.

עם זאת הבעיה של סאדאת היא, שאין כל ודאות באשר לאופי המוגבל של ההתלקחות, אם תבוא. נראה, כי הוא מנסה להגיע להישג כלשהו, בטרם יגיע לוועידת הפיסגה. כאשר לא נוח יהיה לו להופיע בפני הוועידה כשחלק מצבאו מכותר. מכאן יצירת האווירה הבאה לסייע לו באמצעי להגיע להישג במו"מ ולזכות בתמיכה בינלאומית, ובעיקר אמריקאית — הטעים האלוף הרצוג.

מלחמת-עצבים מצרית

כדי כמה ימים מרבים בגלוי איומים מצריים לחידוש הקרבות, מלאים עדות מוחשית למהות הזו. ההבנה הזו משתלבת עם קשיים באייכים במו"מ בק"מ ה-101. המצרים מנהלים מלחמת-עצבים, כי אכך נוסף להצהרותיהם יש להם אשרה לחדש את המלחמה בלא התנופה הלהט-לפעמית. הם מבינים, כי כל הצהרה כזו הבלוה איומים מעשיים בשטח, גורמת לתגובה בישראל. כגון כוננות מוגברת, ביטול חופשות ודומה. כאשר הם מודיעים על כוונה לקראת חידוש המלחמה, ניתנת גם הודעה מסייעת ביצור אל האפשרות כי אכן קיימת סכנה כזו. המצרים למדו את התגובות הישראליות היטב. הם מחפשים נקודת-תורפה הנראית להם, ואחר כך לוחצים, אמר.

הוסיף האלוף הרצוג: „הם נתנו לבו להדגיש את ענין החזרת השבויים, אך הם כמעט ולא הזכירו את הנושא. למרות שזהו להם ענין רב מאוד לקבל את השבויים שלהם. השבויים שמוחזקים על ידינו היוו כוח של כדיוויזיה שלמה, כולל כ-500 קצינים באומנים, ובעצל לכל כ-50 טייסים. הם רוצים היום בכל לכל להסיר את המצור מעל הארמיה ה-3. זאת מטרתם בשיחות בק"מ ה-101. הם מתחבטים בשיטה של קו ה-22 באוקטובר כי הכל יודעים שהוא אינו ניתן לקביעה. הם מבינים, כי ניתוק הארמיה ה-3 מכיתור, תוך קיום ההערכות הנוכחית, פירושו הרפת מצבם הצבאי של כוחות צה"ל בגדה המערבית של התעלה.

המצרים מקוויים להגיע להישגים בדרך של מו"מ

„האיומים כבמצאים בשיטורים בוושינגטון פוסט בדבר אספקת נשק חדיש למצרים: סופר-מיג 23, ומיג 23, 600 טנקים, נבק ג.א.. ואולי מיג 25. לכך כילו הרצוג, שהפגישה ביום ה' (אתמול) היא מכרעת בטרם התפוצצות. וכן הודעת שר-הפנים וסגן ראש הממשלה המצרי, הודעות פקידי הממשל המצרי, ידיעות מקאהיר בדבר הגברת הכוננות, הפרשנות ביום ה' ב„אל-אהראם", דיווחי ה„דיילי טלגראף" מקאהיר בדבר לחצים בקרב הקצינים הזוטרים, וההודעה בדבר כינוס המועצה העליונה של הכוחות המזויינים בקאהיר במשך 4 שעות.

„מבחינתנו יש להבין, כי מלחמת העצבים היא חלק מהמערכה עם כל תופעות הלוואי. יש להתייחס ברצינות לאיומים, אך יש להבין, כי המצרים מפעילים את מלחמת-העצבים תוך מאמץ שהם מצליחים להגיע להישגים בדרך של מו"מ. אם לא יצליח הדבר בכוח, תמיד פתוחה בפניהם האפשרות של חידוש המלחמה", סיים האלוף הרצוג. (צ)

העבודה נגד תיקון

(המשך מעמוד 1)

עם המתנגדים להמיכה בתיקון הבוצע נמנו גם סגן יו"ר הכנסת ב. ביבי, ח"כ י. קרגמן, ח"כ ה. ארזי, ח"כ א. יפה, ח"כ ע. פיטרמן, כ. תריים וי. לקס.

כבן עם התהבדה גד יצקבי הציע לסיעת המערך שהי הצעה הוק שמבקין להפרדה בין פוליטיקה לצבא: היום קציני צה"ל ב„בינון" של שתיים עם קבלים תפקידים פוליטיים, התיכונות כהוטלם בימים הזהים של בכלאי הפיקודים פוליטיים בדרגת אלוף. אילה, הוסיף, הוא הוכך בקבלה התיקון הבוצע, כי שהם הבלאה היא אם יש לקפוץ את שירותם של כמפקדים בצבא שנקראו בשעת חירום המתמשכת הזלכה. גם ח"כ מ. בדפורת הכך בהצעה התיקון, וטען כי אינו גורם לפוליטיזציה של צה"ל. עם התומכים בקבלת הצעת התיקון היו גם ח"כ ז. הורביץ ח"כ י. הררי ו. שרף, ח"כ כ. שהל הציע תיקון מבהה בחוק הבוצע.

ביום ב' אמורה מליאת הכנסת התחבכם להכריע בגורלה של הצעת התיקון בחוק אשר הועלתה בפניה ביום ד' שעבר על ידי סיעת „הליכוד". ביניהם הודיעו גם סיעות המפד"ל ול"ע על התנגדותן בתיקון הבוצע. נראה, כי גם סיעות אגודת ישראל ופועלי אגודת ישראל עוינות לצורך המיכתן בתיקון זה.

כזכור הודיע האלוף שרון בשבוע שעבר כי אם לא יאופשר לו, לפי החוק, להמשיך בשירותו הצבאי הפעיל כיום, הוא יעדיף להסיר את מועמדותו מרשימת „הליכוד" לכנסת השמינית ולהמשיך בשירותו.

הדישוש ועדת חקירה פנים-מפלגתית

„החוג לקידום החברה" של מפלגת העבודה, שהתכנס אתמול בתל-אביב, החליט „למחות על הדרך הבלתי-דימוקרטית בה נתקבלו באחרונה ההחלטות גורליות על-ידי מוסדי מפלגת העבודה". כן הוחלט לדרוש הקמת ועדת-חקירה פנים-מפלגתית.

דובר החוג אמר, כי מליאת החוג יצאה גם בקריאה לכנס מיד את מרכז מפלגת העבודה על מנת לדון בדחיית הבחירות, תוך פתיחת רשימות המועמדים לכנסת בתיאום עם המפלגות האחרות. (צ)

השבויים האחרונים

(המשך מעמוד 1)

וביניהם הקצינים הבכירים שהיו בין השבויים.

עם בואם של אחרוני השבויים הישראליים למטוס, התעופה להר אמר שר הבטחון משה דיין, כי בכך הוחזרו כל השבויים הישראליים שנותרו בחיים, ואילו לגבי הנעדרים האחרים יש להניח שלא נותרו עוד בחיים.

הרמטכ"ל רב-אלוף דוד אלעזר, שגם הוא בא לקבל את פני השבים, אמר, שבעיית הנעדרים הובאה אתמול לשיחות בקילומטר ה-101 בכביש סואץ—קאהיר בין נציגי ישראל ומצרים.

בתשובה לשאלה אמר שר הבטחון, כי נציג הצלב-האדום אמר לו שבם כיום החלפת השבויים עם מצרים יש לקחת שהסורים ילכו עכה גם הם באותה הדרך. לצומת זאת אמר הרמטכ"ל: „אנחנו רחוקים מכל התקדמות בבעלת החלפת השבויים עם סוריה. הכל תלוי בבעיה עם הסורים. הם אינם מכבדים את החוק הבין-לאומי, ואינם מכבדים אף את החוקים האנושיים האלמנטריים ביותר, המחייבים אפילו חיילים של צבאות לוחמים זה בזה".

הבכיר בדרגה: סא"ל אסף יגורי

בין השבים הבכירים היה גם בכיר קציני צה"ל שנפלו בשבי המצרי, סגן אלוף אסף יגורי. הוא היה גם היחיד ששער ראשו לא גולח. שאר המוחזרים בקבוצה האחרונה היו בחלקם טייסים וקצינים אחרים.

בסך הכל הוחזרו למצרים 8135 שבויים ואילו לישראל הוחזרו 241. על-פי הישוביהם של אנשי צבא, שבויים

בענין זה, משתמע מכך, ארבעה כשבויינו כתו שבי.

קבוצת השבויים האחרונה גם היא לקבלת הפנים הוטה בתקבלו כל אלה קרקוני אקורדיוניסט ניגן, על אף כידך באותה עת, היילות פרחים לכל חייל ברדת. הב- כן הבסים וההיילים הרבים להזות בכהבם בואו בפייב רמטכ"ל, שר הבטחון וקצינים ריים אחרים של צה"ל לחצ ידיהם לפני שהועברו באו לבסיס סמוך, אשר בבס אוחר כן לבתיהם.

להפריד בין ההחזרה לעתונאים

בגלל הגעם שיזיד עיוני צבי מבטחון ההחמירים כל ה- רק להפריד — וללא הצלח- רה — בין השבויים וההחזר העתונאים.

שמות החוזרים אתמול

האלה שמות החיילים, שהוחזרו אתמול בשעה 11.40 בצהרי שבי המצרי:

אלוף רענן; ברעם (בצה חק; גור אליהו; גרדי חן (צת) גיורא; וולפסון זכרי אברהם; זיית דוד; אסף; ליבנה יגאל; מטוס מקוס גיורא; נרקיס אהרן צבי; שלו דוד; שפר ירון גדעון.

שיחות הק"מ ה-101

(המשך מעמוד 1)

הוא סירב להשיב על שאלות, אם הושגה התקדמות כלשהי ובאיזו מידה גדול ההבדל בין גישת שני הצדדים.

קצינים מצריים אחרים, המקורבים לשיחות, אמרו שקיימת תקווה להתקדמות, על אף חילוקי הדעות שהוזכרו על-ידי גמאסי. עם זאת הם לא אמרו שהושגה התקדמות כלשהי ואף לא הגדירו את המצב כקפאון מוחלט.

מפקד כוח החירום של או"ם אמר לעתונאים, כשגמאסי וירייב לידו: „המצרים והישראלים דנו בהפרדת הכוחות ובהיתקנות. הדיון היה מועיל ויימשך מחר".

כשנתבקש סילאסואו לומר משהו על חילוקי הדעות בין שני הצדדים, הוא שמר על שתיקה וירייב סיים את הפגישה הקצרה עם העתונאים באמרו: „אני סבור שאמרנו מספיק".

כאשר הופסקו הדיונים ל-28 דקות נראו גמאסי וירייב כשהם משוחחים פנים אל פנים ליד חלון אוהל שהוצב בחזית האוהל. ירייב הצביע לכיוונים שונים ולאחר מכן נכנס לאהל בקרבת מקום.

כדי להתקשר עם תל-אביב צבות השלום.

נפגשו עתונאים משני הצדדים

לראשונה הורשו אתמול אים שהגיעו מקאהיר ומן לשוחח ביניהם ליד מ מפגש.

פגישת הקצינים החלה חר שלמשתתפים במספר שבויי המלחמה שהיו ב הארצות, הוחלפו.

הפגישה של אתמול נח ידי פרשנים פוליטיים כבעלת השיבות כרבעה הפגישות הנערכות בקילו 101.

הדיונים אתמול נסבו מס' 2 של ההסכם בן קודות שגובש על ידי ד קיסינג'ר הקורא לצדדי דיר את בעיית החזרה ה-22 באוקטובר.

כזכור מתנגדת ישראל המצרית בנושא זה. בנא מיע סגן ראש הממשל הפנים המצרי מכדוח ד', אמר כי הזהיה והלוכות או"ם מצד ישר ביזה את האפשרויות הקרבות.

שגריר ישראל בטוקיו איתן רון (משמאל) בשיחתו עם סגן שר החוץ היפאני שינטאקו הוגן. צילום רדיו של „אסושיאייטד"

יפאן פירסמה

(סוף מעמוד 1)

כל המאמצים האפשריים, כדי להביא לשלום צודק ובר-קיימא במזרח התיכון בהתאם לעקרונות האלה.

מובן מאליו שבכוונת ממשלת יפאן לתרום כמיטב יכולתה להשגת מטרה זו.

שגרירות ישראל בטוקיו: העמדה היפאנית תגביר נוקשות הערבים

ממשלת יפאן, המביעה צערה על המשך הכיבוש הישראלי בשטחים הערביים קוראת לישראל לפעול בהתאם לעקרונות אלה. ממשלת יפאן תמשיך לעקוב אחר המצב במזרח התיכון בכובד ראש ובדאגה ויתכן שיהיה עליה לעיין מחדש במדיניותה כלפי ישראל על יסוד התפתחויות בעתיד.

תגובת ירושלים

סופרנו המדיני של „דבר" מוסר:

מקורות בירושלים הביעו אמש תמיהה ומורת-רוח על כך, שמעצמה כלכלית כיפאן משנה תוך ימים ספורים את מדיניותה הניטראלית, ואף הידידותית כלפי ישראל, שאיתה קיימה באורח יציב כשתי עשרות שנים, בגלל כניעה לאיומי-סחיטות.

המקורות הביעו את הדעה, כי כניעתה של יפאן לסחטנות באה ברגע בלתי-מתאים ביותר, גם לה וגם למאמצי השלום במזרח התיכון, המתנהלים עתה, הן בפגישות הקצינים בין ישראל למצרים והן בשיחות-ההכנה שמקיימים האמריקאים לקראת „ועידת-השלום" הישראלית-ערבית בז'נבה. כניעתה של יפאן לסחטנות היא בזה המעודד את הגברת ה

עולות המתמנות נג החונים הערביים יום, הדרישה להכש מאמצי-השלום חאב של גם נורמים ערב תונים במעניינים, א הצלחתם.

ההצהרה היפאנית לגב תעודד את הימודות בעולם הערבי, המתנגנ הסדר מדיני והשואפים את הסכסוך על-ידי תב רות-שחר כלפי ישראל. ההל כלחמת נפט כך וו

כפי שנודע, נבנס אתג ליד היפאני בישראל מולקת אסיה במשרד לם וארון, כדי למסור לסת הממשלה היפאנית סכסוך הישראלי-ערבי. ניה, כי נמסרה לשגר ישראל על ההצ פאנית.

בירושלים סבורים, כי של יפאן לסחטנות הערב לה לא רק בתחום הסו לארה"ב. אלא גם בתחום כוח המדיני של יפאן הקוהל, בהי-הקונגרס וא האמריקאי בשלבים הבא מדיניות ארה"ב באסיה.

ייתכן עיכוב

(המשך מעמוד 1)

על מגעיו עם ישראל בנ נגשות בין סוח אויים לב צה"ל כמערב לסואץ. ירשבה, לדבריו, בעקבות טלפוניים שלו עם השר שהה באותו יום בדרום כן קיים מגעים עם ראש מלדה מאיר ועם גנראל ויאה. פקודתו לגנראל דבריה, פשוטות: „דבר מו"ם, אך היה נוקשה". היום סירב לומר אם הגנר קש רשות לפתוח באש על צה"ל. הוא גם לא הזכ המגעים שלו עם הנאם באותו יום שנגעו לדברי ישראליים, ל„הרגעת או

המכון לחקר חברתי שימושי באוניברסיטה

…כוך בציבור בנושאי השטחים …סימיות בעניין סיכויי השלום

…את סופר „דבר"

…ר החתימה על הסכם …ת האש בין ישראל …מצרים חל מפנה חד …ת ריכוך בנכונות ל…ם על חלק מהשטחים, …מעט לא חל שינוי כ…ות הציבור לגבי סי…שלום של ממש עם ה…ם — אלה הן מסקנות …קר שנערך בחודש נ… על ידי המכון למחקר …י שימושי והמכון ל…יקציה של האוניברסי…עברית, יחד עם זאת, הגדול של הציבור (73 … מצדיק את חתימת …שלה על הסכם הפסקת

…הציבור (84 אחוז) עדיין …שתהיה מלחמה נוספת עם …ם בעתיד. מאז חתימת ההס…ד מאחוז של אלה הרואים … מלחמה כבר בחודשים …ים, ועלה אחוז הרואים אר…נה שנה-שנתיים.

סיכויי השלום נשאלו שלוש … שתיים מתייחסות לגבר… של ארצות ערב להגיע לש…ל ממש, והשלישית מתייח…כוונות השלום של מצרים אחרי החתימה על ההסכם. 45 אחוז מן הנחקרים ש…ט" או „אולי" והיינה מוכ…רב מוכנות לדבר על שלום …ש עם ישראל. אחוז דומה כך ב-7 לנובמבר, דהיינו …שטודסמו ידיעות על הסכם …ווסר תזוזה כזה מאפיין גם …תשובות לשאלה: „האם אתה …שהפסקת האש הזאת תס…

חיים בשלום של אמת עם הערבים בחודשים הקרובים ד' גם לפני החתימה על ההסכם וגם מייד אחרי החתימה השיבו כ-30 בחיוב. תוצאות אלה מצביעות גם על כך שאלה, החוזים שלום אמת נוטים לראות אותו בעתיד יותר רחוק מאשר בחודשים קרובים.

שנה לפני מלחמת יום הכיפורים כ-77 אחוז מן הציבור סברו שארצות ערב עדיין אינן מוכנות לשלום של ממש. בשבוע הראשון למלחמה ירד הפסימיים ל-62 אחוז. עם הפסקת האש הוסיפה הפסימיות לרדת. בין 25 ל-31 באוקטובר כמחצית הציבור נטה לפסימיות והמחצית האחרת לאופטימיות. ב-7 לנובמבר וב-13 לנובמבר, הורדו הפסימיות לכ-60 אחוז.

ב-7 לנובמבר 76 אחוז חשבו שהפסקת האש תסתיים במלחמה בחודשים הקרובים, ואילו מייד אחרי החתימה על ההסכם סברו כך 45 אחוז. לעומת זו הורה לעמדה קודמת, בציבור בסוף אוקטובר — שבוע לאחר תחילת הפסקת האש, כיום קצת יותר נחקרים — בהשוואה לסוף אוקטובר — סבורים שלא תהיה מלחמה בחודשיים: 16 אחוז לעומת 11 אחוז. אבל בקרב רוב גדול שעדיין סובר שתהיה מלחמה נרשמת מתגלה מגמה לקרב את מועדה לשנה-שנתיים.

אחרי חתימת הסכם הפסקת האש, חלה התרככות גדולה בנכונות לוויתורים על שטחים מוחזקים לשם הסדרת שלום. לאחר חתימת ההסכם בין שיחת השעשים, 11 אחוז בלבד הסיבו „לא להחזיר על שום שטח, ללא יוצא בן הכלל" לעומת 29 אחוז שהסיבו כך ב-25 עד ל-29 באוקטובר, ולעומת 52 אחוז שהשיבו כך בעיצומה של מלחמת יום הכיפורים (16—19 באוקטובר 1973). כשנה לפני מלחמת יום הכיפורים (פברואר—מרץ 1972) הציבור 27 אחוז בשלילה קיצונית כזאת. אחרי חתימת ההסכם, בפעם הראשונה יש למעלה ממחצית הנחקרים (53 אחוז) שמוכנים „לוותר על חלק מהשטחים". 27 אחוז מוכנים „להחזיר רק על חלק קטן מהם", ואילו 9 אחוזים מוכנים לוותר על „כל השטחים" או „כמעט על כולם".

קצת התרככות קרתה גם לגבי הנכונות להענות ללחץ אמריקאי בנדון. לפני חתימת ההסכם היתה התקשחות כלפי לחץ אמריקאי. אך העמדה הורה למצב הקודם אחרי חתימת ההסכם.

טילי „סאם" מצריים שנלקחו שלל מועברים בכבישי הארץ·

מתנדבים רבים מבקשים להתיישב ברמת-הגולן

מאת סופר „דבר" לענייני חקלאות

בשנה הקרובה יושלמו מפעלי המים לישובי הרמה, בהשקעה של 25 מיליון לירות, והדבר יגדיל את כמויות המים לישובים אלה מ-10 ל-25 מיליון מ"ק בשנה — על כך נמסר בסיור שערכו השבוע השרים ח. גבתי וי. גלילי בישובי הרמה.

במשך הסיור נמסר עוד, כי ממשיכים בשיקום הלולים, הרפתות ומיבנים אחרים בכל הישובים וכמעט כל שדות הפלחה כבר נזרעו.

נציגי הישובים תבעו לזרז את קצב הבנייה למגורים, כדי שאפשר יהיה לקלוט את גל המתנדבים המבקש להתיישב ברמת הגולן לאחר מלחמה זו.

סימני התאוששות בענף התיירות בטבריה ובגליל

מאת סופר „דבר" בגליל

סימני התאוששות ניכרים בענף התיירות והתאירוח בגליל ובטבריה שנפגע בגלל המלחמה.

מנהל המרכז לתיירות ומרשא א. אטינגר מסר כי ענף התאירוח בטבריה מתבסס בעונה הנוכחית בעיקר על תיירות פנים הקשורה במרחצאות חמי טבריה.

י. ריפמן, מנהלת התאחדות בתי מלון בעיר מסר, כי עתה שוהות בטבריה קבוצות קטנות של צליינים נוצרים מהולנד ומצרפת. אך מקווים כי לקראת חג המולד תגבר גם תיירות-חוץ. הדבר כבר דומה שורר גם בבתי הארחה בקיבוצים בגליל.

ביקורת על שירותי מל"ח בעמק חפר

מאת סופר „דבר" בנתניה

המועצה האזורית עמק חפר — החליטה לבחור ועדה שתחקור את הליקויים בפעולת שירותי מל"ח וביחוד את בעיית המחסור ברכב שגרם סבל רב לחקלאות ולתעשיה באזור.

בישיבה נמתחה ביקורת קשה על הסידורים הארציים של מל"ח והובעה דעה, להציע שינויים יסודיים בארגון פעולות מל"ח עם יותר עצמאות של התארגנות אזורית, ופחות תלות בסידורים ארציים. חברי המועצה טענו, שהרכב המצומצם שהיה מגוייס לצרכי המשק באזור לא נוצל במלואו; הנהגים השכירים לא מילאו את מכסת התפוקה בעבודה והיו גם חריגות בשימוש ברכב מגוייס לצרכים פרטיים.

בישיבה הודגש, שתפקיד הוועדה הוא לא לחשוף שגיאות העבר, אלא להתרכז בהצעות להסדרים יותר טובים בעתיד. חברים טענו, שבעתו קיים מחסור גדול במשאיות חונות הרבה משאיות במקומות לא חיוניים כשהן לא מנוצלות לעבודה. בין היתר נשמעה הצעה, ללמוד מארגון התחבורה של „אגד" בשעת חירום.

…ושבי כפר דרוזי כבוש …רוצים משלטון ישראל

מאת יואל דר, סופר „דבר"

…אחנא מרתאחין ומבסוטין …נחנו נינוחים ומרוצים) — … ולדש כלים אלו סיכם … כאר חדר, אחד משלד… …ת הכפרים הדרוזיים החד… …ים שנכבשו בידי כוחותינו … מלחמת יום הכיפורים ברמת … גולן הבשן את המצב הח…

המוכתאר, שייך חאמד שהין … …ות, אמר לעתונאים, שרוב … תושבים נעצר על ידי … המושבות ישראל וכי אין בפיה. בפיהם של בני כפרו, תלך … כלשהי.

…לא כך היה המצב עד לפ… חודש בעת ביקורי הראשון … הדר.

המוכתאר קשיש בשנות ה… הראשונות לחייו, התלונן, … בין הבעיות שיצרה המלח… — מחסור במזון, במים ובדלק. היום, הוא אומר, לא חסר לנו מאומה. בית הספר הופעל מחדש. צנורות המים שנפגעו בזמן הקרבות תוקנו. הובאו לנו סוכר, קמח ודלק, אם כי לא בכמויות גדולות. ואשר ליבול הענבים, אומר המוכתאר, כי שלטונות ישראל מתירים להם באמצעות סוחר מהכפר מג'דל שמס השכן לשווק את היבולים בישראל. בעד קילוגרם אחד מקבלים 40 אגורות לעומת 60 עד 70 אגורות שקיבלו בזמן הסורים. באשר לעתיד, אומר המוכתאר, איננו יודעים מה יהיה עמנו. מבחינה עקרונית, אנו מוכנים לציית למרותה של כל מדינה השולטת בנו ואין זה חשוב — אם זו ישראל, ואם זו סוריה, בתנאי שאותו שלטון לא יפגע בנו לרעה. „אני מוכן להעיד את השמים ואלוקים שאיש מחיילי צה"ל אינו פגע בנו לרעה" אמר.

חוליה בראשות איש הצלב האדום מחפשת חללים בשטח ההפקר של צפון החזית המצרית· צילום רדיו של „אסושיאייטד פרס"·

200 תורמי המגבית הגיעו מבריטניה

הביאו חמישה ספרי תורה לצה"ל

מאת סופר „דבר"

200 תורמים חשובים של קרן היסוד — המגבית המאוחדת בבריטניה, שכל אחד מהם התחייב לתרום סך 350,000 ל"י לפחות, הגיעו השבוע במטוסה מיוחדת של „אל-על".

המשלחת בראשות יו"ר המגבית המאוחדת בבריטניה מיכאל סאקר תשהה בארץ ארבעה ימים ותיפגש עם ראש הממשלה גולדה מאיר, שר הבטחון משה דיין ועם ראשי הסוכנות היהודית וקרן היסוד. כן תסייר המשלחת בחזיתות ותבקר בקיבוצים וביישובים בגולן, שנפגעו במלחמה.

בין אנשי המשלחת הרבנים הראשיים ליהדות אנגליה הרב ד"ר עמנואל יעקובוביץ והחכם ד"ר ס. גאון, שהביאו אתם חמישה ספרי תורה שאותם העניקו, בטקס מיוחד בשדה התעופה בלוד בירדתם מהמטוס, למשלחת מטעם צה"ל, שבראשה עמד הרב הראשי לצה"ל התא"לוף פירון.

„יהדות בריטניה אספה מאז 6 באוקטובר תרומות בשיעור הגבוה ביותר לגולגולת מבין קהילות יהודיות אחרות בעולם" — אמר מ. סאקר. הוא הוסיף כי סך כל ההתחייבויות הן מעל ל[illegible] מעבר לסכומים שנאספו במלחמת ששת הימים.

חברי המשלחת נמנים עם ראשי הכלכלה בבריטניה, תעשיינים, בנקאים, משפטנים, מלונאים ומרצי ענף הפיתוח. ביניהם הלורד גאנר, לורד שינוול ועוד אנשים בעלי שם מיהדות אנגליה.

„באנו לישראל בשעה זו להפגין את הזדהותנו עם העם בישראל, וכדי ללמוד ממנהיגיה מה הם צרכי המדינה" — סיכם סאקר.

ספרי הגמרא של ישיבת רמת-מגשימים נמצאו בנגמ"ש סורי

„ספרי הגמרא והתלמודה הרבים שנלקחו מהישיבה ברמת מגשימים ובגולן על ידי הסורים, נמצאו על ידי חיילינו בנגמ"ש סורי שנטש במקום. בימים אלה החלה הישיבה לפעול שוב. אף כי מספר תלמידיה עדיין מצומצם" — על כך מסר שלשום מרכז משק רמת מגשימים, בזמן ביקור השרים ח. גבתי וי. גלילי במקום.

מרכז המשק ציין, כי חיילים סוריים הוציאו את ספרי הקודש ותלבושת הרבי מן הישיבה המקומית. באחד הימים הראשונים של מלחמת יום הכיפורים. כעבור שלושה שבועות בצא צוות של יחידת פינוי שלל את ספרי הקודש, בנגמ"ש פגוע. הוא החזיר אותם לתפוחתם. החיילים הסוריים לא פגעו בספרים ולא חיללו אותם, כנראה משום שרצו לקחתם כמזכרות.

מסר"ת דורש מיצרני הצמר להוזיל מחירים

מאת סופרו הכלכלי של „דבר"

הממונה על המחירים במשרד המסחר והתעשיה עומד לפנות בדרישה ליצרני מוצרי-צמר להוזיל מחירים בעקבות הירידה הניכרת שחלה במחירי הצמר בשוקים הבין-לאומיים, לדעת במשרד המסחר והתעשיה. אין עתה הצדקה למחירים הגבוהים של מוצרי צמר ויש מקום להוזלה באחוזים ניכרים.

לפני כמה חדשים, עקב ההתייקרות הגדולה של הצמר בשוקים הבין-לאומיים, התיר משרד המסחר והתעשיה ליצרני מוצרי-הצמר להעלות מחירים. בחדשיים האחרונים חלו ירידות תלולות במחירי הצמר. כך, למשל, בבורסת הצמר בסידני, שבה מתרכז עיקר המסחר הבין-לאומי בצמר, ירד מדד מחירי הצמר מ-510 ל-333. אף בבורסת לונדון ירדו מחירי הצמר מהשיא של 405 פאני לקילו באמצע השנה ל-255 פאני הקילו בסוף השבוע שעבר.

במשרד המסחר והתעשיה אין כניסיום שהוזלת מחירי הצמר תורגש מייד. ברשות היצרנים יש עדיין מלאי שנרכש במחירים הגבוהים, אולם לאחר שיגיעו המשלוחים החדשים צפויה הוזלת מחירי מוצרי-הצמר.

שר-הנפט הסעודי זאכי ימאני (מימין) הגיע אמש לקופנהאגן בעקבות פגישת המדינות המייצרות נפט בווינה. ימאני הסביר לעתונאים, כי הוא מקווה להיפגש עם פקידים בממשלת דנמארק כדי לשוחח על מצב אספקת הנפט· צילום רדיו של „אסושיאייטד פרס"·

מחמיר מצבן הכספי של הרשויות המקומיות

מאת סופר „דבר" בחולון

ימי המלחמה החמירו במידה רבה את המצב הכספי של הרשויות המקומיות שגם לפני כן לא היה מזהיר ביותר.

ראש עיריית חולון פנחס אילון — אמר בישיבת מועצת העירייה כי הכנסות העירייה בחודש אוקטובר הגיעו רק ל-35 אחוז מהמתוכנן, וכי בנובמבר עלול המצב להיות גרוע יותר. אך העירייה חייבת לשלם לעובדיה ולקבלנים ואחרים את התשלומים החודשיים המגיעים להם. בחדשים הקרובים יהיה המצב הכספי קשה ביותר. לכן הוחלט להפסיק בשלב זה לאשר הוצאות או הזמנות שאפשר להימנע מהן. כן קרא ראש העירייה להסכון מירבי בתשלום בשירות העירוני ובמוסדותיו ובהפעלת הרכב שברשות העירייה.

אילון מסר עוד כי אחת הבעיות המטרידות כבר את הנהלת העירייה היא גיוס מוסדות החינוך בשנת הלימודים תשל"ה כאשר הבנייה כיום משותקת. יש לציין כי הבעיות שהועלו על ידי אילון הן כלליות לרבית הרשויות המקומיות, והחלק אף המורות ידיהר באשר בחולון.

ועדת השירותים של הכנסת ביקרה ב„בילינסון"

מאת שמעון פינס, סופר „דבר"

בביקור שערכה אתמול ועדת השירותים של הכנסת בבית-החולים „בילינסון", אמר יו"ר ברכה קופ"ח אשר ידלין, כי מערכת הבריאות עברה במלחמת יום הכיפורים ביתר יעילות מאשר כל מערכת אחרת.

במיוחד הדגיש א. ידלין את המאמץ שעשו מוסדות קופ"ח על כל הסקטורים באישפוז נפגעי צה"ל. א. ידלין שיבח את מערכת הבריאות, וחיל-הרפואה, שעשו הכל למען הצלת חיי אדם, והדגיש כי הגענו לרמה גבוהה של טיפול כפי שנהוג בארצות הברית ובאירופה.

בדברו על תקציב קופ"ח, הגיש ידלין כי הוא יגיע למיליארד ל"י, עליה של 5 אחוזים לעומת השנה הקודמת. כן עמד על התייקרות הציוד הרפואי והתרופות בחו"ל שיבריח הטלה תשלום של קבלת תרופות.

בדברו על הבעיות קופ"ח בעתיד, אמר ידלין כי בתכנית מרכז קופת-חולים להכפיל פי שניים את מספר המיטות בבתי החולים הכלליים. כן יוקמו בנוי בתי-חולים חדשים. הוא ציין את פתיחת המחלקות החדשות בבית חולים „קפלן" ובבית-החולים „לוינסקי", אשר נפתחו תוך כדי המלחמה.

יו"ר ועדת השירותים של הכנסת, חייקה גרוסמן, דיברה על מאבקי בתי-החולים בשעות הירום.

ד"ר ח. דורון הירצה על פעולות „רשות האישפוז הארצית" ופעולותיה של קופ"ח. חברי ועדת השירותים של הכנסת ערכו ביקור בבית-החולים ובמיתקנים לשעת חירום.

הגרלת הפיס

בסך 150,000 ל"י זכו המספרים: 337161; 521971. בסך 50,000 ל"י זכה המספר: 249932. בסך 12,500 ל"י זכו המספרים: 359443; 547182. בסך 6,250 ל"י זכו המספרים: 076194; 163491; 597708; 731516.

בסך 600 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב-09046; 14598; 16455; 30018; 36967; 42022; 47880; 66686; 78025; 92048.

בסך 250 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב-09693; 12389; 15143; 17568; 17665; 21600; 26674; 27718; 28063; 30567; 34961; 37479; 44891; 47617; 53377; 53775; 54562; 57801; 58186; 68764; 73522; 84216; 89207; 96317; 99105.

בסך 100 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב-2088; 4951; 5811; 6362; 6427; 9423; 9797.

בסך 50 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב-0346; 0595; 0675; 1010; 1137; 1173; 1263; 1384; 1635; 1693; 2221; 2842; 2996; 3073; 3700; 3730; 3867; 3972; 5098; 5130; 5509; 5618; 5799; 6128; 6807; 6867; 7212; 7485; 7515; 7873; 8082; 8261; 8357; 8358; 8376; 8486; 8750; 9081; 9596.

בסך 4 ל"י זכו כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב-0.

בסך 1,250 ל"י זכו הכרטיסים הבאים: 046362; 110967; 180154; 185434; 229432; 250317; 266288; 325070; 374363; 393740; 460147; 523233; 549139; 569833; 600346; 623070; 651581; 666699; 714149; 737634; 782456.

חודשה הקמת מפעל אמבר ב' בעמק חפר

מאת א. סדומי, סופר „דבר"

בנפק „סולל-בונה" בחדרה ומילובר מרחיבים תפוקתם. הוחדש בראשית החודש את העבודה בהקמת מפעל התערובת אמבר ב' בתחום המפעלים האיזוריים „גרעות" בעמק-חפר.

בהקמת המפעל וציודו יושקעו, לפי המשוער, 35 מיליון ל"י. הוא מיועד לתפוקה שנתית של 100,000 טונות תערובת ולפי התכנית היה צריך להשלים הקמתו ולהתחיל בהפעלתו בסתיו 1974.

מנכ"ל „ברנות" משה ברכמן, מסר המבצע בסיור עתונאים שנערך במקום, כי כבר לפני המלחמה היה פיגור מסויים בבנייה בגלל המחסור בבלט ועתה מנסים להדביקו. אולם אי-שחרורו של מהנדס המפעל משירותו הצבאי עלול לגרום להפסקה ממושכת של העבודה ודחיה-מאונס של הזמנת המוכחים והרכבת הציוד. הדובר אמר, כי מדובר במהנדס המשרת כטוראי בתפקיד משני, שמאות חיילים אחרים יכולים למלאו. אף-על-פי שהמפעל הוכר כחיוני הבקשה לשחרור המהנדס נתמכה על-ידי מנכ"ל משרד-המסחר והתעשיה, לא הצליחו עד כה לשחררו.

בסיור באמבר א' נמסר לנו, כי המפעל, שתוכנן בראש לייצור 60,000 טונות תערובת לשנה בלבד, כבר ייצר ב-10 חדשים, חלקם בשתי משמרות, 110,000 טונות. עתה הוא כבר עובד בחלקו 24 שעות ביממה ויגיע עד סוף השנה ל-130,000 טונות. אולם גם כה התיכנון המוגבר לייצור בשוק ההודיים וגדלת רפת החלב יש הכרח במפעל נוסף שיאפשר למשקים להחזיק גם מלאי של תערובת לחודש-חדשיים.

מנהל „אמבר" שמואל פירסט, מסר, כי אמבר ב' יהיה מצוייד ציוד חדיש ביותר, עם מערכת פיקוד מבוקרת של מחשב ואפשרות שימוש מוגבר בחומרים בלתי קונבנציונליים בטכנולוגיה של המזון לבעלי-חיים כמו קש, פסולת גינפסות כותנה, זבל-עופות ובקר, פסולת מטחנות, ועוד.

15 מיליון ל"י יושקעו ב„מילובר"

בהמשך הסיור, בהדרכתו של מ. ארזי מהמרכז החקלאי, ביקרנו גם במפעל התערובת „מילובר" בשטח המפעלים האיזוריים „מילואות" במפרץ חיפה. ב„מילובר" יוצרו אשתקד 135,000 טונות תערובת והשנה יגיעו ל-150,000. גם כאן עוסקים בהרחבה. בהשקעה משוערת של 12—15 מיליון ל"י, שיביאו את המפעל לתפוקה של 200,000 טונות בשנה.

הוקמו עוד שתי חברות אוטובוסים ברצועה

מאת סופר „דבר" בדרום

ראש עיריית רפיח, השייך ש. זהערוב, התושב חאן יוניס, ח. בכיה, פליט לשעבר, הקימו שתי חברות אוטובוסים חדשות ברצועה בהשקעה של יותר משני מיליון ל"י, מהם 50 אחוז הלוואה ממשלתית ל-5 שנים בריבית של 9 אחוזים.

השייך רכש עשרה אוטובוסים מודל 1970 מחברת „יונייטד טורס". האוטובוסים שופצו ביזון והוא יפעילם בקו רפיח—אל-עריש, רפיח—עזה ובכפרי העיר. בכיה, שרכש גם הוא עשרה אוטובוסי „ליילנד", מאותו מודל ומאותה חברה, יפעילם באזור חאן-יוניס. שתי חברות האוטובוסים של עזה רכשו באחרונה בלי עזרה ממשלתית שבעה אוטובוסים חדשים תוצרת „מרצדס" מגרמניה. צי האוטובוסים המקומי ברצועה מונה עתה 51 יחידות ו„אגד" מפעיל באמצעות נהגים מקומיים עוד כ-85 אוטובוסים. לאחר הכיבוש היו ברצועה רק כ-20 אוטובוסים.

המימשל אינו מוציא רשיונות חדשים למוניות. באזור פועלות כ-800 מוניות, אך בעלי כ-500 מהן חידשו בסיוע ממשלתי את רכבם והגדילו את נפחו מ-4 ל-7 נוסעים במונית. על כל מוניות הרצועה הותקנו באחרונה, כנהוג בישראל, שלטים מאירים וכנוסל הסימון המיוחד על הדלתות. תושב עזה משקיע עתה 2.1 מיליון ל"י בהקמת מכון „דינמומטרי" ראשון ברצועה לבדיקת-רכב. חברת „פורד" עומדת להקים מוסך שירות גדול, בהשקעה של 800 אלף ל"י, במרכז ארז בצפון האזור.

ברצועת-עזה רשומות כ-1500 משאיות, מהן 760 עד 4 טון, 185 בין 4 ל-8 ו-540 מעל ל-8 טון. אי אפשר להשיג מידע מדוייק במה הן עסוקות בימים אלה. חוגי התחבורה בעזה סיפרו לי אתמול, שיש ביקוש רב למשאיות גוררות בענף. אך ההיצע בשוק המכוניות המשומשות בישראל הוא אפסי גם באותו סוג של משאיות שהעזתים היו קונים, כמו עם, בשנים האחרונות.

בעלי משאיות בבאר שבע מתנגדים ל„סעיף העונש"

מאת סופר „דבר" בנגב

עשרות בעלי משאיות מגוייסים בבאר שבע מסרבים לחתום על סעיף, שאם יתפסו בהובלות שאינן בשירות המקום שאליו רותקו צפוי להם קנס בסך של 20,000 ל"י או 7 שנות מאסר.

המדובר בבעלי רכב שמשוררו כריתוקם למל"ח והועברו לעבודה באמצעות משרדי תובלה שאושרו על ידי משרד התחבורה ואשר רק דרכם יכולים המפעלים לקבל רכב להובלות לפי עדיפות שקבע משרד המסחר והתעשיה. בעלי רכב אלה מסרבים לחתום על חוזה בהתקבלם לעבודה, וכאמור רבים מהם מסרבים לחתום על „סעיף העונש", כפי שנמסר נרתעים במיוחד מהחתימה על חוזה בעלי רכב רבים שמספרם אינו מבוטל.

אמש נמסר, שהמדובר הוא ב-כ-90 „בעלי כלי רכב המסרבים בינתיים לעבוד במסגרת החדשה. מחברות הבניה בבאר שבע נמסר, שאם המצב יימשך כמו שהוא עלולה הבנייה בעיר להיות מושבתת תוך ימים אחדים.

אנשי מפתח בבאר-שבע אומרים, שדרושה פעולה מיידית לסידור העניין.

סגן נשיא מצרים מחמוד פאוזי נועד אתמול עם שגריר ברה"מ בקאהיר ולאדימיר וינוגראדוב — מסרה סוכנות הידיעות המזרח-תיכונית.

אוניברסיטת חיפה

מודיעה לציבור התלמידים

בימים א'—ג', 25—27 בנובמבר 1973, יתקיים ייעוץ בחוגים ובמועדים המפורטים להלן:
הסדר זה לא יפגע בתלמידים מגוייסים או תלמידים אשר בגלל המצב לא יוכלו לגשת לייעוץ, והובטחה להם כל האפשרויות בבחירת הקורסים. תלמידים אלה, יוכלו לקבל ייעוץ בכל החוגים ובכל ימות השבוע (עד תחילת שנת-הלימודים) במזכירות החוגים, בין השעות 10.00—12.00 לפנה"צ, או על-פי קביעה מראש בכתב ובע"פ.
להלן סדר הייעוץ

החוג	יום א' 25.11 9—12	יום א' 25.11 15—17	יום ב' 26.11 9—12	יום ב' 26.11 15—17	יום ג' 27.11 9—12	יום ג' 27.11 15—17
מקרא			X שנה א'	X	X כל השנים	
ספרות עברית	X					
מחשבת ישראל					X כינוס כללי בשעה 10.00	
לשון עברית	X					
היסטוריה של עם ישראל			X		X	X
לימודי א"י					X	X
ערבית	X					
היסטוריה של המזה"ת	X					
פילוסופיה	X					
היסטוריה כללית		X	X			
צרפתית			X			
ספרות כללית	X		X		X	X
בלשנות שימושית	X					
הכשרת מורים			X גם שנה ב'		X גם שנה א'	
גיאוגרפיה	X לכל השנים		X לכל השנים	X	X לכל השנים	
מדע המדינה	X	X	X		X	
כלכלה			X ייעוץ בדו-חוגי חד-חוגי	X	X ייעוץ בדו-חוגי חד-חוגי	
סטטיסטיקה	X		X	X	X	
מתימטיקה				X	X	
שפות ובלשנות	X	X	X	X	X	
ביו-חנוך	X				X	
חינוך גופני	X	X	X	X	X	X

חוברת מידע תימסר במקום.

מועמדים אשר עדיין לא קיבלו הודעה בדבר קבלתם ללימודים לתשל"ד, יכולים לברר ענינם במזכירות ההרשמה, בכל יום בשעות 8.00—13.00, טל' 254402.
על מועדי בחינות שנדחו עקב המלחמה ועל מועדי בחינות מיוחדים למגוייסים תפורסם הודעה.
על מועד פתיחת שנת הלימודים תבוא הודעה מיוחדת.
והאוניברסיטה שולחת ברכתה למוריה, תלמידיה ועובדיה, ולבני משפחותיהם לבריאות ולשלום.

בארבעה כרכים
מפורש על ידי פרופ. א.ש. הרטום
לפי שיטת פרופ. מ.ד. קאסוטו
בהוצאת „יבנה"
ספרית דבר
ב-129 ל"י במקום 210 ל"י

הרוכש עתה מקבל שי
אנציקלופדיה לאישים בתנ"ך
שני ספרים בכרך אחד מאת דב קמחי
(מחירה בחנות 22 ל"י)
הרכישה והסדר התשלומים בכל סניפי „דבר"
ברחבי הארץ ובמרכז — תל-אביב,
רח' שינקין 45, טל. 286141.

לכבוד ספרית „דבר" ת.ד. 199 תל-אביב
הנני מבקש לשלוח לי את כל התנ"ך ב-4 כרכים לפי שיטת פרופ' קאסוטו מהדורת „דבר" בהוצאת „יבנה" לפי המסומן למטה (סמן את המשבצת המתאימה).
□ הנני מצרף בזה המחאה דאר/צ'ק בס' ______ על סך 129 ל"י.
□ הנני מצרף בזה המחאה דאר/צ'ק בס' ______ על סך 29 ל"י ואת היתרה בסך 100 ל"י אני מתחייב לשלם ב-4 תשלומים שווים ורצופים של 25 ל"י כל חודש
שם ______ מס' ת.ד. ______
כתובת ______ חתימה ______

דבר ספורט

הלה חמישית ב־800 מ' — 2:11.4 ד'
תשתתף היום בגמר 1500 מ'

מנילה (מיוחד ל"דבר"). — רחל הלה, האתלטית הישראלית הצעירה, סיימה את־מול במקום החמישי בריצת 800 מ', כיוהה החמישי של אליפות אסיה באיך, כשעברה את המרחק ב־2:11.4 ד'.

את מדליית הזהב נטלה היפאנית מיבוקי קאהטו (המבצחת ב־400 מ') שעברה את המרחק ב־2:08.1 ד', לפני הסינגפורית צ'י מורלי שקבעה תוצאה זהה. בדליית הארד זכתה היפאנית האר רוכי פוגימוטו (2:09.6 ד') ורביעית היתה הפורמוזית צ'ין שיה לי (2:10.0 ד').

במדליית זהב אחרת זכה הפקיסטני בהזמד יוניס בריצת 800 מ' — 1:51.3 ד' לפני ההודי שר ראם סינג 1:51.5 ד' והיפאני ביר מור 1:52.2 ד'.

בקרב 5 בין הנכים נטלו שתי פורמוזיות את המקומות הראשון והשלישי. לין יו צין צברה 4025 נק' (זהב) לפני היפאנית קומי קוראדה 3963 נק'.

עבדול גאדיר גופר (פיליפינים) נטל את מדליית הזהב בריצת 400 מ' בשוכות, לפני טאליב פייסל מציראק (52.7 ש'), התאילנדי

ראטאנפול זכה במדליית הזהב ב־200 מ' בזמן של 21.0 ש', לפני ס ואה'הר מפורמוזה (21.2 ש')

היפאנית מייקו סאנטקה זכתה במדליית זהב בהטלת כידון (49.74 מ'), לפני לאבגביה מפיליפינים (45.37 מ') ופרוס הק מקמבודיה (43.48 מ').

במדליית הזהב בריצת 100 מ' לנשים זכתה אבליסה אלאגס מפיליפינים בזמן של 11.6 ש', לפני היפאנית מישיקו מורישה ואיי יאמאה שקבעו זמן זהה של 12.0 ש'.

סיכום המדליות בתום היום החמישי באליפות אסיה באתלטיקה-קלה

		זהב	כסף	ארד
1.	יפאן	12	6	6
2.	פורמוזה	2	4	6
3.	הודו	1	5	3
4.	פיליפינים	4	2	1
5.	דרום קוריאה	2	3	2
6.	סינגפור	0	3	3
7.	פקיסטן	2	1	0
8.	מאלזיה	0	2	1
9.	איראן	2	0	1
10.	קמבודיה	0	0	2
11.	עיראק	0	1	0
12.	ישראל	1	0	0
13.	תאילנד	1	0	0
14.	נפאל	0	0	1

יובל וישניצר, שהחמיץ את ההשתתפות באליפות אסיה הראשונה באתלטיקה במנילה בגלל שרותו הצבאי, ממשיך לשמור על כושרו הגופני באימוני ריצה אי־שם במרחבי סיני.

מחר יפתחו משחקי הליגה הלאומית בכדורגל

הליגה הלאומית יוצאת לדרך. הרף הבעיות הפרסונאליות, ההכנות הבלתי־סדירות והזמן היכולת לקבוע הרכב פחות או יותר קבוע, יעשו מהר 16 הקבוצות מאמצים גדולים ללקט כבר מן הפתיחה את הנקודות החשובות.

משחקי הגביע שימשו הרצה לקבוצות הצליות ומבחן ליכולת הנגף להתארגן ולפעול כבורה גם בתנאי הזירום. ומאחר שהוכח, כי ניתן לשחק בצורה נאותה ברמה די סבירה, נשאר את רשות הציבור לכדורגלנים על כר הדשא.

מכבי נתניה — הפועל תל־אביב

בשתי הקבוצות יופיעו הרבה פנים חדשות, שחקני נער ורכש. המאבק צפוי להיות שקול ובעניין. כל צער עשוי להכריע את המשחק לכאן או לכאן. בימים כתיקנם הייגו מהמרים על נתניה בזכות הביתיות. אולם הכשלון של המארחים במשחקי הגביע מוריד כיצה מן ההימור. תיקו עשוי לספק את ציפיות שתי הקבוצות.

בית"ר תל־אביב — הפועל חיפה

הבית"רים, הנבירו על אדמוני־שמילוביק, יעמדו בפני משימה לא קלה. היתרון של בית"ר "על המגרש" מתבטא בהרכב כמעט כלא לצומת דלדול רציני אצל חיפה. אולם לא היינו מעיזים להתנבא גם במצב עניינים זה. ככלות הכל, חיפה הדיחה מן הגביע את הפועל כפ"ס לצומת כשלון בית"ר מול הפועל פ"ת. תיקו מתאים, איפוא, לכל ההנחות שקבענו.

התחזית: תיקו.

מכבי פתח־תקוה — הפועל באר־שבע

לבאר־שבע "תיאבון" בריא לשערים והיא הוכיחה זאת כשהבקיעה 9 שערים בשמינית־גמר הגביע. פ"ת עדיין מתארגנת ומתגבשת. אין־ספק, איפוא, שבאר־שבע עשויה גם "בבלומפילד" להשיג שתי נקודות.

התחזית: נצחון לבאר־שבע או תיקו.

מכבי חיפה — הפועל כפר־סבא

ההרכב חסר הצונש שהוטל על מכבי חיפה עלולים לפגוע ביכולתם ובגורל שלה. כפ"ס. עם זאת, לא תתרגש מהעתקת המשחק לכפר־בלום כי עבודה משחק חוץ הוא משחק חוץ בכל מקום שהוא מתקיים.

התחזית: נצחון לכפ"ס.

הפועל ירושלים — מכבי תל־אביב

ירושלים, שהודחה מסבב משחקי הגביע, תנסה להוכיח שכוחה עדיין במתניה דווקא מול יריב בעל מוניטין כמכבי. אולם לת"א, על שחקניה הבין־לאומיים, אין כל כוונות להשאיר את הנקודות בקטמון.

התחזית: תיקו.

הפועל חדרה — מכבי יפו

חדרה, בהופעת בכורה מחודשת בליגה הלאומית, תנצל את ביתיותה כדי לצבור שתי נקודות מלאות. יפו לא ליקקה מעולם דבש בחדרה ואין שום סיבה אוביקטיבית שתעשה זאת גם מחר.

תחזית: נצחון לחדרה.

הפועל פתח־תקוה — בית"ר ירושלים

בתום סטלמך, הפעם מאמן

בית"ר, יוחנן את הניכוף למאבק מירבי מול הבוריד־תניכיו בעבר. אולם לפ"ת קבוצה מגובשת והרכב סביר והיא תזכה, כנראה, בנקודות.

התחזית: נצחון לפ"ת.

הכח רמת־גן — בני־יהודה

לאלופה, שטרם הוכיחה עצמה, מצפה משחק לא קל מול "העולה החדשה". תיאורטית סיכויי הכח עדיפים. אולם לא נודעת אם "התוכבים" ילקטו נקודה אי יר תר.

התחזית: נצחון להכח או תיקו.

משחקי ליגה א'

מחוז הצפון: הפועל קרית־אתא — הפועל מגדל־העמק; הפועל טבריה — מכבי הרצליה; הפועל קרית־שמונה — הפועל עכו; הפועל צפת — הפועל טירת הכרמל; בני־נצרת — הפועל נתניה; הפועל נהריה — הפועל כחליאל; הפועל הרצליה — בית"ר נתניה; שמשון ת"א — הפועל רמת־גן.

מחוז הדרום: מכבי רמת־עמידר — הפועל אשדוד; הפועל חולון — הפועל ראשון־לציון; בית"ר רמלה — מכבי שעריים; הפועל בית־שמש — הפועל באר־יעקב; הפועל דימונה — הפועל בת־ים; הפועל מרמורק — הפועל רמלה; נס־ציונה — מכבי חולון; הפועל לוד — הפועל יהוד.

אירועים אחרים

◆ כדורסל: הערב בליגה הלאומית לגברים — מכבי דרום — מכבי באר־שבע; מכבי ת"א — הפועל עמק הירדן; הפועל ירושלים — הפועל הקישון; הפועל מעגן־מיכאל — אס"א ת"א. בדגניה, באלונים, נעמן, קרית־טבעון ומעגן־מיכאל ייערכו היום טורנירים לילדים ולנערים ביוזמת מרכז הפועל.

◆ כדורעף: היום יתקיימו שני טורנירים לנערים ונוער במי עם הפועל בבית־צבי ובאר־שבע.

◆ א"ק: מחר במכון וינגייט ובאיצטדיון באר־שבע: תחרות בו־ער מטעם הפועל.

הלוח החדש דרושים דבר

הלוח החדש דבר

מודעות מתקבלות בסניפי „דחף", בסניפי „דבר" ובכל משרדי הפירסום בארץ

מחיר המלה בימי חול — 0.80 אג' בערבי שבתות וחגים — 1.— ל"י

המשרד הראשי — מחלקת המודעות: „דבר" רח' שינקין 45, תל־אביב

תל־אביב

„אהל־שם"

השבת, ברכת הלוחה. ב־10: ר. ברסקי — הביך; ב־11 הרב פרידלנדר: תלמוד; ב־4 במסיבה „ערב שבת", ירצה: בר י. איזנברג, על הנושא: ישראל בזירה הבינלאומית. הפותח: יו"ר „אהל־שם" — מנחה גולדשטיין. דברי אגדה — ד"ר ש. ז. כהנא.

בחוג הרמבם תל־אביב יהושע בן־נון 48

אי"ה ביום א', א' דר"ח כסלו תשל"ד (25.11.73), בשעה 7 בערב, יתחדשו הלימודים בחוג. בהרצאתו של הרב נתן צבי פרידמן, על: „מצוות מדיק שבויים לאור משנתו של הרמבם". אורחים רצויים. הכניסה חפשית.

במועדון „בלואי"

בליל שבת, 23.11.73, בשעה 8.45 יופיע הזהקן רפאל קלצ'קין בתכנית פרקי קריאה במגוות תוך הדגשת הצד האקטואלי. הפותח: ישראל כהן.

יובהפרם

מטעם ועד ההורים המרכזי יתקיים יום־סרט התרומה לטובת מפעל הלבשת הילד במוצאי־שבת וביום ראשון. הציבור מתבקש להיענות בעין יפה.

החדש והמקרא

מסיבות הדשיות לפיזו בתנ"ך במסגרת „חדש ומקרא" בשיתוף עם החברה לחקר המקרא — יתקיימו: במוצאי־שבת הבאה במרעזן מפלגת עבודה סניף רמז עם יוסף אחאי. ביום א' הבא, ב־5.30 במועדון סאגיה ביאליק — עם הזכה ביילין. ביום ד' הבא ב־7 בערב במועדון ועד ההורים, רח' שינקין 37 עם גור־אריה שדה וביום ה', י"א בכסלו בשעה 1 בבית ציוני אמריקה עם הפרופ' י. אליצור. הציבור מוזמן.

עתון העתונאים עם השר חיים בר־לב בשאלות השעה

ראיון בשאלות השעה עם השר חיים בר־לב יהיה בעתון־התונאים „עייגון", ביום ב', בשעה 7 בערב בבית־סוקולוב בת"א. את השר יראיינו העתונאים: אליהו סלפטר מ„הארץ", חיים שור מ„על המשמר" וישראל שדמי מ„מעריב". עורך: דוד פרהמור מ„דבר". הפתח נצרך בשיתוף עם האגף לתרבות בפיתוח. כרטיסים להשיג בבית־סוקולוב בת"א.

חיפה

עיריית חיפה, האגף לתרבות, נוער, חברה וספורט

במרכז לתרבות ע"ש פבזנר, רחוב פבזנר 54

● ביום שבת, שעה 11.00 לפנה"צ, ד"ר שבח וייס ירצה על הקונפליקט המזרחי — ארצות ערב־ברה"מ — ארה"ב־ישראל;

במרכז לתרבות ע"ש רוטשילד — אולם התיאטרון

● ביום שבת, שעה 11 לפנה"צ, צבי תרמן — בנהל צ"ם לשעבר, ירצה על סואץ — היבט היסטורי. המנחה: מר חיים ינקולובינץ;

במרכז לתרבות ע"ש א. חושי, הדר־עליה

● ביום שני, שעה 21.30, התצגה „ליבן המלך" — סלילהם של המחזאי כוליר המלך לואי ה־14.

◆ יום שבת, בשעה 5.30 אחה"צ, אבי מילדנר יהודה דיהן — באימרה לצון, חיקויים, זמר ופיזמונים.

בבית עגבי ליבשיץ, קרית חיים

● ביום ראשון, שעה 7 בערב, דוד לייזר ירצה על מסע באינגרפר כלבלי של רמת הגולן (בליווי שקפים).

במרכז לתרבות הנוער „גבעה", רחוב הגפים 21

●ביום שבת, שעה 7 בערב, במה למשפחה בהשתתפות: שולי נתן, חגן יובל ואמיל הקוסם.

● יום שני, שעה 7 בערב, הגברת לאה בריגבאום תרצה על: בני אדם במצבי הלחץ — היבט פסיכולוגי.

במרכז לנוער ולספורט, כחנה דוד

● ביום שני, שעה 7 בערב, ד"ר שבח וייס ירצה על המצרך המדיני של ישראל.

במרכז לתרבות ולנוער צ'ארנה רחוב הגפנה 46

● ביום שבת, שעה 4.30 אחה"צ, מבחת שבת למשפחה בהשתתפות: שולי נתן, חגן יובל ואמיל הקוסם.

● יום שני, שעה 7 בערב, יאיר מבן ירצה על: מלחמת יום הדין — לקחים ראשונים.

המרכז להשכלה עם מודיע:

1. נפתחו כיתות אולפן לעברית לעולים חדשים בשעות הבוקר והערב. החלה הרשמה לקראת פתיחת כיתות נוספות ב־1 בדצמבר ש. ז.

2. פרקים חוגים לאגבלית בשעות הבוקר והערב למתחילים ולמתקדמים. אפשר להצטרף לחוגים אלה. החלה ההרשמה לחוג אגבלית למתחילים 3. הלימודים בתיכון ערב למבוגר וכיתות הכנה לבחינות בגרות יתחדשו עם פתיחת שנה"ל בבתי־ספר הגבוהים. פרטים נוספים במחלקה לתרבות, מרכז אורדשתיין, רח' י. ל. פרץ 20, טלפון: 662044.

ארגון אמהות עובדות מועצת פועלי חיפה

השבת במצרכה — מולדת ב־מסדהירים, שוק התערוכה המכרית, "תקיים בימים 8—12.12.73 באולמי „גיל" רח' הרצל 41, בביתנים: מכחר בזול ומגוון, לבני מיטה ומגבות — תוצרת חו"ל, שמיכות דקרון וצמר — תוצרת חו"ל, בגדי נשים וילדים. הכנסות השוק, מיועדות להחזקת מסגרות ילדים ולמימון כמפעלי סיוע ביתיהם, האוכבים בן ה־מלחמה.

עיריית חיפה „משעף" כימדון הסנוכרדבים קרית־חיים

במתנ"ס. ב־6.30 ירצה מר מרדכי קרניאל על הנושא: „גבורות בטוחים ומוכרים". הציבור מוזמן.

כל הארץ

מועצת פועלי פתח־תקוה המחלקה לתרבות

בבית זרובבל, רח' ההגנה 10, התקיים בשבת בשעה 10.30 בוקר בית הסברה. המרצה: סא"ל מיל. בן ציון שני; הנושא: לקחים כמלחמת יום הדין, שאלות ותשובות. דברי פתיחה: ז. קוטלר.

דירות למכירה

● הברת „גף" בונה למכירה דירות בכל הגדלים ובכל חלקי פתח־תקוה. בהכנון ובביצוע המעולים של הברת „גף" (הלוואות ומשכנתאות לא צמודות). „גף" חברה לבנין. חיים עוזר 20, פתח־תקוה.

מקררים

● מקור המקררים!!! כוכר קרח החליף ומתקן. הזדמנות — אמקור 10 ב־390 ל"י. „קרור לוינסקי", לוינסקי 92 ת"א טלפון 829554

חדרים להשכרה

● בבכר הודשי 2 או 3 חדרים להב בצפון ת"א. טלפון 225215.

● הדר להשכיר בדירה נפרדת עם כל הנוחיות. יפה, רח' צדוק הכהן 7, כול בי"ס תלמוד תורה.

שידוכים

● קרובתי בגיל 28 מעוניינת בהיכרות עם בן בעק ת.ד. 94 רחובות, שרה.

שונות

● למכירה רדיאטור 2000 ודם אגב לי דימפלקס במצב מצוין. להתקשר בטלפון 912784.

מכוניות

● ב„פיאט" נתניה תמצא כל מכונית חדשה או משומשת. תנאים מיוחדים למושבים וקיבוצים. רח' הרצל 44, טל. 053-23453.

קופ"ח פתחה מרפאה בכפר הדרוזי חדר

מרפאה חדשה נפתחה בכפר הדרוזי חדר שבגלצ החרמון. את המרפאה פתחה קופת־חולים בשיתוף שלטונות צה"ל והיא משרתת את האוכלוסיה הדרוזית שגרה ברמת הגולן. רופא מיוחד מבקר במרפאה פעמיים בשבוע לקבל חולים. עד בה לא פעלה מרפאה באזור זה ומשום כך אמוו החולים בזול. ביום אחד ביקרו אצל הרופא 97 חולים שריבם הדרוזיים כי זו להם הפעם הראשונה שהם נבדקים על־ידי רופא.

לוח נתניה

● סולל בונה נתניה בונה למכירה דירות נהדרות עם כל השכלולים במקומות היפים בנתניה ההר השרון, פרטים במשרד רח' הרצל 51, טלפונים — 053-23958, 053-28934.

לחברה תעשייתית גדולה ומבוססת באזור תל־אביב

דרושים:

מכשירנים אלקטרונאים חממ"ים

* בעלי נסיון בחיוט, הרכבה ובדיקה של מכשירים בדוייקים מבניים האלקטרוניים.

נשים בוגרות תיכון או בי"ס מקצועי

* אשר תוכשנה ותועסקנה בהרכבה של מערכות משוכללות ומדוייקות.

המעוניינים מתבקשים לפנות לקבוצת ראיון לת. ד. 53 יהוד. מיקוד — 56100 — או בטלפון 757211 למחלקת כוח־אדם.

מ ב " ת

מפעל לפתוח וייצור מערכות נשק

דרושים:

טכנאי אלקטרוניקה — חרטים

מבקרי איכות — מסגרים

עובדות חיוט — כרסמים

עובדי ציפוי — עובדי פלסטיק

למועמדים המתאימים מובטחת עבודה מקצועית מעניינת בפרויקטים טכנולוגיים חדישים. אפשרויות קידום ותנאי שכר הולמים.

על המעוניינים לפנות אישית אל: יחידת התעסוקה, התעשיה האוירית לישראל בע"מ, נמל־תעופה לוד, בימים א—ה בין השעות 08.00—12.00 ולציין עבור מבת.

התעשיה האוירית לישראל בע"מ

נמל־תעופה לוד

למפעלנו — דרושים

* **בעלי מקצוע בענף המתכת** — חרטים, כרסמים, מסגרים, פחחים, משחזים.

* **חסרי מקצוע** (גברים ונשים) המעוניינים להשתלב בעבודה מקצועית מעניינת.

● על המעוניינים בקבלת פרטים לפנות אישית או בכתב אל: יחידת התעסוקה, התעשיה האווירית לישראל בע"מ, נמל־תעופה לוד, בימים א'—ה' בין השעות 08.00—14.00.

לבית הספר תיכון חקלאי של ויצ"ו ע"ש הנה כייזל־שוחט בנהלל

דרושים:

1) מדריך לחברת נוער
2) עובד/ת סוציאלי/ת

מועמדים יפנו למזכירות בטל. 065—66006

דרושים:

מבקרים / מבקרות תות שדה ליצוא

לקבלת פרטים בא לפנות לאגף להגנת הצומח, מחלקת שירות הביקורת, רחוב דרור 6 יפו. ת. ד. 15030 או טלפונית 821213.

ביה"ס להנדסאים

הטכניון — מכון טכנולוגי לישראל

משרד העבודה — משרד החינוך והתרבות, המכון הממשלתי להכשרה טכנולוגית

דרושים:

1) מזכירת מנהל

— בוגרת בי"ס תיכון לאחר שרות צבאי. רצויה השכלה אוניברסיטאית, שליטה מוחלטת בעברית וידיעת אנגלית, ידיעת כתבנות עברית ואנגלית ובעלת נסיון בעבודות משרד של 5 שנים לפחות.

2) פקידה במזכירות הכללית

— בוגרת תיכון לאחר שרות צבאי. ידיעה טובה ונסיון בכתבנות עברית. רצויה הדפסה גם באנגלית. נסיון קודם בעבודות משרד של 3 שנים לפחות.

3) כתבנית

— לאחר שרות צבאי, שליטה בעברית ובאנגלית ונסיון של 3 שנים בעבודות משרד בכלל ובכתבנות בשתי השפות בפרט.

מועמדות מתאימות העונות לדרישות הנ"ל מתבקשות לפנות בכתב בלבד להנהלת ביה"ס, ת. ד. 4459 חיפה, מיקוד 31040 ולצרף קורות חיים.

לבית חולים בילינסון

דרושים בדחיפות

חשמלאים ועובדי חצר

לפנות למחלקה המנגנון בבית החולים.

למפעל מתפתח בירושלים של משקיע חוץ

דרוש מנהל חשבונות עצמאי

עם נסיון של 3 שנים. למשרה מלאה. למועמד המתאים תינתן הזדמנות השתלמות בחו"ל.

נא לפנות בכתב עם פרטים מלאים לת"ד 1016 ירושלים 91000 עבור מנהל חשבונות. סודיות מובטחת.

מדינת ישראל

מרחב תכנון מיוחד בית שמש

הודעה בדבר הפקדת תכנית (מפורטת מיוחדת)

נמסרת בזה הודעה בהתאם לסעיף 89 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה — 1965 כי במשרדי הוועדה המיוחדת לתכנון ולבניה בית שמש במשרד השיכון, הקריה, תל־אביב, ובמשרדי המועצה המקומית בית שמש הופקדה תכנית מפורטת מיוחדת, הנקראת: תכנית מפורטת מיוחדת מס' ת/88א/5/32, אתור לאולם התעמלות בגוש 5201, חלקה 52 בבית שמש. (שינוי לתכנית שיכונים ציבוריים מס' 5/32/1).

ואלה הם השטחים הכלולים בשינוי התכנית:—

מקרקעין בגוש 5201, חלקה 52.

כל מעוניין בתכנית, רשאי לעיין בה ללא תשלום, בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.

כל מעוניין בקרקעין, בבניין או בפרט תכנוני אחר, הרואה עצמו נפגע על ידי התכנית וכן מהנדס ועדה מקומית שמרחב התכנון שלה גובל בתחום התכנית, רשאי תוך חודשיים מיום פרסומה של הודעה זו ברשומות להגיש התנגדות לתכנית במשרדי הוועדה המיוחדת האמורה.

ב. בן־אור

יושב ראש הוועדה המיוחדת לתכנון ולבניה בית שמש

11 נוב' 1973

למרכז ההדרכה

בחברה מדעית מבוססת / באזור תל־אביב

דרושים:

מדריכי אלקטרוניקה

דרישות: נסיון בהדרכה בנושאי־ציוד קשר. נוטש או מכם.

דרישות: נסיון בהדרכה בנושאי — ציוד קשר. נווט או מכ"ם.

ידיעה השפה האנגלית.

מועמדים מתבקשים לפנות בכתב בציון קורות חיים ונסיון מקצועי אל: ת. ד. 7089 תל־אביב.

הסוכנות היהודית לארץ ישראל

המחלקה להתיישבות

דרושים לנו

מהנדסי בנין ותשתית

בכל חלקי הארץ

למועמדים רציניים ינתנו תנאים טובים.

● הצעות בצרוף קורות חיים יש להפנות לת.ד. 2 ירושלים 91000 „המחלקה להתיישבות".

מדינת ישראל

מרחב תכנון מיוחד בית שמש

הודעה בדבר הפקדת תכנית (מפורטת מיוחדת)

נמסרת בזה הודעה בהתאם לסעיף 89 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה — 1965 כי במשרדי הוועדה המיוחדת לתכנון ולבניה בית שמש במשרד השיכון, הקריה, תל־אביב, ובמשרדי המועצה המקומית בית שמש הופקדה תכנית מפורטת מיוחדת, הנקראת: תכנית מפורטת מיוחדת כמ' ת/18א/5/32, תיקון לת.ב.ע. מפורטת ת/5/32/18.

ואלה הם השטחים הכלולים בשינוי התכנית:—

מקרקעין בגוש 5212, חלקה 10.

כל מעוניין בתכנית, רשאי לעיין בה ללא תשלום, בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.

כל מעוניין בקרקעין, בבניין או בפרט תכנוני אחר, הרואה עצמו נפגע על ידי התכנית וכן מהנדס ועדה מקומית שמרחב התכנון שלה גובל בתחום התכנית, רשאי תוך חודשיים מיום פרסומה של הודעה זו ברשומות להגיש התנגדות לתכנית במשרדי הוועדה המיוחדת האמורה.

ב. בן־אור

יושב ראש הוועדה המיוחדת לתכנון ולבניה בית שמש

11 נוב' 1973

לחג,

משה לפחות — גישה טוב יותר

היום:

בן גוריון

לחיילים הגמרניים

מכבים!

אתגר המבחנים הנוספים

חילופי השבויים בין ישראל למצרים נסתיימו אתמול בהצלחה, למרות הספקות הבלתי־מבוססים, שרווחו אצלנו בתחילת ה־מיבצע. אם אמנם תקיים קאהיר בנאמנות סעיף זה שבהסכם ששת הסעיפים. הגמישות שגילתה ישראל בשלב הראשון של שיחות הקילומטר ה־101, אך ודאי עוד יותר מזה האינטרס ה־ממשי ביותר שהיה לשני הצדדים כאחד בהשגת הסכמה, איפ־שרו את עיסקת החליפין, שיצאה אל הפועל במשך שבוע ימים כמעט בלי תקלה.

מחזות השמחה בנמל התעופה לוד, שהתחדשו יום־יום מדי נחות מטוס נושא פדויי־שבי, היו ביטוי כן לרגשות, שחקי־פו לא רק את הקרובים שחזרו ונפגשו עם בניהם, אלא מילאו את העם בישראל כולו, אשר השתתף בשיבתם של ה־241, כאי־לו היתה זו חוויה אישית לכל יחיד ויחיד בו. הרי גם הכאב על אבידות, גם שמחת ההצלה — אין כמוהם לחריפות בקרב העם הזה.

עם גמר המיבצע בחזית המצרית עולה במלוא התמורה שאלת גורלם של שבויינו בסוריה. חזקה על הממשלה, שהיא עושה כל צעד אפשרי בתחום הדיפלומטי וההסברתי כדי להביא לידי התקדמות לקראת פתרון, תוך הדגשה, שבגלל התנאים ה־ידועים במחנות השבי הסוריים יש חשיבות יתרה לגורם הזמן. ממשלת ישראל ודאי מוכנה גם לבחון הצעות "תמורה". גם אם אין הן מוצדקות לגופן — כל עוד אינן חורגות מגדר הסביר מבחינת הבטחון. אסור להרפות מן המאמצים בעניין זה. אם כי מלכתחילה היה ברור, כי השגת הסכם עם המצרים תהיה קלה יותר.

אכן חילופי השבויים וסעיפים אחרים בהסכם הישראלי־מצרי המתבצעים כסדרם, מעידים שחלק מן ההסכם כבר עמד במבחן. אולם עדיין צפויים מבחנים נוספים. בראש כל צריך להזכיר את הדיונים על סעיף 2 — סעיף ההינתקות והפרדת הכוחות — שהמגעים המעשיים עליו התחילו רק אתמול. ודאי לא יהיה זה מופרך להניח, שגם בעניין זה קיימים אינטרסים משותפים לשני הצדדים ושניתן למצוא אותם. הנסיון חייב להי־עשות במלוא הכנות ואין להתייאש מראש מן הסיכוי.

למה רומז קיסינג'ר

שר החוץ האמריקאי ד"ר קיסינג'ר הבהיר במסיבת העתונאים בוואשינגטון ובשיחתו עם אבא אבן, כי הוא עומד על פתיחת ועידת השלום הישראלית־ערבית בשבוע השלישי של החודש הבא. יתכן, כי עקשנותו זו נובעת מרצון לקיים הבטחה שנתן לנשיא מצרים אנוואר סאדאת. אך סביר יותר להניח כי אי־רצונו לחדול מפעלתנותו נובע מגישתו היסודית: אין לדעתו להניח שייווצר קפאון מחודש.

ממשלת ישראל תשמע ביום א' דין־וחשבון מפי שר החוץ ותחליט אם להיענות להצעת ד"ר קיסינג'ר בדבר מועד פתיחת הוועידה. מצד אחד קיימת רתיעה מהליכה לוועידה בעיצומה של מלחמת הבחירות, בטרם ניתן מנדט חדש לממשלת ישראל על־ידי רוב העם. אך מצד שני ודאי תביא ממשלת ישראל בחשבון, כי אין המדובר בחתימת חוזה שלום בדצמבר, על־ידי שליחיה של ממשלה שהמנדט שלה פג, כי־אם רק בפתיחתם הפורמלית של דיונים, שיהיו ודאי ממושכים ומייגעים.

הדברים הברורים שאמר מזכיר המדינה בגנות סחטנות הנפט הערבית הם מן המעודדים ביותר שנשמעו עד כה מפי מדינאי בכיר ואחראי. אזהרתו לאירופה הוטעמה בעתה — יש עדויות לכך כי אפילו צרפת ובריטניה מתעוררות מתרדמתן ונעשות מודעות לכך, כי סחטנות שליטי הנפט מאיימת להחריב את כלכלתן. אולי לא מאוחר עדיין לגבש חזית אמריקאית־אירופית מול הסחטנות הערבית — למניעת שואה כלכלית, המאיימת כיום על העולם התעשייתי כולו.

החקירה בידיים נאמנות

הוועדה שמונתה לחקור מחדלים וליקויים שנתגלו במלחמת יום הכיפורים היא נבחרת מן המדרגה הראשונה. ומבחינת הכושר האישי והמעמד הציבורי קשה להעלות על הדעת אנשים, המתאימים לכהן בה יותר מאלה שמונו להפקיד זה. ד"ר שמעון אגרנט, נשיא בית־המשפט העליון, ידוע במומחיותו המשפטית, בתבונתו ובשיקול דעתו; ד"ר לנדאו, אחד השופטים המעולים בבית־המשפט העליון, הוכיח את כושרו, בין השאר, בניהול משפט אייכמן; מבקר המדינה ד"ר יצחק נבנצל התמחה בחקירות מוסדות השלטון והמינהל. ושני הרמטכ"לים לשעבר, פרופ' יגאל ידין וחיים לסקוב, ידועים בכושרם וב־יושרם, הם קרובים לצבא במידה מספקת כדי שעולמו יהיה מוכר להם, אך אינם קרובים עד כדי כך, שיתעורר חשש לגבי קשריהם האישיים לאחדים מנושאי החקירה.

חמשת חברי הוועדה מצטיינים בתכונותיהם האישיות, בידיעותיהם ובנסיונם. חזקה עליהם שלא ישאו פנים ולא יגורו מפני איש. ויש לקוות, כי הוועדה תמצא את שביל־הזהב בין הקפדה על חקירה יסודית לבין הצורך להשלים את המלאכה ולגבש את ההמלצות המסקנות בהקדם האפשרי.

אולי רשאים אנו להעלות הרהור קל של ספק לגבי העובדה, שנשיא בית־המשפט העליון עצמו יעמוד בראש ועדת החקירה. הפקפוק הוא, כמובן, לא לגביו אישית.

כאשר מבקשים אישים בעלי שיעור קומה לוועדת חקירה חשובה — פונות העיניים מיד אל בית־המשפט העליון. הדבר מעיד על האמון הרב שאנו רוחשים למוסד זה. אך האמון וה־הערכה הם נכס שהצטבר במידה רבה הודות לכך, שהשופטים נוהגים להקפיד על ריחוק מנושאים העשויים להיות שנויים במחלוקת מפלגתית. יש איפוא סיכון בכך, שראש הרשות השופטת עומד עתה בראש ועדה, החוקרת נושא ציבורי מסעיר. יתכן, כי מוטב היה אילו עמד בראש הוועדה שופט אחר של בית־המשפט העליון ולא הנשיא, המסמל יותר מכל אחד מחבריו את יוקרת הרשות השיפוטית. שיקול זה ודאי לא נעלם מעיניו של ד"ר שמעון אגרנט ואם החליט כפי שהחליט, הרי זה משום שסבר ודאי, כי חשיבות החקירה בנסיבות הקיימות מחייבת אותו ליטול סיכון זה.

שיח אלופים

מאת דוד פדהצור

והיא קרה מה שקרה. היינו עסוקים היום בניתוח תוצאות הב־חירות לכנסת השמינית ובמעשה הרכבה של הממשלה החדשה. עכשיו, לאחר שקרה מה שקרה, אנו נתונים במלחמת בחירות, ש־בה נפרצו כמעט כל הסכרים. בשעה שהמתים מוטלים לפנינו, בשפעת השכול גדלה ההולכת ר־ איש אינו יודע לאן מוליכה הפ־סקת־האש, פרצה המלחמה הפולי־טית הראשונה בתולדות ישראל בת הכ"ה. הפסקת־אש במלחמה הזאת אינה נראית באופק. גם לא לאחר ה־31 בדצמבר.

מה שקרוי הציבור הוא גם ה־פעם הרוב הדומם. לא מפני שאין הוא מתייסר בשאלות ללא מענה על העבר, ההווה והצפוי. גם לא מפני שבראש שלום הדאגות כבעם בכל בית בישראל ניצבת הדאגה לשלום אבות ובנים. גם לא מפני שהוא חוזר אמונה בלתי מעור־ערת, כי מה שקרה שוב לא יקרה. די להקלע לביתה מקרית של סתם אנשים, של מי שלא זכו להיות מקורבים, או יודעי דבר, בש־ביל לחוש את המבוכה, התהייה, ה־ביקורת, בשביל להיווכח, כי רק מתוך תחושת הזהות עם כאבם וצערם של רבים אין הלב מגיע לפה.

לא כך נהגו ונוהגים אלה ה־מתיימרים להנהיג את הציבור ול־הגנו. נוכח חיים שנקטפו ועול־מות שנהרסו יש משהו מקאברי באריזות של כל עוף לכינוס לשום להפגין חכמה רטרואקטיבית. בנ־סיון להיבנות ולשפוך דמות ותד־מית ובחיזוי שערי המניות של מי שחלפה, או באה, שעתו.

עכשיו, כך מסתבר, "כולם חכ־מים כולם". המלחמה הוכיחה, ש־כולם צדקו ואישרה את כל ההי־זות, האנטי־תיזות והסינתיזות. כו־לם ראו את הנולד. איש לא טעה.

אבל מי שזכרונו אינו קצר, או מי שעיין בעתונים שלא הס־פיקו להצהיב יוכל להיווכח בכל הכבוד הראוי לחכמים שלאחר מעשה. לא צריך להרחיק אלא ליום העצמאות הכ"ה כדי לראות עד כה נראו אז דיסהרמוניים ושוברי השלווה דבריו של הר־מטכ"ל: "אנו הערכנו כבר בסוף 1972, כי באביב עלולה להיות מתיחות, ולכן החלטנו שלא לקצר את שירות הגברים. המצרים עלו־לים לפתוח באש משום שיש ב־מצרים תהליך הכנה למלחמה. ה־נמשך כבר שנים. המצרים עדיין לא הגיעו להכרה שעליהם להיות בדו־קיום עם ישראל. כשנמצאים בתהליך כזה של הכנת מלחמה ובפסיכוזה של מלחמה הדברים עלולים להידרדר".

גם במחנה היונים וגם במחנה הניצים התנבאו אז כמעט בסגנון אחד ומטעמים מנוגדים: לשווא קרוב נפתרו בעיות הבטחון. לכל היותר, צריך להתרגל לחיות עם הסידור כמיטוד. מי שהסתכן ד־אבר, כי גם בשנת הכ"ה נאבקת ישראל על עצם זכות הקיום הה־חיים נראה כמי שמבקש להחזיר אותנו לתש"ח, כמובן, כדי להסיח את הדעת מהבעיות האמתיות ב־ביתנו פנימה. כל הדגלים היו בראש התורן, דגל הבטחון היה דהוי. מצעד צה"ל — כמעט אנכ־רוניסטי.

אני נזכר בהבעת ביטול סלחנית על פניהם של רבים וטובים וחכ־מים לנוכח דבריו של הרמטכ"ל השני יגאל ידין ב"מעריב", בערב יום העצמאות הכ"ה: "מל־חמת הקיום של ישראל עדיין לא נגמרה... המלחמה על קיומנו וה־מאבק על הקמת ישראל הם עדיין תהליכים מתמשכים. חשוב לזכור זאת, שאם לא כן אנו נוטים להסתכל על המדינה, על מה ש־כבר הושג ועל התופעות הרווחות בה, כאילו זו כבר מדינה קיימת, שהשליכה את יצדיה ונחלצה מן הסכנה לקיומה הפיזי".

כמ"ש באותם ימים — שעתה מסתבר, כי סאדאת כבר היה שקוע בהם בהשלמת ההכנות ל־מלחמה ו"ניוזוויק" פירסם על כך יותר מרמז — מפיץ באותם ימים התפלפלו מומחים מזרחנים, מקצו־עיים וחובבים, על התמורה החיו־בית המסתמנת בעולם הערבי וי־ויתור על האופציות הצבאיות. על ההר־האנים של סאדאת שאינו אלא "חלל ריק" במצרים, על התגברות היסודות המתונים בקרב שכנינו, על הריאליזם המתון הה־בורגיבי המתפשט. פרשנים בני סמכא וסתם פרשנים צירפו תלי־תלים של סברות והערכות בשביל להוכיח, כי גם משיקולים גלובא־ליים בין־מעצמתיים צפוי המשך הסטטוס־קוו והרגיעה באיזור. לפ־חות, לעוד שנים אחדות. סחטנות הנפט נראתה לא־ריאלית.

הצרוף נגבה. [illegible] הזוכרים [illegible]: הכתבים כתבו, הפרשנים פרשנו — המשוכנעים שכנעו.

אלופים ורב־אלופים — במדים ובלא מדים — תרמו את תרומתם בטרמינולוגיה גורלית משלהם ב־המעטת כוחו של האויב. אם לנקוט לשון המעטה. מדברים שנאמרו לפרוטוקול ולא־לפרוטוקול מפי המקורות המוסמכים ביותר אפשר היה להש־תכנע, כי הערבים שרויים בפיגור קרבי חסר־תקנה, כי הצבא המצרי לא רק שאינו מסוגל לצלוח את תעלת סואץ ולהקים ראש־גשר אלא אינו מסוגל לכבוש אף מעוז אחד, או להשיג הישג צבאי מש־מעותי כלשהו וכי מלחמת ההת־שה היא ששכנעה את המצרים, שאין פתרון צבאי לסכסוך במז־רח־התיכון ואי־אפשר להרחיק את צה"ל בכוח מעמדותיו על גדות התעלה.

הטפיחה על הכתף טיפחה את תחושת הרפיון. התוצאה — הפ־תעה אסטרטגית לכל מי שהאמין, כי המלחמה רחוקה. והפתעה טאקטית לכל מי שהאמין, שא־פילו לא תתמהמה המלחמה, לא נהיה מופתעים מפני שכמעט הכל ידוע וצפוי.

לכאורה מותר היה לצפות, כי לאחר שאירע מה שאירע בצהרי יום הכיפורים ייחקר כל מה שט־עון חקירה, ייבחנו כל הלקחים הכל יתנו לחשבון־נפש ולבחינת מוסכמות ואבחנות. אבל גם הפעם כבר ניתנו כל התשובות האפש־ריות עוד לפני שהחלה הבדיקה ונפתחה החקירה. המסקנות ש־איפיינו את הוויכוחים מאז מלח־מת ששת הימים סביב השאלה "מה יהיה" היא הקובעת גם את נעימת הוויכוח על השאלה "מה היה" ערב מלחמת יום הכיפו־רים ובמהלכה.

מלחמת ששת הימים נתנה לנו את שיח הלוחמים. מלחמת יום ה־כיפורים — שיח אלופים.

עוד לפני ששככה האש כליל, עוד לפני שתמו השלושים לנפ־ילתם של ראשוני הנופלים במערכה ובעוד המערכה הכללית בצורך מהולה בתחושת אבל איטית כבר הגיעו מן החזית ההדים הראשו־נים על מלחמת האלופים. תחילה בוחות לפני השטח, לנגד עיניהם ואוזניהם של חיילים ובעזרתם ה־דיבה של עתונאים צמודים, מדור־בים והתרדרים. ואחר־כך מעל דפי העתונים. החילה בחד־שיח. בהלה־שיח ולבסוף ברב־שיח ל־נגד כל העם והעולם.

הוויכוח הישן על חדירת הצבא לפוליטיקה נתחלף בוויכוח על חדירת הפוליטיקה לצבא.

שוב אין זה משנה "מי התח־חיל". מה שחשוב הוא איך שמים קץ לכך ומבטיחים, כי יהיה זה הזיון חד־פעמי.

רק מעטים יחלקו על כך, שאת המעשה החמור ביותר עשה אריק שרון. אבל גם מי שמקבל את ההסבר, כי בבחינה פורמלית היו כל האחרים בסדר. רשאי להביע תמיהה על כך, שבלי "תקופת צינון" מינימלית וימים ספורים בלבד לאחר שפשטו את מדיהם יתפנו אלופים לדיון פומבי בנוש־אים שעומדים לחקירה ויסכמו את לקחיהם מעל דפי העתונות ולא בגופים הראויים לכך. דברים של אלופים שהיו בשירות פעיל על מה שהיה ערב המלחמה ובמהלכה אינם סתם ויכוח אקדמי בין פרש־נים צבאיים, ומוטב היה שהיו גנו־זים על כצמם שתיקה.

עוד לפני שהודיע הרמטכ"ל על נושאי התחקירים והבדיקות שיע־רוך צה"ל לגבי ההכנות למלחמה, כוננות הצבא, מהלכי הקרב ותו־רות הלחימה. כבר השיבו לו האלופים כל אחד על־פי התרשמו־תו והשקפתו.

רב־אלוף (מיל.) חיים בר־לב קובע, כי "בערך ההנהגה של צה"ל לא נמצא בשעה הגורלית על ראשית המלחמה במלוא הכוננות המתחייבת מסכנת מלחמה כוללת... תוצאות המלחמה יש בהן כדי להוכיח, שסדר הכוחות של צה"ל, מבנהו וארגונו וכן התפיסה ה־טקטית המנחה ביסוד היערכות זאת יפים כדי לגבור על האויבים של ישראל גם כאשר היוזמה בידם וכוחות צה"ל אינם נמצאים בהי־ערכות ובכמויות המתחייבות מן המצב".

לעומת בר־לב הטוען, כי אינו רואה טעות בבחינת יסוד הכוחות והתפיסה הטקטית. כי לא היו שום הפתעות במלחמה עצמה וכי לא היו תורות לחימה לא־נכונות, טוען אלוף (מיל.) עזר וייצמן: "אילו חשבנו על המלחמה הזאת בזמן, אילו פיתחנו את הכושר לראות אותה, לתאר את ממדיה, את המאסות של טריון ואדם שה־אויב יפעיל — היה מצבנו שונה מכל הבחינות, וגם מן הבחינה של ציוד צבאי ואמצעי לחימה... כל אדם מאתנו, כולל אני, תרמנו הרבה גם למה שקרה במלחמה הזאת, לסידרת הטעויות של ערב ה־6 באוקטובר 1973... החשוב מכל הוא שגם הקונצפציה, שהיתה מקובלת על צה"ל — טובה או לא טובה — הוא לא היה מוכן למל־חמה ביום שבו פרצה".

ברוח דומה מדבר אלוף (מיל.) מאיר עמית: "לבטחון הזה, שזה לא יכול לקרות היתה שורה של השלכות וביטויים שכולם היו משועבדים לטעות הגורלית הזאת, הבסיסית הזאת: השלכות וביטויים בתחום הקונצפציות המלחמתיות, הבעיות הארגוניות של צה"ל, ה־שאלות הטאקטיות של הצבא. כל זה, וכל המחדלים והמשגים בת־חומים אלה נבעו מהנחת היסוד ש"זה לא יכול לקרות".

כל הדברים לקוחים מראיונות ומאמרים שפורסמו ב"מעריב" ב־2.11 וב־9.11, הרבה לפני שהודיע הרמטכ"ל על בדיקת פעולות צה"ל ולפני שמונתה ועדת החק־ירה המשפטית. ומפי אלופים העשויים להיקרא ולהעיד באחת הוועדות.

"איש לא מת כתוצאה מכך שקצין נתן ראיון ל"ניו־יורק טיי־מס" — כך הגיב, כפי שנמסר בעתונים, שר הבטחון על הראיון של אריק שרון. אבל איך אפשר לחיות באווירה כזאת בצורך ול־עבור בקוי האש? מה יסיק הח־יל הבה שאוזניהם שומעות ועיניהם רואות?

יהיה אשר יהיה גורל "חוק האלופים", מן הדין שיוקפד על כך, שקציני מילואים — ותהיה דרגתם אשר תהיה — לא יורשו לאחר שחרורם להשתמש במידע שנמסר לרשותם בתקופת השירות. מי שחרד באמת במיליטריזציה של החיים הפוליטיים או בפוליטי־זציה בצבא חייב להבטיח, הלכה למעשה, כי להבא לא יוכל מי שעבר מצה"ל אל הפוליטיקה לח־זור לצבא, אפילו זמנית, וחוזר חלילה.

הכדור חוזר לירושלים

מאת נחום ברנע, סופר "דבר" בארה"ב

קיסינג'ר צייד את שר החוץ אבן, החוזר היום לישראל, בשורה של הצעות מעשיות לכינוס ועידת השלום הישראלית־ערבית: תאריך (בשבוע השלישי של דצמבר, כנר־אה ב־17 או ב־18), מקום (ז'נווה, בגלל קירבתו למזרח התיכון) דרג (שרי חוץ, בהם גם קיסינג'ר וגר־ומיקו, לפחות בפתיחה), זהות הגורמים שישתתפו (מבין ה־ערבים, כנראה מצרים סוריה וירדן, המדינות שלחמו בישראל ב־1967, אבל אולי גם גורמים נוס־פים). בעלי החסות, האמריקאים והסובייטים, יזמינו לוועידה גם את מזכיר או"ם או נציגו. תפקידו עשוי להיות של יושב ראש "סמ־לי" ללא השפעה ממשית, אך בואו, סבורים הפקידים הישראלים, ימנע ממדינות אירופיות ואפרי־קאיות בלדודש השתתפות כלשהי להן. הפקידים הישראלים מאמינים שהאמריקאים אינם מתכוונים אלא להסתפק בפתיחה של השיחות לפ־ני הבחירות לכנסת. את הדיונים המעשיים ישאירו האמריקאים ל־ממשלה החדשה בישראל. האמרי־קאים הניחו לישראלים להבין, שאפילו מצרים עשויה לגלות הב־נה למגבלותיה של ישראל ערב הבחירות.

האמריקאים עדיין לא הציגו נוהל לוועידה. ישראל, אומרים הפקידים, תעדיף שיחות קומפאקט־יות דו־צדדיות ככל האפשר. כמה כתם העיזה, שהשלום בין ישראל לערבים, שצריך היה לצ־לות לדיון בלוזאן ב־1949, התפו־צץ משום שבניגוד לשיחות רודוס, סודרה לוזאן כוועידה גדולה, שבה עמדה ישראל מול כולם. הערבים והסובייטים חושבים כנראה אחרת. קיסינג'ר, בדבריו במסיבת עתונ־אים ביום ד', השאיר נושא זה פתוח לדיון. מכל מקום הוא רמז, שבכל מקרה יהיו חלק מה־דיונים כלליים וחלק דו־צדדיים, ויש לקבוע את החלוקה ביניהם. הפקידים הישראלים בטוחים שמו־טב לקיים את השיחות ברמות שו־נות של ייצוג. הם סבורים, למשל, שדיון טוב יהיה בכינוסם של צוותי עבודה בהשתתפות מומחים משני הצדדים. האמריקאים — מסתבר מפגישת אבן־קיסינג'ר — אינם מתכוונים להציג השקפותיהם על תוכן ההסדר בשלב מוקדם. הם מתווים, במגעים אינטנסיביים עם בירות הנוגעות בדבר, את המסגרת והנוהל. הם יכסו, לדברי קיסינג'ר, "לגשר על הפער" כא־שר יתגלעו חילוקי־דעות. אך הם מאמינים, שהצדדים עצמם מסוג־לים מרצונם הטוב, להגיע ליישוב חילוקי דעות אלה. עם זאת אינם מוציאים מכלל אפשרות לחץ על ישראל בשלבים מסויימים בדרך להסדר.

לא ברור, אם הבעיות הנוספות בשטח "יפתרו" לפני הוועידה או במסגרת דיונית, כפי שישראל הי־תה מעדיפה, כנראה. מסתבר שגם הישראלים וגם המצרים סבורים שיש משקל רב למצב בשטח בעת השיחות.

בשאלת ניתוק המגע בין הכו־חות בחזית המצרית וגם בשאלת החזרת השבויים, או לפחות הע־ברת רשימותיהם מסוריה, לא ידעו הפקידים הישראלים למסור על התקדמות. בשאלת סוריה ביקש אבן מקיסינג'ר להפעיל השפעתו על ברה"מ, כדי שזו תשפיע על הסורים לקיים את אמנת ז'נווה. מכל מקום, ההצעה הסורית, ש־נמסרה לישראל והממשלה החליטה לקבל אותה, שונתה על־ידי הסו־רים לאחר מעשה, וכללה דרישה לנסיגה ישראלית בשטחים שכי־רים שכבשה ברמה.

ההצעות יובאו על ידי אבן ל־ידיעתה הקרובה של הממשלה. פקידים אמריקאים סבורים, שיש־ראל תהיה במצב קשה בארה"ב, אם תדחה את מועד הוועידה, בניגוד למוסכם כרגע על המעצמות הגדולות והערבים, ובניגוד לתקוות ארה"ב להקל את האמברגו על הנפט כתוצאה מפתיחת השיחות. עכשיו על הצורך ב"יוזמה" ישר־אלית פקידים אמריקאים מרבים לדבר אליה או לפחות בהיענות ישרא־לית להצעות האמריקאיות, שתכ־שיר את הקרקע לשיחות השלום.

...צע של מאמצי שלום

את אריה ל. אבנרי

...צוות העבודה תצא בקרוב ל־ ...ש את אמון הציבור בתנאים ...שים ביותר שידעה במשך למעי־ ... מתמיכים שמת קומה. לא רק ...ערכה הפוליטית שתעמוד לפני ...משלה הבאה מחייבת את מפלגת ...בודה והמערך לבקש מבוס מ־ ...רש; ולא רק הצורך הדחוף ...רוך חקירה על השתלשלות ה־ ...ורעות לפני יום כיפור ועל ימיה ...ראשונים של המלחמה; וגם לא ...ניתוק באמצעי התקשורת בין הנ־ ...ת המדינה לבין הציבור הרחב, ...ל הקשור במתן אמון בו שהוא ...וגל לשמוע את האמת, תהיה ...ת כל שתהיה; בכל אלה יעמי־ ... את עצמם למבחן מפלגת העבו־ ...דה והמערך, אבל גם, ואולי בעי־ ...ר, משום שלמבצע של מפלגת הע־ ...דה נגרר שובל ארוך של חילוקי ...ות בבעיות פנים, ובעיקר מתו־ ...מות בה תבניות שלום פרטיות, מחבריהן עשו להן נפשות בארץ ...ה"ל ביד רחבה. אם נוסיף על ...ה את היריבויות האישיות בתור ... ואת קוס ההסיבות. הרי יהיה ...דוק לא מעט לטענות האפשרי־ ...ה לבוחר: בעד מי ובעד מה ...כוון אתה, בעצם, להצביע?

מלחמת יום הכיפורים טאטאה ...ופתה הרבה מחילוקי הדעות ...צר את מפלגת העבודה ושמה ...ל כל מיני גירסאות פרטיות, ...עות וגוונים של תבניות שלום, ...שרים נכבדים חייבים להמר עלי־ ...ן ועל כל קוצו של יוד בהם. ... יריבויות אישיות שהיו קיימות ...וך המפלגה נעכרו הסרות טעם ...עדרות כבוד. ...

...בסערות רבות שהתחוללו במפ־ ...ת העבודה ובמשמעתה, מה'ם — ...מה נשאר היום?

... גם תכניתו היפה של שמעון ...רס ליצירת פדרציה עם השטחים ...ערביים אוטונומיים במערב הירדן ... עם ירדן כולה — גם היא ...ראית היום כחלום וכחזון לאחרית ...ימים.

... ומה על תכניתו של ליובה אלי־ ... על "הכרזת בלפור" לפלסטינ־ ...ים, ... וגם פנים מיכה עתה את השבין־ נפשה של ערך הגולן לבטחוננו, ואם היו לה ספקים בדבר, ואם נשארו בתוכה עוד כמה המזכים המעוניים "קו מפלגתי ברור" על לקחי המציאות — ישאלו נא את חוות דעתם של הקיבוצים דן, ש־מיר, עמיר ושאר הישובים בחולה שאינם בקיבוץ הארצי.

האחרון־אחרון: תכנית אלון, אף כי ללא הספקה רשמית פעלה הממשלה לפיה בקביעת מפת ההת־יישבות בשטחים החדשים. עוד נחמנו לנו באבלים קשים וכבדים עד שנשיג ליד שולחן המשא־ומתן אותם גבולות בני הגנה שאנו רו־צים בהם. גם תכנית זו לא תהיה איפוא הבלעדית, אף כי במסגרתה הרציה הרציונות הבסיסיים כולה עונים על מרבית משאלותינו. ב־חוגים השונים של מחייבי הפשרה הטריטוריאלית היתה התנגדות לא־מעטה (בעיקר במפ"ם) להתיישבות על קו הירדן. מלחמת יום הכיפו־רים ליכדה את אלה גם זאת — איך עשויה להיראות מלחמה מי־טאליה נגדנו אם קו הירדן בשלי־טת האויב.

*

מה שלא עשתה, איפוא, ההנהגה המדינית בתוך המפלגה והמערך עשה מבצע המציאות — כל התי־אוריות והתכניות נבחנו במבחן רציני, וכל בעלי התיאוריות והתכ־ניות חייבים עתה להעמיד מחדש את תפיסותיהם הקודמות במבחן ובבדיקה. ...

... לידיעת הציבור, ללא משוא פנים וללא איבת משפט הבוחר. אבל לפני כל חקירה ודרישה יכולה הממשלה, ומפלגת העבודה המד־ריכה אותה, לבוא במצפון נקי לפני הציבור ולפני ההיסטוריה: בכל הקשור בבניית כוחו של צה"ל, בציודו הכנתו ובציבוד תכ־ניות הלחימה עמדו המפלגה וה־מערך בהצלחה במבחן — כפי שהוכ־יח השלב המכריע במלחמה.

תנועת העבודה יכולה איפוא ל־צאת בקומה זקופה אל משפט ה־ציבור: הדרכתה את מפעל ההת־יישבות והפיתוח שלנו היא שהו־ביאה אותנו אל היש והקיים כיום; דבקותה בבניין כוחו של צה"ל ותפיסתה הבטחונית הבסיסית היא שהביאה את הרווחה ואת ההצלה במלחמה, והיא־היא המסוגלת להמ־אבק על הסדר שיבטיחו את קיומנו ובטחוננו.

אולם תנאי לעמידה איתנה מול כל הפטריוטיזם המילולי וההצהר־תית הנאלה הוא, שיווצר בתוך המפלגה קונסנסוס מלא על טיב ההסדר ועל התנאים ההכרחיים ל־הכנתה. את ההסכמה הזאת יצרה המציאות בעל כורחה, וכן ההכרה שהכל יכירו בה ויאמצו להם אותה ללא תוספת "פרטיות". כמסקנה הגיונית מכך יש למצוא את הדר־כים החוקיות שיאפשרו לכל המפ־לגות לבוא אל הבוחר במצעים שהזמן גרמם, ובעיקר זהו הצורך עליון למפלגת העבודה לגבש ול־המצות את היסודות האחדותיים ב־דרכה להבטחת השלום והבטחון. יסודות אלה צריכים לבוא לידי ביטוי במצע קצר ובשפה ברורה, שעיקרו חתירה לשלום בנכונות ל־פשרה טריטוריאלית וגבולות בט־חון איתנים, מול הדמגוגיה של הליכוד, המטיפה שאיפות ותקוות

(המשך בעמ' 9)

כל ישראל קלאוזביץ

מאת חיים איזק

בעולם, הזכה, לא היו לנו כל כך הרבה מומחים צבאיים. המפלגה בלאות אותם, הצמו־נים בודדים כמה, בכל קרן־רחוב הזכה בקהלתם. אחרי האויבה, בקלאוזביצים ולידל־הארטים לאלפים לה בימי חי־לום הבבה, שלום רז אסטרט־גי ואלכבי לא אנוש להם, כי כיום — אחרי הפסקת־האש — הם יודעים את הכל: היכן טעינו, מה התבגנו, במה נכ־שלנו. אילו רק שמענו להם! אילו רק יכולנו להחזיר את הגלגל אחורה ולהוליכם מחדש אל מלחמת יום הכיפורים לפי מה שהם יודעים עכשיו, כי אז היו התוצאות שונות מן הקצה אל הקצה וישראל לא היתה צריכה להתמקם בקילו־מטר ה־101 על עבריה ... היש מי שמפקפק ב־כך? אין שאלה ריטורית! ...

אם הגיעה מישהו להבנה, ש־היקור צבאי או ממלכתי בנ־סיבה הכלחבה יש בו כדי להבטיח קצה את ... הרי הוא מעיד על עצמו, שאינו יודע נפש העם הזה. ... עד תום, עד כלות. ...

האחראים ל"מחדלים" בהוקף־קיל־הזמן — מדוע לא יקר־בו האחראים הללו ויסיקו מס־קנות אישיות?

פרדוקס כשמש הוא — אם יש בהחו כבשמש ... אלה — כרבים מן המומחים ... מאשימים בהנהגה הצבאית והמ־דינית את הפשע הכבד־כמשוא של בטחון עצמי מופרז, של ... שהביא אותנו עד הלום. אך אין הם חשים, שכל ... טיעונם הנגדי יש־בו כלום חוזר על אותו פשע: אילו ... ערב המלחמה וב־עת המלחמה לפי העצה שהם נותנים היום, היה צה"ל מכה בצבאות ערב המאוחדים מכה ניצחת, היה מוכיח את עליו־נותו בכל החזיתות, ... בקיצור: היה ... את האגדה על החייל שלנו שאין לנצחו ...

... כי בלחמת יום הכיפו־רים לא שינתה כלום ... כמה שקרה ביום פרוץ הקרבות צריך היה להסדיר, עלינו ... להביא אותנו לידי בדיקת מוסכמות ... כגם אחרי יום הכיפורים לא חזרה להת־דעתנו העובדה, כי אין אנו כל־יכולים, כי לא תמיד ולא בכל הנסיבות מובטח לנו נצ־חון־בזק בשדה הקרב ולא בכל מקרה אפשר לנו לכבוש ... אנו צריכים לדעת, ש־... גם אנו אינני ... עלינו להכיר ב־מיגבלותינו מתוך ראייה פקי־חה: אנו עם קטן ויש ... ולעומת זאת חשוב שנזכור, כי יש בשבילנו דברים שאין אנו יכולים לוותר עליהם, לפי שבהם טמון קיו־מנו היהודי, אופיה היהודי של המדינה וכל המתחייב מכך ... הם — ולא רק יכולתנו הפיסית והמדינית — מציבים גבולות ...

וכדי לחזור לעניין שפתחנו בו: המומחיות־כביכול, שירדה עלינו בעקבות המלחמה, עלו־לה לטפח אשליה חדשה, ... עם זאת ספק הוא, אם ... "הריאליזם" ... לא היה ריאליזם ה־ציונות ... מדינת ישראל ... היא איננה "עוד מדינה" בין אחרות ... ואם תרצו — אין זו אגדה.

דרושה לך מכונית גדולה, חזקה ומרווחת?

בדוק את

FIAT 132

זהו הדגם העונה לכל הדרישות של מכונית יוקרה, במחיר נמוך בהרבה - בהשוואה למכוניות יוקרה אחרות.
לבחירתך 1600 סמ"ק או 1800 סמ"ק

פרסום אדמון בע"מ

מה צפוי ומה לא צפוי ביחסי ישראל—גרמניה

מאת שלמה שפיר

בתוקף הנסיבות וההיסטוריות המיוחדות ובאחריות העם הגרמני לשואה היהודית באירופה נכנתה הרפובליקה הפדראלית המערב־גרמנית במשך שנים עם המדינות הידידותיות ביותר לישראל ו־שותפי הסחר העיקריים שלה; ו־גם כיום היא עדיין מקור חשוב של הון השקעות, סיוע כלכלי וסיוע כספי לישראל בזכות המע־נק השנתי לצרכי פיתוח הבטחון למדינה וכן בזכות העברתם של כספי הפיצויים האישיים שהם אחד המקורות החיוניים כלנו במטבע־חוץ. מלחמת יום הכיפורים והפ־עלה נשק הנפט הערבי העבידו את היחסים הגרמניים־ישראלים, שלפני כחצית שנה בלבד הוטבע עליהם חותם הנורמליזציה בעת ביקור הרצון הטוב של הקנצלר וילי בראנדט בארץ, לפני כבתנים מחודשים שלא מצאו כאתנו אכ־זבות, תחילה בעניין מחאת מש־רד החוץ הגרמני נגד משלוחי נשק אמריקאיים באמצעות אניות ישראליות ולאחר מכן בעקבות הצטרפות מיניסטר החוץ המערב־גרמני להצהרה המשותפת של תשע חברות ה„שוק", שפירשה את החלטת מועצת הבטחון 242 ברוח מדינות ערב וצרפת. מאידך גיסא היו גם אי־אלה הצהרות תמיכה ומחוות סולידריות מצד המפלגה הסוציאל־דמוקרטית; ה־שותף העיקרי בקואליציה הסו־ציאל־ליבראלית בבון; ואוזן קשובה יכלה לעמוד על הבדלי־גונים בין מיניסטר החוץ ואלטר שאל לבין הקנצלר בראנדט, ככל שגם הוא ראה את עצמו מחויב ללמוד זכות על ניסוח המסמך האירופי המשותף בשאלות המזרח התיכון. נוכח המשך המאמצים לגיבוש מדיניות אירופית מוס־כמת לגבי אזורנו והאפשרות המ־שכתה של סחטנות הנפט הער־בית נשאלת איפוא השאלה. למה יכולים אנו לצפות ולמה אין לצפות ממערב־גרמניה בשלבים הבאים בהערכה המדינית הקשה הניצבת לפנינו.

לפני מתן תשובה על שאלה זאת מן הראוי לבחון תחילה, אם הציפיות בעבר לא היו גדו־לות מדי. אמנם ביקורו של ה־קנצלר כאן — ביקור ראשון של ראש ממשלה גרמני בפועל — היתה הפגנה של ידידות ושיפור יחסים, כפי שקשה היה להעלותם על הדעת שמונה שנים בלבד ל־אחר האקלים הסוער שבהם הוחכו היחסים הדיפלומטיים. עברו ה־אנטי־נאצי של בראנדט ועצם אי־שיותו של בעל פרס נובל לשלום אף הגבירו את המכשולים האח־רונים בדרך להפגנת ידידות כ־זאת. אולם, למעשה, הצביעו ה־שיחות המדיניות בין הקנצלר ל־בין מנהיגי ישראל, שנתקיימו, בלא הודעה משותפת, על עומקם של חילוקי־הדעות המשמעותיים, וזאת לא רק בגלל תביעתו של בראנדט להצניע את היחסים המ־יוחדים, שנבעו מן הרקע ההיס־טורי הגרמני־יהודי, ולהחליפם ביחסים תקינים כאחרים, אלא גם בגלל השוני בהשקפות לגבי טי־בו של ההסדר הקרישמעריאלי ב־אזור. פירושה של החלטת מו־עצת הבטחון 242 וכן התרומה האפשרית של אירופה, שגרמניה היא חלק ממנה, להסדר כזה. ניתן להניח, כי בעניינים גלובאליים, כגון היחס לבריה"המועצות, ש־בראנדט נמנה עם סוללי הדרך להתפייסות עמה, והקשרים עם „העולם השלישי". שבו התריפה המגמה האנטי־ישראלית גם לפני המלחמה. לא שררה תמימות־דעים בין הקנצלר לבין ראש הממשלה גולדה מאיר.

בעת ביקורו בארץ לא העלה בראנדט על הדעת התחדשותם הקרובה של מעשי האיבה. מאמ־ציו להינתקות גרמניה מהזדהות מדינית עם ישראל נבעו מרצון לשמור על מערכת היחסים הת־קינים עם מדינות ערב שחודשו ב־1972 לאחר ניתוק ממושך מאז כינון היחסים הדיפלומטיים בין בון לירושלים ב־1965. מטרתו ה־אחרת היתה להבטיח לגרמניה יד חפשית בזירת או"ם, שאליה הת־קבלה בספטמבר השנה יחד עם המדינה האחות הזריבה ברה־גרמניה הקומוניסטית, שהצטיינה מכבר בתמיכתה הכלכלית והמדי־נית במדינות ערב. משפרצה ה־מלחמה הרבתה ממשלת בון להד־גיש ולהצהיר על עמדתה הניטרא־לית והמאוזנת בסכסוך, אם כי לכנן האמת גבולה כדיכיותה ל־טובה משל כמה מדינות המער־בות אחרות באזיו בהסכמתה־בשתיקה להעברת נשק מבסיסים אמריקאיים לישראל בעיצומם של הקרבות. הבציין התפוצץ רק אח־רי שהפסקת־האש נכנסה לתוק־פה, וגם אם מיניסטריון־החוץ ב־בון היה האי מעוניין בכך. יתכן כי סוסר ההזירה כבדנו הקל על מלאכתו. אולם האכזבה העיקרית שנחלנו ממערב־גרמניה היתה ב־הצטרפותה להצהרה המזרח־תיכונית של תשע ארצות ה„שוק". בניגוד להתנגדות, שגילתה בעבר לקבלת הכתיבים צרפתיים בנושא המזרח התיכון, הצטרפה עתה ל־יוזמתה של פאריס. הן מתוך תק־וה להינצל בדרך זו ממלוא הזמ־רתו של חרם הנפט הערבי (70% מהנפט הגרמני מיובא מהמזרח התיכון ורובו ממדינות ערב) והן מתוך עניין לנצל את המשבר להחשת התיאום המדיני בין אר־צות ה„שוק".

אליבא דאמת, בגיבוי הקואליציה בבון התבטאו בשבועיים האחרו־נים בכל הנוגע לאותה ההוליכה גוונים שונים. בדיונים פנימיים בתחום הסיעה הסוציאל־דמוקר־טית, הנחשבים לידידי ישראל, ביקורת חריפה על הקו של מי־ניסטר החוץ שאל. גם בהופעות פומביות ניכר הבדל בין האינטר־פרטציה של מיניסטר החוץ ושל ראש הממשלה, שעם כל זהירותו ועם כל שאיפתו לשמור על הס־כמה עם שאל. שהוא מנהיג ה־מפלגה הליבראלית, רמז בעקיפין כי היה מעדיף גישה הבסיסית שונה מצד הרפובליקה הפדרא־לית. אולם עם כל האבחנה בין raison d'etat ל„אי־ניטראליות של המצפון הלבי" זהו והגן, למעשה, בראנדט בנאומיו האח־רונים בפורומים בין־לאומיים ו־גרמניים על חשיבות ההוליכה ה־אירופית, שבה הוא רואה צעד לקראת חיזוק שיתוף־הפעולה ה־פוליטי בין ארצות הקהילה. כדאי עוד להזכיר, כי בכל סי־בות שאינן קשורות כלל במדי־ניות המזרח־תיכונית, התחזק ב־אחרונה מאוד מעמדם של מי־ניסטר־החוץ ושל מפלגתו. בעוד שהסוציאל־דמוקרטים הפסידו, ל־פי משאל דעת־הקהל שנערך ה־חודש כתמיכה בתוצבוהם ה־אופוזיציה הנוצרית־דמוקרטית ה־ניסה עליה קלה, זכתה דוקא המפלגה הליבראלית, השותף הזר גדולה ביותר, ולדעת עתונים שו־נים אף נהנה שאל מפופולאריות יותר מבראנדט עצמו.

שגריר ישראל בבון, שהביע לפני אמצעי התקשורת הגרמניים את אכזבתו בהצטרפותה של בון למסמך האירופי, העלה לעומת המכשלה על נגד את התמיכה, שמגינה בהגית ישראל בקרב הצי־בור הגרמני. אכן, לפי משאלי דעת־קהל תומכים עדיין ברפוב־ליקה הפדראלית 57% של האוכ־לוסיה בישראל לעומת 8% בער־בים; בעתונים הגדולים — ולא רק בעתוני שפרינגר — נמתחה ביקורת על הפרת האיזון בהח־לטה האירופית, ועל ההוליכות המסוכנות של הכניעה לחרם ה־ערבי; היו גם הצהרות ידידות של קבוצות פרלמנטריות. עם זאת ראוי שאין לדבר על התלהבות פרו־ישראלית בגרמניה דוגמת 1967, ודבר זה נוגע לכל החוגים והשכבות. תורות השמאל החדש, האינדוקטרינציה השמאלית באוני־ברסיטאות והמיסטיקה של „העו־לם השלישי", שהערבים תופסים מקום יותר ויותר חשוב בו, לד־בות סלידה מעובדות הכיבוש ו־חוסר הסדר מדיני הרחיקו בעלי־גן, למרות הכחשותיהם של ידי־דים כמו היינץ קין בעת ביקורו בארץ, חלקים ניכרים של הדור הצעיר והאינטליגנציה הצעירה, שרבים מהם נקלטו במפלגה ה־סוציאל־דמוקרטית. זו קרובה עתה הרבה פחות לענייננו מאנשי ה־הנהגה הוותיקה, שבה מצויים עדיין בוגרי מחנות הריכוז ומה־גרים, שהשואה היהודית היתה להם חוויה טראומטית ישירה.

מאידך גיסא הפחיתו הצבעת הסכנה הקומוניסטית בעקבות ה„אוסט־פוליטיק" וההפשרה הבין־גושית את חיבובה של ישראל גם בעיני החוגים האנטי־קומוניס־טיים שראו בה מצב מערבי ב־מזרח התיכון; ולא כן המצב, כי מלחמת יום הכיפורים עם כל הישגינו בה אף יגרעו ממשקלנו בעיני הגנראלים ומיניסטריון ההגנה, שבאורח מסורתי היה ידידותי הרבה יותר לישראל מ־משרד החוץ, למשל. בחוגי ה־ממסד הכלכלי הגרמני היו מאז ומתמיד נטיות פרו־ערביות. אי־מו של נשק הנפט הערבי, העלול להמיט שואה כלכלית על מדינה תעשייתית מפותחת כמו מערב־גרמניה, עוד הגביר מגמות אלו. אין, כמובן, גם לשכוח משפטים קדומים אנטישמיים, שבוודאי לא נעלמו בקרב העם, שלפני 30 שנה בלבד היה אחראי לשואה. שינויים אלה בדעת־הקהל הש־תקפו לא רק במפלגות הקואלי־ציה — אחרי ככלות הכל יש לציין, כ במפלגה הסוציאל־דמוקרטית, היא המפלגה־האחות של ה„עבודה" באינטרנציונל, יש עדיין הרבה אהדה והבנה כלפינו — אלא גם בקרב האופוזיציה הדמו־נוצרית. מנהיג הסיעה הפר־למנטרית שלה קארסטנס, שהיה במשך שנים מקורב לשר החוץ וההגנה לשעבר שרדר, מסויג הרבה יותר כלפינו מקודמו ריינר ברצל. עיקר הביקורת על המדי־ניות המזרח־תיכונית של הממ־שלה מוכתב מתוך שיקולים פנים־מפלגתיים, ואפילו ידיד ותיק כמו פרנץ יוזף שטראוס הבוואריי אינו מרבה להשמיע בימים אלה דב־רים בשבחנו.

מה ניתן איפוא בנסיבות אלה לצפות ממערב־גרמניה? נראה, כי במישור הקהילה האירופית מע־טים הסיכויים לשינוי המדיניות בכיוון הרצוי לנו; ויש רק לק־וות, כי הרפובליקה הפדראלית תדע יחד עם המדינות הקטנות הידידותיות לבלום הידרדרות נו־ספת של ה„שוק" במקרה של הח־רפת התביעות האולטימטיביות מצד ספקות הנפט הערבי. כן ברור, כי לא צפויה הסכמה בין מערב־גרמניה לישראל בשאלת תרומתה האפשרית של אירופה וייצוג היבשת בוועידת השלום. בנידון זה וכן בשאלת הצורך להבטיח את השלום תוך שיתוף פעיל של מעצמות־העל באחורים בראנדט ושאל בדעותיהם, וב־דומה לכך לא ניתן יהיה לגשר בין הפירוש הגרמני של החלטת 242 לבין פירושנו אנו. גם בעיית המדינה הפלשתינאית עוד עלולה להכביד על יחסינו עם גרמניה, אם כי לפי שעה לא התגבשה דעה ברורה בנושא זה בממשלת בון ואף לא בצמרת המפלגה ה־סוציאל־דמוקרטית.

אך עם כל פגיעתה של גר־מניה לסחטנות הנפט הערבית ו־אולי גם לסחטנות מחודשת של המחבלים ועם כל הפער בין עמ־דותינו לגבי הסכסוך יש עוד תחומים חיוניים ביחסים הדו־צדדיים שבין שתי המדינות, ש־עלינו לעשות כל אשר בידינו כדי לשמור עליהם, וייתכן כי דווקא, קיצוניות הערבים תצמיח, בסופו של דבר, תגובות־נגד רצויות לנו. ככל ששונה המצב מ־1967 עוד יש מאגר של רצון טוב בציבור ובמפלגות הגרמניות כלפינו. על כך מעידים גם שליחי הרצון הטוב והמשלחות האחרות המוסיפים לפקוד אותנו. גם אנו מצדנו נצטרך לעשות מאמצי־הסברה מוגברים כפעולה מנגדת להתנכלות הערבים להמשך יח־סים דו־צדדיים אלה, ויחד עם הזכרת החוב המוסרי הנשאר ב־עינו למרות הדוואלואציה של ה־שואה מוטב שנצטייד בעתיד ב־יתר טאקט מכפי שנהגנו כלפי הגרמנים בשנים שעברו, ככל ש־הדבר מעיק עלינו נוכח מועקת העבר.

ביה״ס להנדסאים

ביה״ס הארצי להנדסאים

הטכניון — משרד העבודה — משרד החינוך והתרבות

מכון טכנולוגי לישראל — המכון הממשלתי להכשרה טכנולוגית

הודעות למועמדים חיפה

1) מועמדים שנרשמו

א) אישורי קבלה למועמדי תשל״ד שנרשמו לפני המלחמה, נשלחו.

ב) מועמדים מגוייסים, שהאישור לא הגיע לידם, מתבקשים להתקשר בגלויה עם ביה״ס.

ג) מועמדים מגוייסים אשר טרם פעלו עפ״י ההודעות הקודמות בעתונות, בה ביקשנו להתקשר, מתבקשים לעשות כן בגלויה.

2) סיום ההרשמה

הסתיימה הרשמת מועמדים לכיתות מסלול יום בחיפה במגמות הבאות:

הנדסאי בניה — הנדסאי מחשב

הנדסאי אדריכלות — הנדסאי תעשיה וניהול

3) המשך ההרשמה

נמשכת ההרשמה למסלול יום בחיפה לכיתות הבאות:

הנדסאי חשמל — הנדסאי אוירונוטיקה (הנדסה תעופתית)

הנדסאי פיזיקה — הנדסאי כימיה (לרבות מזון)

הנדסאי מכונות — הנדסאי פלסטיקה

הנדסאי אלקטרוניקה (נשאר מס׳ מקומות מצומצם)

הנדסאי בניה (למועד מרץ)

4) מסלול ערב

נמשכת ההרשמה לכיתות מסלול הערב בכל המגמות.

הערות:

א) מתקבלים/ות בוגרי/ות י״ב תיכון, לרבות בעלי תעודת בגרות אקסטרנית, או בוגרי בתי ספר תיכוניים מקצועיים (רמה 4 שנתית).

ב) תלמידים/ות המשתתפים/ות בלימודי יום נהנים/ות מהלוואות מטעם משרד העבודה.

ג) חיילים/ות בשרות חובה הלומדים בכיתות הערב מקבלים הנחה משכר לימוד בשעור 50%.

◆ פרטים והרשמה:
ביה״ס הארצי להנדסאים, חיפה, ת. ד. 4459, מיקוד 31040.

עירית חיפה

הודעה עירונית מס׳ 68/73

בהתאם לסעיף 2 לחוק עזר לחיפה (סלילת רחובות) תשכ״ד—1963 נמסרת בזה הודעה לבעלי הנכסים המפורסמים להלן, כי מועצת העיריה בישיבותיה ביום 30.4.73, 13.8.73, 28.10.73, החליטה לסלול את הכבישים, מדרכות ומדרכות ברחובות המפורסמים מטה על חשבון בעלי רכוש הגובל.

הרחוב	חלקות	גוש
1) רח׳ מס. 1387 רח׳ מצובה, לסלול בו בקטע בין שד. ורבורג ובין רח׳ 1121.	108, 63, 69, 75, 81, 87, 93, 33, 34, 41, 42, 9, 50, 57, 99.	11572
2) רח׳ מס. 1422 רח׳ בן־עמי, לסלול בו בקטע בין שד. ורבורג ובין רח׳ ל״ו ק. חיים.	32, 37, 38, 45, 46, 53, 54, 10, 11, 101, 26, 27, 108.	11572
3) רח׳ מס. 1423 רח׳ דייר קרפל, לסלול בו בקטע בין רח׳ אברבנאל ובין רח׳ התקומה.	111—115, 124—131, 158.	11572
4) רח׳ מס. 1424 רח׳ מ״י, לסלול בו בקטע בין רח׳ אברבנאל ובין רח׳ 1457 ק. חיים.	119—131, 160, 161, 132—144, 102, 6—17.	11572 11571
5) רח׳ מס. 1452, רח׳ מס. 1760, 1761, 1762, 1763, 1764, 1765, רח׳ משמר־העמק, לסלול בו, בקטע בין רח׳ בוסל ובין חלקה 482 בגוש 11567.	637—640, 623, 621, 619, 608—611, 593—601, 161, 166, 183, 184, 203, 204, 285, 223, 224, 245, 246, 267, 268, 288, 333, 374, 275, 418, 419, 464, 584, 474, 482.	11567
6) רח׳ מס. 1459 ק. חיים, לסלול בו, בקטע בין רח׳ בוסל ובין רח׳ הארזים.	114 251, 248 133, 280	11571 11566 11567
7) רח׳ מס. 1460 ק. חיים, לסלול בו בקטע בין רח׳ בוסל ובין רח׳ הארזים.	114, 18, 36, 37	11571
8) רח׳ מס. 1461 ק. חיים, לסלול בו בקטע בין רח׳ הארזים ורח׳ זלמן ארן.	174, 193, 194, 214, 291	11567
9) רח׳ מס. 1462 ק. חיים לסלול בו בקטע בין רח׳ הארזים ורח׳ זלמן ארן.	45 19, 22, 23, 33, 34, 291	11571 11567
10) רח׳ מס. 2446 ק. חיים, לסלול בו בקטע בין רח׳ שיטרית ורח׳ יצחק בן צבי.	22—57 20—60, 105, 106	11575 11581
11) רח׳ מס. 2447 ק. חיים, לסלול בו בקטע בין רח׳ שיטרית ורח׳ יצחק בן צבי.	88—93 10—61, 103, 104	11575 11581
12) רח׳ מס. 2448 ק. חיים לסלול בו בקטע בין רח׳ שיטרית ורח׳ יצחק בן צבי.	37—72 32—74	11580 11576
13) רח׳ מס. 2056. רח׳ חלץ, לסלול בו בקטע בין גשר פז ורח׳ גזל.	12, 52, 38—43, 7—9, 25, 26, 1—5 23—26, 70, 71, 19—21, 79—81, 76, 58, 63	10877 10902
14) רח׳ מס. 2266 רח׳ יואב, לסלול בו, בקטע בין רח׳ אבנר ובין בית מס. 29.	4, 65—96, 99, 100, 136 30—33, 59, 128 — 130, 103—105, 144—147	10817 10816
ההחלטה מיום 30.4.73		
15) רח׳ מס. 1464 בק. חיים, לסלול בו בקטע בין רח׳ ז. ארן ורח׳ בן־ציון ישראלי.	50, 51, 290	11567
16) רח׳ מס. 456 לסלול בו בקטע בין רח׳ הירדן ובין רח׳ הגבורים.	283—289, 279, 380, 422, 474	10872
ההחלטה מיום 28.10.73		
17) רח׳ מס. 639, לסלול בו, בקטע בין רח׳ מס. 632, בין רח׳ מס. 631.	59, 74, 75 95, 60, 59, 58	11666 11668
ההחלטה מיום 13.8.73		

י. צוהר
ראש העיריה

העולם החפשי מול כופר הנפט

מאת ישראל נוימן

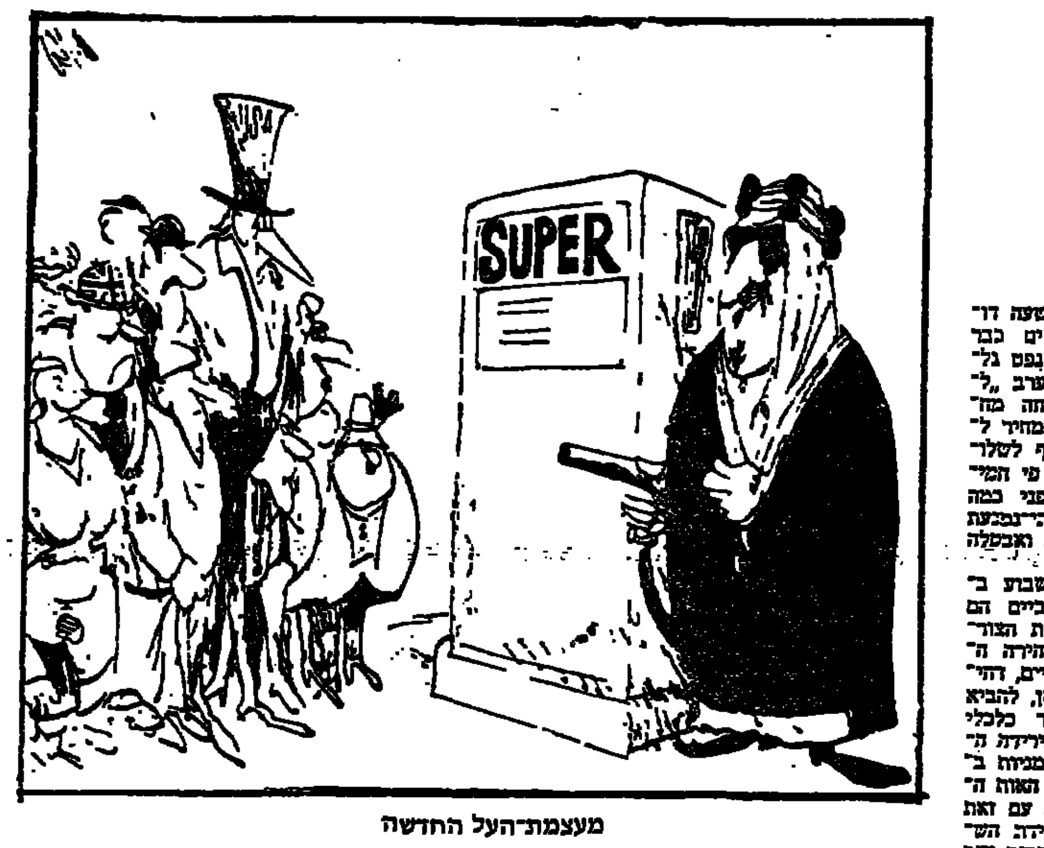

מעצמת־העל החדשה

השבוע נתגלו בקיעים עמוקים ראשונים בחזית מדינות הנפט ה־ערביות, והתחזקו האותות שאי־רופה עשויה להציב אל מול הל־חץ הערבי לחץ־שכנגד, בתוך תיאום עם ארה"ב. כן נחשפו יו־תר המניעים היסודיים למשבר ה־דלק, שהמיטו שליטי הנפט על ה־עולם: נסיון מתוכנן יפה להביא לעליה תלולה במחיר הנפט, דבר העשוי אם יצליח לאפשר למפיקי הנפט לקבל תמורת כמויות מו־קטנות בהרבה של נפט הכנסה מוגדלת, לעומת ימי השפע שחל־פו.

מלחמת יום הכיפורים סיפקה ל־סעודיה ולנסיכויות הנפט הערבי־יות את התואנה המבוקשת ליצור מחסור מלאכותי חמור בדלק ב־שוקי העולם. לאחר שהללו דאגו לכך, באמתלה פוליטית אנטי־ישראלית ובתוך בקיעים מסתריים מחורים, שהמדינות הצורכות נפט ייקלעו אל תוך מצב של צמאון חמור לדלק, הן גילו השבוע, ב־פגישת שרי הנפט הערביים, את כוונתן: קביעת מחיר הנפט לא עוד על־פי הסכמים בין המפיקים לבין חברות הנפט הגדולות, כי־אם „על־פי כללי ה־היצע והביקוש". נציגי חברות ה־נפט הגדולות — אותן חברות שב־מן, אשר עשו בעבר כמיטב יכול־תן בשנים עברו לקדם את האינ־טרסים הפאן־ערביים — חז־רו השבוע בידיים ריקות מפגיש־תם עם שרי הנפט הערביים ב־וינה. הידידים הערביים טרקו את הדלת בפניהם.

חברות אלה לא העזו לדרוש את הקפאת מחיר הנפט, ברמתו החד־שה הגבוהה; הם מוכנים היו אף להסכים להעלאת מחירים מתמדת, בתנאי שתהיה „הדרגתית וכפופה להסכם, עד להשגת רמת מחירים מסויימת". תשובת השרים הערב־יים להצעה זו היתה חד־משמעית: לא יהיו עוד הסכמי מחירים ביני־נו. אנו לא נסתפק בפחות מן המאקסימום האפשרי, בתנאים של מחסור בדלק מתוכנן.

שר הנפט הסעודי שייך יאמאני נשאל השבוע, בראיון ב־בי־בי־סי, מה בפיו בקשר להאשמה שמדינות ערב עוסקות עתה בסחטנות. תשו־בתו היתה גלויה להפליא: „אי־נני מבין מדוע מדברים על סחי־טה. זה מאד בלתי־הוגן... אנו מתכוונים פשוט לצמצם את אס־פקת הנפט, עד אשר תגיע לרמת הצרכים המבוטחיים שלנו".

מאחר שאין זה מציאותי בנסי־בות הנוכחות לצפות לתגובה צב־אית על חנק הנפט הערבי, על־אף עליונותן הצבאית המוחצת של המדינות המתועשות שעל גרונן הונחה הסכין הערבית, רואים את עצמם השייכים הערביים חפשיים להוסיף ולצמצם את האספקה, וכך לגרום מדי פעם לעליה נוספת במחיר הנפט.

באיזו נקודה יסרבו המדינות ה־מפותחות לשלם את כופר הנפט? מהו המחיר, שמעברו לא יהיו מוכנות להשתעבד? ככל „...דו־בר במחיר הפוליטי, לכל מדינה ומדינה השגות משלה. היפאנים הבהירו אתמול, כי היכן מוכנה כרגע ארץ השמש העולה לשקוע, ברוב צמאונה לזהב השחור. שג־ריר בריטניה ליד הקהיליה הכל־כלית האירופית נשאל בשבוע שע־בר על־ידי חבר הקונגרס האמ־ריקאי, מה היתה משיבה לונדון לערבים, אילו הביעו התנגדות ל־נישואיה של הנסיכה אן לבן שא־נו נמנה עם האצולה ואילו דרשו שתמצא לעצמה בן־זוג ההולם את מעמדה, לדעתם הם. השגריר השיב ללא היסוס: „היינו אומרים להם שישתו את הנפט שלהם". אך אולי נאמרה תשובה נמרצת זאת רק משום שלשגריר הוד מלכותה היה ברור, כי אין כל סכנה שה־מלך פייסל יתערב בנושא חשוב כזיווגי צאצאי בית וינדסור.

ככל שהדברים אמורים במחיר הכספי, שזוכה לו הנפט הערבי, מידת ההיענות מפליאה לא פחות. המחיר הממוצע של נפט ערבי היה עד לפני חדשים מעטים שני דולארים לחבית. לפני פחות מש־לושה שבועות הקפיצה לוב את מחיר הנפט שלה מארבעה לש־מונה דולארים החבית; בשבוע שעבר הועלה המחיר לתשעה דו־לארים. האנגליים מקבלים כבר 12 דולאר תמורת חבית נפט גל־מי. אם ייתנו לארצות ערב „ל־ארגן" גם להבא בהצלחה מח־סור חמור בדלק, עלול המחיר ל־האמיר לעשרים ואולי אף לשלו־שים דולארים החבית — פי המי־שה־עשר מן המחיר לפני כמה חודשים! התוצאה הבלתי־נמנעת תהיה אינפלציה דוהרת ואבטלה המונית בעולם.

הבקיעים שהעמיקו השבוע ב־חומת ספקי הנפט הערביים הם העשויים לאפשר למדינות הצור־כות נפט לשים רסן לדהירה ה־ערבית אל מחירים דמיוניים, דהי־רה סוסה, אם לא תרוסן, להביא על העולם כולו משבר כלכלי קשה. יש הרואים כבר בירידה ה־תלולה, שחלה השבוע במניות ב־בורסה של ניו־יורק, את האות ה־מבשר את בוא המשבר. עם זאת נבלמה בסוף השבוע ירידת הש־ערים בבורסה, בזכות הכרזות ד"ר קיסינג'ר וסימני התפכחות באי־רופה.

אין לסמוך על כך שספקי הנפט הערביים יבינו, כי הם מאלצים כיום את הארצות המפותחות לה־רתם למאמץ עילאי לפתח מקורות אנרגיה אלטרנטיביים — ובכך הם מסתכנים, לטווח של שבע עד עשר שנים, בהפיכת הזהב השחור לנוזל חסר ערך כמעט. ניגודי האינטר־סים הממשיים הקיימים בין ספקי הנפט הערביים כבר כיום הם נקו־דת מוצא מעשית להקהיית „יעי־לות נשק הנפט".

עיראק, על־אף היותה ארץ ער־בית „מהפכנית", השששה (לפחות בהצהרות) לכל עימות אפשרי עם ישראל, לא הצטרפה מלכתחילה ל־החלטת כווית בדבר צמצום מש־לוחי הנפט לאירופה וליפאן. נצי־גה מיהר השבוע להסתלק מהיר־ני ועידת שרי הנפט בוינה. ה־סיבה נעוצה ברצונה של בגדאד להפיק את מלוא הרווח מן הקונ־יוקטורה בשוקי הנפט; בניגוד ל־מלך פייסל, שבעייתו היא היכן להשקיע את הכספים הזורמים ל־כיסיו, זקוקה ממשלת עיראק בד־חיפות לאמצעים כספיים, כדי ל־בסות ולהתמודד עם בעיות כל־כליות. גם אלג'יריה מגלה סימ־נים גוברים של אי־רצון להוסיף ולדהור במרכבות של פייסל; גם היא אינה ארץ ריקה מאדם, כ־סעודיה, כי־אם מדינה צמאה ל־הון להשקעות.

שעה שחזית הנפט הערבית נח־לשת, מופיעים סימנים של ביצור החזית־שכנגד אירופית, בתיאום עם ארה"ב. שר החוץ ההולנדי ואן דר סטול הוקסם השבוע במידת ההבנה של עמיתו הצרפתי ז'ובר, בוועידת תשעה שרי החוץ בקופ־נהאגן, והוא יכול היה להצהיר בקורת רוח: „ההחלטה החליטו סוף־סוף לשתף פעולה ביניהם. דיונינו היו הפעם קונסטרוקטיביים ביותר". הולנד איננה בודדה עוד, מול החרם הערבי. האיום ההולנדי להפסיק את אספקת הגז לצרפת עשה רבות לריכוכן של לונדון ופאריס; אך אולי מתחיל, אפי־לו הנשיא פומפידו ואדוארד הית, להבין, כי עם כל „ההעדפה", ש־צרפת ובריטניה זוכות לה מצד ספקי הנפט, גם פאריס ולונדון ייאלצו לשלם את המחירים הספ־ריים החדשים — והתעשייה החי־מית הצרפתית, למשל, תהיה בין קורבנותיו הראשונים של מסע הסחיטה הערבי, על־אף כל הידי־דות המופגנת כלפי פאריס.

אין אלה אלא ניצנים ראשונים לסיכוי התייצבות מערבית בלו־כדת אל כוח האיום המשותף, בעקבות הכרזתו הנמרצת של ד״ר קיסינג'ר. ישראל אינה יכולה לע־שות רבות לעידוד הנכונות האי־רופית והאמריקאית להתכודד עם האתגר הערבי. אך יש דבר אחד שהיא האי יכולה לעשות, כדי לחזק ארצות כדניה והולנד, הידי־דותיות לה והמוכנות לעמוד בוח־כוח הקשה עם המוענים, כי כל האשמה למשבר הקשה המאיים על הארצות המפותחות מוטלת על ישראל. הכוונה לחיזוקו על־ידי הבהרה שאיפת השלום הישרא־לית תוך כדי התוויית תנאי שלום ברורים וסבירים — ברורים וסבי־רים בעיני הטובים שבידידיה של ישראל. כמובן, הבהרה כזו זו חייבת כיום ממשלת ישראל לא רק לידידיה באירופה ובעולם, לשם חיזוקם בוויכוח עם אלה המעוניינים להציג את ישראל כ־גורם, המסכן את שלום העולם ו־הקוטל את שגשוגו הכלכלי של ה־מערב. היא חייבת את הדבר קודם כל לדעת הקהל הישראלית עצ־מה, לבוחר הישראלי ובראש הא־שונה לאלה הניצבים מול האויב. העובדה כי ההבהרה לא באה לפני מלחמת יום הכיפורים מצ־ערת מאוד וניתן בהחלט לראותה כמחדל פוליטי. העובדה כי אין מרגישים בכל תכונה להבהרה אפי־לו עתה, לאחר אותה מלחמה איומה, היא בלתי־מובנת — הן על רקע המצב הבין־לאומי, כפי שהוא מש־תקף במבוכה שיצר אצל ידידינו משבר האנרגיה, והן על רקע גילויי המבוכה ואי־האמון הגוב־רים מבית.

בחזרה לציונות הסוציאליסטית

נגד „חרות"יזציה במפלגת העבודה

מאת טדי פרויס

מאז קום המדינה לא ניצבה מפ־לגת העבודה (או הזרמים שבר־בים אותה) לפני בחירות במצב קשה כמצבה הפעם. בתחומי הכל־כלה והחברה היו הישגים ישגלי־בות במשולב, כפי שהיו גם בבחי־רות קודמות. המבחר שבבחירות הקלפים היה עד ה־6 באוקטובר המצב הבטחוני. ש„מעולם לא היה טוב יותר". את הסיפוק המתמשך בתחום המדיני ניסו לטייח במש־בה, כי החוסן הבטחוני מחפה על הבחיות המדיניות. מציאות זו עלתה בעשן. במלחמת יום הכיפורים ושב אמנם נצחון שלא נפל במאום. יכבראה אף עלה, על הישגי הצבאי של מלחמת ששת הימים. אך התיאוריה כי יש־ראל היא במעמד פחות קמצת מפוספאי ונישא קימפה ממעצמתי־על, נתגלתה כמופשית מעיקרה. וזה בשל הבחיות המדיניות, שלא איפשרה את מיצוי העליונות ה־צבאית.

הגיעה שעת האמת, שעה שבה יש לשאול מה פשרו של הכשלון המדיני שאת מלוא עמקו טרם ראינו. נפט, אנטישמיות מוסווית, שחור לבבי ורצון סובייטי „להש־מיד את ישראל הם חלק של התשובה, אולם אם ניאות רק באלה נמשיך לרמות את עצמנו. השתף המדיני החל זמן רב (לפני שהערבים החלו בסחיטה). עוד קו־דם שקאדפי פתח במסע השיחוד וללא קשר עם תורות הלגיטימא־ציה לאנטישמיות על־ידי גנראל דה־גול. גם אם נפט, אנטישמיות ושחור הם המרכיבים העיקריים במפולת. לא ידענו להתאים את עמדותינו למערך המדיני שנוצר מולנו.

מאחר שמפלגת העבודה יושבת ליד הגה השלטון, הרי שיש לכאורה לזקוף את חוסר־התערכות לחובתה. המסקנה היא, שיש להע־לות את האופוזיציה שטרם נוסתה ושמדיניותה אולי תניב דיווידנ־דים גדולים יותר. זהו יתרונה העצום של הדמוקרטיה: היא מאפ־שרת לבחור הנהגה חדשה במקום זו שמדיניותה נכשלה. מדוע לא לעשות כך אצלנו?

הסיבה כאין לעשות זאת אצלנו היא, שכשלונה של מפלגת העבו־דה אינו כשלון מדיניותה. אלא כשלון מדיניותה של האופוזיציה. מאז ימי 1967 התגבשה בהדרגה במפלגת העבודה מדיניות, שמש־מעותה המעשית היתה „אף שעל". תוך התרצות מסויימות, כמו קבלת היזמה האמריקאית בקיץ 1970. התרחקה מפלגת העבודה יותר ויותר מהאידיאולוגיה של תנועת העבודה ואימצה לעצמה בדיעבד את הקונצפציות של הימין הל־אומני. זה נעשה בפחות יהירות משל הימין ובתוספת כמה הכרזות מרגיעות, שהלכה למעשה לא שינו הרבה. מי שיאמר כי הערבים, בקר־בנו־ונים, סייעו ליסודות הלאומב־ניים במפלגת העבודה, לא יהיה אלא צודק. אך אין זה גורע מחומרת ההתפתחות. כי איזו מדיניות היא זו המוכתבת על־ידי האויב ולא על־ידי הצרכים והאינטרסים של הציבור שבחר במעצבי המדיניות? כך, בלחץ האויב והאופוזיציה ה־ימנית כאחד, נגררה מפלגת העבו־דה לסיפוח למעשה של השט־חים המוחזקים, להינתקות מרוב אוהדיה. המדיניות נוסח „חרות" התבטאה בשילוב הכלכלי, בהת־נחלות ובהכרזות רשמיות, שקבעו, כי ככל שיחלפו הימים, כן יראו הערבים פחות ופחות שטחים מ־אלה שאיבדו בעקבות תוקפנותם ב־1967.

רק מעטים במפלגת העבודה, ואפילו במערך לעמך נבגית מפ"ם, הרימו את קולם נגד ה„חרותי־זאציה" של תנועת העבודה. הד שניסו להאיר את הסחף ימינה על־ידי הצרמת מבשולים מיתהליכ התקציבים לפני כוונות הסיפוח החולל. אולם זה נעשה על בסיס „פראגמאטי" ולא מתוך התייצבות גלויה נגד מגמה אלה. זהו הדין בנה״ליזאציה של אורח־החיים. פה ושם נשמעו קולות נגד ההידרדרות החברתית. אולם לא היה בהם כדי לבלום את המגמה. וכך, בכל התחומים — המדיני, החברתי והכלכלי — התרחקה תנו־עת העבודה מייעודה והחלה לבצע את המדיניות של גח"ל. מגמה זו מצאה ביטוי אף בהכרזות של ראשי מפלגת העבודה, כשמשה דיין הכריז, כי בתחום הבטחוני־מדיני הוא קרוב יותר לבגין מא־שר לידידיו וכבראש הממשלה הנ־הידה, כי „מוקד" מסוכן יותר מגח"ל.

מאחר שהעניינים התנהלו על־פי התסריט של גח"ל יותר מאשר על־פי האידיאות של תנועת העב־ודה, יעשה גח"ל קקר בנפכי — והוא אמנם יצבה — אם יקיש את כשלונות מפלגת העבודה. גח"ל לא התריע אף על אחת הסכנות שהתגלו לעיני כל מאז ה־6 באוקטובר. להיפך. הוא זעק כנגד הממשלה על שלא הרחיקה די בצעדיה ותבע יותר: יותר סיפוח, יותר התנחלות, מיזוג כל־כלי מהלים, התגרות־יתר בבריה״־המועצות ואטימת־אוזן מוחלטת ל־ביקורת מצד ידידי אמה״ב. לרבות ממשלת ארה״ב. האופוזיציה לא תבעה כי נחזור מחכיס וכש.ס.ה.ג. היא דרשה כי נעבור להירדן ולמורפיוב.

כדי לשקם את אמון הבוחרים בה ואת אמונה בעצמה, אין מפ־לגת העבודה צריכה לצאת מעורה ולכנס כוכתים וצוותי־חשיבה. עליה רק לשוב ולהיות מפלגת העבודה. זה מחייב התנערות מתסביך מעצ־מת־העל, שדבק בגורמים מסוימים במפלגה, החזרה לדרכי הפשרה והנהגה את מנהיגות המפלגה בימי בן־גוריון, שרת ולוי אשכול. הבי־טוי המעשי לכך יהיה ביטולו של מסמך גלילי. שבניהתו תסמל את השיבה אל הגותה העבודה. המפ־לגה תצטרך לגבש במצע הדרך, שעקרונותיו אינם צריכים להיות שונים מהעקרונות ההיסטוריים של הציונות הסוציאליסטית. הצור־אפת לפשרה עם האויב של היום. הנד נכונות לשלם את המחיר הטריטוריאלי בהתאם לזה שנקבע דוד בן־גוריון מיד לאחר מלחמת ימי 1967. מראשי המפלגה יש לתבוע, שלא יראו עצמם קרובים לבגין יותר מאשר ליבר־ו ובי בעלי־הברית, שלהם יהיו הגורמים הפרוגרסיביים במחנה האוחדי. הי־ליבראלים במחנה הדתי והשמאל הציוני־סוציאליסטי. כפי שהוא מת־בטא ב„מוקד".

עם הבחירות־פעולה כזאת אפשר להחזיר לשלטון את המחנה ההי־לגי, שיגבול על עצמו לבצע את התכנית האידיאולוגית של תנועת העבודה. כשהוא משוחרר מכבלי ה„חרותיזאציה" שעטה על ידיה בעזרת הערבים.

שלושה סיפורים

מאת חורחה לואיס בורחס

תירגם מספרדית: יורם ברונובסקי

הפגיון

הפגיון מונח במגירה.

הוא נוצק בטולדו בשלהי המאה שעברה. לואיס מאליאן לאפינור נתן אותו לאבי, שהביאו מאורוגוואי הביתה. המשורר אווארִיסטו קאריאגו החזיק אותו פעם בידו.

כל מי שמבחין בפגיון לוקח אותו ומשתעשע בו כאילו מעולם הוא מונח לשם כך בלבד. היד אוחזת בקת מלאת־הציפייה, והלהב החזק והצייתני מתהפך בדייקנות בנדן.

הפגיון רוצה דבר אחר.

זה לא רק מיבנה של מתכת. בני־אדם הרו אותו ועיצבוהו, ומטרה אחת היתה לנגד עיניהם. בדרך מסויימת, נצחית, הפגיון שהרג אמש אדם בטאקוארמבו והפגיונות שהרגו את יוליוס קיסר הם הפגיון הזה. הפגיון רוצה להרוג, רוצה לשפוך דם פתאומי.

במגירת שולחן־הכתיבה שלי, בין ניירות טיוטה ומכתבים, חולם הפגיון שוב ושוב את חלום הנמר הפשוט שלו. היד האוחזת בו שבה לפתע לחיים, כי המתכת קמה לחיים, מרגישה את קירבת האיש־ההורג שלמענו נוצקה.

לעתים אני חומל עליו. עוז כזה, אמונה כזאת, גאווה שלווה ותמה כל־כך. והשנים חולפות, בלי משים.

הדרום

האיש שירד לחוף בבואנוס־איירס בשנת 1871 נקרא יוהאנס דאלמאן, והיה כומר של הכנסייה האוואנגליונית. בשנת 1939 היה אחד מנכדיו, חואן דאלמאן, מזכירה של הספרייה העירונית ברחוב קורדובה, וחש עצמו ארגנטיני לכל דבר. סבו מצד אמו היה אותו פראנציסקו פלורס מן הגדוד השני של חיל־הרגלים הקרבי שנפל במבואות בואנוס־איירס, נקוב בחניתו של אינדיאני מקאתריאל. בגלל אי־התואם של שתי שלשלות־היוחסין שלו בחר חואן דאלמאן (אולי בדחף דמו הגרמני) בשלשלת של הסב הרומאנטי, או המוות הרומאנטי. נרתיק ובו תמונת־דאגרוטיפ של פני גבר מזוקנות וחסרות הבעה, חרב ישנה, האושר והאומץ הגלומים בסוג מסויים של מנגינות, הסתגלות לטורי „מארטין פיירו"*), השנים החולפות, הוותרנות והבדידות הולידו קריאוליות זו, שהיתה רצונית, אך לעולם לא הפגנתית מדיי. תוך ויתור על כמה דברים אחרים הצליח דאלמאן להציל את שרידיה של חווה בדרום שהיתה שייכת פעם למשפחת פלורס. התמונות שעלו בזכרונו לעתים קרובות ביותר היו מראה עצי האקליפטוס המדיפים ניחוח צרי ומראה בית ארוך שקירותיו הוורודים היו פעם ארגמניים. העבודה, ואולי גם העצלות, עצרוהו בעיר. קיץ אחר קיץ היה מוצא סיפוק ברעיון המופשט של הבעלות ובידיעה שביתו מחכה לו קבוע במקומו המדוייק על־פני המישור. בימי פברואר האחרונים של שנת 1939 קרה לו דבר־מה.

אף שהגורל עיוור לגבי חטאים של ממש, הוא עשוי להיות חסר רחמים לגבי רשלנות קטנה. דאלמאן השיג באותו ערב טופס משומש של „אלף לילה ולילה" במהדורת וייל. התשוקה לבחון את המציאה הזאת בערה בו כל־כך, עד שלא המתין למעלית, אלא עלה במדרגות. משהו באפלה נגע במצחו, עטלף, ציפור? על פניה של האשה שפתחה לו את הדלת ניפרה אימה, והיד שהעביר על מצחו היתה אדומה מדם. פינת דלת שנצבעה זה־עתה ושכחו לסגרה היא שגרמה לפצע זה. דאלמאן הצליח להירדם, אך התעורר לפנות בוקר, ומאותו רגע היה טעמם של כל הדברים אכזר מאוד. הוא קדח מחום ואיורי „אלף לילה ולילה" היו הרקע לחזיונות־הביעותים שלו. ידידים וקרובים ביקרו אצלו וטענו בחיוכים מוגזמים שהוא נראה מצויין. דאלמאן הקשיב להם כמו מתוך סחרחורת קלה, משתאה שאין הם יודעים שהוא בגיהינום. שמונה ימים — כמו שמונה מאות. פעם לפנות ערב בא רופאו בלוויית רופא חדש, ושניהם הסיעוהו לבית־מרפא ברחוב אקוואדור, שכן צריך היה לעשות לו צילום רנטגן. במרכבה חשב דאלמאן שאולי בחדר אחר, זר, יוכל סוף סוף להירדם. חש עצמו מאושר, ביקש לדבר. כאשר הגיעו ליעדם, פשטו את בגדיו, גילחו את ראשו, הצמידוהו לאלונקה בצבתות־מתכת, האירוהו באור חזק, עד שהסתמא וסחרחורת אחזה בו, בדקו אותו, ואיש במסכה תקע מחט בזרועו. התעורר מתוך בחילה, עטוף תחבושות, בתא דומה לבאר. במשך הימים והלילות שבאו לאחר הניתוח התברר לו שעד עתה לא היה אלא בפרוזדור של הגיהינום. הקרח לא הותיר בפיו אפילו זכר של רעננות. במשך הימים הללו שנא דאלמאן את עצמו ואת כל פרטיו: שנא את זהותו, את צרכיו הגופניים, את השפלתו, את זיפי־הזקן שעל פניו. הוא סבל ברוח סטואית את הטיפולים המכאיבים עד מאוד, אך כאשר אמר המנתח שרק כפסע היה בינו ובין מוות מהרעלת דם, פרץ דאלמאן בבכי, מתמרמר על גורלו. יסורי הגוף והציפייה המתמדת ללילות נדודי־השינה לא הניחו לו עד עתה להגות במשהו מופשט, כמו המוות. ביום אחר אמר לו המנתח שמצבו משתפר, ועוד מעט יוכל לנסוע למנוחת החלמה בחוותו. לא ייאמן — אך היום המובטח הגיע.

המציאות אוהבת סימטריות ואנאכרוניזמים קלים. דאלמאן הגיע לבית־המרפא בכרכרה, וכרכרה הובילה אותו עכשיו לבית־הנתיבות קונסטיטוסיון. צינת הסתיו הראשונה לאחר מחנק הקיץ היתה הסמל הטבעי של גאולתו מן המוות והחום. בשעה שבע בבוקר עדיין לא איבדה העיר את מראה הבית הישן ששיווה לה הלילה. הרחובות דומים היו לשערים עמוקים, הכיכרות היו דומות לחצרות. דאלמאן זיהה אותם, מאושר ומסוחרר. כמה שניות לפני שראו אותם עיניו נזכר בפינות הרחובות ובעמודי המודעות, בהבדלים הקטנים והאופייניים בין חלקיה השונים של בואנוס־איירס. באורו הצהוב של היום המתעורר חזר אליו הכל.

הכל יודעים שהדרום מתחיל מעברו השני של רחוב ריבאדאויה. דאלמאן נהג לומר שאין זה סימן מוסכם בלבד, ושכל מי שעובר את הרחוב הזה מוצא את עצמו בעולם ישן יותר ויציב יותר. מתוך הכרכרה תר במבטו בין המבנים החדשים אחר חלון עתיק בעל סורגי ברזל, אחר מצילה או אחר קשת של שער, כניסה ישנה או חצר שאננה.

בבית־הנתיבות ראה שיש לפניו עוד שלושים דקות המתנה. לפתע נזכר שבבית־קפה אחד ברחוב בראזיל (כמה מטרים מביתו של איריגויאן) יש חתול גדול המניח ללטף אותו, כמו איזו אלוהות אדישה. הלך לשם. החתול שכב על מקומו, ישן. דאלמאן הזמין ספל קפה, המתיק אותו בתנועות איטיות, טעם ממנו (בבית־החולים אסרו עליו תענוג זה) והרהר בעודו מלטף את הפרווה השחורה, שזה מגע אשלייתי, שכמו חוצצת ביניהם מחיצה גבישית, מפני שהאדם חי בתוך הזמן, ברציפות האירועים, ואילו החיה המאגית הזאת חיה בהווה, בנצחיותו של הרגע.

ברציף שלפני האחרון עמדה הרכבת. דאלמאן עבר בכמה קרונות עד שמצא קרון ריק כמעט. הניח את המזוודה על האיצטבה, וכשנעו הקרונות, פתח אותה, ולאחר רגע של היסוס הוציא מתוכה את הכרך הראשון של „אלף לילה ולילה". מסע עם הספר הזה, הקשור קשר אמיץ בסיפור־אסונו, היה אישור לכך שהתגבר עליו, וגם קריאת־תגר, שמחה נסתרת, על שנוצחו כוחות הרע.

משני עברי הרכבת התפרקה העיר לפרברים: מראה זה, ואחריו מראה הגנים והחווילות, גרם לו שיהסס לפתוח בקריאה. למען האמת לא קרא דאלמאן אלא מעט מאוד; ההר העשוי אבן מאגנטית והג'יין שנשבע להרוג את מיטיבו, היו, אין להכחיש, דבר נפלא, אך לא נפלא יותר מן הבוקר הזה ומעצם הקיום. האושר ניתק את תשומת־לבו של דאלמאן משאהראזאדה ומסלאיה המיותרים. סגר את הספר והתמסר, פשוט, לחיים. ארוחת־הצהריים (המרק הוגש בקעריות־מתכת מבהיקות, כמו פעם, בחופשות הרחוקות של הילדות) הביאה לו עוד רגע אחד של עונג שלו ומכיר־תודה.

מחר אתעורר בחווה, חשב, והיה זה כאילו הוא שני אנשים בבת־אחת. האחד ממוקם באותו יום סתיו ובגיאוגראפיה של מולדתו, והשני כלוא בבית־המרפא ונתון לעינויים שיטתיים. ראה בתי לבנים לא מסויידים, מלבניים, ארוכים, שולחים מבטי נצח ברכבות, ראה רוכבים בדרכי האבק, ראה עמקים, אגמים ואחוזות, ראה עננים גדולים וזוהרים כעשויים שיש, וכל זה היה מקרי כמו חלומות המישור. נדמה היה לו שהוא מבחין גם בעצים ובמטעים שלא ידע לקרוא להם בשם, כי הכרתו הישירה את הכפר היתה דלה בהרבה מהכרתו הנוסטאלגית והספרותית.

ברגע מסויים נרדם, ובחלומותיו נמשכה מרוצת הרכבת. השמש הלבנה, האכזרית, של שעת הצהריים כבר החלה לקבל צבע צהוב המבשר את השקיעה. עוד מעט תהיה אדומה. הקרון השתנה גם הוא, כבר אין הוא אותו קרון שיצא מן הרציף של בית־הנתיבות קונסטיטוסיון: המישור והשעות החולפות נבלשו בו ושינוהו. בחוץ התארך צל הרכבת המתגעגע בכיוון לאופק. לא עוד הפריעו ישובים או עקבות אחרים של נוכחות אנושית את היוליותה של האדמה. הכל היה מרווח ובו בזמן שקט ומסתורי איכשהו. בערבה שאין לה סוף נראה לעתים שור. בדידות המרחבים הללו היתה מושלמת, ועם זאת עויינת, ודאלמאן יכול היה לחשוב שהוא נוסע אל העבר ולא רק לדרום. הכרטיסן שבחן את כרטיסו הסיח את דעתו מהנחה דמיונית זו, ואמר שהרכבת תעצור הפעם לא בתחנה הרגילה אלא באחרת, קודמת מעט, שלא היתה מוכרת כמעט לדאלמאן (האיש הוסיף הסבר כלשהו, שדאלמאן לא השתדל להבינו או אף לשמעו, שכן לא התעניין בארגונם של האירועים).

הרכבת נעצרה בכבדות, כמעט בלב השדות. מעבר למסילה היתה התחנה, לא יותר מרציף עם סככה. לא היה שם רכב כלשהו, אך מפקד התחנה טען שמן־הסתם אפשר לשכור רכב בפונדק, במרחק קילומטר מן התחנה.

דאלמאן ראה בטיול זה כעין הרפתקה קטנה. השמש כבר נבלעה, אך קרניה האחרונות האירו את המישור החי והשותק בזוהר נהדר, לפני שיכסה אותו הלילה. לא כל־כך כדי לא להתעייף כמו כדי לשמר זמן רב יותר את המראה הזה הלך דאלמאן לאיטו, נושם, מתוך תחושת אושר חגיגי, את ניחוח התילתן.

הפונדק היה פעם צבוע שני, אך השנים ריככו, לטובתו, את הצבע הצעקני. משהו בארכיטקטורה הדלה שלו הזכיר לדאלמאן חיתוך־מתכת מסויים, אולי באיזו מהדורה ישנה של „פול ווירג'יני". כמה סוסים היו קשורים לגדר. כאשר נכנס נדמה לו שהוא מכיר את הבעלים. אחר־כך הבין שהיטעה אותו דמיון לאחד מעובדי בית־המרפא. כאשר שמע במה העניין, אמר האיש שהוא יצווה לרתום סוסים לעגלה. דאלמאן, שביקש להוסיף עוד הרפתקה אחת ליום הזה ולמלא במשהו את הזמן, החליט לאכול ארוחת־ערב בפונדק.

ליד אחד השולחנות שתו ואכלו בהמולה כמה בחורים, שדאלמאן לא שם לב אליהם ברגע הראשון. על הרצפה, שעון אל הדלפק, היה שרוע באי־נוע, כחפץ, איש זקן מאוד. שנות חיים ארוכות גימדו אותו והחליקו, כשם שהמים מחליקים אבן ודורות של אנשים מקהים את חודה של אימרת־שפר. חשוך, קטן ויבש היה, כמו מחוץ לזמן, כאילו חי בנצח. דאלמאן הבחין, בשביעות־רצון, בכובע רחב השוליים, בפונצ'ו של בד, בגלימת „צ'יריפא" ארוכה ובנעליים מעור סוס, וזכר את הוויכוחים חסרי־התכלית עם בני המחוזות הצפוניים או עם תושבי מחוז אנטרא־ריוס וחשב שסוג זה של גאוצ'וס אשר לפגוש [illegible]

[illegible] סרדינים, ואחר כך בלי, דאלמאן לגם כמה כוסות יין אדום. מתוך רגיעה טעם את צריבות היין, ומבטו הרדום קצת תהה על־פני החדר. מנורת־נפט היתה תלויה על אחת מקורות התקרה. ליד השולחן הסמוך ישבו שלושה אורחים. שניים נראו כפועלי חווה; השלישי, בעל תווי פנים עבים, סיניים כלשהו, שתה בלי להסיר את כובעו. דאלמאן חש לפתע שמשהו נגע קלות בפניו. ליד הכוס הרגילה, מזכוכית בלתי שקופה, על אחד מפסי המפה, היתה מונחת כדורית של בצק לחם. רק זה, אך הרי מישהו השליך אותה לעברו.

לאנשים שבשולחן הסמוך לא היה כמדומה קשר לעניין זה. דאלמאן הנבוך החליט להעמיד פנים שדבר לא קרה ופתח את כרך „אלף לילה ולילה", כמו לשים מחיצה בינו לבין המציאות. לאחר כמה דקות פגעה בו כדורית נוספת, והפעם פרצו הבחורים בצחוק. דאלמאן אמר לעצמו שאין הוא פוחד, אך הרי תהיה זאת שטות אם הוא, המחלים, יסתבך בתיגרה מבולבלת עם אלמונים. החליט לצאת, כבר קם לעמוד כאשר ניגש אליו הפונדקי וביקש בקול שנשמעה בו נימת חרדה:

— אדון דאלמאן, אל ישים לב לבחורים אלה, שהיין עלה להם לראש.

דאלמאן לא הופתע מכך שהאיש מכיר אותו, אך הוא חש שמילות־אהדה אלו רק מחריפות את רוע המצב. לפני כן כוונה התגרות הבחורים לפנים אלמוניות, כמעט אל לא איש, עתה היתה מכוונת אליו, אל שם־משפחתו, והדבר נודע לשכנים. דאלמאן הסיט את הפונדקי הצידה, עמד מול הבחורים ושאל אותם במה העניין.

הבריון בעל הפנים הסיניות עמד, מתנודד, במרחק צעד מחואן דאלמאן וגידף אותו בקול גדול, כאילו צעק מרחוק. השתעשע בהגזמת שכרונו ובהעמדת־פנים זו היו אכזריות ולעג. בין הגידופים וניבולי־הפה שלף סכין ארוכה, הביט בה בחטף, שקל אותה בכף ידו והזמין את דאלמאן לקרב. הפונדקי התנגד ברעד־קול, בטענה שלאורח אין נשק. באותו רגע אירע דבר בלתי צפוי. הגאוצ'ו הזקן שהיה שרוע בפינה, זה שדאלמאן ראה בו את סמל הדרום (הדרום שלו) השליך לרגליו סכין חשופה, כאילו החליט הדרום שעל דאלמאן להיענות להזמנה, לדו־קרב. דאלמאן התכופף להרים את הסכין, והבין, באותו רגע, שני דברים. האחד, שתנועה אינסטינקטיבית־כמעט זו מחייבת אותו להשתתף בדו־קרב. השני, שבידו הבלתי־מאומנת תשמש הסכין לא להגנה אלא רק להצדקת הרצח שלו. לפנים השתעשע בסכין, כמו כל גבר, אך כל הידע שלו בסיוף הצטמצם בהכרת העיקרון שיש לכוון את [illegible] כלפי מעלה. „בבית־המרפא לא היו מתירים שיקרה לי דבר כזה", חשב.

— בוא נצא החוצה, אמר ההוא.

הם יצאו. לדאלמאן לא היתה תקווה, אך הוא גם לא חש פחד. כשעבר את המפתן חש שמוות בקרב־סכינים, תחת השמים הרחבים, בהתקפה, הוא בשבילו שיחרור, אושר וחג, חגו של אותו לילה ראשון בבית־המרפא, כאשר תקעו בו את המחט. חש שאילו יכול היה אז לבחור לו או לחלום לו את מותו, היה בוחר וחולם מוות זה.

דאלמאן אוחז בעוז את הסכין, שאולי לא יידע להשתמש בה, ויוצא למישור.

*) הפאמפוס הלאומי של ארגנטינה, מחיי הגאוצ'וס, מאת חוזה ארנאנדס (1834—1886). [הערת המתרגם].

שני מולכים ושני מבוכים

אנשים הראויים לאמון (אך אללה יודע טוב יותר) מספרים שבימים הראשונים חי מלך איי בבל, שכינס את כל האדריכלים והאמגושים שלו וציווה עליהם לבנות מבוך סבוך ופתלתול כל־כך עד שהנבונים שבבני־אדם לא יעזו להכנס לתוכו, ואלה שיכנסו יאבדו. מפעל זה היה בבחינת שערורייה שכן התסבוכת והפלא הם תחומו של האל ולא של בני־האדם. כרבות הימים בא להתארח בחצרו מלך הערבים, ומלך בבל, שביקש להתל בתמימותו של האורח, שידל אותו להיכנס לתוך המבוך, שבו תעה נכלם ונבוך עד רדת הערב. אז נשא תחינה לעזרה אלוהית וניתן לו המוצא. שפתיו לא הביעו תלונה כלשהי אך הוא אמר למלך בבל כי בערב יש לו מבוך טוב יותר, ואם ייאות אלוהים הוא יראה לו אותו באחד הימים.

אחר־כך שב לארץ ערב, קיבץ את כל רבי־החובלים ומפקדי־המבצרים שלו ופלש למלכות בבל. מזלו שיחק לו והוא הרס את כל הארמונות, הכניע את האנשים ולקח בשבי את המלך עצמו. קשר אותו אל גבו של גמל קל־רגליים והביאו המדברה. נסעו שלושה ימים, ואז אמר לו: „הו, מלך הזמן ומהות וסמל המאה! בבבל ביקשת להביא עליי כליה במבוך של ארד שיש בו הרבה מדרגות, קירות ודלתות. עכשיו היה רצון האדיר מכל שאראה לך את המבוך שלי, שאין בו מדרגות לטפס עליהן, דלתות להתגבר עליהן וקירות המצרים את צעדיך".

אחר־כך הסיר ממנו את כבליו והשאיר אותו בתוך המדבר, שם מת מרעב ומצמא. יתהלל זה שאינו מת לעולם.

חגית שחל „ארבע נשים" (שמן)

(מתערוכתה בגאלריה חדשה בתל־אביב)

מכתבים ותגובות

בלש ובלשן

הסברה המשתמעת ממאמרו של יורם ברונובסקי על טור־סיני („בלשן הוא משורש ב־ל־ש", „משא", כ"א במרחשון) היא אמנם סברה מפתה, בשל קווי הדמיון שבין שני המקצועות, בלשות ובלשנות; אף־על־פי־כן אין לה יסוד. מו"ר הפרופ' נ"ה טור סיני ב"ע עצמו דן בחוברתו הנאה „מילים שאולות בלשוננו", בעניין הכינוי בלשן, שנתחדש בתקופת ההשכלה.

הצירוף „מרדכי בלשן" (הבי"ת בחיריק) נזכר פעמיים, בעזרא ובנחמיה, ברשימת שבי הגולה עם זרובבל. אין „בלשן" שם אלא בעל(בל) האלים (שוני), והוא שם אחר של מרדכי (מרדוך). „מרדכי בלשן" פירושו „מרדוך „בעלם" של האלים". כותב טור־סיני: „חכמינו דרשו את השם „בלשן" כשמו של מרדכי, משום שידע בלשון שבעים עמים. ידיעתו הגדולה בלשונות זרות היא שעזרה לו, לפי דעתם, גם לגלות את סודותיהם של ביגתן ותרש, שני סריסי־יחסף אשר אמרו לשלוח יד במלך אחשוורש. ועל יסוד זה נעשה השם בלשן (בבי"ת חרוקה) או במבטא אחר בלשן (בבי"ת פתוחה) — כאילו מן השורש בלש — לכינוי רגיל ליודע לשון וחוקר לשון העוסק בבלשנות. אבל בלשן אמיתי יודע גם זאת, שכל ה„בלשנות" איננה אלא גילגול של שם פרטי אכדי מארץ בבל, כשם ששמו המצרי של יוסף „צפנת פענח", משמש מונח לעבודת הבלשן בפענוח צפונות."

ירושלים ראובן מירון

סיפור למועדון אקסקלוסיבי?

הסיפור של לויטס מבתי־יורע — „בדידותו של הנוסע במכונית לברדי" (משא 14.9) בנוי כולו ברוח המועדון האקסקלוסיבי ולאצולה מיוחדת של משתעשעים בספרות הספרותית. המחבר מציג לפנינו בכל הרצינות והחשיבות התלבטויות, גורליות כביכול, של איש הצמרת האינטלקטואלית, כביכול — שלמעשה אינו אלא קצת „פסיק", קצת קוסמופוליט מבולבל ובסך הכל אפס. סיפור זה אינו נוגע ולא כלום לבעיות החברה בכלל ולחברה שלנו בפרט. זוהי יצירה העשויה לתרום רק לקלקול המדות, סילוף הערכים ושקיעת החברה.

מוזר הדבר, שרוח הספרות הסנובית הגיעה גם לקיבוץ. שם חלוצים ובני חלוצים חיו נאבקים על ערכים הומאניים, סוציאליים ולאומיים גדולים והיו מגיני היסוד של תקומת ישראל.

תל־אביב מ. ממיר

בגלל נקודה?

ב„משא" מס' 46 הופיעה איגרת שיש לבטא את המלה [illegible] בכ' רפויה.

אני נמנה עם המצדדים בקפדנות בענייני לשון, אולם נראה לי שיש לנהוג כאן, ובמילים דומות, לקולא.

אנו שומעים בראדיו פעמים רבות את המילים: הכחישו, החכירו, להכחיד, וכו', שהדבר „מתבקש" מבחינה פונטית.

נראה לי שזאת גזירה שאין רוב הציבור יכול לעמוד בה, וכדאי להתיר את ה„חטא" מאשר לאסור ולהכשיל הרבים.

בשפות אחרות יש כלל דיקדוקי המתחשב בפונטיקה של הביטוי ומכניסים שינויים במבנה המלה [illegible] כדי להקל על הדיבור.

אני מציע שהאקדמיה תדון בדבר ותמצא דרך להרשות את השימוש באות דגושה במקרים דומים, לקולא.

גבעת ברנר מ. פינס

ג'ני הצפונית והאפרסקית

שירים קרואים... מאת מנחם בן

גבריאל פריל

דברי שכחון ושלוה

[illegible]

„ועגמות רוח כעור ראשון לגופו":

דיבר בלאחרי"ר על לונדון וניו־יורק — כפרים גדולים מחוסרי פלא אמת

וזכרונו עמד על אנשי מולדתו קטני הקומה, אוכלי האורז והחיוור ועל הפרחים שם עצומי הגאות, בלהט מועיקים צבאות צבעיהם

לונדון וניו־יורק הן כפרים לא משום שכך מתאווה לומר הסיאמי הפרובינציאלי, בן־הכפר, אלא משום שהן מורכבות מבני־אדם, הדומים כל־כך אלה לאלה בכפר הקטן (הכפרי) ובכפר הגדול (העירוני). ההבדל הוא, שכאן, בלונדון ובניו־יורק, אין פלא אמת. מה הם פלאי אמת? זאת אפשר לדעת לפי ההמשך: „ועל הפרחים שם עצומי הגאות, בלהט מועיקים צבאות צבעיהם". „שם" הווה אומר בכפר הסיאמי. בשום מגדל שחקים אין קצת קצהו של הפלא הקיים בפרח יחיד. מול הפלא האמיתי, של צבאות הצבעים של הפרחים, מתגמדת ומתכערת כל העירוניות הלונדונית והניו־יורקית.

זאת פריחה. גאות עוצמה של צבעוניות. הטבע המתגאה במפגנת יפהפיותו. הפרחים עצומי הגאות ופריחתם הם ניגוד משווע ל„כפרים הגדולים מחוסרי פלאי האמת". שום „פילוסופיה אורבאנית" איננה חיה בשלום עם הטבע. בודהא חי אתו בשלום. כמו הפרחים עצומי הגאות, השקועים במישתק עצמי אין־סופי של הזעקת צבעים בלהט, שקוע בודהא בימיו הפנימיים ובפרדסיו הנפשיים הפרטיים. זה ריכוז [illegible]

[illegible] של האדם המערבי ואותה הרגשת נחיתות אפריקאית (ויהודית) בפני אנשים שורשיים.

שתי השורות החותמות את השיר הן גם המרגשות ביותר בו. הן מתארות מדות נפשית שבקורותיה השקיעה הצפונית ומישהי ששמה ג'ני. גם השקיעה הצפונית וגם ג'ני הם בעצם פלאי האמת של המקום הזה, ניו־יורק. ניו־יורק של מגרדי שחקים חסרת אולי פלאי אמת, אבל ניו־יורק של שקיעה צפונית ואפרסקית ושל ג'ני היא ניו־יורק של אלוהים. מכאן כמו אותו כפר סיאמי קטן עם פרחיו עצומי הגאות. מתוך העצב העמוק של הבשר, מתוך הרגשת הגלות העצמית, שהסיאמי ידע כל כך לגעת בה, מתחוללת הפיכה אל מישהי ששמה ג'ני, הנראית כממש היחיד בתוך גל המצוקה הזה שתקף הסיאמי. שבחי ג'ני, ה„מפריחה בשרי דבריה השלווים" הם ההיחלצות מן הגלות העצמית. השקיעה צפונית ואפרסקית, וממילא גם ג'ני. „צפוניותה" של ג'ני עשויה לרמוז על אי־יהודיותה. רגשי־האשמה שפריל נלכד בהם מאירים אולי איזו תלישות של „יהודי בניו־יורק", המסרב לצאת מהרגשת הגלות שלו ומתוך כך מסרב לדבוק לחלוטין בג'ני שלו. ברגע מסויים של הזכרונות, תחת לחץ האמת של הנוסף מסיאם, נוצרת האפשרות לאהוב את ההווה ואת מקום ההווה, ניו־יורק, את השקיעה הצפונית ואת ג'ני הצפונית. ברגע זה נמחקת ונשכחת הסרבנות לאהבה, פרי הגלותיות הכרונית. זה השיכחון הגמור וזאת השלווה.

„האש" והאשליות

(סוף מעמוד 1)

דים תמיד כשמקבלים עקרונות מוסריים, אסתטיים או דתיים ללא בדיקה (אינדיבידואלית) מוקדמת. לשון אחרת, הסכנה היא בסיסמה הרגשית, הפועלת במיוחד את פעולתה החזקה על אלה העומדים במבחן קשה ומנסים לעמוד בו, אם דרך ההצלה איננה בדיקת מעבר למשמעת הסיסמה — הרי דרך ההצלה הקלה, כמו פתרונות תשלום למלחמת הקיום — היא דרך הכזב. הוא [illegible]

על אף המרחק בין אורטגה א. גאסט לקאמי, דבר מה דומה מתמזג בראייתם (אין לי כל כוונה לפאראדוקסים). הן קאמי מדבר על התערפלות הראייה הבהירה של טעם הקיום האנושי, כשאין אדם מבין שדבר לא יוכל להצילו אלא הוא עצמו. ודאי שדברים אלה ניתנים לפירושים שונים.

הנה־כי־כן, ערכם של ספרי מלחמה מסוג „האש" הוא רק בחלק שבו מתואר מאבק האדם על קיומו אל מול החדלון. הסופר מאבד את כוחו המוסרי וראייתו האקזיסטנציאלית, שעה שהוא רוקם אוטופיה סנטימנטאלית על כוח זר שיוכל להובילו אל ארץ הבטחון והשלום. זוהי בעצם ראשית אובדנו. זוהי אותה „אמונה רעה" (הטעם מתבקש דווקא תרגום מילולי למטבע של סארטר) של הסתלקות האדם מן האחריות לגורלו שלו — הוויתור על זכותו וחובתו לקבוע את גורל חייו. עם ויתור זה יכול לבוא רק החדלון לבדו.

האם למדה הספרות המערב־אירופית לקח כלשהו מהטפות אנטי־אילוזיוניות אלה של טובי סופריה? בשנות הארבעים נראה היה כאילו הלקח נקלט סוף סוף. אם מעט ואם הרבה, מאלרו וקאמי יכלו לשמש עדות ללקח זה, בספקנותם ובמרידתם בטוטאליטאריות לגילוייה השונים, בשדה הרוח כבשדה החומר; איש איש על פי דרכו שלו. אך אלה שהתיימרו ללמוד מהם ובמיוחד מסארטר, שקעו מהר באסתטיזם העקר של קודמיהם מראשית המאה ומשנות העשרים. הם יצאו להתחרות עם האריסטוקרטים המסוגרים כפרוסט, כג'ויס ואחרים. מבחינה קיומית של האדם, הרי זה עיסוק עקר שספרות המערב ביקשה להיגאל ממנו, שעה שחרב הונחה על צוואר המערב כולו. נכון, ביקשה להיגאל; אך נראה ששקיעת המערב עמוקה כדי כך, שאין עוד נגאלים מהרגלי השקיעה הדקאדנטיים, אפילו זועקים בקול גדול, כי המדובר הוא ב„חרות מערבית" ובמורשתה העשירה (החומר? הרוח? — זה לא תמיד ברור).

קל, איפוא, להבין את ז'אן פול סארטר שנתפס לקריאת תגר על ה„מילים", על הספרות בכלל, גם אם טעמו איננו בהכרח זהה ממש עם הטעם המתבקש לי.

מכל מקום, חריפותו הפילוסופית, כוחו האנאליטי הפנומנאלי הרעידו בו את סכנון הראייה והתחושה, דבר שאין לומר אותו, למשל, על נקרני האסתטיזם האולטרה־חדש או חקייניהם הלבאנטיניים.

מדוע בעצם אטפל לצרפתים לבדם? הן תומאס מאן הוחזק אף הוא כמצפונו של המערב. יש, כמובן, „דוקטור פאוסטוס" ויש מרידה מיליטאנטית בכשטר הנאצי. אך יש גם „הר הקסמים" האמביוואלנטי וחלומו הידוע של האנס קאסטורפ: השלווה האירופית־ההומניסטית, המרוצה כל כך מעצמה ומנימוסיה הטובים, „האפולינית" כביכול, ואחר גבה מתחוללת אורגיה „דיוניסית": שתי מפלצות אוכלות בבשר ילדים. אך לא פחות מזה מבהילה אותנו עמדתו הלא־מפורשת של בעל החלומות. הוא דוחה את הספקנות של נאפטא ואת הליבראליזם של סטמבריני, כדי בסופו של דבר לצאת ל„מלחמת הקודש" של הקיסר וילהלם. גם אם קאסטורפ צועד לקראת המוות בשדה הקטל — לא נפתרה עדיין האמביוואלנטיות. התעלמותם של „בני השמש" ממעשי ההשמדה הנעשים אחר גבם, מבהילה לא פחות מן הצעידה לקראת החדלון. לחיות באשליה המנומסת של „בני השמש", הרי זה לפלס את הדרך לפלצות מן המקדש הדיוניסי, כדי שלסוף יבואו גם אל ה„מאושרים" ההם „בני השמש" המערביים וינעצו גם בהם את שיניהן, באותה אורגיה דיוניסית עצמה.

אין ודאות בענין זה, אך אפשר שדווקא הרמאן הסה רואה את הדברים בצורה ברורה יותר, כשהוא מוקיע את ההשלמה המערבית עם מציאות כפויה ואת האסקפיזם הנוח, שעה שהתעלמות מאימיה של מלחמה אחת מביאה בעקבותיה את האחרת.

ואילו מאלרו הבין את בדידות האדם במלחמת קיומו, כשם שהבין לסוף את בדידות האומה במלחמתה, מלחמת קיום ללא אשליות. לפיכך לא היסס להתייצב — הוא האינטרנאציונאליסט לשעבר, לוחם מלחמות כל המקופחים — בבאריקדה האחת והאחרונה, זו של ארצו. לפי שכל השאר, אחרות, אחווה — סיסמאות, שסופן פירוד ואבדון, כמו שלמד מנסיונו בסין, בספרד ובמלחמת־העולם השנייה.

על אף ניתוחיהם של מאלרו, סארטר וקאמי, על אף עדותו הצינית של סלין, שבים סופרי המערב, ממש כמו בארבים בזמנו שלו, אל האשליות של המאה הי"ח, „מאת האורות", שביקשה לחיות ממש כ„בני השמש" של תומאס מאן — „להשקות" את גינתם שלהם, אף שהמפלצות מן המקדש הדיוניסי כבר התחילו להתדפק על דלתם.

אברהם שאנן

ספרים חדשים

ספרות

בעגלי „חפש הזמן האבוד", פנים אחדות ביצירתו של פרוסט — מאת עדה צמח. 128 עמוד, הוצאת דביר, תשל"ג.

ספרי עיון, מחקר ועדות

כתבי חיים וייצמן, סדרה ראשונה: איגרות. כרך רביעי ינואר 1905 — דצמבר 1906 — בעריכת קמילו דרזנר. 408 עמוד, בהוצאת מוסד ביאליק, תשל"ג.

סנקה. האיש ומשנתו — מאת נתן ספיגל. 224 עמוד. הוצאת מוסד ביאליק, תשל"ד.

משנתו של בורוכוב במבחן תקופתנו — מאת משה ארם. 138 עמוד. הוצאת י. ל. פרץ, תשל"ג.

מי אתה הסטודנט הישראלי? — מאת רינה שפירא ורחה עציוני־הלוי. 250 עמוד. הוצאת עם עובד — ספריית אפקים, תשל"ג.

חגי, פרקי חיים — מוקדש לחגי אבריאל. יצא לאור בהוצאת [illegible] במעלי תרבות וחינוך, תשל"ג.

עיר ויער בסגור. מוקדש לעיר ניסביז' שבביאלורוסיה — מאת שלום חולבסקי. 222 עמוד. בהוצאת „מורשת" וספרית פועלים, 1973.

גלגול מחילות — דרך גיטאות, יערות, גבולות וארצות לארץ־ישראל במלחמת העולם השנייה — מאת דוד יכביזוביץ־כהנוי. בהוצאת „מורשת" וספרית פועלים, תשל"ג.

פרקי קרים — מאת גניה מיר־ליס. 100 עמוד, הוצאת ס. נוימן, תשל"ג.

גינת הנוי ופריחה. חד־שנתיים, רב־שנתיים, פקעות ובצלים — מאת ד. צפריר (צירקין). 143 עמוד. בלוויית תצלומים צבעוניים. הוצאת עם עובד — תרבות וחינוך, 1973.

„ארוחת בת עמי" — בת תשעים

מאת חיים אורלן

[illegible]

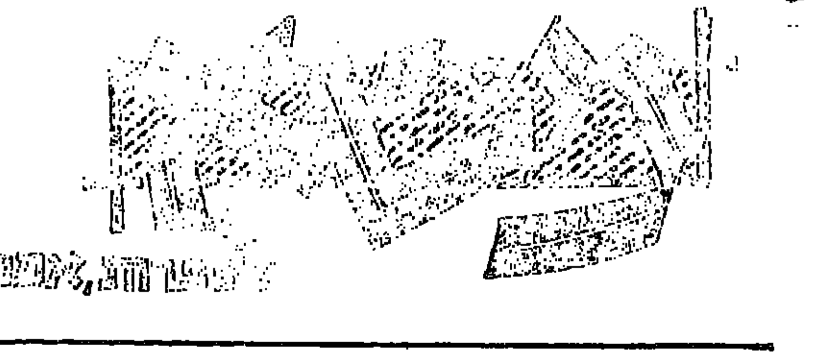

בגליון זה

★ משירי הימים האלה – מאת חיילים בחזית.
★ שלושה סיפורים מאת חורחה לואיס בורחס.
★ שירת גבריאל פרייל – בשירים קרואים למנחם בן.
★ מוסיקה ★ תערוכות ★ אספקלריה ★ תגובות.

„האש" והאשליות

מאת אברהם שאנן

א

יש ודאי ספרי מלחמה טובים מן „האש" לאנרי בארביס, סופר בינוני, שלא קבע כל חתנה בהתפתחות הרומאן. אולם בשעה זו, כשאני מבין יותר את הטענה נגד סופרי „זרם התודעה", שמעצם הטכניקה שלהם נמלטים ממציאות הסבל האובייקטיבית אל סוגרם האסתטי־האריסטוקראטי, הרי בארביס הסובל, המתנדב לחזית, כאילו גילה לי את סודה של הטעות האנושית החוזרת: מעבר מקיצוניות אחת לאחרת, מן ההתנדבות והרעם המיליטאריסטי אל בריחת הכניעה ל„פאציפיזם" נוסח מוסקווה. משל היה עשוי הקיום האנושי שני כוכבים גדולים בלבד, שכל אחד מהם הוא אמת יחסית לשעתה או אופציה לשעתה; הכל לפי הלך־נפשו של הסופר או מספרו־גיבורו. וכיוון שבארביס הוא ישר מאוד, בעל רגש חזק ותיאור ריאליסטי קונבנציונאלי, עשוי הוא לשמש עדות טובה לתפיסת הקיום האנושי כחוויה אחוזת בצבת של שתי אמיתות או שני כוכבים, המצויים זה בקוטב האחד וזה בקוטב האחר.

בארביס, שמת ב־1935, בשעת ביקורו בבריה"מ־המועצות כלוחם פאציפיסטי קנאי, היה בר־מזל במיתתו יותר משהיה בחייו. בניגוד לסופרים כז'יד ואחרים לא הספיק הוא לכתוב „השיבה מסס"ר", שבה מתנפצות אשליותיו הוורודות של מי שכרך את השלום ועתיד האנושות במוסקווה דווקא והוא חוזר אל המערב כמי שנמלט מן התופת אחרי שדימה לנסוע אל ארץ התקוות הגדולות.

בארביס תיאר את הקרבות במלחמת־העולם הראשונה כחורף ארוך. נראה, שאחרי־כן חיפש את אביב השלום בקומוניזם הסובייטי. גם סופרים מערביים אחרים חיפשוהו שם. אלה שהצליחו לחזור מבריה"־המועצות, ברובם לא ביקשו עוד את „השלום הסובייטי". אחרי שהתנפצו בספרות המערבית אשליות הרבה, התנפצה גם אשלייה זו. אך מוזר הדבר, שהספרות המערבית מיהרה תמיד לחזור אל אשליותיה האבודות.

תיאור סבלותיהם של החיילים הביא לבעל „האש" את פרס גונקור (ב־1916). ודאי שתיאור ממין זה לא היה לפי רוחם של אנשי הימין הצרפתי. תסביך הגדולה התחזק שם תמיד אחרי כל מפלה. אולם בארביס עשה את מעשהו של אדם כן, גם אם לא בכשרון ספרותי של אחר מאלרו, סלין או ס. יזהר (בהם דנתי בסידרה „הסופר ומספרו — זהות או מאבק ?"). בארביס יצא מן המלחמה ונחת בשלוות נפש ב„עולם המחר" הסובייטי.

הוא לא „חטא" בניתוח מעמיק של „קונדיסיון היומאן" נוסח מאלרו; הוא לא התעמק בסוד הפאטאליות של הקיום האנושי; הוא מצא את הגאולה מן המוכן, פתרון מלבב, שהציעה לפניו מוסקווה, גאולה וקץ לכל הצרות, כך בפשטות, מן המוכן, כאמור.

גם ללא ידיעת עובדות ביוגראפיות ופסיכולוגיות אלה, אין אתה מסוגל לשוב ולקרוא את „האש", אלא בשעה שאתה משתחרר מכל מעצור בקורתי או אסתטי. שכן, במקרהו של בארביס מצטיירת לפחות הליכה של אדם ישר אל הכזב הגדול; זוהי הליכתו של עד בלתי מוגן על־ידי סכימה או מחשבה אנאליטית רציניות; הוא משום לא היה מסוגל לה. אך באשליותיו היה הוא לסימפטום הספרות המערבית, הרבה יותר משהיה לו הישג ספרותי ראוי לדיון ממש. אפשר שזוהי חשיבותו האחת, על הלקח הנלמד ממנו.

ב

קודם לבארביס וביתר כך אחריו, נסתמנו בספרות המערב כמה דרכים בהתמודדות עם אימת החדלון, המתגלה תמיד בזירת הקרב, החושפת את האמת הנסתרת של משמעות ההוויה האנושית, משמעותה וטעמה. התמודדות זו, בקווים כלליים, נעה בין האסקפיזם האסתטיסטי (בעיקר ב„זרם התודעה", שז'ירודו תיארו בקאריקאטורה מזהירה) של שנות העשרים ועד המיליטאנטיות הפוליטית והמרד האקזיסטנציאליסטי, לכיוונים השונים, משנות השלושים ועד אחרי מלחמת־העולם השנייה.

אולם בארביס בחר, כאמור, בדרך האפיינית למערב השוקע: מן „האש" המשמידה אל האשליה של התחייה. זווית הראייה שלו — ומכאן גם הוויזיה שלו — היתה תמיד חד־צדדית, לוקה בחסר. עם זאת יש בחד־צדדיות זו של „האש" כל שיכול להעיד בך את הסולידאריות עם סבלו של אדם פשוט שנבלע בגיהינום. בעוד התיאור משכנע דווקא בריאליזם הפורמאלי שלו, הרי השכבה הסימבולית, זו של חורף ללא קיץ וללא אביב, אינה מקורית, אמנם, אך גם לא באנאלית. אפשר להמיר אותה בעשרות סימבולים קונבנציונאליים אחרים, כמו אפלה ועוד. בארביס לא התיימר ליצור סימבולים אישיים משלו, ולא בא להפיק מן המלה יותר משיש בה — סימן מוסכם. הוא הדין בתיאור ובהרצאה. הסכמנות בסגנון עומדת לו; נסיונות באורנאמנטיקה מזייפים ומכשילים אותו וגם על סטיות קלות אלה מן האחדות המשכנעת — נסלח לו, בזכות יחסו הכן לנושא. ולפיכך אין אתה חייב לחשוב מיד על ספרי מלחמה אחרים, שבהם הכשרון הספרותי בולט יותר מן האותנטיות שבתיאור.

„האש", על התמונות העגומות שבה, היה התפכחות מאשליה, אך בעקבותיה באה מיד אשליה אחרת. ספרות המערב יודעת תהליך זה, לפחות מאז המאה הי"ט, אם לא קודם לכן. תהפוכות אלה יודע המערב בכללו. אך ככל שאתה מרבה לדפדף בתולדותיה של ספרות זו, מתקשה אתה יותר ויותר לומר שהיא למדה לקח כלשהו ומנעה את החזרה. היא כמו מתפנקת בהישגיה המחשבתיים והאסתטיים ודי לה בזה... עד בוא הזעזוע, משל אנוס כל דור של סופרים להוליך את בני דורו שלו אל ניפוץ האשליות ולהותיר אחרי כן מקום לאחרים, כדי שירקמו אשליות בסגנון חדש. מעטים בלבד בין סופרי המערב הגיעו, כי מאבק האדם עם אשליות הוא תסיסה מעמיקה של פאטאליות, שהיא חלק של הקיום האנושי. זהו מאבק ללא נצחונות אך גם ללא אשליות. כך ראה את הדברים מאלרו (וסלין) ואחריו באו האחרים מעטים ובודדים, שלא חיפשו פתרונות קלים.

בארביס, לעומת זאת, היה רחוק מהבין את אשר חזה מבשרו כחייל בשדה הקרב. מבחינה ספרותית טהורה (בסטרוקטורות אין להבחין בין אי־דיאה לצורתה) לוקה הוא בדיגרסיות בלתי־שקולות; מן ההתאמה הריאליסטית של המלה למושא המתואר קופץ הוא אל הרוממות הרטורית של הלשון, המשנה את היחס בין המלה למציאות המתוארת. נוצר אותו דיסונאנס, שהיה אולי נכס יקר לסוגות קדם־רומאניסטיות, אך בימינו יוגדר כמליצה בלבד, מפני שאין בו מן הפרופורציה המתקבלת על הדעת בין המציאות לתיאורה או להעלאתה בספר. ובמקרה „האש" קנה־המידה המימטי הוא תקובע קודם כל וגם לו דרישות משלו. בארביס נתפס לדיקלום, גם אם אינו מרבה לחטוא בו — כמי שהיה מודה ודאי אפילו יאן וואט בעל „צמיחת הרומאן".

עם זאת, קשה לומר, כי זוהי אמנות האיזון הסגנונית, האפיינית למאלרו למשל (וגם לס. יזהר), איזון תקשור בכל סטרוקטורה המבוססת על קוטביות בסיטואציות חיצוניות או במצבים נפשיים. במקרהו של בארביס, אין זה אלא חוסר מודעות אל דרכי הבחירה בכתיבה הספרותית. סטיות אלה אינן גורעות מכנותו, שעיקרה בחוויה ובראייה. אין הוא מסוגל ליצור סגנון אישי (או בלשון בארת — „מיתולוגיה אישית"), אך את ייחוד המראות וההוויה בשדה־הקטל מוסר הוא בכנות המתקבלת על דעת כל קורא בלתי משוחד על ידי יונקריזם או אידיאליזציה אחרת של ההרג. אם אובדת, איפוא, דרכו של בארביס ב„כתיבה", היא ניצלת במסירת הדראמה הקשה ללא דראמאטיזציה. אך משעה שהוא מחליט לצאת מתחום ה„מלה" אל ה„פעולה", חוזר הוא אל האשליה הסימפטומאטית לספרות המערב. אין בו מן הכוח האינטלקטואלי של מאלרו, קאמי או סארטר, שבעזרתו אפשר להשתלט על עולם הריגושים המצמיח אוטופיות אידיליות ופתרונות קלים לפאטאליות שבקיום האנושי, אך ורק כדי שהנקלע בהם יעמוד שוב לפני שוקת שבורה, או בדרך השארלאטאן הפוליטי יועץ כי בידו הגאולה.

בארביס היה, ללא ספק, בעל כוונה טובה, ולרווחים פוליטיים לא נשא עיניו ולא שמח לאידם של בני ארצו. הוא נאבק עם השחפת שאכלה אותו וביקש להציל את האנושות מתחלואיה הגדולות. אך בלהיטותו ביקש הוא הצלה מן המחלה במקום שבו מצוי אחד ממקורות אותה מחלה. ההתלהבות לשלום לא יכלה למלא את מקום הניתוח המפוכח של סיבות המלחמה. ריע מות, בריחה מבוהלת מסכנה אחת תוליכה את בארביס למקום של סכנה גדולה יותר, מקום שבו ניטלת מן האדם (והאומה) החירות להגן על זכות קיומו כפרט בעל זהות אמיתית. ב־1935 עדיין לא הבין, כנראה, בארביס את מלוא משמעותה של הטוטאליטאריות. הוא התאווה לראות בה את נושאת השלום אפילו בהתכתבית ובכידנית (הן אותם ודאי ראה בבריה"־המועצות). שם לא היה עוד מקום למיתוסים ארקאדיים או אפילו של „האדם המורד". קאליגולה הופיע שם ללא פרשנותו של קאמי, אלא בפרשנותו השגרתית. הוא בא למקום הדלתיים הנעולות של מחנות הסגר והכפייה, כדי למצוא מרחב מחייה לאחיו הלחוצים והמעונים... אחד הסימפטומים הרודפים את ספרות המערב מזה כמאה שנה ומעלה.

ג

האם אפשר לא לחשוב על הסמליות העגומה שבאי־שיבתו של בארביס מארץ התקוות שלו? הוא לא יכול לכתוב כמו האחרים, „שיבה מסס"ר", או „האל שהכזיב". הדברים נכתבו בספרות המערב אחרי נסיונות קונקרטיים מרים, אך לקחם לא עמד לאורך ימים. „המערב השוקע" נכנס לטראנס של שקיעה על ידי הורה, דור דור, על אותן אשליות בשינוי סגנון ומחשבה.

בארביס החייל רואה את התאסטותו של האדם בחלל המוות הגדול, כששתי ארמיות עומדות זו מול זו. תורו של מי יגיע? — כמה אנשים שואלים שאלה זו בשעת עימות כזאת!

זהו המוגדר במקום ובזמן. ממגבלות אלה אפשר לפרוץ אל הטראנסצנדנט — הן כך עשו מאלרו וסופרים בעלי שיעור־קומה כשלו, שגם במוגבל ראו את המשמעות הרחבה יותר של המתואר. בארביס היודע פרק כלשהו בשירה הסימבוליסטית, אך רחוק מאוד מבקיאות מאלרו בסוגיות כמו ניטשה, שפנגלר או קירקגור, נתפס ל„טראנסצנדנט" שדוף קצת, אורנאמנטאלי מאוד ודידאקטי לא פחות מזה. הוא „שומע" בשדה הקטל את „רעש ההשמדה האוניברסאלית, המשליט דומייה". משהו צורם כאן, משהו לא טבעי במעבר זה מן הפרצפציה הריאליסטית הפורמאלית אל אשר „מעבר מזה". מאלרו ידע את סוד הסוגסטיביות, המעביר את הקורא ממצב מוגבל אל האינסופי: בארביס מדקלם, שלא בטובתו, בניגוד לטון הכללי של ספרו, המשכנע בפשטותו. לנוכח אימה „אוניברסאלית" זו, מצטנפת כיתת החיילים במוחש ובקונקרטי ביותר, מוגבל ומוכר, שהכורח להגן עליו ויהי מה, מפני שהוא המגן עליך מפני הסכנה המוחשית בזמן ובמקום. יוצא בארביס, בתום המלחמה, אל אותה „רעה אוניברסאלית" [illegible]

ללא כל אהבה מיוחדת לאורטגה א. גאסט, קשה להשתחרר מרושם דבריו של בעל ה„דה־הומאניזאציה של האמנות" על המחשבות הסכמאטיות, חסרות הערך הוויטאלי, המוליכות אל האוטופיות. במלכודת זו נלכ־

(סוף בעמוד 3)

הנרי מור — תחריט לגולגולת הפיל

(רשימה על התערוכה — בעמוד 4)

משא — גליון מס' 47 (102), מוסף ל„דבר", יום ו', כ"ח בחשון תשל"ד, 23 בנובמבר 1973. עורכים: אברהם שאנן, יצחק בצלאל

משירי הימים האלה

משה חיטוב

נקראתי

נקראתי עם שחר כי אצה עת
הנקישות השתגעו על דלתי,
חמשתי מדי לרפס ולצאת
החרשתי שפתי ובחר שאת
לבל תשתאג דעתי.

היתה הדממה המומה מללכת
וידי רעיתי רעדו אל כפתור.
כגוזל הנשמט מקרועות
אזדרכת
כזלזל אל גזעו לעתות משלכת
הנושאות על גבן עננים כאפר.

צררתי צקלון והפחד נלפת
ככף אל קת הכלי הריק.
הטמנתי תמונה לימים של
מגור
וחרב יונה אל אבזם החגור
ואל קמט הלב — ספק.

נשקתי לבת ואצא מרפס
עמוס הרהורים צקלון
ושמיכות,
ורק מצעדי בהלמות הקורנס
חלקו אבנים ואדני מדרכות
הגנו על כתלים וקראו לסליחות.

תפילה לשלום

שיבוא השלום עם אביב
ופרחים
שיבוא צבעוני עם ערבים,
או כל יהלך בצדי הדרכים
כמלך אביון על קבים.

שיבוא עם דגלים לבנים
ועם שיר
מתבדרים אל מרום
מגגות ומרפסת.
וענו לקראתו אכרים בקציר
ופרשו לרגליו את גלילי חציר
מרקד ריקוד של אספסת.
והלכו ילדים עם גננת ברחוב
בנים בלבן ובנות
והעיר מלמולם לא תבלם.
ועברו ובידם לולבי אילנות
וראשם מעטר לבלובי העונות
והרחוב לקראתם על ראשי
בהונות
מפריח לרום זוג יונים לבנות
תפלה לשלום.

שיבוא השלום עם אביב
ופרחים
שיבוא עם מסחה, או עם
חרף קודר,
ואפלו משפל ממחזר על פתחים
מרקק אשפתות וסובל בשקים
ובלבד שיגיע מהר.

שיבוא ויביא עמדו את ילדי
על כפיו מן הקו האדם...
ואני כגשוש אקדם פני השב
אדליק לעיניו שכבו בערב
אחבק לגופו הרפה כבגדי
אעטפו בבגדי
ואדם
עם תפלה שבלב
לשלום.

שלומי פונדק

פסק זמנים

עכשו
כשהבגדי, הנמר והנער הנוחת
במוגים
פסק זמנים.

נעלו הדלתות
הגיפו התריסים
המלאך הסומא מהלך
בידו המאכלת
ואדם מזוזות אין.

עכשו
פסק זמנים.

אמרו זה די
אמרו שחסרים אנו
אלהים
שאין כאן לפלל
שאין אונים לשאת
אמרו לא עוד
לפסק זמנים.

ברוך תור־רז

*

יורה תמה, משתומם.
מנגד — תלוליות־עפר,
זורעי תבואת החרף בתוכן
טמונים.
יצאו בטרם עת תקיעת שופר,
בצהרי־יום.
יורה תמה, משתומם.

אורי ושיץ

תפילה

אנו מקוים להיות בשיבה
מאחרת / פנינו לאחור
נשמתנו מטהרת אחרת /
אנו צופים למחר זהב
אותו צל שבי / וכל אשר
ידענו היה מקסם נבוב /
לחזר לצל קורות מול
שמים מטים נופלים /
בצד רבות אמהות לצדי
עריסות עוללים /
לשוב מאימי המחר
ותהיות היום / מה נורא
הרגע כה אכזר ואים /
אל ירקתי זריחה קטנים
כשמינו / מזרי תהלה
ודברי עדוד שבפינו /
מן החשש המכרסם בנו
כתזזית / אל הדמע
החבוי כאן בחזית /
מרעמי הלהבות ותימרות
עשן / אל חיכוך אמא
אל רעש גושן /
מזעקות אימה כאב
ויסורים / אל דרך אביבית
לתוכה אנו נמטרים אסורים /
אל מחר הכל דוחה
ערפלים / אנו יראים
שפתינו ממלמלות. אנו
מתפללים... /

הנרי מור הרשם

מאת ניצה פלקסר

(התחריטים לגולגולת הפיל, מוזיאון ישראל, ירושלים)

תערוכות

הנרי מור, אחד מגדולי הפסלים של המאה העשרים, שכמה מפסליו נמצאים בארץ, יצר גם רישומים. כמה מרישומיו הם אמצעי לבניית הרעיונות של פסליו, לאחרים הקדיש את מלוא תשומת־הלב כרישומים, אך גישתו לרישום היתה תמיד חופשית, והרישום היה לו תרגיל שיש בו תענוג.

מור אמר פעם: „אין לי מעצורים בכל מה שקשור לצירוף צורות והוויות שונות לעבודה אחת; המקור עשוי להיות חיה, אדם וכל חומר טבעי אחר". הטבע, המורכבות שבו והעוצמה הפנימית של חלקים אורגאניים עמדו תמיד נגד עיניו. הוא מצא פתרונות לבעיות מבניות רבות תוך כדי התבוננות בחלוקי־נחל, קונכיות, ענפי עצים ועצמות. לגולגולת פיל ענקית, שקיבל במתנה, היתה השפעה רבה על עבודתו בגיל שבעים.

והוא הקדיש לה סדרת תחריטים בעלי דימויים דו־משמעותיים. הנוגעים מן המתח והעוצמה המבנית שעינו הרגישה של מור צדה אותם בנקבים ובמשטחים הנוקשים של הגולגולת.

בעזרת תרומה רכש המוזיאון את אלבום התחריטים, והם מוצגים — יחד עם הדפסות־נסיון ולוחות־נחושת שבוטלו, תצלומים וגולגולת של פיל — בחדר הגראפיקה של המוזיאון. בצד העבודות רשומות הערות האמן, העוזרות לצופה לעקוב אחר הלך־מחשבתו בעיבודיו. יש עבודות שקוויהן הנקיים והדקים כחוט השערה מתרגמים את מבנה הגולגולת למארג מפותל ומורכב. בעבודות אחרות מבטאת התעבות הקו את נוקשותן של העצמות. מערכות הקווים המצטלבים יוצרות תחושה של נופים הרריים אכולי ארוזיה טבעית; ההצללה הרווסת מגבירה את הרושם של מחילות וערוצים מסתוריים.

אישיותו של מור עוצבה בין שתי מלחמות־עולם. הרברט ריד, ידידו של מור, תיאר כיצד גמלה בליבו ההחלטה להיות פסל כאשר נלחם ולא היה בטוח שיישאר בחיים. הוא התבגר במלחמה — אומר ריד — ורגשותיו האנושיים התעצמו בה. במלחמה נוספת שעברה עליו היתה לו הזדמנות להביע את התרשמותו מפראותיה. בשנת 1940 נפגש במנהרות הרכבת התחתית באנשים שבאו לחפש מחסה מפני ההפצצות האוויריות. הוא התבונן בדמויות המכווצות ואחר־כך יצר את סדרת רישומי המחסה. המנהרות נראו לו כחורים שנפערו בפסליו, ותנוחות הנשים ומיעוט האור היו השראה למראות על־טבעיים.

גם בסדרה המוצגת עתה יש רישומים בדיוניים בעיקר. התחריט שעליו אמר מור: „כשסיימתי את הלוח הזה חשבתי על הסדרה של פיראנזי ,בתי־סוהר דמיוניים'."

סר קנת קלארק, שהיה אז יו"ר ועד אמני המלחמה, ראה את רישומי המחסה והזמין את מור להצטרף לאמני המלחמה.

עוצמה רגשית ואופי סימלי יש גם ברישומי הכורים, שעשה מור במכרות־הפחם אשר אביו עבד בהם. לרגשות שעלו בו בתקופת המלחמה ובשהותו עם הכורים, יש ביטוי גם בתמונות האם והילד שלו.

התחריטים לגולגולת הפיל נראים מטשטשים, ובזוויות הקו יש תחושות של נוקשות ורוך, דחיסות ורווחה. בתשתית הצורות שנרקמו על פני לוח הנחושת קיים חוק, מבוקר ואמורפי כאחד, וקשה להבחין בין הפראגמנטיות לתבניות המגובשות.

פגישת סופרים: „במבחן הימים האלה"

פגישת סופרים לשיחה על הנושא „במבחן הימים האלה", תערך ביום שני, א' בכסלו תשל"ד — 26.11.73, בשעה 3.30 אחה"צ, בבית הסופר ע"ש שאול טשרניחובסקי.

פתיחה — ישראל כהן; דברים: עזריאל אוכמני, שלמה טנאי, א. ב. יהושע, יהודה עמיחי; נעילה — ש. שלום. רשות הדיבור לחברים. הפגישה תסתיים בשעה 6.30 בערב.

סופרים מגוייסים

חברי אגודת הסופרים העבריים, אשר גוייסו לצה"ל, או לחג"א, או לתפקידים אחרים הקשורים במצב — מתבקשים להודיע על כך למזכירות.

הוצאת ספרים אחיאסף בע"מ
תל־אביב, יוסף הנשיא 13.
הופיע
ידיעת העם והמדינה
מאת ד"ר י. צ. כנר
בהתאם לתוכנית הלימודים של משרד החינוך.
חלק א. תולדות עם ישראל בדורות האחרונים.
חלק ב. אזרחות.
הספר נועד כספר עזר לכתות ח', חטיבת הביניים ולנבחנים אקסטרניים שצריכים להיבחן במקצועות הנ"ל.
בסוף הספר מפתח שמות ועניינים, ודוגמאות של נבחנים.
המחיר — 9.– ל"י

עם סיום שנת האר"י
אנו מגישים ספר מהודר של שירי קבלה
שירי היכל התפוחין
מאת שלמה שנהוד
בלווית מסה מאת זלמן שזר
ציורים פנחס שער
בצירוף הכתרות וביאורים מאת המחבר
מחיר מיוחד לתקופה מוגבלת 35 ל"י
הוצאת „המנורה"

אספקלריה

יומן ספרותי — מהו?

רובר סאבאטייה

יומן ספרותי, כפי שהבינו אותו, בדרך כלל, הוא אמצעי מהיר לרישום חוויות ומחשבות. לדעת הסופר הצרפתי רובר סאבאטייה, מתפקידו של היומן הספרותי גם להתסיס מחשבות ולהעמיד את הקוראים לפני דרכים שונות בעולם הרוח.

בעוד שבאלזאק חשב, כי היומן הספרותי הוא חנות למכירת מילים בצבע הרצוי לקהל הקוראים, הרי מעמיד סאבאטייה את עיקרו של סוג ספרותי זה דווקא על התנגשות בין רעיונותיו הלא־מכוונים של המחבר ובין הקהל. יתר־על־כן, יומנו של סופר אינו צריך להיות מגדל־שן של הרהורים אזוטריים. יומן ספרותי, בדין שיהיה נחלת הכלל, מובן לכלל וקשור בבעיותיו של הכלל וממילא מובן לכלל.

בנושא העיקרי, לדעת סאבאטייה, צריך להיות מכלול הנושאים שאין העיתונאות דנה בו אלא בדרך שיטתית וחטופה. לפיכך צריך יומן כזה להתפרסם בקביעות על דפי עתון (ספרותי או אחר). על פי־פנים, להגיע אל קהל קוראים רחב ככל האפשר. זהו מעין דיאלוג של סופר עם קוראו, בצורתו הפשוטה והמובהקת ביותר. הכותב מעשיר את קוראו, אך הוא מעשיר גם את עצמו, מנתח את מחשבתו, מבהיר לעצמו את תגובותיו ומסקנותיו.

משורר שנעלם בצפון־קוריאה

עלי לאמדה הוא מבקר ומשורר ונצואלי מפורסם. הוא ידוע גם כמתרגם של פול ואלרי ורמבו. לפני כאחת עשרה שנים נענה הוא להזמנת צפון קוריאה להתיישב בפיונגיאנג ולתרגם לספרדית את האוטוביוגראפיה של מארשל קים איל סונג, שליטה של מדינה זו. אולם ב־1967 „חוזר־לו" הקומוניסטים על־פי דרכם הידועה זה כבר — הם השליכו אותו לבית־כלא. משפט לא נערך; הוא משפט נעלם. מזה שש שנים איש לא שמע עליו דבר מחוץ לכותלי הסוגר הצפון־קוריאני.

משפחתו של המשורר דאגה לגורל חייו ופתחה בפעילות נמרצת כדי להציל אותו מידי שוביו הקומוניסטיים. חבריו לדעה, ומעורב בעניין זה פאבלו נרודה, משורר קומוניסטי ובעל פרס נובל, סטודנטים שמאלניים באוניברסיטאות אמריקה הספרדית, ואפילו הצלב האדום. כולם, ללא יוצא מן הכלל, לא קיבלו תשובה כלשהי על שאלתם — מה עלה בגורלו של עלי לאמדה. גם זעקת הקומוניסטים האמריקאיים, שלאמדה היה ממעריצי המשטר הצפון־קוריאני ללא כל סייג — לא הועילה. לדעת צפון־קוריאה הומאניות היא עניין לתעמולה בלבד, ולא להגשמה במשטרים „מתקדמים". לאמדה השפיע גם על גיסו, העתונאי קארלוס דיאס סיסה, שיצטרף אליו ויחיה ב„משטר החירות".

הגיס אמנם לא הצטרף, אך הצטרפה אליו אשתו הגרמניה, שלימדה גרמנית בבירת צפון־קוריאה. לאמדה גמר את תרגום האוטוביוגראפיה של קים ואף קובץ שיריו שלו ראה אור.

במה בעצם נחשד לאמדה? לפי גירסה אחת היה בידיו העתק קובלנה של כמה סופרים אנגליים על אי־תשלום שכרם. מכל מקום האשמה רשמית לא הושמעה נגדו. מקץ שנה למעצרו הותר לו לבוא לביתו, כדי ללוות את אשתו לשדה התעופה, אחרי שקיבלה הודעת גירוש מצפון־קוריאה. עתה אומר גיסו: „אין אנו יודעים אם לאמדה עודו בחיים".

כרזה הקוראת לשחרור לאמדה

הוצאת ספרים ש. זק ושות',
רח' המלך ג'ורג' 2 ● טל' 227819 ● ירושלים
ספרים חדשים
גילגי
מאת: אסטריד לינדגרן
תרגמה: אביבה חיים
הוצאה מחודשת של רב המכר העולמי שזכה להצלחה עצומה בטלביזיה: הספר האהוב על כל ילדי תבל.
14 תיבות של חומר נפץ
מאת: ג. רוק־פוקה
תרגמה: צפירה גר
סיפור מתח נפלא, מלא חוש הומור, לבני הנעורים.
למכירה בכל בתי מסחר לספרים בארץ

קודאי חם ואנושי

מאת חנוך רון

התזמורת הפילהארמונית הישראלית, קונצרט למנויים מס. 3. התכנית: קאנטאטה מס. 196 — באך, מטאמורפוזות על גאליארדה — נועם שריף, „מיסה ברוויס" — קודאי. הסולנים: סטלה ריצ'מונד, מירה זכאי, מנשה חזנ'ס, וילי הרגס. המקהלה הפילהארמונית תל־אביב בהדרכת סטנלי ספרבר. המנצח: אברהם קפלן.

מוסיקה

גם אחרי שמשטנו את המדים קשה לחזור להאזנה שהיינו רגילים בה לפני המלחמה. נדמה לי שהמאזינים לקונצרטים בימים אלה רואים בסימן שאלה קלישאות לשוניות כמו „הערכים הנצחיים של המוסיקה", „אוניברסאליות" „מוסיקה כשפת אנוש", „מוסיקה כאמצעי להבנה בין עמים ואנשים" וכיוצא באלה. עם זאת יש כמובן כמיהה לחזור למצב הנורמאלי, להקשבה הערוכה, ואנו משתדלים ליהנות מרגעי ההאזנה ולדחות כל ביצוע פגום.

רעידת האדמה שעברה עלינו חידדה את השאלה על משמעות היצירה ומקומם של היוצר ושל אמן הביצוע. מוסיקאים גדולים כקלאודיו ארואו, מקהלת הראדיו והטליוויזיה הצרפתית ביטלו את הופעותיהם בישראל; גם לוציאנו בריו, אחד המלחינים החשובים כיום, איש „השמאל החדש" המצהיר על מעורבותו בערכים אנושיים ובדרישות הצדק החברתי היה בין אלה שמצאו תרוץ דחוק כדי להדיר את רגלם מישראל.

הקונצרט היה כמעט על טהרת הכוחות המקומיים אם נחשוב לאחד משלנו את אברהם קפלן שנולד והתחנך בארץ ועשה לו שם בארצות הברית בשנים האחרונות. יסלחו לי המתפעלים מכל תווית „אמן זר", אך אני מעדיף את הכוחות המקומיים גם ברמה שאינה שלמה על־פני „גדולי עולם" שאינם ראויים לתואר זה מבחינה אנושית. אני מוכן להסתפק בפחות מהטוב ביותר ובלבד שיהיה אמיתי. שטרן וצוקרמן ביטלו את תוכניותיהם והגיעו לישראל בימים הראשונים של המלחמה. כנר אחר מאותה „מחלקת", יהודי מנוחין, נשאר במקומו בשלווה של מדיטאציה יוגיסטית.

מנוחין עומד לבוא אלינו בעוד חודשים אחדים וודאי נוכח לראות באורגיית חליקוקים והכירכורים סביבו. זה כנראה המס שאנחנו משלמים בעד „השיבה לנורמאליזאציה". ואולי נדע הפעם לעמוד על כבודנו ונזכור מי היה עמנו בימים הקשים?

חלקה הראשון של התכנית לא הצטיין כחלקה השני. הקאנטאטה מספר 196 מאת באך נשמעה חיוורת ואנמית, במיוחד בצליל המקהלה, והסולנים נשמעו כאילו אינם שייכים ליצירה. ב„מטאמורפוזות על גאליארדה" ניגלה קפלן כמנצח מעולה, אך הוא לא היה יכול להוציא מן היצירה יותר ממה שיש בה. ביצירה זו של נועם שריף יש שיר הלל לתיזמור בכלל ולכושר התיזמור של יוצרה בפרט. זאת מעלתה של היצירה וזה חסרונה. תדמית התיזמור הדומינאנטית אינה יכולה לכסות על מיעוט התוכן המוסיקאלי, וביצירה המורכבת מטאמורפוזות שונות אין אפשרות של הומוגניות, בגלל בליל הצורות והסגנונות.

„מיסה ברוויס" מאת זולטאן קודאי זכתה לביצוע חם ואנושי, וזאת זכותו הגדולה של קפלן, ניכרת שליטתו המלאה ביצירה הקולית. הוא הצטיין לא רק במיומנותו הטכנית אלא גם בפירוש המוסיקאלי שלו.

קודאי, המלחין ההונגרי בן זמננו, ראוי למעלה מכל ספק שנשמיע את יצירותיו, ובמיוחד את יצירותיו הקוליות השופעות אהבת אנושית, דווקא בימים קשים.

קודאי היה שייך לקבוצה קטנה של אמנים, ביניהם קאזאלס וטוסקאניני, שהיו נאמנים לערכים אנושיים. הוא לא התפשר עם מגמות שליטיות שנגדו את אמונתו. „המיסה ברוויס" נאמנה לטקסט של המיסה ולשפה הלאטינית, אך היא מלאה משקעי מוסיקה עתיקה המתמזגים עם יסודות של שירי עם הונגריים, ומותכים בסגנון קודאי, הרווי מתח פנימי חסר יומרות.

בביצוע הצטיינו חברי התזמורת ורביעיית הסולנים, והסולניות אף עלו במקצת על הסולנים: סטלה ריצ'מונד, במיוחד בשני הקטעים הקשים והנהדרים „רחם עלינו" ו„שים עלינו שלום" שבסיום, ומירה זכאי, במיוחד בקטע „אתה המעביר חטאי העולם". לקטעים השקטים שבשירת המקהלה שיווה קפלן תחושה לירית עם משהו כנסייתי עמוק. בימים כתיקנם הייתי מציין את חולשת המקהלה, שאין לה טכניקה של צליל מקהלתי. אולם איך אפשר לדרוש טכניקה קולית צרופה מציבור של חובבים בימים כאלה?

ציחצוח שירתי לא היה כאן, אך הסתפקנו בחום שנבע מן השירה. עלינו, להודות למקהלה, לסולנים, לתזמורת ולמנצח על שהתמודדו בהצלחה עם האתגר המוסיקאלי הקשה, הבליטו את האנושי שביצירה והדגישו את שיאה בסיום, במלים: „שים לנו שלום".

*

התוכנית שניצח עליה אברהם קפלן תוכננה בסוף העונה הקודמת ויפה עשה קפלן שלא שינה בה מאומה. הצירוף של יצירות באך, נועם שריף וזולטאן קודאי תבעיות מרחק משיגרה. בתוכנית יש אתגר — שתי יצירות קוליות — ויש בה יצירה ישראלית. המנצח לא ניסה „לקנות" את הקהל בזול.

ספרים חדשים בהוצאת דביר
ספריית גביש
ויליאם פוקנר — הדב — הראשונים
שני ספורים ממיטב הפרוזה של הסופר האמריקאי הנודע. הספר מלווה מסה מקיפה על יצירתו של ו. פוקנר. 7.50 ל"י
א.ת.א. הופמן — האחוזה — העלמה דה סקודרי
בפעם הראשונה בעברית שנים מספוריו הנודעים של הסופר הגרמני הגדול (1776—1822). הספר מלווה מסה מקיפה על חייו ויצירתו של א.ת.א. הופמן. 7.50 ל"י
וירג'יניה וולף — פלאש
פנינת פרוזה של המספרת הגדולה. סיפור מעודן על חיי המשוררת בארט־בראונינג ועל כלבה הנאמן פלאש. 6.30 ל"י
ב. קונסטאן — אדולף
פרשת אהבה של בנימין קונסטאן (1767—1830) המצטיינת בעמקות הפסיכולוגית ובדקות התיאור. 4.50 ל"י

מדינת ישראל בצל המדיניות הגלובאלית

מאת יהודה גוטהלף

...בהו" הישראלי, שהיה שרוי ...מלחמת יום הכיפורים בהלקו ...כך באמירה „גיבית", ניצב פנים ...ם בפני „הפתעות" בלתי־צפוי...: שהחייל הערבי מסוגל להי...; שהפער הטכנולוגי — הקיים ...ין — מצטמצם והולך; שגבולות ...דיאליים" בלבד אינם מבטי... בפני מלחמה; שרוב אומות ...לם מגלות „אי־הבנה" כלפי ...דתנו, ואפילו ארה"ב אינה בכי... החותרת במדיניותה המזרח־תיכונית ל„איזון". ואף היו בעלי ...שבה פוליטית, שלא נסתתרו ...שם, שחזו מראש את כל „ההפתעות" הללו; אך קולם נבלע בשי... ההתראת־טעויות והיהירה ... בטחון עצמי מופרז.

...במאמרי „העולם בו אנו חיים" („דבר" 26.10, ל' תשרי) עמדתי ...השאר גם על המסקנות הכתי...בות מהצבעה בזירה העולמית. ...ם עלי להוסיף ולדון בנושא זה, ...עדיין יש בתוכנו דברנים, ...ופסקים לא רק בקטנות, ...ובדקות — על ברית־המועצות ...ותיה במזרח הקמבונה, אלא ... בדברים בהתנשאות גם על ...ורגניסי אמריקה, שהיא בעלת ... ברית היחידה ביום. ולכך למשל ... שום „ייסורת יועצים בוושינג... לבצע הפשרה גלובאלית לאל..." וכן משום שקיסינג'ר הוא ...דינאי המתיימר לבצע הפשרה ...למית מניה וביה... פוליטית רצונית, האפיסית ליי... דים מתבוללים המתפארים להנ...ת הגויים... פיחות המחשבת ...אליחות" (אליעזר ליבנה: „הא..." ריב בחשוון (7.11.73).

אין לי כל אשליות לגבי ציונותו ...ל קיסינג'ר. הוא שר־החוץ של ...ה"ב ולא של ישראל. הוא נבחר ...ים את המדיניות האמריקאית. ...אינה נוגדת עתה את האינטרסים ...נו אך אינה זהה אתם. כל ...מת שינוסו ידידנו לקפחנו, נצ...ך לעמוד איתנים על זכויותינו. ...ים עלינו לראות את העולם בו ...ו חיים, כל שכן שהמערכה ...ינו נשתלבה במדיניות הגלובא...ת. ולא נוכל עוד לערוך שבת ...צבנו. עלינו לכלכל מעשינו בת...נה — כדי שלא נקבל תכתיבים ...א נאמץ תכתיבים.

*

שתי מעצמות־העל הקובעות ...מידה רבה את עתידו של העולם ...צוניינות בדו־קיום, ולאו דווקא ...שום תנות השקפותיהן, אלא משום ...מיסות האינטרסים שלהן. האמ...ות כולה מעוניינת בדו־קיום זה, ...ולם רצונו, אפשרותו. וכתוצ...לנו — לצער תהליך זה, בחינת ...משמש בגבשן דוח... עד יקום גוי ...ביגוי"?

האינטרסים של ארצות הב...ית בדו־קיום הוא כיום יסודי ...מדיניותה, ולא מתוך־שלום שתי ...חמות־העולם, שגרמו את מצ...שה הגדולה ...עולמת... ...ד להטיל ... אין היא „יכולה ...לום americana ...לום אמריקאי), ואין היא רוצה ...חמת גרעינית, שתביא כליה ... המנוצחים והמנצחים. ... ניקסון ולקיסינג'ר ... מטבעי יוקרה ומדיניות פנים. ...שיא אייזנהאואר כבר אמר: ...אלטרנטיבה היחידה לדו־קיום ...א אי־קיום". ומאז נאמר פסוק ... נעשה הדו־קיום חיוני עוד יותר. ...ך עה לארה"ב ... הגוש המערבי אינו מלוכ...ד, ואשינגטון נאלצת לפעול גם ...ל לראשי הקהילה האירופית. ...ך זה לאמריקה שאיפות ליבוש ...יא מערכה קוסמופוליטית תוך ...תהרות בלכלית חפשית.

האינטרסים של ברית־המועצ...ות גם הוא גלוי. מוסקוה אינה ...וצניינת בעימות גרעיני עם אר...ות־הברית. נהפוך הוא, היא זקו...ה לעזרתה בטכנולוגיה בחימה ...עה. היא עורגת ל„סטאטוס השרר...ך של שתי מעצמות־העל, שיצלה ...ית יוקרתה. לאחר שברית־המועצות הפסידה את עמדת הבכורה האידיאולוגית שלה כאן פרישת יוגוסלאביה, המרד בהונגריה הנ פלישה לצ'כוסלובאקיה, ואת מעמדה הפוליטי המסובך כאן הקרע בינה ובין סין העממית.

אמנם לנין אמר, כי המלחמה בין ארצות הקפיטליזם וארצות „הסוציאליזם" היא בלתי־נמנעת. אך לנין חי לפני הופעת הפצצה האטומית; ואם תתחולל חלילה מלחמה גרעינית — תנצח סין. מוסקוה מקווה להשיג את מטרתה בלי מלחמה גלובאלית, ובבוחן זה היא מקיימת מורשתו של לנין: „הנתיב לפאריס מוליך דרך קאלקוטה". אין לסובייטים סיכויים להשתלט בדרכי שלום על כל אירופה; אך היא מקווה לפרוש את „חסותה" על אסיה ואפריקה. כאן היא שוב נתקלת בסין: כנגד הסוציאליזם הסובייטי חותרת סין להניף דגל של מלחמת מעמדות בצירוף מלחמה גזעית. מלחמת הדרום נגד הצפון (מילל בריתה המוצעה); ועל כן יש לה למוסקוה, צורך חיוני להבטיח לעצמה את העורף המערבי.

*

למרות האינטרס המשותף של מוסקוה ואשינגטון בדו־קיום, אין הסובייטים מסתלקים ב„יריבותם האידיאולוגית". ניקסון עצמו עמד במפגש על ההבדל בין השקפת ארה"ב והשקפת הסובייטים בהלכות מדיניות חוץ: „אמריקה רואה את המתיחות הבין־לאומית כמצב בלתי־נורמלי והיא חותרת להביא בו קץ להפגנה. מאידך, רואים הסובייטים את המתיחות כבבואת הקונפליקט בין שני משטרים סוציאליים, ועל כן בעיניהם המתיחות היא טבעית, בלתי־נמנעת, וניצולה בכל שעת כושר נחשבת בעיניהם כמדיניות תקינה". לא נותרה לכמי רב ברירה אלא לגלות את המזוב באידיאולוגיה הסובייטית. המטיפה לאנטיקולוניאליזם ומרחיבה את שלטונה לא רק באסיה אלא גם באירופה; דוגלת בדמוקראטיה ומדכאת כל זרם אופוזיציוני — אי זה דמוקראטיה חד־מפלגתית. שהיא כעין „חוי סין בלי המין השני".

לרגל המיגבלות של „דו־קיום תוך יריבות" מסתפקות עתה שתי מעצמות־העל במובנו צנוע יותר: במקום דו־קיום — הפשרה („דיטאנט"), אולם הוי המינימום שאין זה, ואין העולם בכללו, רשאי לותר עליו. וכלום אין ישראל, כחלק מהעולם, מעוניינת בכך? הציונות ומדינת ישראל הפסידו מאז ומתמיד את זיקתן לליברליזם, לסוציאליזם, למגמת השלום. האם מסרבים אנו לצקת מים על גלגלי משטנו, שיקראונו כמתנגדים „לפשרה"? ואמנם הניפיכה ראש הממשלה גולדה מאיר להגדיר את עמדת ישראל: „הנ עובדה, כי שתי מעצמות־העל בעולם, שיש להן מלאי עצום של נשק גרעיני, החליטו שלא לצאת למלחמה זו בזו... היא עובדה רצויה לכל. אבל לא יתכן, שידרשו מישראל לשלם את מחיר הפגת המתיחות". היא הוסיפה, כי „יש לה סיבה להיות שכזאת לא תקרה. על כל פנים, אין שום טעם לעמוד את הרוסים. כי מדיניותה של ישראל מתנגדת להפגנת המתיחות בין ברית המועצות ו־ארה"ב, ורשם כזה יביא רווח אך לאויבי ישראל, העינים כבר עבשיו, כי ישראל מחרחרת מלחמה ואינה נרתעת אף מפני האפשרות של גרימת מלחמה אטומית".

*

לפי קו זה עלינו לערוך את מדיניותנו: יחס חיובי ל„דיטאנט" הגלובאלי, ויחד עם זאת לפעול בצד בעלי בריתנו, שיראנו כי לא ישוו לו צורה, שתעשה פלסתר את מגמת ההפשרה.

● ראשית, אחדות הנהגה המערבית. האחדות נמרצת להתהרות מדינות אירופה מדרכן הבלוזה. המרלימה לפילוג הגוש הדמוקראטי, ולכביעה בפני סחטנות הנפט והאולטימטום הערבי (שמאחוריהם ארבת השתלטה סובייטית). כלום מעמדה המתפיר של אירופה כיום אינו מזכיר את אווירת האולטימטום, ששררה ערב מלחמת העולם הראשונה (1914), כאשר שר החוץ הבריטי אדוארד גריי אמר: „האורות שבהן אירופה נכבים הולכים"... כלום יחס המדינות האירופיות לתכתיב בדיעת הנפט אינו מזכיר את ההסכמים העדיצידיים של המדינות האירופיות המבוהלות עם היטלר, ערב מלחמת העולם השניה? כל עוד קיימת חומת ברלין, סמאשורית „דמוקרטיות עממיות" כפויות על ידי מוסקוה — הכרוזי הליכוד החפישי, הנאבק, של ארצות המערב. המלחמה העולמית הראשונה פרצה, כי הקיסר וילהלם קיווה לנייטראליות של בריטניה; השניה — משום שהיטלר קיווה לנייטראליות של ארה"ב...

● שנית, הדיקות, ואפילו „הפשרה", לא ייתכנו בלי הדיות, בלי תנועה חפשית של אידיאות, סחורות, אנשים. מוסקוה (וכן ארצות ערב) אינן יכולות לבקש חיטה, עזרה טכנולוגית ועוד — ולבגוד דלק מארצות המערב. ברית המועצות כוננה, כי הריבונות של כל מדינה מקנה לה זכות למנוע הגירה ספרות ועתונות. שאינן לרוחה; אולם זה אינו מצב בצדה להפריע את תעמולתה בכל הלשונות ובכל הארצות באין מפריע. היא מדכאת חירות אזרחית, עורמת קשיים על יציאה חפשית מגבולותיה. פרופ' האנס מורגנטאו כתב בכיוון זה ב„ניו־לידר": „ממשלה המנתקת עצמה ועמה ממגע אובייקטיבי עם העולם החיצון והפכת שבויה של תעמולתה... אין היא שותפה מהימנה להפשרה"...

● שלישית, ההפשרה בהכרח שתחול על כל חבלי העולם. אנו חיים עתה „בעולם אחד", והוא קטן מכדי להציל מלחמות ביקוביות. העלולות להביא לצימות בעצמות העל. ברז'נייב עצמו אמר בנאומו באלמה־אטא (אוגוסט השנה): „אנו מרגישים, כי חובתנו להרחיב את ההפשרה על פני כל העולם, ואנו רואים חשיבות בהכללת אסיה בתהליך זה". כלום אין כלל זה חל על אסיה המערבית? הגוש המערבי השלים עם „הדוקטרינה של ברז'נייב" לגבי גבורות מוסקוה באירופה (פרשת צ'כוסלובקיה וכו'). אך אין זה מוסכם כלל לגבי המזרח התיכון. עלינו להזכיר, כי כבר היה משהו בדומה למדיניות הפשרה. הרי זו „רוח ז'נבה", שהחלה מנשבת מפגישת פסגה של אייזנהאואר עם בולגאנין וחרושצ'וב, והיא נגוזה חיש מהר — עקב עיסקת הנשק הצ'כוסלובקית והמתיחות המלחמתית שנתהוותה באזורנו. קל וחומר, שאין עוד להפקיע כיום את המזרח התיכון ממדיניות „ההפשרה" הגלובאלית.

*

קיצורו של דבר: ישראל מעוניינת במדיניות „ההפשרה" על מנת שתחול גם על המזרח התיכון, ולא תקפח את ישראל. אנו מחייבים אותה ללא אשליות. ניקסון וקיסינג'ר, כמו קנדי בזמנו, הוכיחו כי עם כל שאיפתם ל„הפשרה" אין הם נרתעים בשעת הדחק מפני האיום (או הבלוף) של הכוננות ההכרחית, ועוקבים את דרך... ויש עוד אמצעים אחרים, שיש ביכלתם להפעיל (מניעת העזרה הטכנית. הגבלת השגת הסחר), כדי לבלום הרפתקנות של מוסקוה.

לנו יש עניין מיוחד ב„דיטאנט". אסור לנו להפסיד במלחמה עם שכנינו. אך לא יתנו לנו לנצח בה. על כן ייתכן רק פתרון מדיני, והוא לא יתגשם באווירה של מתיחות בין מעצמות העל. אנו זקוקים לשנות שלום, שיאפשרו לנו לגדול, לבנות ולהסתדר בגבולות בטוחים (לאחר ויתורים טריטוריאליים כפויים). ייתכן שברבות השנים יתשלב באזור בדרכי שלום, והגבולות ייהפכו לגשרים, שיאחדו את כל חלקיה ההיסטוריים של ארץ ישראל.

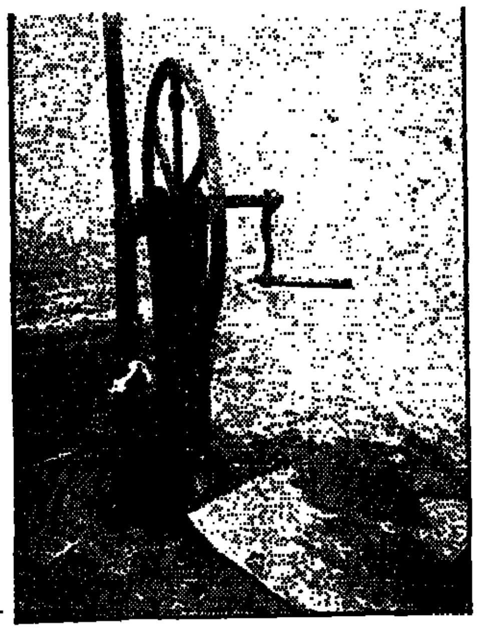

משאבת־יד במרכז הקהילתי

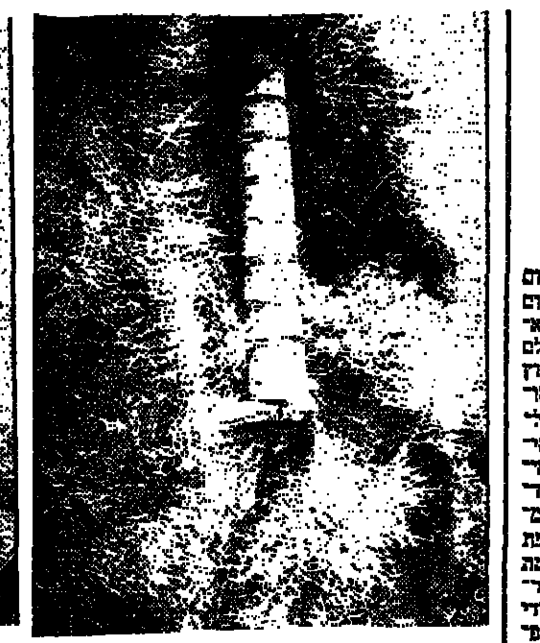

בורג ארכימדס

פעלי האדם במבוא מצרים

מאת צבי אילן

בעקבות רשימות קודמות בסידרה באלני חיל המסרת במבוא מצרים — כהרגל במערב לתעלה כה ירוק ואילו במזרחה כה צחיח, יבש, מדברי. הסיבות לו, כה שברור עתה וידוע — תעלת המים המתוקים היא שהביאה חיים לאיזור הוודיקה אותו. עלה לגבל גניפה וצפה משם והראה את הגבול החד, הברור, בין המדבר לבין המגורע. הגבול הוא המקום שעדין בכירים כי ההשקייה החקלאית. בצרים עבדה על כף ראשית הפיצלהו של „מפעל האגם הכרי" בכורזו לתעלה, הוא המפעל הידוע אצלנו בכינוי „החווה הסינית" (ההוא ראוי לדיון נפרד). אין ספק שאילו המפעל הופעל, הרי תוך שנים אחדות היותה גם כברת ארץ גדולה בצד המזרחי נעשית ירוקה ופורחת.

אחר שהסיורים הקודמים הוקדשו להכרה כללית של השטח יצאנו עתה ללמוד מעט יותר לעומק, להתבונן מעט יותר במעשי האדם. יש כאן שמירה תרבות חמרית מעניינת ביותר, והדוגמה יפה ללמדה. אך כבר עתה אני חייב לומר, שלא יתי שקט לגבורי בימי הסיור האחרת. לא רק שהבעיות הכלליות, המדיניות והצבאיות, כה מטרידות, אלא שעמדנו פנים אל פנים עם הסבל והאנושי הכבד ביותר. ראינו כפרים עזובים, בהמות ושאר בעלי חיים שנעזבו ללא טיפול, מסע וגן כהשאשר ללא מים. המראה של בעלי חיים המתבוססים בתוך ההריסות והעזובה מזכיר את פסוקי המקרא החריפים ביותר המדברים על הרס ועזובה בעקבות מלחמה. ואם לא די בכך, הרי באו המצרים וניתקו את תעלת המים המתוקים היוצאה לאגם תמסח. הם יודעים, שלנו אין כל שימוש במים, אך החליטו לעשות „אדמה חרוכה", אף אם מדובר באזרחיהם המעטים שנותרו. מראה נורא הוא, איך אנשים חקלאים מתחננים למים ורואים לנגד עיניהם את השדות והגנים קמלים. בטרם יהיה מאוחר מדי, הם אורזים את מעט מיטלטליהם, נוטלים עמם את הבקר והולכים לצד המצרי. לאורך תרכילאת, בתקווה ששם ימצאו מקום לחיות. התקוה היא, שאנשים אלה יוכלו לשוב במהרה לבתיהם ולשקם את מטעי המנגו ופרדסי ההדרים. אחרת ישתלט מחדש המדבר על החבל החקלאי שבתוכו.

בסיור, שנערך מטעם המדור לידיעת הארץ בענף השכלה, מפקדת קצין חינוך ראשי, נהנינו גם מהסברים של עמיתינו יהודה זיו, אורי דביר ופרופ' שמואל אביצור, חוקר התרבות החמרית של הארץ והאיזור. הפעם נתנו דעתנו למיתקנים הפשוטים שבהם העבירו החקלאים את המים מן התעלה והתעלות אל חלקיהם, וכן לפרטים נוספים במשק ובנוף.

כוח אדם ובהמה

מיתקני ההשקייה מופעלים על ידי האדם ועל ידי בהמות. הראשון שבהם הוא „בורג ארכימדס", טנבור בערבית. זהו מין מכשיר המוכר מכתת בשר. הגלגול המופעל על ידי אדם בידיו וחורק מים בסיבובו. הוא מעלה כמות רבה יחסית של מים לגובה נמוך, 40—50 ס"מ. מתעלה משנית לתלמים, אך עבודת ההפעלה קשה ומחייבת שהיה בתוך המים. כלי ידוע ממנו בהרבה הוא הדלי, המוכר בשם היוותי קילה. זהו כלי העובד לפי עקרון המנוף: מוט עץ קבוע בין שני עמודים; בראשו חבל עם דלי, ובקצהו משקולת. השואב דורך את הדלי לתוך המים בעומק 2.5—3 מ', ואחר מעלהו בעזרת המנוף. במקום אחר, פגירה, ליד האגם המר הגדול, מצאנו בחלקה אחת שבעה קילונים, שחמישה מהם היו בשימוש עד לעת האחרונה. שני מיתקנים מופעלים על ידי בהמות. אלה הם גלגלי העלאה פנימיים של מים, שיש דמיון ביניהם. ראינום זה ליד זה במשק אחד בכברית. הראשון הוא מגורשה, בגלגל גדול שכולו מתמלא במים, הנשפכים למקום אחד בברכה. גובה העליה הוא פחות ממחצית קוטר הכלי. לכן מעלים מים לגובה מטר־מטר וחצי בלבד. זה כלי יקר והמסורבל לעומת המכבה. גלגל יותר דק וקל, שהמים נשפכים ממנו דרך חורים אחדים לשוקת, ומכנה להעלה ולסדה.

בכבן כלי החריש ראינו את המחרשה הרגילה לאיזור, ולאזורים מוסלמים בכלל, מחרשה עם „כרליה" כבדה ורחבה, שלהבה כמעט מאוזן לקרקע, ומותאם לעיבוד אדמת הטין שבמקום. כלי מעניין מאוד הוא מורג הדיסקים, בכפר הערבי בארץ ראינו (במידה שיש עדיין) מורגי עץ לדיש ובהם חודי אבן, לרוב אבן בזלת קשה. כאן מצוי הרבה מורג הדיסקים. נורג בערבית, הוא כנראה העגלה של ישעיהו הנביא (כח, כז). המורג מורכב ממסגרת משוט אורך, שבתוכם 2—3 מוטות רוחב, המשמשים צירים לדיסקים עשויים ברזל. על המסגרת כונת ספסל־עץ כבד, שעליו יושב עובד („דיש"), הנוהג בבהמה המסובבת את המורג. המורג הזה משמש לדיש של גרעינים גדולים. ראינוהו מונח אף על ערימה של שבלי אורז, וכן של תבואות.

מבוא מצרים (ג)

תבן ולבנים

האורז הוא אחד הגידולים המיוחדים לאיזור זה, ברוך המים השכיב, וכמוהו קנה הסוכר („קימה"). היילי מצבו מספיים כלכו בצפון לעיר סואץ הכביוהו כבר קבע לתפריסם.

מכלול הגידולים מזכיר את דבריהם של בני ישראל המתאוננים במדבר: „זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חינם (בתעלות המים), את הקשואים ואת האבטיחים ואת החציר ואת הבצלים ואת השומים". גם שיטת הבנייה מלמדת על גוף החיים של בני ישראל באותו־איזור. את בני ישראל מעבידים „בעבודה קשה, בחומר ובלבנים". הם מתאוננים: „תבן אין נתן לעבדיך ולבנים אומרים לנו — עשו!". אכן, הבנייה בלבנים היא גם כיום השלטת באיזור. פה הם נוהרו בהצורות ריבועי לבנים שהוכנו לקראת בנייה. לקירוי משמשות קורות עצים, לעתים קרובה מגורות של עץ התמר.

באזורים הסמוכים להרים, כמו במרכז האיזור, גוש שבדרית בגיפה, אתה כבר מוצא בעיירות, כגון בפאיד, בנייה באבן. בנייה באבן יש גם בבתי בעלי ה„עיזובות". „עיזובה" היא אחוזה וכמוה יש מאות באיזור — בית עשירים במרכז, ביתו של האפנדי מאחת מערי הנילוס, ובקרבתו הכפר של העובדים האריסים שהתפתח לידו. גדלו שונה. אך בתיו בנויים תמיד מטיט. לעתים בנויים גם המעבדים באבן.

ליד כמה מווילות ה„עיזובות" גדלים דקלי קוקוס גבוהים ויפים, בעלי גזע בהיר החלק, שמזכירים כי אנו ביבשת אפריקה...

באצר וסאדאת ניסו לשנות את השיטה הפיאודלית שנהגה כאן, השתדלו לשפר את תנאי האיזור ולקדמו. ליד תעלת המים המתוקים, מדרום לעיזובת עיולה אל שרקיה, מצוי המקום שממנו גלקחו המים ל„חוה הסינית". יש במקום כתובת שיש — „מפעל השקיית הצד המזרחי של תעלת סואץ. נעשה בימיו של הראיס גמאל עבד אל נאצר. 1964". מדרום למקום זה נבנה על התעלה הראשית מין תא גדול, עם הסתעפות של התעלה. זה כנראה הא שיש, הנועד להעלות סירות העוברות בתעלה, שעה שמעלים את פני המים לצורך השקיית שטחים כרוחקים וגבוהים במעט, ואולי הוא קשור במפעל „החווה הסינית".

כתובת נוספת מצויה בעיזבת דבעיה, בפתחו של מרכז קהילתי, שהוקם ב־1955, בתקופת הראיס. מקום זה נמצא מדרום מערב לאגם תמסח. יש בו באר עם משאבת גלגל, אולם התכונות, ריכוז של כלים חקלאיים מהודיים, דשנים למיניהם, להדגבה וללויכוד. בחדר אחד יש נול גדול, להוראת אריגה.

בכפר סמוך, עיזבת חג' עבדאללה, מצוי מטע ענק של מנגה, וכן שדות תירס, התופסים כאן מקום נכבד. בכפר זה, כבכפרים רבים אחרים, יש מכפר רב על כיבבי יונים. אלה הם קנורים של טין מהודק, שגידלו בהם יונים, אשר תפסו כנראה מקום חשוב בכל המזון של התושבים. כל כפר וסגנון השובכים המיוחד לו.

מקור הטין

באיזור זה, אגב, רואים כמך ריב את אנדרטת מלחמת העולם הראשונה בגבל מריים. הספרים של המאה הקודמת וראשית מאה זו מספרים, שהאגדה הערבית קושרת את המקום עם מרים, אחות משה ואהרן. לאחרונה היה כיהגר שניסה להרהר. אם מקור השם אינו אחר. עד שתימצא הוכחה אחרת, יש לראות את השם באחד השמות שנצרה המסורת המקומית, בדומה לשמות פרעה, משה, אהרן ועוד.

בסביבה זו, כבאזורים אחרים של תעלת המים המתוקים ואף בהרחק ממנה, מכוסה האדמה בשכבה שחורה כהה בעובי של כמה עשרות ס"מ. זהו טין ונשאלת השאלה מה מקורו. ידוע שהחקלאים מביאים באופן קבע את טין הנילוס המובל על ידי המים ומצטבר בתחתית התעלה. הטין משמש לטיוב השדות, ואף א: ששתי „החווה הסינית" מייי בו בבין כזה. שאלה היא אם כל השכבה הרחבה נוצרה במשך 100 שנות קיום התעלה. העובדה שמוצאים טין והרטיות בריגוע מקום יכולה להעיד אולי על הציפה קדומה של הנילוס. אולי תהליך הצטברות הטין החל כבר בימי קדם, כאשר עברו כאן תעלות מאוד הקדומות, שורכו בהן מים מתוקים, כי נילוס. אך נושא זה ראוי לטיפול מיוחד. שאני מתכוון לעסוק באחת ההופעות הראויות

(רשימה שלישית בהמשך)

ויכוח עקר על כוונה לחסל את ישראל

מאת דב אפל

זה שנים מתנהל בישראל ויכוח סרק בין חסידי הגירסה, שלפיה „מעוניינת" ברה"מ בחיסולה של ישראל ופשוו וגמור אתה לעשות כמיטב יכולתה למימוש מזימה זו, לבין הגורסים שלא היו דברים מעולם. בעלי הגירסה הראשונה נכנסים לנעליהם של ראשי הקרמל ומוציאים, שאילו היו בקומתם של ברז'נייב ועמיתיו, היו גם הם נוהגים כמותם. ואילו החולקים על דעה זו מביאים באותות ובמופתים, שדווקא ההיפך הוא הנכון: ברה"מ מעוניינת בהמשך קיומה של ישראל. משום שאילולא הסכסוך הישראלי, לא היו מצליחים לקנות את ידידותם של הערבים ולבצר את מעמדם במזרח התיכון.

שני הצדדים תמימי דעים, כנראה, בנקודה אחת והיא — שראשי הקרמל מיבקד תכנית מפורטת לגבי עתידה של ישראל ומהלכיהם במזרח התיכון משקפים לכמש הגית זו. לדידם, השאלה היא רק: מהי התכנית. חסידי שתי האסכולות גם יחד יוצאים מהתנהגות הדמיונית, שלפיה מסוגלת מעצמת־על כלשהי להפעיל את כוחה הצבאי כדי לכבוש ולחסל מדינה קטנה, שקיומה מפריע לה במימוש מטימרתיה הגלובאליות ללא תפנית חדה במדיניותה הבין־לאומית. ואכן, מבחינה „טכנית" מסוגלת ברה"מ „לחסל" לא רק את ישראל, אלא גם את פינלאנד, נורווגיה, אוסטריה ודנמארק, כשם שארה"ב מסוגלת „לחסל" את קובה או את צפון וייטנאם. הסיבים ההלו אפילו לשקון באחרונה, שברה"מ משגרת רבבות יהודים סובייטיים לישראל. משום שבכוונתה להשתלט בעזרתם על ישראל ולהפכה באחד משלבי השתלטותה על המזרח התיכון לבעלת בריתה. אולם ברור, שמטבה מהורה זו הועלתה רק כדי להעביר את השלטונם של הערבים כלפי כוונותיו של הקרמל. אין היא יותר רצינית מהגירסה, שלפיה החליטה מוסקוה לחסל את ישראל, משום שהיא זקוקה בדחיפות לפתיחת תעלת סואץ למען העברת צי המלחמה הסובייטי לאוקיינוס ההודי בקשר להתביעויותיה ההוקפניות נגד סין.

כל הסברות האלה על כוונותיה של ברה"מ לגבי ישראל מתעלמות בזדון (במידה שזה נוגע לסינים) ובלא יודעין (כהאפשרות השלישית הזו), שהבורי הפוליטבי יורו כתרעים לכך שהשתלטות כוהר למת על ברה"מ על המזרח התיכון איננה בת־ביצוע. בין היתר, בשל יכולתה ההחלטה הנחושה של ארה"ב למנוע את הצלחתה של המבצע הזה, ובשל התעתוע הם במצב של תוהו ובוהו ביחסים הבין לאומיים, שישמשו מידיהם את היכולת להתכנן בצורה סבירה את מדיניות החוץ הפנים של ארצם. ...

...מו המרזגרמפי, שנשא בקונגרס האחרון של המפלגה הקומוניסטית הסינית, שהמצב של „אי־סדר" הקיים בעולם עולה בקנה אחד עם מדיניות ממשלתו. גם אין ספק, שיש בזה רבה של אמת בטענתם של הסובייטים, כי פקין פועלת למען התנגשות צבאית בין ברה"מ לבין ארה"ב, שתתיש את שתיהן ותאפשר לה עצמה לבצר את מעמדה כמעצמה גלובאלית.

סאדאת הצליח לאחר ביקורו של ברז'נייב בוושינגטון לכפות את רצונו על הפוליטביורו ולסחוט ממנהיגי הקרמל את מרבית הציוד שהתחייבו הבטיח לו במאי 1971 תמורת חתימת חוזה הידידות הסובייטי־מצרי. משנענו הסובייטים לדרישה זו, החליטו לעשות כמיטב יכולתם, כדי להוכיח את עליונותו של הנשק הסובייטי על האמריקאי ולמבצע נצחון חדש של ישראל. אולם אין זאת אומרת, שברז'נייב וחבריו אמנם האמינו, כי הפעם יצליחו המצרים והסורים להשיג את מה שרצו להשיג בפלישת ששת הימים — לכבוש ולחסל את ישראל.

גם אין יסוד לראות בפוליטביורו חבורת הרפתקנים מטורפים, שלפתע פתאום החליטו למנוע מסיקוליהם את נוכחותה הצבאית של ארה"ב במזרח התיכון ולחזור לעידן „המלחמה הקרה". ההיפך הוא הנכון: ידוע שהם קיימו לפני מלחמת יום הכיפורים ובמהלכה קשר רצוף עם וואשינגטון והציעו לה כבר בראשית המלחמה פעולה משותפת על מנת להשאיר בידי הסורים והמצרים את הישגיהם הטריטוריאליים בגולן ובסיני, כנקודת מוצא לביצוע החלטת מועצת הבטחון לפי הפירוש הנראה להם.

ראוי גם לזכור, שבתגובה לבקשתו של סאדאת הציע ברז'נייב לניקסון נחיתת כוחות אמריקאיים וסובייטיים כאחד, כדי להבטיח את הפסקת האש. הוא היה יכול, כמובן, לחזות מראש, שארה"ב תדחה הצעה זו ומכאן אישור, שבמקרה זה תיאלץ ברה"מ להתערב באורח חד־צדדי. לא ידוע לנו, כיצד בדיוק נוסחה אזהרתו כלפי ישראל שלא תנסה למנוע את נחיתת הכוחות הסובייטיים באיזור התעלה, אולם יהיה זה זלזול בכושר השיפוט של הנהגה הסובייטית, אם נניח שהוא התכוון להוציא. כי במקרה זה צפוי לישראל חיסול על ידי המעלת עצמתה הצבאית של ברה"מ.

לא ברור אפילו, אם ברז'נייב אישית היה שלם עם ניסוחה של האגרת, שהיה בה כדי לשבש את יחסיו עם ניקסון ולהחזק את ידי הניצים האמריקאיים. ייתכן מאוד, שהוכבד נכפה עליו על ידי הרוב בפוליטביורו, לרבות מרשאל גרציקו, בטענה שנחוץ צעד דחוף ודראסטי, כדי להציל את סאדאת על ידי שיגור כוחות עם, או בלי, השתתפות המעצמות הגדולות. מעניית מבחינה זו היא האשמתו של פרזון הסובייטי, כי בכיה של כיך במועצת הבטחון בקס תמרוני השהיה, כדי לזהות את קבלת ההצעה. אף כי היה ידוע, מכבריו, שכל „שעה היא יקרה". כלומר שהודבר עלול לאפשר לצה"ל להגיע להלומה מוחצת על מצרים.

לא בכדי כתב פרשן „פראוודה" ברשימה שהופיעה ב־4 בנובמבר, שהחלטתם של „החוגים הצבאיים" בארה"ב להעמיד במצב של כוננות מוגברת את הכוחות המזויינים של ארה"ב עוררה את חרדתה של הציבוריות העולמית, בבלי לומר במפורש, ש„חוגים צבאיים" (כלומר הפנטאגון) אלה עשו זאת לפי הוראתו המפורשת של ניקסון. ולא מבלי דאג גם הוא להתריס בהרה, כי פעולה זו לא היה בה כדי לסייע להצלחת המאמצים למען יישוב הסכסוך במזרח התיכון בדרכי שלום. אין גם להתעלם מכך, שפרשן „פראוודה" נמנע מלהגדיר שצעד זה על „החוגים הצבאיים" בארה"ב בא כתגובה על הצעה פרובוקטיבית של ברז'נייב ועל תגובות ההודות של הצבא הסובייטי.

הוא מצדיק לשמו, שהכרזת הכוננות הצבאית של ארה"ב היתה מלוה בהפצת „השערות פאנטסטיות על כוונותיה של ברה"מ במזרח התיכון, שגרמו לשילוהב בלאמות של הרגשות". כפגה זו אינה מיועדת לדעת הקהל במערב, ובודאי לא „לחוגים הצבאיים" בארה"ב. שכידוע לעורכי „פראוודה", אינם רואים בנאומו של ברז'נייב מקור מוסמך ומוכן על כוונותיו של הקרמל. דברי הפרשן נועדו לאוזניהם הסובייטיים. המהויים גם הם חלק מהציבוריות העולמית שנתקפה, כדברי הפרשן, בחרדה בעקבות מהלכו הכורתע של ניקסון. כוונת הערותיו היתה לשכך את חרדתה של הציבוריות הסובייטית ולשכנעה, כי לא חל שינוי דראסטי במדיניות השלום של ברה"מ וכי עידן ההידברות עם ארה"ב לא בא פתאום לקיצו בשל הסתבכותה של ברה"מ במלחמה במזרח התיכון. כן דומה, שבעניין זה רשאים אנו ללמוד מ„פראוודה" ולהימנע מיצירת הלכי רוח של בהלה על כוונה סובייטית לחסל את ישראל. אכן, אין בהוויה זוועה אלה כדי לכפר את המזאל של הציבור הישראלי המבולבל. בלאו הכי יש לנו די... דאגות בקשר למצבה המסובך של ישראל ואין טעם להוסיף עליהן כמיטב יכולת הדמיון „העשיר" של עמנו הסובל מטראומות השואה שפקדו אותו בעבר ויצרו את הרקע הפסיכולוגי לנטיות מאזוכיסטיות. לא ברור גם למה אנו חייבים לסייע ללוחמת התחשה הפסיכולוגית המתנהלת נגדנו לא רק על ידי ברה"מ והערבים, אלא גם על ידי חוגים מסויימים במערב.

אם אתה חושב -

שמדיניותה של ממשלת ישראל -

המונהגת בידי צוות מתוך „מפלגת העבודה", אך מגשימה, בניגוד לדעת רוב חברי המפלגה, את גישתו המדינית של הימין - נחלה בשלון -

שמן ההכרח לדחות את הבחירות, כדי לאפשר למפלגת העבודה לגבש מדיניות חדשה ולהציג בפני הציבור את צוות ההנהגה החדש-

שאין לדחות עוד את עיצובה של תכנית שלום ישראלית —

אתה מוזמן להשתתף

בכנס

שייערך במועדון „יחדיו", רח' הירקון 81, תל-אביב

ביום ד', 28-11-73, בשעה 6.00 בערב.

אם אתה מעוניין — בין שאתה חבר מפלגת העבודה או אוהד — לשמוע יותר פרטים על פעולותינו — כתוב לנו אל: ת. ד. 17184 רמת-אביב.

נודה לך, אם תצרף למכתבך צ'ק, בכל סכום שתוכל, כיוון שפעולה זו ממומנת מכיסינו.

חברים במפלגת העבודה ואוהדים

אולפן עקיבא נתניה
מרכז ללימוד השפה העברית, תרבות ישראל וידע הארץ

משרד החינוך והתרבות
המחלקה לחינוך מבוגרים

כתיב נכון - 4 שבועות

פתיחה: 9.12.73

קורס אינטנסיבי ליודעי עברית (קריאה שוטפת של ספרות ועתונות, כתיבה וכו'), הזקוקים לשיפור הכתיב.

בקבוצ ראשי — כתיב
בקבוצות משניים — דקדוק, ניסוח.
עיון בפרקי ספרות עברית ותנ"ך

הקורס מתקיים בתנאי פנימיה במלון הדר. תושבי נתניה והסביבה מתקבלים גם כתלמידים אקסטרנים.

פרטים והרשמה: אולפן עקיבא, חבצלת השרון, ע"י נתניה, טלפון: 053—24506.

התעשיה האוירית לישראל בע"מ
נמל־תעופה לוד

משרד העבודה
האגף להכשרה והשתלמות מקצועית

נמשכת ההרשמה לקורסי:

עיבוד שבבי:

מתקבלים גברים אחרי שרות צבאי
נשים מעל גיל 18
נערים עד גיל 16
על המועמדים הנ"ל להיות בעלי השכלה של 8 שנות לימוד לפחות.

מבנאות מטוסים:

מתקבלים גברים אחרי שרות צבאי
נשים מעל גיל 18
נערים עד גיל 16
על המועמדים הנ"ל להיות בעלי השכלה של 8 שנות לימוד לפחות.

חיוט אלקטרוני:

מתקבלות נשים מעל גיל 18 בעלות השכלה של 8 שנות לימוד לפחות.

השתלמות במכונאות מטוסים:

מתקבלים גברים אחרי שרות צבאי, בעלי רקע מקצועי במכונאות רכב ובמכונאות כלליות.

המועמדים המעונינים בפרטים נוספים מתבקשים לפנות אישית ליחידת התעסוקה, התעשיה האוירית לישראל בע"מ, נמל־תעופה לוד, בימים א—ה בין השעות 08.00—14.00.

„אגד" מפעיל כיום 70 אחוז מהקווים

כמחצית הנהגים עדיין מגויסים

מאת סופר „דבר" לענייני תחבורה

קואופרטיב „אגד" מפעיל כיום 70 אחוז מקווי השירות השוטפים, על אף העובדה ש־50 אחוז מחברי „אגד" עדיין מגויסים — סיפר דובר הקואופרטיב מ. שיקמן במסיבת עתונאים בגדה המערבית של תעלת סואץ.

הדובר הסביר, כי הפעלת 70 אחוז מקווי השירות התאפשרה הודות לגיוסם להנהגה של פנסיונרים ועובדי־מינהלה וכן הודות להארכת יום העבודה של כל נהג עד 12 שעות.

בגלל המחסור בנהגים אין שירותי „אגד" פועלים בשעותיהם הרגילות. רוב הקווים מופעלים עד שעה 6 או 8 בערב, חלק מהקווים העירוניים בירושלים ובחיפה פועלים עד שעה 9.30 בערב.

הדובר ציין, כי עתה מגויסים לצה"ל בממוצע 600 אוטובוסים ליום והם מלווים את יחידות צה"ל השונות מן הבסיס ועד הגדה המערבית של תעלת סואץ. כדי לחוסה את שירותי „אגד" לצה"ל בסיני פתח „אגד" סניפים מיוחדים ברפידים ובפאיד. בכל סניף כזה מצויה סדנה ניידת, עם ציוד מתאים ועובדים לתיקון ולתחזוקת רכב „אגד" שבאיזור.

נמסר, כי במלחמה נפגעו עשרות אוטובוסים של „אגד".

בגלל צמצום השירותים קטנו גם הכנסות הקואופרטיב והן נעות עתה בין 50 ל־60 אחוז מההכנסה הרגילה בימי שלום.

סיפורה של אומה בחזון וגבורה

ארמון שלום

מוזיאון השעווה הישראלי

בקר עם משפחתך במוזיאון השעווה הישראלי המציג 100 דמויות ב־35 מעמדות מן העבר וההווה עם אביזרי אור וקול בקוריים.

פתוח במגדל שלום מאיר ת"א בימי חול מ־10 בבוקר עד 6 בערב, במוצ"ש עד חצות.

לא יהיה מנוס מקיצוץ מכסת המים לחקלאות

מאת סופר „דבר" לענייני חקלאות

בהתייעצויות שקיים באחרונה שר־החקלאות ח. גבתי עם כל מומחי המים בארץ, כתה"ל, „מקורות", ונציבות המים, הגיעו הכל למסקנה שלא יהיה מנוס מקיצוץ כ־10 אחוזים במיכסות המים לחקלאות, גם אם תהיה בחורף זה עונה גשומה.

נציב המים מנחם קנטור, שמסר על כך הסבר בישיבת מליאת המרכז החקלאי, ציין, כי מאגרי המים ברחבי הארץ ורמת מפלס הכנרת הגיעו לשפל שאין היה עוד כמוהו ובינתיים הגענו כבר ל„קו האדום". גרעון המים נוצר במשך שנים ספור וגם אם תהיה העונה גשומה מזה כדי שיהיה ביכולתו להסתגל, יהיה צורך לבצע את הקיצוץ. צריכת המים הכוללת בישראל מגיעה למיליארד ומאה מ"ק וכזה יותר כמיליארד לחקלאות. במכסות זו יצטרכו לקצץ 100 מיליון מ"ק מים, אלא אם תהיה השנה גשומה במיוחד, ואז אפשר יהיה להקל במקצת.

קנטור קרא למרכז החקלאי לשיתוף פעולה עם מוסדות המים ומשרד החקלאות, ולעבד בהקדם תוכנית קיצוץ מיכסות המים, החל ב־1 באפריל 1974, לפי עקרונות הוגנים וכוללים לגבי סוגי הישובים באזורי הארץ השונים. בין השאר יתחשבו בכמויות המים שישנן כיום בישובים. כלומר, מי שיש לו 100 אחוז מיכסות יקצצו לו כ־15 אחוז ומי שיש לו רק 60—70 אחוז יקצצו לו רק 5—6 אחוזים, כן הוצע כי לשדרוגות יקצצו רק 5 אחוזים.

דוברי המרכז החקלאי הודיעו, כי הם נכונים להתחשב באחריות לגורל משק המים בארץ. עם זאת תבעו מהממשלה להשקיע סכומים ניכרים לפיתוח משק המים וניצול כל המקורות שעוד אפשר לנצלם. כן העלו את השאלה לגבי צרכני המים האחרים, על כך השיב נציב המים כי הסקטור העירוני והתעשייתי צורך כ־400 מיליון מ"ק מים בשנה ועוד טרם גובשה תוכנית חסכון וניצול גם במשק זה. בשאלת תוספת המים שתהיה דרושה, לנוכח גידול האוכלוסיה ופיתוח נוסף של התעשיה, נמסר כי בשמונה השנים הבאות אפשר יהיה לפתח ולנצל כמות נוספת של 400 מיליון מ"ק מי־שטפונות ומי־שפכים מטוהרים, האלה ישמשו בעיקר לצרכים אלה.

סופר „דבר" מוסיף, כי הגשמים שירדו אתמול נתקבלו בשמחה אצל כל החקלאים ובתקווה כי ימשכו ויתפשטו על פני כל שטח הארץ, מהגולן ועד הנגב. בעונת החורף זו ייעשו מאמצים מוגברים לניצול מירבי של הגשמים שיירדו על־ידי הפניית מי השטפונות לבריכות האגירה. ואם, אמנם, תהיה זו שנת גשמים ברוכה אולי אפשר יהיה בכל זאת להימנע מקיצוצים דראסטיים בכמויות המים. גם מצב החירום ועליית מחירי המזונות בעולם, מחייבים הגברת הייצור החקלאי, כאשר המים הם מהמרכיבים הבסיסיים שלו.

מנהל המכון לפריון עבודה מציע:

העברת עובדים מינהליים לתפקידים חיוניים

מאת סופרו הכלכלי של „דבר"

כדי לאפשר ניצול כוח־אדם מותר וחיסול מוקדי אבטלה סמויה בשירותים המינהליים, מוצע לאפשר חופשה ללא תשלום לעובדי מינהל שיהיו מוכנים לעבור לתפקידים חיוניים או להסב מקצועם. הצעה זו כלולה בתזכיר של מנהל המכון לפריון עבודה ישראל מירון, על הדרכים למיצוי מירבי של כוח העבודה.

מירון סבור, שאם יושג הסדר כזה לגבי עובדים מינהליים, יובטחו זכויותיהם וחלק מהם אף יתרמו לפתרון בעיות במקומות בהם יחסרו העובדים. כדי להבטיח ניצול מירבי של הציוד, המכונות ואמצעי ייצור אחרים, מציע מירון הסכמים מקומיים בין נציגי ארגוני העובדים והמעסיקים, שיאפשרו הפעלת ועדות משותפות לתיקון עיוותים, לחיסול הסדרי עבודה שמונעים תפוקה מירבית ולתיקון מכסות תפוקה מעוותות. המכון לפריון העבודה יעמוד לרשות הצדדים לייעוץ ולסיוע מקצועי.

הצעה אחרת היא להטיל על המכון לפריון העבודה, בשיתוף עם ההסתדרות, המעסיקים ונציגות מס־הכנסה, בחינה מזורזת של שטחי פעילות משקית נוספים בהם ניתן להרחיב את שיטות העבודה בשכר לתפוקה.

עוד מציע מנהל המכון לפריון העבודה: פעילות משותפת של הממשלה, המעסיקים והעובדים כדי ליצור את האווירה ואת ההכרה להבטיח את המיצוי המירבי של כוח העבודה מבחינת פריון ותפוקה.

נ.ג.,
נסה לחשוב איך מבקש
חיל כשמכניסים ריקב
מגבת של יצו ולאו
אחר.

תעודת הוקרה לתלמידים

תעודת הוקרה

ל______

על עזרתך בחלוקת העתונים וביצוע עבודות אחרות בשעת חרום לישראל־ שלוחה תודתנו.

בית דבר

נובמבר 1973 חשון תשל"ד

הנהלת „דבר" שולחת בימים אלה תעודת־הוקרה לתלמידי בתי־ספר ברחבי הארץ, שעזרו בחלוקת העתון ובעבודות אחרות בימי המלחמה ובתקופת החירום. התלמידים קיבלו תשלום בעד עבודתם והעבירו את התמורות במישרין ובאמצעות בתי־הספר לוועד למען החייל.

כשליש מפועלי השטחים חזרו לעבודה בישראל

מאת סופרו הכלכלי של „דבר"

יותר מ־35 אחוז מהפועלים מהשטחים חזרו לעבודה בתחומי הקו הירוק, בשבוע האחרון חל גידול־מה במספר הפועלים החוזרים.

עם זאת מציינים, כי חלה עליה גדולה בהיקף העבודה הבלתי־מאורגנת מהשטחים. בשל בעיות התחבורה העסר אפשרות לפקח על מקומות־העבודה.

הלקם הגדול של הפועלים מהשטחים נקלטים בענפי התעשיה והחקלאות, הבנייה קולטת רק מספר קטן של פועלים מהשטחים בגלל אי חידוש העבודה באתרי־בנייה רבים.

בתשובה על שאלתי אמר אתמול יועץ שר העבודה לענייני השטחים ש. אמיר, כי ניתן יהיה להביא פועלים ערביים גם לעבודות הקטיף. מספר לא־קטן של פועלים מהשטחים מצא תעסוקה במקומות מגוריו ומבצע עבודות שבהם התעסקו עד כה נערים, אבל מניחים שיימצאו בשטחים פועלים אשר יהיו נכונים לבוא לעבודת קטיף.

סכום התרומות בכסף לוועד למען החייל בנתניה הגיע בזמן המלחמה ל־250,000 לירות — על כך מסר י. ארזון מהנהלת הוועד.

ירידות נוספות במניות

בשוק המניות — התופעים הוסיפו לפקוד אתמול את המניות בעת המסחר. בחלקים מסוימים הורגשה קליטה טובה יותר של ההיצעים. [illegible] הוצע היצע של 60 אלף ל"י ע"נ בקידוב, אך בירידות נקודה נקנו כמויות של 20—25 אלף ל"י ע"נ ומחיר. התאון בירידת 3 נק' בלבד: מניות „אי. די. בי." ואלו הקשורות לבנק דיסקונט סובלות במיוחד מהיצעים גדולים המורידים את הרמה ב־3—3.5 נק' באורח די קבוע.

התעוררות קלה הורגשה בסביב מניות הנפט. לגבי חברותיהן הופיעו אתמול ידיעות בעתונות (נמר ב) של הסדר כלשהו עם בעלי מניות המעוס וכדי לקראת השקעה של 150—200 מיליון ל"י בחיפושי נפט). מניות „חולפסון" נראו אתמול די יציבות. פרט לכך נשארה המגמה תבוסנית, ורבים תוהים מה עושים מוכרי המניות עם כספם. בשוק אגרות חוב — חלה הרגעה בענפי הצמודים. פה ושם נרשמו גם ירידות, קרובות הפדיון, לעומת זאת, הוסיפו להרשם [illegible] אלו בנקודה, שתי נק' (מ־קב"ר עד קב"ט עד אמצע 74). מכאן והלאה נרשמו ירידות ועליות זעירות לסרוגין, ללא מגמה ברורה. גם בענף קליטה ובמחזור 68—69 היו נסיגות קלות לרוב במחירי הסדרות השונות. המחזור היה 4.4 מיליון ל"י.

עסקים דולאריים — המסחר כאן היה שקט. ים המלח נסוג ב־1.5 נק'. בהוליליסים עלו מעט התעודות ארוכות הטווח (מ"סדר 13 ומעלה).

לנה"ד הורכז ביקוש של 60 אלף דולאר — בכל מחיר ועוד סכום דומה ללא שינוי. בהיורו עלה ב־4 אג' ל־4.55 ל"י, תוך מחזור של 53 אלף דולאר.

המחזור בשוק המניות הגיע ל־804.000 ל"י. מדד שערי המניות ירד ב־0.56 אחוז.

בנק ישראל תובע מההתיישבות להחזיר מחצית אשראי־החירום

מאת סופרו הכלכלי של „דבר"

בנק ישראל הדריש מההתיישבות והתעשייה הקיבוצית בכלל זה, להחזיר את מחצית אשראי־החירום שהוזרמה אליה בעת המלחמה. הדרישה מתייחסת לאשראי המכוון, שניתן בריבית מועדפת.

תביעה זו של בנק ישראל עוררה בהתיישבות התמרמרות. אנשי ההתיישבות מציינים, כי הפעילות המשקית עדיין רחוקה מהרמה שהיתה לפני המלחמה וקיימים קשיים מרובים במפעלים לא־מעטים. חלק ניכר מאנשי ההתיישבות מגויסים ולא ניתן לקיים ייצור תקין. אם ייאלצו להחזיר את הסכומים הנדרשים על־ידי בנק ישראל, יצטרכו המשקים לקחת אשראי בריבית המסחרית, המגיעה עתה ל־19—20 אחוז, דבר שיגדיל בהרבה את הוצאות המימון שלהם ויכביד ביותר על מצבם המשקי.

דיונים עם הבנקים על רכישת מילוות

בנק ישראל והבנקים התחילו במגעים בקשר לעתידו של ההסכם שעל פיו היו הבנקים צריכים לרכוש מילווה קצר־מועד בסכום של 220 מיליון ל"י מאז אוקטובר. בשל המלחמה הסכים בנק ישראל להקפיא את ההסכם ושיחרר את הבנקים מהחובה לרכוש את המילוות. בימים האחרונים החלו מגעים מחודשים ומצפים שיגיעו להסדר בנושא.

„לפידות" מתקשה בהשגת ציוד לקידוחי נפט

מאת דוד מושיוב סופר „דבר"

חברת „לפידות" עושה מאמצים רבים לחידוש ציוד הקידוח הנמצא ברשותה וזאת בהתאם להחלטת ועדת הגיאולוגים, בדבר תגבורת בקידוחי הנפט בארץ. לחברת „לפידות" יש אישור מהאוצר בדבר רכישת ציוד בסכום התחלתי של 600,000 דולר. אולם משבר הנפט בעולם יוצר קשיים רבים להשגת ציוד קידוח. השגת ציוד כימיקלים הדרוש לקידוח וציוד הדרוש למחקרים סייסמיים וגיאולוגיים, ומחירו של ציוד זה מאמיר מיום ליום.

חברת „לפידות" מפיקה כיום אלף חביות נפט ליממה משדה חליץ.

חברת „לפידות" [illegible] במדבר יהודה. כן מטפלת החברה בהעברת מכונת קידוח לרמאללה, שם ביצעה חברה אמריקאית קידוח שבו נתגלו סימני נפט.

באחרונה הגישה „לפידות" למשרד הפיתוח בקשה להיתר מוקדם עם אופציה לקבלת זכיון לחיפושי נפט בקיסריה באיזור החוף ו„דמורה" שבעמק יזרעאל, שם נמצאו סימנים למציאותו של נפט.

חברה גרמנית סיפקה חלקי חילוף כמחווה לישראל

מאת סופר „דבר" בעמק

חברה גרמנית „אמני", מעיר איכרלון, סיפקה למפעל „גמל" של הקיבוץ שריד חלקי־חילוף בלי תשלום. „ידיעה שמחות זו נעשתה „כאות הזדהות עם ישראל וכדי לעודד אתכם בשעתכם הקשה ולהביע התנגדותנו למדיניות ממשלתנו במזרח התיכון".

המפעל „גמל", המייצר אופני אשחזה, מקיים קשרים מסחריים עם המפעל הגרמני ולפני המלחמה הזמין ממנו חלקי־חילוף בשווי 700 מארקים גרמניים. המשלוח הגיע בימים אלה בצירוף ההודעה. אנשי המפעל הגרמני צירפו למכתבם מאמרים אוהדים את ענין ישראל שהופיעו בעתונות הגרמנית, כדי להוכיח שבגרמניה שוררת אהדה עמוקה לישראל על־אף מדיניות ממשלת גרמניה.

מת האמרגן מרקו תורג'מן

בבית החולים „איכילוב", האמרגן מרקו תורג'מן. בן [illegible] היה במותו. הלווייתו תצא [illegible] בשעה 10 מבית ההלוויות [illegible] עידוני הוא יובא לקבורות בבית העלמין בקרית שאול.

מרקו תורג'מן, בן למשפחה ותיקה, ממייסדי תל־אביב, את חוק לימודיו התיכוניים [illegible] אביב ואחר כך השתלם ב[illegible] הכלכלה באוניברסיטה [illegible] במלחמת העולם השניה [illegible] בצבא הבריטי.

עם פרוץ מלחמת הקוממיות בשנת 1948, היה מראשוני המתנדבים לגייסות השריון. שחרורו, בתום מלחמת ה[illegible] אות, עבר לעסוק באמרגנות.

במלחמת ששת הימים ו[illegible] חמת יום הכיפורים גייס את האמנים הקשורים במשרדו [illegible] פעות בחזיתות הגולן, סיני [illegible] ובבתי החולים.

היה דמות פופולארית [illegible] בקרב האמנים והסופרים.

הננו מודיעים בצער רב על מותו הטראגי של עובדנו

דוד נברטה ז"ל

ומשתתפים באבלה הכבד של המשפחה

הלוויה תיערך היום, יום ו', כ"ח בחשון תשל"ד — 23.11.73 בשעה 11.00 לפנה"צ בבית העלמין בנהריה.

ההנהלה וחבר העובדים
חיפה כימיקלים בע"מ

אנו מודיעים בצער רב על פטירתה בשיבה טובה של יקירתנו

אמא אילנה גרוסמן ז"ל

הובאה לקבורה במשכנו ב־22.11.73

משפחת גרוסמן (באר־שבע)
משפחת מאיר
משפחת לוז
ובית כפר סאלד

אנו מודיעים בצער על מותו של חברנו

יעקב איש ז"ל

(חבר אלומות לשעבר)

הלוויה היום, יום שישי, כ"ז בחשון תשל"ד, 23.11.73 בשעה 2 אחה"צ בבית העלמין של הקבוצה.

בית קבוצת כנרת

במלאות שלושים לפטירת יקירנו

מנחם זיכרמן ז"ל

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום א', ל' בחשון תשל"ד (25.11.73) בבית העלמין הזה בכפר־סבא בשעה 4.00 אחה"צ. נפגשים על יד שער בית העלמין.

המשפחה

לשלומית

אתך באבלך על

אחיך

שנספה בתאונת דרכים

בית מעוז חיים

אורט ישראל
ובית ספר „אורט" בכפר־סבא

משתתף בצערו של המורה

דב קדרון

במות עליו

א ב י ו ז"ל

לחברנו

יצחק מרקובצקי

השתתפותנו הכנה באבלך במות

אמך ז"ל

ההסתדרות הכללית של העובדים בא"י
האגוד הארצי של המוסיקאים
קרן המוסיקאים
קופת עזר לאמני הבמה המוסיקה והמחול

למרגלית (לבית לויט) קגנובסקי

אתך באבלך במות

אמך היקרה ז"ל

הנהלת תנובה ירושלים

ENGLISH FOR YOUR CHILD

עזור לילדך לשפר את ידיעותיו באנגלית

רכוש בשבילו את

המילון האנגלי - עברי והעברי - אנגלי של ר. אלקלעי

לכב' ספריית „דבר" ת"ד 199, תל־אביב

נא לשלוח לי את המילון ב־2 כרכים:
העברי אנגלי — במחיר 36.— ל"י
והאנגלי עברי — במחיר 39.— ל"י

רצ"ב שיק ע"ס ______ ל"י

שם ______ כתובת ______

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל

המדור ללמודי חוץ

מודיע כי נמשכת ההרשמה בתל־אביב

לקורס הכנה יסודי לבחינות המיון לטכניון ולמוסדות להשכלה גבוהה

הקורס מיועד לבעלי תעודת בגרות במגמה הומנית ובילוגית, וכן למועמדים משאר המגמות שהפסיקו לימודיהם לפני מספר שנים רב.

מועד הפתיחה: יום א' 2.12.1973

פרטים והרשמה: הטכניון, רחוב ליסין 14, תל־אביב. טלפון 268126/7, 266992.

אוניברסיטת חיפה
בית הספר לחינוך של התנועה הקיבוצית אורנים

כל תלמידי החטיבה האקדמית מוזמנים

למפגש חד פעמי באורנים

למסירת אינפורמציה ולדיון בבעיות השעה. המיפגש יתקיים ביום ג' 27.11.73 בשעה 10.00 לפנה"צ ויימשך עד שעה 14.00.

הנהלת החטיבה האקדמית

חוק התכנון והבניה תשכ"ה—1965

הועדה המיוחדת לתכנון ולבניה בית שמש

הודעה בדבר ביטול אישור שינוי תכנית מתאר מיוחדת

הודעה בדבר אישור שינוי תכנית מתאר מיוחדת מס' ת/5/32/18 — שינוי ייעוד משטח ציבורי פתוח לאזור מסחרי (כולל קולנוע) שפורסמה בי. פ. מס' 1682 מיום 17.12.70 עמ' 553, בטלה בזה.

י. בן־אור
יו"ר הועדה המיוחדת לתכנון ולבניה, בית שמש
11 נוב' 1973

הופיע במחנה

* סיפורו האישי של קצין צה"ל שנפל בשבי המצרי וחולץ במפתיע בדרכו לקהיר.
* צילומים ראשונים מן החרמון בשלג.
* סביב הארמיה השלישית: צילומים בעדשה טלסקופית.
* אמצעים נגד טילי נ"מ שפותחו בארה"ב לפי לקחי מלחמת יום־הכיפורים.

ועוד כתבות וצילומים רבים.

מחיר הגליון 1 ל"י.

חמי טבריה

מרחצאות המרפא החדשים פתוחים.

ניתנים כל הטפולים לסוגיהם בכל המחלקות.

במחירי הנחה

במרחצאות המרפא הישנים פתוחות בריכות הרוח והבריכה הגדולה.

מיום א' 2.12.73 נפתחות המחלקות: פילומה והבריכות הרגילות.

כמו מתחילת המלחמה — לחיילים הבאים לטבריה — רחצה חינם (בבנין הישן).

משרד האוצר / אגף החשב הכללי
מינהל הרכב הממשלתי
יפו

מכרז 7/73

מינהל הרכב הממשלתי מכריז על

מכירת רכב וקטנועים משומשים

מתוצרים וסוגים שונים, במגרש ביפו

פרטים נוספים וחומר הקשור במכרז, יימסרו למבקשים במזכירות מינהל הרכב הממשלתי, רחוב יהודה הימית 31, יפו, החל מתאריך 25.11.73 עד תאריך 11.12.73 בין השעות 08.00 — 13.00.

אין מינהל הרכב הממשלתי מתחייב לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

מינהל הרכב הממשלתי

24 שעות · 24 שעות · 24 שעות · 24 שעות

מבחר ולנוע

תל־אביב:

* „שחק אותה, סם" (הבלת) — קומדיה כמעט אבסורדית, אי־...ת בעלת משקע אישי כבד. על ...ם שסבל בתסביכים. במקלט ב־...ור לאותו הקלטות — ועד ...ל לאותו תולדות הקולנוע. ...בי שגם הצופים האינטליגנ־...ם האוהבים לא יתאכזבו.

* „נשיא על הבודהה" (אלנבי) סרט איזה, מהיר, נדוש וטו־ נוף מיתק בצורה לא רגילה. ה־מתבלט כמעט לגמרי מהרקע וב־המטס של מגיפי נסיון לרצח פר־לימי מבוסס על רב מכר של פרד־ריק פורסייט על קשר לרצח את דה־גול. היה לסרט רב מכר מצויין של ביקור בלתי־מצויה.

* „עד שהגט יפריד ביניהם" („ליבורי") — קומדיית מנהגים פשטנית ואותה למדי של הבמאי האיטלקי פייטרו ג'רמי. המולה קיצר הפעם לא רק לפוסט הב־שואין האיטלקי אלא גם אל המו־סד החוק באיטליה של הגירושין. עם דאסטין הופמן.

* „מה תאמר לגברת עי־רומה" (מוגרבי) — מה באמת לומר לגברת. עירומה שצפה ועד־לה במקומות בלתי אפשריים. כמו מעליות בבנייני משרדים או תאי טלפון ציבוריים ברחוב. זהו כ־נראה ביציה המעסיקה את אלן פאנט המפיק הנבחי של סדרת ה־מלחיכה האמריקאית „קאנדיד קאמרה". מה אומרים הגברים ל־נשים עירומות ומה הנשים לגב־רים עירומים. מגלות המצלמות ה־נסתרות של פאנט. משעשע אך לא מצלה ולא מורידה.

* „מצד הזהב השחור" (דקל) — קומבינציה זריזה של סרט הב־והי עם פארסה פסיכולוגית. המק־ריבה את העוסק המבוסה בשני הח־הומים. אך יוצאת נבכרת בסגנון משולב מבריק ויכולת רבה על ארבעת השחקנים — ג'ורג' ס. סקוט, פיי דאנאווי, ג'ון גילגוד וביחוד ג'ק פאלאנס.

חיפה:

* „המכונית שלי" (עצמון) — ז'אק טאטי כבית. בודרו הבוד־חדת, את תחושה לגבי הבהירות הלוחצת והרעש המהדהד של ה־חברה המודרנית. סרט אוירה מש־עשע וסוחף. אך זהו בסופו של דבר חברה, אליה טאטי אינו מש־תייך. כאן הפגם — הבדיחה היא אידיאליסטית מאדה, מה עוד ש־הגיבור נטול כל תמונה מתקבלת על הדעת.

* „יומנה האינטימי של אשה נשואה" (אורלי) — סרט פסיכולוגי דק ומקורי על רגשותיה של אשה המתלבטת בין שיגרה אפורה ומגוחכת של חיי המעמד הבינוני לבין „הרפתקה" מדומה ובאכזבה עם אדם האוהב את עצמו בלבד.

* „הארוחה" (בית רוטשילד) — הליקינו ויסקונטי מתאר אפתי־אתה של הרקבון הנאצי באמצעות הלולות החיים וההרסנות על מב־פהה דכויה משפחת קרופ. סרט בארוכי כבד ומרשים, נאמן לאוירה בקורות, לוקה בבינוני ועמוס פירטי פרטים.

* „הראש" (פאר) — סרט־סטתה כרתק על כבגר חבור במשפחה צרפתית. האירועים העשירים אינם בשכונעים עד הסוף, אך המסכנת היא צרפתית לאומית משכבנת ב־יותר, השמירה על אחדות המשפחה הפאטריארכאלית כפרית, הסמכות של ראש המשפחה, השתקת הפש־עים והאכזבות. קיים, כמובן גם דאן גאבין — כתמיד הצגה לד־אתה.

תיאטרון ובידור

* „כבוד בעיניכם" (התיאטרון הקאמרי) — פירוס אינטליגנטי ומבריק של בכאי גבי גלי צביר להזהו של ... הבבליים את הדיעונות ... כאליים וחל־תקפתים ... הק יפה מאוד של עודד ... יוסי גרבר ושל רוב ה... האחרים. הצגה כרותקת על־אף ארוכה.

* „התורה עד גב פת ..." אשדוד („הבימה") — אחד ... הפחות טובים אך היותר ... על מגמי וויליאמס שכתב ... כלוהרמה בתפוצצת כרוב ... אהבה, קנאה, ... ותופעת סכסכים ... פייניים מייקל מיצים בגה ... ריאליסטית הפה מאוד, צל... קולניות ההבנזת לפתים ... משחק טוב של אלי כהן, ... דרויאנוב, דליה פרידלנד ... פינקל.

המבחר נכתב על־ידי מבקרי הקולנוע והתיאטרון הקבועים.

בולים

מחירי הבולים לא ירדו

מאת אריה לינדנבאום

בעיצומה של המלחמה היו אב־ם שניבאו ירידה במחיריהם של ...לי ישראל ואולי גם של בולים ...רים הנסחרים בישראל. מסיבה ...וטה: אין לבו של הציבור ...ה להתחביבים כשהתותחים רו־...ים, מה עוד שרבים מן האספ־... החלק מן הסוחרים גוייסו ל־...א וכמעט שלא היתה תנועה ... של בולים בימיה הראשו־... של המלחמה. עם שוך הק־...ות החלה התעניינות מסויימת ...חר־הבולים, אולם עד היום היקף ...סחר בהם אינו גדול. הופעה ...יכלה בהולם ליצור ירידה ...ירים של הרבה מבולינו. אפ־... היה להניח שאמנם יהיה כן, ...יוחד כשמחיריהם של הרבה מ־...לי־ישראל הרקיעו שחקים ב־...ופה שקדמה למלחמה ובהעדר ...עניינות היתה אפשרות ירידת ...חירים. זאת ועוד: העדר קשרי ...אר תקינים עם חו"ל בראשית ...לחמה שיבש הזמנות יצוא של ...פת־מה היה משותק לחלוטין. ...על אף כל אלה לא ירדו מחירי ...בולים. אמנם היקף העיסקות ער־... אינו במתכונתו הרגילה, אך ..., כאמור, המחירים לא ירדו. מי־...י בולים עמם שוחחתי טענו ...י, כי למעשה היתה צריכה ...ית עתה עליית מחירים ניכרת ... בולי ישראל, כשם שיש עליית ...חירים במוצרים אחרים. אף־על־פי־כן יציבות המחירים בבו־לי־דואר שלנו היא, לדידם, ירי־דה, שכן ערך הלירה ירד והוא עתה נמוך לעומת ערכה לפני ה־מלחמה.

גמביה משנה שמות עירה

האי סט־מארי, הנמצא סמוך ל־נהר גמביה, נכבש בשנת 1816 כב־סיס צבאי על־ידי האציל בטורסט, אז מזכיר ראשי של מושבות בריטניה. הוא קיווה שהאי יכשיר מתיישבים בריטיים, ואמנם מקו־מות אלה קראו לבסיס שהוקם על־ידו לכבודו בשמו — בטורסט.

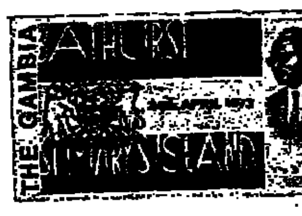

כיום מונה בטורסט קרוב ל־40,000 אלף תושבים ואלה הח־ליטו להחליף את שם עירם מבטו־רסט ל„בנג'ול" (צמח מקומי הג־דל על גדות הנהר ומשמש להכנת מחצלאות). עם החלפת שם העיר הוחלף גם שמו של האי שלא ייקרא עוד „סט מארי", אלא „האי בנג'ול".

לכבוד טישטוש הבעלות הברי־טית על גמביה, יופיעו שם ב־17 בדצמבר שלושה בולים, עליהם מתנוססים השמות החדשים של ה־עיר והאי.

שוודיה מכבדת את זכרו של המלך גוסטב

לרגל מותו של ה. מ. המלך גוסטב־אדולף הששי, מלך שווד־

יה (1882—1973), הנפיק הדואר שוודיה שני בולים לזכרו. הבולים בערכים 75 אורה ו־1 קרונה כבר הוצאו ב־24 באוקטובר ונושאים את דיוקנו של המלך הנוהב.

בעלי פרס נובל בשוודיה

ב־10 בדצמבר השנה יופיעו ב־שוודיה שלושה בולים מוקדשים לזכרם של זוכי פרס־נובל לשנת 1913. הבולים נושאים את דיוקנ־אותיהם של הזוכים באותה שנה, הם: הייקה קמרלינג־אונס (1853—1926), פיסיקאי הולנדי, פרופסור אוניברסיטת ליידן שזכה בפרס ל־מדעי הפיסיקה (1 קר.), בול אחר הוקדש לזוכים במשותף בפרס — אלפרד וורנר (1866—1919) ...ווייץ (כימיה) וצ'רלס רוברט ריי־שה (1850—1953) מצרפת (רפו־אה). ערך הבול 75 אורה. הבול

השלישי נושא דיוקן המשורר ה־גדול טאגור — רבינדרנת טגור (1861—1941) שזכה בפרס לספ־רות (ערך הבול 1.40 קר.).

בול למארשל מלינובסקי

ב־5 באוקטובר הוצא בברית־ה־מועצות בול לכבודו של המרשאל ר. מלינובסקי (1898—1967). ער־כו של הבול 4 קופיקות.

בול יקר בסט. לוציה

ב־3 בדצמבר יוצא באי סט. לו־ציה בול הנראה את מפת סט. לו־ציה בצבעים רבים. הבצניין הוא, שערכו הנקוב של הבול יהיה 10 (עשרה) דולר!!

„בייבל" בסט. וינסנט

לכבוד 25 שנה לאוניברסיטת הודו המערבית יוציא דואר סט. וינסנט 4 בולים בערכים מ־5 סנט עד דולר אחד. בבול האחרון נראה ספר, כנראה ה„בייבל".

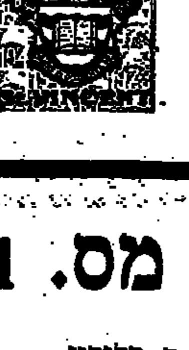

שחמט

פישר: ספאסקי הוא המועמד מס. 1

בעריכת אליהו שחף

...אירת הכבוד בפתיחת התחרות ...באנגילה (עם 5000 צופים!) היה ...הוולם מוצי פישר. בקבלת ...פנים שנערכה בשדה־התעופה ...פישר היכנים ולדעת העתו־...נים „היה שונה לחלוטין מפישר ...שהתנהג ברייקיאוויק". אלוף ...עולם הסכים אפילו להעניק רא־...יון, בו אמר בין היתר כי ...א רואה בספאסקי את „המועמד ...טוב ביותר".

בראיון קודם לרדיו בלגראד, ...בר פישר לגליגוריץ' כי בזמן ...קרוב ביותר הוא מתכוון לחת־...ל לשחק בתחרויות. הוא הב־...יע לחלוטין את השמועות כאילו ...בד עניין בשחמט לאחר שכבש ...ת הכתר. נהפוך הדבר, הוא ער־... בעניין אחרי התחרויות הגדו־...ת ובכתת את קרבותיהם של ...מונת המועמדים. בראיון זה ...ראשון מאז רייקיאוויק) אמר ...בר כי מכתתפי התחרויות ה־...ק'אוריות העריכו כשהק כעבין ...גון, אולם קשה לקבוע באיזו ...בתי התחרויות היתה הרמה ...והה יותר. פישר סירב לנקוב ...שם של המועמד החזק ביותר. ...לם ציין לשבח את פטרוסיאן, ...יפוב, קורצ'נוי ומקינג. להצעת ...דיו בלגראד לקיים דו־קרב ב־...ין עם אחד מרבי־האמנים ב־...ירוסה, ענה פישר: „זוהי הצעה ...עניינת, אולם היה רצוי לדעת ...ה' התמורה". הנושא הפיננסי ...ה גם בפיסקה אחרת בדבריו: ...פרסים הניתנים כיום למנצחי ...תחרויות אינם מספקים אותי. ...ם בספיקים בהולם לאחרים, ...ולם לא בשבילי".

...רסן בפסגה במאגילה

...רב־האמן הצעיר בנם לרסן ניצח ...תחרות הבין־לאומית במאגילה ...האירוע הראשון כסוגו בפיליפי־נים) בצברו 12.5 נקודות מ־15. במקום השני סיים ליובויביץ' עם 11.5, ושלישי היה גליגוריץ' עם 9.5 נקודות.

קאבאלק וגריף — מנצחי אליפות ארה"ב

אליפות ארה"ב, שנערכה לרא־שונה מחוץ לניו־יורק (באל־פאסו, טכסס) נסתיימה בנצחונם המשותף של רב־האמן ליובומיר קאבאלק, והאמן בן ה־26 ג'ון גריף מאוניברסיטת ברקלי (בהופ־עת בכורה באליפות!). שניהם צברו 9.5 מ־12. אחריהם: הלטר בראון (רב־האמן האוסטרלי לשעבר היה עתה לאזרח אמריקאי) 8.5, טא־ריאן (אף־הוא בהופעת־בכורה) 7.5, עבנס ובנקו 6.5, קאריקלינש 6, מאדנים 5.5 ביסגאייר 5, גייל־דן 4, מארק 3.5, דונלד ביר־וקיין 3 וכו'.

את בראון ניצח גריף ב־21 מסעים (!)

סיציליאנית

בראון — גריף

1. ה4 ג5 2. פג3 ד6 3. ד4 ... [illegible]
... 21. ... 6פ+.

השחור נכנע.

בכונגרס מקצועי פיד"א:

● בכנסת אולימפיאדה 1974 (שתיערך בניצה) תקבל גוף ל־גביע האב־לאון־ראצה. גם את גביע היובל של פיד"א — לצמי־תות. ● רב־אמנים בין־לאומיים חדשים: בלומה, קוהין, טאבון (בריה"מ), ואליבידוביץ' (יוגוסלא־ויה), אנדריאן, צ'וב, ריבלי (הונ־גריה), קאשלה (קנדה), הכט (מערב־גרמניה), קיבגרוס (אר־גנטינה). 17 כתבואים קיבלו תואר אמן בין־לאומי, ובכלל זה אלוף העולם לנוער אלכסנדר בליאבסקי. ● פישר דרש שהדו־קרב בשנת 1975 ייערך עד 10 קרבות־הכרעה ולא 6 כפי שנקבע קודם לכן. ● השתתפו־סאים המכפ־סנים ג. דורזאזיל, ה. שוחל, א. הייצנה, וכן ב. קאזיץ, ד. פרנסיס. א. באקר נבחרו לוועדה שמתפ־קידה לעבד הצעה לחוקה חדשה של פיד"א. ● דו־קרבות הכו־עמדים: ספאסקי — בירן, בפור־טוריקו; השופט: דורזאזיל. פט־רוסיאן — פורטיש, בספרד; ה־שופט: הייצנה. מקינג — קורצ'־נוי, בארה"ב; השופט: קאזיץ'. קרפוב — פולוגייבסקי לא נקבע עדיין. תחילת התחרות רבע־הגמר — 15 בינואר 1974; חצאי־הגמר — 15 באפריל. המקומות ייקבעו לאחר רבעי־הגמר. הוחלט סופית בדבר סדרי הדו־קרב לאליפות העולם בשנת 1975 תתקבל בקונ־גרס 1974. ● אולימפיאדה 1976 תיערך בכל הנראה בארה"ב, ש־תחגוג בשנה זו את יובל ה־200 לעצמאותה. הוחלט לערוך כשאל בין כל הפדרציות בדבר ההצעות השונות לשינוי מבנה האולימ־פיאדות. ● פורטוריקו הציעה ל־חלק את הארצות הבחרות פיד"א ל־13 אזורים בבקום 10 כיום. ההחלטה הסופית תיפול רק בקונ־גרס הבא. ● הצעות בדבר יתר בייראש מוסדות פיד"א ומנהיגים הראשונים יש להגיש לכל המ־אוחר חודשיים לפני קונגרס 1974. נקודה השובה: בבחירת המועמדים לנשיאות פיד"א, הוועד המרכזי או כל ועדה יש להביא בחשבון את דעת האיגוד הלאומי הנוגע בדבר (החלטה זו כת־בסבה על הצעה ישראל בנושא זה). ● אולימפיאדת הנשים — אוקטובר 1974, קולומביה; אלי־פות העולם לנוער — 1974 בפי־ליפינים (ב־1975 בפורטוריקו); אולימפיאדה הסטודנטים — יולי 1974, טיסאייד (אנגליה); אלי־פות אירופה לנוער — הולנד 1974/75. ● הקונגרס אימץ את השקפת משלחת בריה"מ כי אין זה תכליתי לערוך דו־קרב גומ־לין „בריה"מ — שאר העולם"; הנימוק: למבוע רושם מוטעה ב־דבר העליונות השחמטית כלשהי. ● חברות חדשות בפיד"א: פא־קיסטן. הצעת בריה"מ להוציא את דרום־אפריקה ורודזיה בגלל המ־דיניות הגזענית תידון ב־1974 לאחר שנשיא פיד"א, ד"ר מ. אייבה, יבקר בשתי הארצות ו־יוחזו לקונגרס הבא על ממצאיו. ● במד־כוחר הבין־לאומי החדש ליום 1.7.73 49 שחמטאים סובייטיים בין 100 הראשונים, ו־20 בין 25 הראשונים. ● רב־האמן אלכסנדר קוטוב נקבע כשופט ראשי באולימפיאדת ניצה 1974. ● בקונגרס, שנערך בהלסינקי, היו מיוצגות רק 39 ארצות (מתוך 82 החברות בפיד"א), וכן הוזמ־נה לקונפדרציה, הארגון הבין־לאומי של שחמאי־שחמט וארגו־נים אחרים. ישראל לא היתה מיוצגת בקונגרס זה. יו"ר הכבוד של האיגוד הישראלי לשחמט, ד"ר נפתלי צפלר, היה בקונגרס כחבר הוועד המרכזי של פיד"א (שהבחירה אליו היא אישית ולא לפי השתייכות לאומית). יש לה־ביע על כך שהאיגוד הישראלי לא מצא לנכון להעניק לד"ר צפלר ייפוי־כוח של נציג. ד"ר צפלר נשאל על כך ע"י רבים מהנציגים, אולם התשובה היחי־דה שיכול היה לתת על כך היתה רק... משיכת־כתפיים. יהיו אשר יהיו היחסים בין האיגוד ויו"ר הכבוד שלו, אנו נוטלים רשות לעצמנו להצטרף להשת־בתהתכוהה ה„בין־לאומית" ה־כתבטאת במשיכת־כתפיים.

ס. בלוקון, בריה"מ

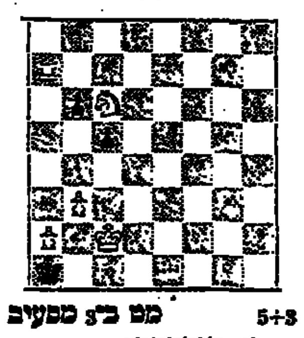

מט ב־3 מסעים 5+3

א. דוברסקו, רומניה
פרס 1 „ריאשליה סקאקיסטיקה" 1970

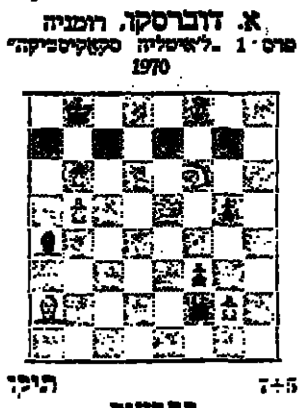

תיקו 7+5

פתרונים

פ ג ר: 1. מהא3! ארבעה שינוי מסים (גאה ביותר 1. — הגד 2. הגא5 במקום 2. כהג5), עצבית (1. — הה4) התגיה הד־קה (1. מב2 ? הגא4). אין בבעיה זו אבנם כל תיהום מהדהי (הכו־כיר במקרים רבים את „בגדי ה־בלך הה־יס" — האין כרובה על היש), אולם יש בה כדי לגרום הנאה לכל עוגר; האם אין השותרים בקיריים שעת רבה לתחביבם בעיקר לכם הנאה וב י ד ו ר ?

מצע של מאמצי שלום

(המשך מעמ' 5)

שאין בכוחו להגשים הוא יודע שלעולם גם לא יעמוד במבחן ההגשמה.

כציאת הסכמה מבהוהף הרשמי הנמדיני עדיין אינה כבטיחה את יכולת ההנהגה של מפלגת העבודה, אם לא יסולקו מבנה הויכוחים האישיים. אם היה לוויכוחים אלה רקע ראשי, באה המציאות וספ־הה על פניהן; ואם יש להן רקע על קאיפה שלטון, באה המלחמה הזאת וסתרה גם אותה. שכן מה שקרה לפני יום הכיפורים קרה לממשלה שראשה כנוחשת אותה ביד הכבה. למרות היחסים הרעו־עים בין כבה מגבריה, ובממשלה זו כהוגנת רוה"מ ושר הבטחון הן נפרדות והפערים המהלים היה רחב יותר. ואף על פי כן קרה מה שקרה. אשר לתאר מה רבה היה הסכנה כאשר כהונת רוה"מ ושר הבטחון ישכנו בידי איש אחד והוא יהיה הסמכות להיותה להעריכת מצב ולהוספת הכוסקנות. הזהום של שלה יסול בעתיד כורה על העם. בן גוריון היה יחיד בהדרו — וגם עליו היו עורדים, כבל שכן כי לאחרים. ג. ג. שותפות כלאה בין בחירי תנועת העבודה היא צורך שאין לפקפק אותה. ובאופן כוטבי — אין כפלגת העבודה יכולה ל־הרשות לעצמה ירימות אישיות ובייחוד לא בין שני אישים גדו־לים: כבה דיין וגאל אלון, אשר ראיית עתידה של ישראל אינה כרוה הגים כיניהם. עליהם לא רק להוסיף לאחרים שהעולם של היום אינו העולם של אתמול — עלי־הם לומר זאת גם לעצמם, כדי שהתאחדות בין שניהם תאציל על אחדות המפלגה כולה ותשכש מכל הכוח הדרוש לרכיבה אבינו של הזה.

א. ד. אבנרי

משרד החינוך והתרבות

העסקת תלמידים במפעלים חיוניים בתקופת החירום

משרד החינוך והתרבות מודיע כי מפעלי יצור, משקים, השירותים, שהיוזמנה למשק חיוניות, המעוניינים בהעסקת תלמידים, יפנו תחילה ללשכת העבודה. לכשיתברר שאין לשכות העבודה יכולות לספק דרישתם, תעביר לשכת העבודה את הפנייה ללשכות המתחזות של משרד החינוך והתרבות, לידי מרכז צחות כבנולוגי. ייענו פניות רק של משקים שתרומתם למשק חיונית, ושיש בהם תנאי בטיחות וגהות מתאימים והמוכנים להעסיק לפחות 12 תלמידים ברציפות.
למשימות עבודה יוצבו תלמידי הכיתות הגבוהות בבתי־הספר העל־יסודיים. הם יופעלו באמצעות הגדנ"ע ויועסקו בתקופות שלא יעלו על שבועיים. המעסיק ישלם תמורת עבודתם באמצעות הגדנ"ע סכום שיקבע בהתאם להסכם עם שר מיוחדת על פי שיטה שנקבעה לקרן ביטוח שבמוסדות הגדנ"ע.
כוונת התלמידים, והפנייה תעשה... לכל הזמנת הנחיצות על ידי... כשבת החירום.

קופת חולים מחוז חיפה

תורנויות לילה בקופת־חולים מחוז חיפה

א. שעות התורנות

1. בלילות, לרבות לילות שבת ולילות חג מ־8 בערב עד 12 בחצות.
2. מ־12 בחצות עד 7 בבוקר בבנין הדר אדום, טלפון 101 ובמס־רד היפה, טלפון 713232, ראה סעיף 8.
3. בימי שישי ובערבי חג מ־4 עד 5 אחה"צ.
4. בשבתות ובחגים מ־9 עד 11 לפנה"צ ומ־4—5 אחה"צ.

ב. תחנות התורנות

1. מרפאת פרידמן, רח' פריד־מן 4, טלפון 62195 לחברים מהס־ניפים: פרידמן, אחד העם, שד־רות ארים, יבנה, ד"ר גליקר, ברי־ילי, כאולה, תליוכאל, הליכה ועקבו גלרות.
2. מרפאת קרית אליעזר, רחוב צה"ל, טלפון 535226 לחברים מהס־ניפים: קרית אליעזר, קרית אליהו, בת גלים, עין הים, כהנה וזיו, וקרית שפרינצק.
3. מרפאת ר"ש בפרכז הכרמל, רח' אלהנן, טלפון 86868, לחברים מהסניפים: בבון — אחוזה, ר"ש — מרכז הכרמל, הכרמל הצרפתי ורוממה.
4. מרפאת נוה שאנן גלברג, בכבמת טרומפלדור א. 3 טלפון 222121 לחברים מהסניפים: נוה שאנן, יוליוס בירנר, גלברג, ורמות רמז.
5. מרפאת קרית חיים מזרחית, טלפון 721331 לחברים מהסניפים: קרית חיים מזרחית, שימון עירוני, קרית ביאליק, קרית מוצקין, קרית שמריהו וצור שלום.
6. מרפאת קרית ים א', שדרות ורבורג, טלפון 721563, לחברים מהסניפים: קרית ים א', קרית ים ג', קרית ים רסקו וקרית חיים מערבית.
7. מרפאת עזיאל — קרית אתא, טלפון 722384, לחברים מה־סניפים: עזיאל בן צבי, פינסקר, קרית נחום, קרית ביגלין ושיכון התימנים.
8. תורנויות לילה מ־12 בחצות עד 7 בבוקר:
א. בתחנת בנין הדר אדום, החברים הגרים בשטח שיפוטה של עיריית חיפה, פרט לגברי המע־תיינים למרפאות המפורטות בסעי־פים 1, 2, 3, 4.
ב. במפרץ חיפה „מקסי ביאר־ליק", טל' 713232, לחברים הגרים במפרץ חיפה המשתייכים למר־פאות המפורטות בסעיפים 5, 6.
ג. בכל יתר המרפאות במחוז חיפה קיימים סדרי תורנות קבו־עים בהתאם למרפאות בלוחות המו־דיעין במרפאות ובארגוני התורנות.

ד. תורנות מעבדה:
במעבדה המחוזית שדרות ארים 54, טלפון 532107, לחברים מכל סניפי המחוז.

ה. תורנות מקרים כירורגיים
דהופים בשבתות ובחגים, במח־לקה הכירורגית רח' אבן כ גא 8.

שעות תורנות: בימי שישי וערבי חג מ־4 עד 5.30 אחה"צ, בימי שבת וחג מ־9 עד 11.30 לפנה"צ.

קופת־חולים של ההסתדרות הכללית · מחוז תל־אביב · לוח התורנויות

א. תורנויות לילה
מתקיימות ערב ערב, כולל שבת וחג, —בשעות 8 בערב עד 12 בלילה (פרט להדר יוסף מ־8—11) במרפאות דלהלן:
1. מרפאת אילון, התחנות מגורה באורח זמני. החברים מסניפי: אילון, יד אליהו, ר־מהדר, עכבי ב' ורמת שואל יפנו לבנין דהר אדום, רח' מזאיה 13, טל' 101. על הידוש התורנות מודיע ב־זמן.
2. מרפאת התקוה ב', רחוב זיו פינת רח' ברכיהו, טלפון 31122 — לחברים מסניפי: התקוה א' וב', נפקה, כפר שלם החלק הקרוב ליד־אליהו.
3. מרפאת הדר יוסף, רחוב קהילת ורנה מספר 10—12 טלפון 778095 בשעות 8.00 עד 11.00 בלילה לחברים בסניפים: הדר־יוסף, נוה שרת, צהלה, רמת־החייל, תל־ברוך וכן ל־חברים מהסמכויות הקרובות ל־סניפים.
4. מרפאת נוה שאנן, בהנב העליה 16, פינת לוינסקי טל' 33483 לחברים מסניפי: נוה־שאנן, השיבשון ופלוטקין.
5. מרפאת קטוביץ, רח' העי־רת קטוביץ 36, פינת יהודה המכבי טל' 444494 — לחברים מסניפי קטוביץ, רביבוביץ, ר־מת־אביב. סניף בנים חולק מבאי — לפי רצון החברים היכולים לפנות לקטוביץ או תל־נורדוי — לפי בחירתם.
6. מרפאת תל־נורדוי, רח' דב הוז 1 פינת בגדלי 21, טלפון 243233 — לחברים מסניפי: תל־נורדוי, אלחריזי, אהרו־נוב, גלבוע, הכמל, רפופורט חולק מבאי — לפי רצון ה־חברים היכולים לפנות לתל־נורדוי או קטוביץ לפי בחירתם.
7. מרפאת קרית שלום, רח' דשבסקי 12 טלפון 822715 ל־חברים מסניפי קרית־שלום ו־הסביבה.

הערה:
א. אחרי השעה 12.00 ב־לילה ועד שעה 7 בבוקר מתקיימת תורנות לילה במד"א ברחוב מזאיה 13, טלפון 101.
ב. החברים מסניפי: מגדל־ברק, בר־אור, אוליפנט, שבזי, „יוזה הנביא 1־בתפסיחרי — הקוקים לרופא בין השעות 8 ב־ערב עד 7 בבוקר פנו למבון דהר אדום רחוב מזאיה 13, טל' 101.

ב. תורנויות ערב שבת
בימי שישי משעה 2 אחה"צ עד 8 בערב מתקיימת תורנות במבנן דוד אדום, רחוב מזאיה 13, טלפון 101.
1. בית מרקחת, במרפאת מב־דלברג — רח' אלנבי 75, טל־פון 614467, בין השעות 2.30 — 5.00 אחה"צ.
2. בית מרקחת, ברחוב זמנהוף 42, טלפון 289221 בין השעות 2.30 — 5.00 אחה"צ.
3. מעבדת, בזמנהוף —בין 4—5 אחה"צ.

ג. תורנויות שבת וחג
1. מתקיימות בין השעות 9.00— 11.00 לפנה"צ במרפאות:

גלבוע	— טל' 242870
התקוה א'	— טל' 32979
ויצמן	— טל' 828180
הדר־יוסף	— טל' 778095
יד־אליהו	— טל' 34278
יונה הנביא	— טל' 95979
כפר־שלם	— טל' 81546
מנדלברג	— טל' 614467
נוה־שאנן	— טל' 33483
קרית־שלום	— טל' 822715
קטוביץ	— טל' 444494
רמת־אביב	— טל' 412294
רמת־החייל	— טל' 771162
תל־נורדוי	— טל' 243233

משעה 1.00 בצהריים עד 8.00 בערב מתקיימת תור־נות במבנן דוד אדום רח' מזאיה 13 טלפון 101.
2. רופאים מקצועיים — ל־כל סניפי המחוז, במרפאת מנדלברג, רחוב אלנבי 75, טלפון 614467.
א. רופאי א.א.ג. ורופא עי־ניים בין השעות 9.30—11.30 לפנה"צ.
ב. כירורג בין השעות 9.00— 12.00 לפנה"צ.
3. תורנות מעבדה לכל סניפי המחוז, בזמנהוף, רחוב זמנ־הוף 34, טלפון 284242 בש־עות 9—11 לפנה"צ, 4—5 אחר־הצהריים.

בית מרקחת מהוזי במר־פאת מנדלברג, רחוב אלנבי 75, בין השעות 9.30—12.00 לפנה"צ, 4.00—5.00 אחה"צ.

הערה:
בית המרקחת במנדלברג רח' אלנבי פתוח בימי א'—ה' משעה 8 בבוקר עד 7 בערב ללא הפסקה.

גלי צה"ל

ששי
06.00 — חדשות וצלילי בוקר + דיסקים; 08.00 — חדשות ויו־מן גלי צה"ל; 08.20 — דיש עם שיר; 09.00 — חדשות ודי"ש עם שיר; 11.00 — חדשות וחמים ושעים + דיסקים; 11.30 — מכל מקום; 12.00 חדשות ויומן גלי צה"ל; 12.20 — חמים וטעים; 13.00 — חדשות וחמים וטעים; 13.30 הנקודה היהודית; 13.35 — חמים וטעים; 13.55 — הודעות לחיילים; 14.00 — חדשות ואחר צהרים טוב + דיסקים; 15.00 — חדשות ואחר צהרים טוב; 16.00 — חדשות ובצעד הברגנית; 17.00 — חדשות ודי"ש עם שיר כמצבי־עים ואליהם; 18.00 — חדשות השבת; 18.45 — כפורת מסורת; 19.00 — חדשות ויום השישי הר קצר; 20.00 — חדשות וכרטנכם; 22.00 — חדשות ושירים לכלבי; 23.00 — חדשות ועל נושא אחד; 24.00 — חדשות ויומן גלי צה"ל; 00.20 — מזמרים אל תוך הלי־לה + דיסקים; 01.00 — חדשות ופזמונים כתוך סרטים ומחזות מו־סיקליים; 02.00 — חדשות ומנ־מנים אל תוך הלילה עד צאת 6.00 חדשות כל שעה.

שבת
06.00 — חדשות ושבת בבוקר + דיסקים; 08.00 — חדשות ו־סנדוויץ'; 12.00 — חדשות ויומן גלי צה"ל; 13.00 — חדשות וש־אלות אישיות; 14.00 חדשות ו־האדם השלישי; 15.00 — חדשות וקול בר חלום; 17.00 — חדשות ויומן גלי צה"ל; 18.00 — חד־שות ואמנים בהופעה מסבית ב־חיל האויר; 19.00 — חדשות ו־כמגר אליך; 20.00 — חדשות ו־כרצונכם; 22.00 — חדשות והדיג ושיר; 24.00 — חדשות ויומן גלי צה"ל; 00.20 — פזמונים אל תוך הלילה + דיסקים; 01.00 — חדשות ושר מרגניות; 02.00 — חדשות ופזמונים, אל תוך הלילה עד שעה 6.00 חדשות כל שעה.

בתי־מרקחת

בירושלים

ששי
העמודים, רחוב יפו 50 233081; סיאם רחוב שער שכם טל' 284512.

שבת
אברמוביץ, המלך ג'ורג' 21, טל' 224972.

מוצאי שבת
צזה, צזה 15, טל' 38262; אל מזין אל גדידה, רחוב אל זהרא, טל' 281040.

בתל־אביב

יום ששי
פרנקל, רחוב המלך ג'ורג' 28, טל' 223721.
שלמה המלך, רחוב שלמה המלך 78, טל' 246461.
יאיר, רחוב יהודה הלוי 67, טל' 612474.

יום שבת
ברוסה, רחוב סוקולוב 27, טל' 284791.
קסטל, רחוב אבן גבירול 147, טל' 443716.

מוצאי שבת
מושקוביץ, רחוב המלך ג'ורג' 23, טל' 282650.
צפון, רחוב יהודה המכבי 33, טל' 449995.
בורדאו, רחוב בן־יהודה 183, טל' 242673.

חיפה

ששי
המות, רחוב הרצל 87, 663211.

שבת
בלפור, מסדה 1, 662289.

בת־ים

ששי
בלפור, בת־ים, בלפור 90.

שבת
בת־ים, בת־ים, בלפור 45.

חולון

ששי
בריאות, רח' קראוזה 46.

שבת
אסותא, טרומפלדור 4 (מול פנת שנקר 19).

רמת־גן
גבעה, רמת־גן, דרך גבעה 38.

שבת
אסותא, רמת־גן, ז'בוטינסקי 41.

פתח־תקוה

ששי
מרכז השרון, רחוב ציון 40.

שבת
רסל, רוטשילד 89.

הרצליה, כפר שמריהו, רמת־השרון, רעננה, כפר־סבא, רמתיים

ששי
קדמה (רחמות), נוה מגן, מרכז מסחרי.

שבת
קדמה (רחמות), נוה מגן, מרכז מסחרי.

זמני הדלקת הנרות שבת פ' תולדות

	ים	ת"א	חיפה
ערב שבת	4.00	4.18	4.08
מוצאי שבת	5.14	5.16	5.13

טלוויזיה כללית

ששי
15.00 — משפחת פרטרידג' ד' לקראת שבת; 18.00 — חדשות עברית + ערבית; 18.02 — סרט עלילתי בערבית; 19.45 — חד־שות בערבית; 20.00 — סקירה הכוכביה; 20.05 — שיר שבת; 20.10 — יומן אירועים; 21.15 — סרט קולנוע; 23.30 — פסוקו של יום וחדשות.

שבת
10.00 — בידור לילדים; 10.30 — סרט קולנוע „היריד"; 12.10 — שירי הורף; 18.00 — חדשות עברית + ערבית; 18.02 — די"ש עם שיר; 18.32 — היהודים והמ־צאות; 19.00 — מוסיקה ושי־רה; 19.30 — חדשות בערבית; 20.00 — המבדיל; 20.30 — מבט; 21.15 — מבצע אבנים; 22.00 — אירונסייד; 22.50 — מבט ספורט; 23.30 — פסוקו של יום והחדשות.

שדורי ישראל

ששי
רשת א'
8.00 חדשות וקולגיום מוסיקום; 9.00 חדשות והקלטות התזמורת הסימפונית ירושלים; 10.00 חד־שות המסך הקלטות התזמורת; 11.00 עברית לעם חדשות; 11.15 לשעת החברה בכיתות ג', ד' ב' בתי"ס היסודיים ולקראת שבת לכיתות הבינוניות; 11.50 שיר ופזמון; 12.00 חדשות וקונצרט צהרים; 13.00 חדשות + בזמני היום המשך קונצרט צהרים; 14.00 חדשות ו„בקשה אישית" שירים לפי בחירתם של חיילים ב־ביה"ח תל־השומר; 15.00 חדשות ל־קבלת שבת; 16.00 חדשות ורבע של עברית; 16.06 המהרת התימנ־; 16.30 חדש בתקליטיה; 17.00 חד־שות ומוסיקה קלאסית כבקשתך; 18.00 חדשות וכה נבצע; 18.30 שבוע לספרות; 19.00 חדשות והסדר השביעי; 20.00 חדשות ו־ניגונים; 21.00 חדשות וקונצרט ליל שבת; 22.00 חדשות והמשך הקונצרט; 23.00 חדשות + ה־לילה הזה וסיפורים; 24.00 חד־שות ורגע של שיר; 00.08 הפ־סקה. 03.05 העברה מרשת ב' רשירים משלנו; 4.00 חדשות ושי־רים עד 8.

רשת ב'
8.00 חדשות בוקר טוב + פרי־שות שלום רשמות ומשובים בחד־שות; 9.00 חדשות ובוקר טוב; 10.00 חדשות וכאן בבית; 12.00 חדשות ומקצב לצהריים; 12.30 הכן חופך; 13.00 חדשות לשירים; 13.53 בשטחי להומים; 14.00 חד־שות וכאן אחד מגדר; 15.00 חד־שות וטוב ובכיב + פרישות שלום; 16.00 חדשות ורבע של עברית; 16.06 כי מפחד ממוסיקה קלאסית; 16.30 אבנים זכורות; 17.00 חדשות ובית המשפט; 18.00 חדשות ו„תשקום הארץ ארבעים שנה"; 19.00 עברית לעם; 21.00 חדשות ועוד פעם אחת; 22.00 חדשות ואני עושה לי מנגינה; 23.00 חדשות ללטבכי; 24.00 חד־שות לילה של מכבים; 1.00 חדשות ושירים; 3.00 חדשות ו־הפסקה; 5.00 חדשות ושירים; 6.00 חדשות ושען מוסיקלי; 6.57 ארון שלום; 7.00 חדשות וזמר זמר; 8.00 חדשות.

שבת
רשת א'
8.00 חדשות ושחרית לשבת; 9.00 חדשות ועולם המדע; 9.35 הידון מוסיקלי; 10.00 חדשות ו־יומן השבוע; 11.00 חדשות והמ־סך שולה; 12.00 חדשות והפוצצ־בים באים; 13.00 חדשות וקונ־צרט צהרי שבת; 14.00 חדשות ולאם וליליד; 15.00 חדשות וכבי־זה מוסיקלית; 16.00 חדשות ו־„ואני תפילתי"; 17.00 חדשות ו־לילים מלוא חפניים; 18.00 חדשות ורסיטל שלמית עפרא (פסנתר); 19.00 חדשות ויומן השבוע; 19.50 פרקי היום בתנ"ך; 20.00 חדשות והשיר האמנותי במוסיקה האיטל־קית; 20.40 שירים ודוא־סים מאת ב. ברנע, א. בן יהונן ו. גרדי; 21.00 חדשות והמבדיל; 22.00 חדשות והעצמות בשעת הירח; 23.00 חדשות + הלילה הזה ואגנת פעבה; 24.00 חדשות ורגע של שיר; 00.08 סיום. 2.00 העברה מרשת ב'; 3.05 שירים; 4.00 חדשות ושירים עד 8.

רשת ב'
8.00 חדשות, שירים בבוקר + פרישות שלום; 8.55 גוף ארצנו; 9.00 חדשות ושירים בבוקר + פרישות שלום; 10.00 חדשות ו־קלאסי וקל; 11.00 חדשות וקפה של שבת; 12.00 חדשות ובכל הבא לגל; 13.00 חדשות ובימות גב־רים; 13.40 נצינות קלות; 13.50 זכרונות ארץ־ישראל; 14.00 חד־שות ושירים; 14.30 שירים ושע־רים; 15.00 חדשות ושירים ושי־עורים; 17.00 חדשות ודבקה מיכ־אלי כאורחת; 18.00 חדשות וכוכב הערב; 18.30 בבגרש הספורט; 19.00 עברית לעם; 21.00 חד־שות ה„בבהדי האזאי"; 22.00 חד־שות הים ואני וקטיפה שחורה (סיפור); 23.00 חדשות ואולם צתיק; 1.00 חדשות ושירים; 3.00 חדשות והפסקה; 5.00 חדשות ו־שירים; 5.55 בה טובה; 6.00 חדשות והתעמלות; 6.15 ששון מוסיקלי; 6.59 רגע של עברית; 7.00 חדשות, המקור הזה וסקירת עתונים; 7.25 זמר זמר; 7.55 אור ירוק; 8.00 חדשות ושירים עד 8.

הצבור מוזמן

לתצוגת אופנה

של דגמי משכית לחורף 1974

ביום א' 25.11.73 שעה 5.00 אחה"צ במלון הילטון בתל־אביב

הוועד למען החייל תל־אביב יקיים במקום התרמה והגרלה
התמורה כולה תהיה קודש לפעולות למען החיילים
לרווחת החיילים בחזית ולהנעמת שהות הפצועים בבתי החולים

הכניסה חפשית

משכית

למען צה"ל

נהג,
לא כל אחד יכול להיות בחזית,
אבל כל אחד יכול להסיע חיילים הבאים
משם!

הופיע
קובץ „הגות במקרא"
ובו משתתפים טובי החוקרים בארץ:
יוחנן אהרוני — חיים גבריהו
יהודה אליצור — משה גרינברג
ישראל אפעל — נחמה ליבוביץ
מאיר בלוך — אברהם מלמט
דוד בן גוריון — א. נהר
יוסף ברסלבי — אריה סימון
יהושע עמיר — מרדכי פירון
זאב פלק — ערן רון
א. פ. רייני
הקובץ מוקדש לזכרו של
סגן ישי רון
שנפל בקרב על גדות תעלת סואץ
עם עובד

מטה לשחרור אנשי־מפתח במשק משירות מילואים יופעל החל ב־1 בדצמבר

מאת כותב הכלכלי של „דבר"

מטה לשחרור אנשי מפתח במשק משירות מילואים לשם הפעלת המשק במתכונת חירום יתחיל לפעול ב־1 בדצמבר. המטרה היא להבטיח כוח־אדם חיוני להפעלה מירבית של המשק בתקופת הכוננות, בנוסף על משק החירום (מל"ח).

שר העבודה י. אלמוגי, שסיפר על כך בסיבת עתונאים בתל־אביב אתמול, ציין, כי אנו נכנסים עתה לתקופה ממושכת של כוננות בטחונית גבוהה, שפירושה רמת גיוס מילואים גבוהה בהרבה מזו שהתנסינו בה בתקופות קודמות. כתוצאה מכך יחסר חלק ניכר מאנשי המפתח הדרושים להפעלת מפעלים וגיוסם עשוי לגרום אבטלה לעשרות ואולי למאות אנשים נוספים. במצב החדש אין להסתפק במשרדים הקיימים של הוועדות לתיאום המשקי שליד קציני העיר, שטיפלו בעד שחרור אנשי משק חיוניים משירות מילואים.

המצב החדש, הדגיש שר העבודה, מחייב הליכים חדשים וקביעת סדרי עדיפויות לגבי שחרור אנשי מפתח. צה"ל לא יוכל לשחרר אותו מספר אנשים שהמשק יבקש ולכן יש לקבוע סדר עדיפויות. אלמוגי הוסיף, שיש רצון מצד צה"ל לבוא לקראת המשק, בתנאי שהתביעות לא יהיו מופרזות ואם הן לא יפגעו בבטחון — ייעשה מאמץ לאזן בין צרכי המשק לבין צרכי צה"ל.

על פי ההסדר החדש יוקם מטה ארצי לשחרור כוח אדם חיוני משירות מילואים, המורכב מנציגי משרדים ממשלתיים וצה"ל. מטה זה יקבע הנחיות ועדיפויות לטיפול בפניות לשחרור כוח אדם חיוני למפעלים משקיים וציבוריים. בראש המטה יעמוד עוזר שר העבודה י. אלמוגי ו־ מרכז המטה יהיה המפקח הכללי על כוח האדם במשרד העבודה מ. צ'יצ'יק.

סדרי הטיפול בבקשות

הטיפול בבקשות של מפעלים המבקשים לשחרר עובדים חיוניים יהיה במסגרת ועדות ענפיות ארציות המשותפות לנציגי צה"ל, לממשלה ולגופים ייצוגיים. יוקמו הוועדות הבאות: למתכת ולאלקטרוניקה; לטקסטיל; למזון ולכימיה; לתעשיה קלה, זעירה ומסחר; לבנייה ולעבודות ציבוריות; לחקלאות; לשירותים ציבוריים; לשירותים עסקיים (מלונאות, בנקאות, תחבורה וכו').

הבקשות לדחיית שירות מילואים של אנשי מפתח יועברו בכתב על ידי המפעלים לנציגי המשרדים הנוגעים בדבר. נציגי המשרדים יביאו את הבקשות לישיבות, הוועדות הענפיות עם המלצה, בקשות ללא המלצה יידחו על הסף. הבקשות עם ה־ המלצות המתאימות יועברו לבירור בצה"ל ולבירור מקצועי, במידת הצורך. בישיבה שניה תתקבל החלטה סופית על הפניות. אם לא תתקבל החלטה מוסכמת יועברו הנושאים, לפי החלטת יו"ר הוועדה, לערעור במטה ה־ ארצי.

לגבי הפנייה לשחרור 1000 אנשי מפתח של התעשיה מסר אלמוגי, כי הטיפול בבקשות אלה ימשך על פי הנוהג הקיים ולא יועבר למסגרת החדשה.

ועדות לטיפול בפניות אישיות

עם הפעלת הוועדות הענפיות הארציות יטפלו הוועדות לתיאום משקי רק בפניות לשחרור מגיוס, הנובעות מסיבות סוציאליות ו־ אישיות ובפניות של עצמאים ל־ שחרור עצמם.

משה רבנו הגיע לארץ בדמותו של השחקן ברט לנקסטר, המגלם את משה בסרט: „משה נותן התורה". הסרט מופק ע"י שותפות אמריקאית־איטלקית. עם פרוץ מלחמת יום־הכיפורים פסקו עבודות הסרטה בירושלים בשל גיוסם של הטכנאים והמשתתפים המקומיים. השחקן ברט לנקסטר נשאר בארץ כל ימי המלחמה עד הפסקת־האש ולמחרת הפסקת־האש יצא מהארץ כדי לבדוק את סיכויו להמשך ההסרטה. הוא מתכוון לחזור לירושלים להמשך עבודות־ההסרטה. בתמונה: ברט לנקסטר ואליה כהן (בת שמונה) מישראל, המגלמת את דמותה של מרים, אחות משה. (צילום: סטארפוטו)

המלונאים יקבלו מקדמה נוספת לסיוע על נזקי המלחמה לענף

1000—500 ילדי בתי ספר בהולנד יוזמנו על ידי בעלי בתי מלון לבלות את הח־ גים הנוצריים בארץ. — על כך הוחלט בישיבת חירום של התאחדות המלונאים, שנערכה אתמול במלון „שרתון" בתל־אביב.

יו"ר ההתאחדות י. בלוך ציין, כי יהיה זה כחווה וביטוי נוחדר של תודה והערצה לעם ההולנדי, אשר תמך ביהודים ותומך בישראל.

שר התיירות אמר לנאספים, כי בימים הקרובים ישלם משרד ה־ תיירות למלונאים מקדמה נוספת של 6.3 מיליון ל"י כתמריץ מוקדם לבתי המלון, בלי לחכות לדיווחים הדרושים, כנהוג. הוא הוסיף, כי משרד התיירות עושה מאמצים מיוחדים לסייע לבתי־מלון אשר סבלו מהעדר תפוסה בתקופת הקרבות. במסגרת מאמצים אלה הוחלט, כי בתי המלון יקבלו ארכה לתשלום הלוואותיהם בשביל החודשים אוקטובר, נובמבר ודצמבר. הם יוכלו לשלם חובות אלה עד אפריל 1974. לבתי מלון בדרגות 1—3 כוכבים, שבהם תפוסה נמוכה של תיירים, יינתנו הפעם הלוואות על בסיס מספר החדרים שבהם.

שר התיירות אמר, כי הוחלט לסייע גם למסעדות ולבתי מס־ חר. כן מתקיימים דיונים במשרד התחבורה בקשר להגדלת ה־ קרן להון חוזר לסוכני נסיעות.

יו"ר ההתאחדות י. בלוך אמר, כי חברי ההתאחדות נקראו לאסיפה כדי למסור להם על הפעולות שנעשו מאז יום הכיפורים ועל העסיונות לפתור את הבעיות הכלכליות של הענף. הוא אמר, כי אסור לראות את התקופה של ששת השבועות האחרונים כאסון או שואה שנפלו על ה־ תיירות, אך יש לזכור שבמסגרת המלונות צריך להחזיק 15,000 עובד.

בלוך ציין לטובה את שיתוף הפעולה של הענף עם הממשלה. הוא מסר, כי עד כה לא פוטרו עובדים מעבודתם והציע לארגן לעובדים קורסים השתלמויות. בדיונים השתתפו יותר מארבע מבין הנוכחים. (ע)

נחתם הסכם־שכר לעובדים סוציאליים

איגוד העובדים הסוציאליים חתם אתמול על הסכם השכר ל־ שנים 1972—1974. חתימת הסכם זה נתעכבה בשל מצב החירום. ההסכם קובע לעובדים הסוציאליים הכשירים, אקדמאים ולא־ אקדמאים, סולם דירוג חדש, צמוד לשכר האקדמאים במקצועים אחרים.

הסינמטק הישראלי
עיריית תל־אביב־יפו • אוניברסיטת ת"א • הארכיון הישראלי לסרטים (הסינמטק)
היום, 23.11 בשעה 14.30 פרסונה / ברגמן
שבוע הבמאי אלן רנה
מחר, במוצ"ש
בשעה 18.30 —
הירושימה אהובתי
הסרט יוקרן ביום ב' וביום ה' בשעה 21.00
הסרט יוקרן גם ביום ד' בשעה 20.30 (מלווה בדיון) וביום ה' ב־18.30.
אהבתיך, אהבתיך
יוקרן ביום ב' וביום ד' בשעה 18.30.
כמו כן יוקרנו סרטים קצרים של אלן רנה
„גרניקה", „ליהה וערפל", „שירת הסטירן"
בשעה 21.00 —
אשתקד במארינבאד
(תרגום אנגלי בגוף הסרט).
בית עובד העיריה רח' סומבתיא 4 תל אביב טל. 241231

קטורה — קיבוץ המתיישבים — גרעין יוצאי ארה"ב

מאת סופר „דבר" באילת

היאחזות נח"ל קטורה, ה־ שוכנת על כביש הערבה כ־50 ק"מ צפונית לאילת — התאזרחה אתמול והתהפכה לקיבוץ קטורה.

בטקס חגיגי בו השתתפו שר החקלאות, אלוף פיקוד דרום ומפקד פיקוד הנח"ל, נמסרה ההיאחזות לידיהם של קבוצת צעירים בני תנועת „יהודה הצעיר" יוצאי ארה"ב. הקיבוץ החדש מסונף לאיחוד הקבוצות והקיבוצים.

בדברי ברכתו ציין שר החקלאות ח. גבתי שזו הקבוצה הראשונה של צעירים יהודים מארצות־הברית שהגיעה לישראל לפני שנה במסגרת לימודים והכרת הארץ וחזרה לישראל בגרעין התיישבותי. הנוער היהודי בארה"ב ללכת בעקבות קבוצה ראשונה זו ולהיישב אזורים צחיחים בישראל.

בפקודת־יום מיוחדת שפירסם מפקד הנח"ל אל"מ אפר דר צריין, כי לוחמי הנח"ל לקחו חלק כלוחמים בביצוע יחידות השריון, חיל־התותחנים והצנחנים. עם זאת לא פסקה הפעילות המאומצת בהיאחזויות ובמשכה העבודה בכל ענפי המשק ובקיום הבטחון השוטף. בימים קשים אלה של אחר־מלחמה ובעיצומה של מערכה מדינית — מציין הנח"ל למדינת ישראל שי ישוב חדש, כי יבצר גבולות המדינה.

צה"ל ירכוש אלפי משאיות

מאת סופרו הכלכלי של „דבר"

מערכת הבטחון תירכוש אלפי משאיות, שיעמדו לרשות צה"ל בשעת חירום. אחד הלקחים שכבר הופקו מהמלחמה הוא שיש להימנע, בכל האפשר, מגיוס של רכב התובלה האזרחי.

מערכת הבטחון כבר מתכננת רכישתן של כ־5000 משאיות בתקופה הקרובה. משאיות אלה יישמרו לשעת חירום והפעלתן תמנע את הצורך בגיוס רובו של צי המשאיות האזרחיות. הכוונה היא שצה"ל יבנה לו בערך־הרבה מקביל לזה הקיים במשק האזרחי.

אלפי ערבים ישראליים עדיין לא חזרו לעבודה

מאת יואל דר, סופר „דבר"

אלפי פועלים ערבים ישראלים עדיין לא חזרו לעבודה מאז פרוץ מלחמת יום הכיפורים.

ממקור הבקי בענייני הערבים נמסר, כי אחת הסיבות המרכזיות לאי שובם של הפועלים הערבים לעבודה נעוצה בשפל בענף הבנייה ובסידורי התחבורה. אותו מקור ציין, שלא ידוע על שום ערבי הנמנע מלבוא לעבודה בגלל נימוקים פוליטיים או רגשיים שמקורם במלחמה האחרונה.

שם־טוב אהוני, בן 48, מכפר יחזקאל נמצא אתמול בבית־המשפט בנתניה מאשמה של גרימת מות בתאונה, בה נהרגה חמתו רחל טרייבר בת 72 ואשתו ובתו נפצעו.

משל: ההסתדרות תציע איחוד מועדי חתימת ההסכמים וקביעתם ב־1 באפריל

כדי לנכש בדיקות כלכליות מאוזנת לשנת 1974, שיתמצו בה כל המרכיבים המשקיים כמתחייב משעת־חירום, תציע ההסתדרות לגורמים הנוגעים בדבר ל־ התוך להאחדת מועד חתימת הסכמי־העבודה לשנים 1974—1975 ולקבוע את 1 באפריל ליום שבו יחודשו ההסכמים לפועלי הייצור ו־ לעובדי השירותים יחד — אמר מ"מ מזכ"ל ההסתדרות ירוחם משל בכנס ועדי עובדים, שהתקיים בירושלים מטעם מועצת הפועלים.

משל הבהיר, כי לא מכבר ראתה ההסתדרות את הפרדת מועד חידוש ההסכמים לפועלי הייצור (שחתמו עד כה ב־1 בינואר אחת לשנתיים) לבין העובדים בשירותים למיניהם (ממלכתיים וציבוריים שחתמו ב־1 באפריל) כעניין שיש לשנותו גם בימים כתיקנם וכל שכן בשעת חירום שבה הייצור לבטחון, לאזרחים וליצוא עומד בראש סולם העדיפויות בי משק הלאומי.

במדינה המושתתת על משק פלוראליסטי — ממלכתי, ציבורי ופרטי — אין להפריד עוד בין שכר, מחירים, מסים ורווחים, אמר משל. ואם מגישה הממשלה את תקציבה השנתי ב־1 באפריל ול־ תקציב הממלכתי השפעה מכרעת על כל המערכת המשקית, הרי שיש להתאים למועד זה גם את חידוש הסכמי־העבודה שהתקציב הממשלתי משתקף בו מבחינה פיסקאלית ומוניטארית.

משל ניתח את מהותו של ה־ תקציב הממשלתי, המבוסס בעיקרו על מסים ישירים ועקיפים ועל הענקת שירותים לכלל הציבור, ועמד על כך, שחתימת הסכמי העבודה במועד צמוד לאישור ה־ תקציב על־ידי הכנסת, חייבת ל־ היעשות בהקשר למערכת המיסוי, כדי לאפשר שמירה מירבית על שכרו הריאלי של העובד ורמת חייו; שכן כל הישג שכר נומינאלי בינואר עלול להתקזז על־ידי מיסוי באפריל או באמצעות אמצעים מוניטאריים כמו הקטנת סובסידיות, צמצום שירותים ציבוריים וכיו"ב, דבר שיש בהם גם כדי לפגוע בשכר הריאלי של העובד. יתר על כן: בחתימת ה־ הסכמים החדשים יש להתחשב ב־ מערכת המכוזית והצפויה של ה־ מחירים וברווחים של היצרנים והמעסיקים, וגם אלה מתבררים בדרך כלל בסמוך לאפריל בצמידות לתקציב הממשלתי.

להלן ציין משל את ההיבט ה־ הסתדרותי בהאחדת ההסכמים בין הייצור לבין השירותים. כהסתדרות כללית, אמר, מעונייננו לנתק עצמנו אחת ולתמיד מאותן מחיצות מלאכותיות ואנאכרוניסטיות שבין ייצור ושרותים. ההפרדה הקיימת, כביטול, בין פועלי ייצור לבין עובדי שירותים אינה מציאותית ופוגמת באופיה הכללי של ההסתדרות העובדים. ואם באמצעות האחדת מועד ההסכמים — בנוסף על הפעולה להשוואת ה־ תנאים הסוציאליים בין עובדי ה־ שירותים והייצור — נתקדם יותר לקראת המטרה של השוואה כללית, הרי שיש בכך עידוד ר־ המדריך משמעותי ומהותי לכשרכת מזאות רבות ומעולים לתחום הייצור שכולנו רוצים בו.

היגוחו את הכנס מזכיר מועצת פועלי ירושלים דוד איילון, ובדיון השתתפו רבים מנציגי העובדים בבירה.

חולקו המנדטים לוועידת ההסתד'

חלוקת המנדטים לוועידת ההסתדרות אושרה אתמול בישיבות מזכירות ועדת ה־ בחירות המרכזיות להסתדרות ומליאת ועדת הבחירות, בראשות אפרים רייננר.

חלוקת המנדטים הסופית לוועידת ההסתדרות הי"12, לפי מדוד מלא ולפי צרטים, הוא כלהלן:

המערך 875; העובד הדתי 64; הליכוד 341; ליברלים עצמאיים 90; רק"ח 36; מוקד ותכלת אדום 26; מרי"י 11; פנתרים שחורים דמוקרטים ישראליים 24; התנועה לאחווה 14; הרשימה העצמאית למען בחירות אישיות 5; ברית השמאל 4; ברית יוצאי תימן 6; התאחדות התימנים 5 — סה"כ 1501 צירים.

לוועידת הפועלות

חלוקת המנדטים הסופית לוועידת הפועלות הי"11 היא כלהלן: המערך 528; ליכוד 178; ליברלים עצמאיים 55; העובד הדתי 40; מוקד תכלת אדום 13; רק"ח 20; התנועה לאחווה 10; הרשימה העצמאית למען בחירות אישיות 3 — סה"כ 901.

לוועידה החקלאית

חלוקת המנדטים הסופית לוועידה החקלאית היא כלהלן: המערך 410; רק"ח 1; ליכוד 40; ליברלים עצמאיים 23; העובד הדתי 16; מוקד 9; מרי"י 2 — סה"כ 501.

מע"ץ משפץ כבישים בגדה המערבית ובגולן

מאת דויד מושיוב, סופר „דבר"

בגלל המלחמה יהולו פיגורים בסלילת כבישים בין־עירוניים ובהקמת בתי־חולים ומבני ציבור — אמר אתמול מנהל מע"ץ מ. גולן, אשר סייר שלשום באתרי סלילה בגדה המערבית של תעלת־סואץ.

מע"ץ החלה לפני זמן־מה בשיפוץ הרחובה של כבישים בגדה המערבית של תעלת־סואץ וכן מעבר לקו „הסגול", ברמת־הגולן.

מנהל מע"ץ אמר, כי הפיגור בסלילת כבישים ובהקמת בתי־חולים, ייגרם בעיקר בגלל מחסור באמצעי תובלה וציוד מכני כבד, אשר גויסו לצה"ל. בין הפרוייקטים המושבתים כמעט כליל מעבודה: הכביש המהיר לירושלים; הכביש מפלמחים לאשדוד; ובתי־החולים בתל־השומר ותל־גיבורים.

צופרי־שבת יופעלו בתל־אביב

שני צופרים אשר יבשרו את כניסת השבת יופעלו היום בתל־אביב כנסיון לקראת הפעלת רשת רחבה של צופרים בכל רחבי ה־ עיר.

הצופרים מופעלים על־ידי הרבנות והמועצה הדתית לתל־אביב־יפו הותקנו מעל בית־הכנסת ה־ גדול ברחוב אלנבי ומעל בית־הכנסת המרכזי בשדרות סמאטס, בצפון תל־אביב. הם יופעלו חמש דקות לפני כניסת השבת.

שתי אניות נוסעים עם 850 תיירים הגיעו חיפה

מאת סופר „דבר" בחיפה

שתי אניות נוסעים „דלפי" ו־„אפולו", עם 850 תיירים, בהם צליינים, הגיעו אתמול לנמל חיפה. „דלפי" שביקרה לפני כן בביירות, תעגון כאן יום אחד ואילו „אפולו" תשהה בארץ 4 ימים.

מנהל חברת „קלארקסון" הבריטית, קומנדור שורס, אשר אירגן את סיור האניה, מסר שעד מחצית ינואר תפקוד „דלפי" את חיפה שלוש פעמים נוספות.

החברה תפתח את עונת הסיורים לשנת 1974 במאי הקרוב ולפי לוח ההפלגות שלה יבקרו אניותיה בארץ 14 פעמים באותה השנה. הוא הדגיש, שחברתו הביאה לארץ את המספר הגדול ביותר של תיירים בשנת 1973, וזו גם התחזית לשנת 1974.

קומנדור שורס סיפר, שהחיים בביירות כתנהלים כתיקנם וכי הנוסעים לא הוטרדו ע"י הערבים ולא שמעו דברי תעמולה נגד ישראל. לדעתו, רובם כמעט של התיירים הבריטים מעוניינים לראות את ירושלים.

דמי הנסיעה במוניות יועלו מיום א'

החל ביום ראשון 25.11.73 יועלו דמי־הנסיעה במוניות — מסר אתמול דובר משרד התחבורה.

כזכור אישרה ועדת המחירים הציבורית העלאה בשעור של 15 אחוזים בכל הארץ. לגבי נסיעה באיזור מגנה תל־אביב בלבד נקבעה העלאה של 20 אחוזים.

בכל מונית ימצא מחירון המורה על המחירים החדשים, בהשוואה למחירים הישנים.

צו־ביניים בעניין גירוש „הכושים העברים" מדימונה

צו־ביניים נגד גירושם מן הארץ של 44 „כושים עברים" מדימונה הוצא אתמול על־ידי בית־המשפט העליון. הצו יהיה בתוקף עד לבירור בקשתם לצו־על־תנאי נגד שר הפנים ומשטרת ישראל.

המבקשים טענו כי ברצונם להישאר בארץ, למרות שפג תוקף אשרת התיירות שלהם. הם ביקשו אשרות לישיבת־קבע, אך משרד הפנים לא נענה לבקשתם והמשטרה מבקשת לגרשם מן הארץ.

שופט בית־המשפט העליון מ. עציוני נענה לבקשתם והוציא צו־ביניים המונע את גירושם עד לבירור עתירתם לצו־על־תנאי.

בעתירתם, שהוגשה באמצעות עוה"ד בן־מנשה מתל־אביב, מספרים הכושים כי עשרה אנשים כושים מוחזקים בבית־הסוהר ברמלה עד לגירושם מן הארץ, ואילו היתר הם חפשים. כושים אלה מקיימים להקת זמר בשם „שליחי נשמה" המופיעה בהתנדבות בפני יחידות צה"ל. (ע)

ג'אבר עמאש, בן 22, מכפר בשר זרקא, שהשתמש ברכב אשר היה מגויס למליח לצרכיו הפרטיים, נקנס ב־1,000 לירות על־ידי השופט י. כהן בנתניה.

שלושה צעירים בני 14—15 נעצרו בלילה אחר חצות כשנמצאו במכונית בנסיבות חשודות. החקירה הפלתה, כי המכונית נגנבה מנצעותיה.

מפעל הפיס
הודעה לציבור
ניתנת בזה הודעה כי, לרגל מצב החרום, נאלצים אנו להשתמש בכרטיסי ההגרלה שנערכו בשעתם להגרלה הרגילה מספר 42/73 ולהגרלה „זוטא" מספר 42/73 — אשר בוטלו — להגרלה הרגילה מספר 48/73 ולהגרלה „זוטא" מספר 48/73.
לפיכך, כרטיסי ההגרלה הרגילים שעליהם מודפס מספר ההגרלה („הסדרה") 42/73 ותאריך ההגרלה 18.10.73 — כוחם יפה להגרלה הרגילה מספר 48/73 שתתקיים ביום 29.11.73. והכרטיסים „זוטא" שעליהם מודפס מספר ההגרלה („הסדרה") 42/73 ותאריך ההגרלה כוחם יפה להגרלה „זוטא" מספר 48/73 שתתקיים ביום 22.11.73.
מפעל הפיס

מלווה רכוש מלווה מלחמה מרצון
מצפון

יד לבני
השבוע
ביד יצחק בן צבי
ל' השון — ו' כסלו תשל"ד — 25—29.11.73
יד יצחק בן־צבי ממשיכה לקיים סדרת הרצאות מיוחדות מדי יום בשעה 17.00.
התכנית:
יום ראשון: היישוב היהודי בגולן לאור הממצאים הארכיאולוגיים והמקורות ההיסטוריים — מר דני אורמן
יום שני: הממצאים האחרונים בחפירות טבריה — ד"ר גדעון פרסטר
יום שלישי: סקר ארכיאולוגי של הימה הסירבונית (ברדוויל) — ד"ר משה דותן
יום רביעי: הארכיאולוגיה כגורם מהפכני בחקר תולדות ישראל — ד"ר ישראל לוין
יום חמישי: הארכיאולוגיה המקראית מה היא? — פרופ' בנימין מזר

נגב,
התנהג אל החייל המאמין
ובדרך כפי שאתה
רוצה שיתנהגו אל
החייל שלך

המועצה לענף הלול
ועדת המכרזים להודיים
ביום ה', 29.11.73 מתקיים מכרז למכירת תרנגולי הודו.
משתתפי המכרז יכולים לקבל את טופס ההצעות במשרדי המועצה, החל מיום ג' 27.11.73.
קונים חדשים המעוניינים להשתתף במכרז, יכולים לקבל אינפורמציה במשרדי המועצה לענף הלול — תל־אביב, רח' נחלת־בנימין 68, טל. 59266.

חוק התכנון והבניה תשכ"ה—1965
הועדה המיוחדת לתכנון ולבניה בית שמש
הודעה בדבר ביטול אישור שינוי תכנית מפורטת מיוחדת
הודעה בדבר אישור שינוי תכנית מפורטת מיוחדת מס' ת/5/32/8 — שינוי יעוד מגרש באזור מגורים לשטח לבנייני ציבור שפורסמה בי. פ. 1495 מיום 26.12.68 עמ' 535, בטלה בזה.
ג. בן־אור
יו"ר הועדה המיוחדת לתכנון ולבניה, בית שמש
11 נוב' 1973

האגודה למען החייל בישראל
סניף ירושלים
שוק - מציאות
של פריטים אמנותיים ושימושיים
במחירים מוזלים, בין —3. ל"י ל—100. ל"י
יתקיים במלון המלך דוד בירושלים
ביום ג', ט' בכסלו תשל"ד, 4 לדצמבר 1973,
משעה 11.00 בבוקר עד שעה 6 בערב.
ההכנסות קודש לפעולה למען חיילי צה"ל

שושנה ואריה ולנר — שרה וישראל אברהם
מודיעים בשמחה על נשואי בניהם
חני עם בחי"ל יוסי
החופה התקיימה ביום ג',
כ"ה בחשון תשל"ד, 20.11.73

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל
הסתדרות פועלי הבנין
ארגון הפועלים היציבים והקבועים בסולל־בונה
מועצה ארצית מ"ח
תתקיים ביום שני, 26 בנובמבר 1973 — ב' כסלו תשל"ד, בשעה 09.30 בבוקר, באולם הישיבות בבית הוועד הפועל של ההסתדרות, ברח' ארלוזורוב 93 בתל־אביב.
בסדר היום:
1. המצב בעבודה.
2. הצטרפותנו לקרנות — שיקום, שיכון, מילגות שעל־ידי קרן הביטוח של פועלי הבנין.
1. המצב בעבודה.
3. א. ביצוע העבודה בקבלנות במשקי סולל־בונה.
ב. הנהגת שיטת שכר צמוד לתפוקה (נורמות ופרמיות).
4. שונות.
צירי המועצה מוזמנים
החברים מתבקשים לדייק.
הוועד הארצי

עצרת
בתיאטרון הקאמרי
"בשוב לוחמים"
תתקיים בליל שבת הבא (30.11.73) ב־8.30, מטעם
ליכוד
מקיי ותכלת־אדום
שילוח כתובת צבאית לת.ד. 100, ת"א, לקבלת הזמנות וחומר הסברה
פנו לת.ד. 100 ת"א, להזמין את הקובץ: „מוקד על מלחמה ושלום", שיופיע בקרוב.

בצער רב וביגון קודר אנו מודיעים על פטירתו של
בעלי, אבינו וסבנו היקר
בנימין גרבר
ההלויה נערכה ביום ד' 21.11.73 בהרצליה.
האבלים:
אשתו רחל גרבר
בנו סמי גרבר
כלתו מרגלית
הנכד דורון

לבית נשר
לבתכם רבקה ולילדים
אתכם באבלכם במות עליכם יקירכם
פרופ'
נפתלי (קופיש) תדמור
„חרות" בע"מ ירושלים
ההנהלה וחבר העובדים

לרבקה ולילדים
לחנה ולזיגה נשר
משתתפים העמוקה באבלכם הכבד בהילקח מכם ללא עת
פרופ' נפתלי תדמור היקר
משפחות בנרף

לחברה דינה כהן
אתך באבלך במות עליך
אביך ז"ל
בנק הפועלים בע"מ
ההנהלה הראשית והעובדים